Ebe Ẹdẹ Ọghe

2020

Ebe Ẹdẹ Ọghe

2020

Evbagbẹn Nọhuanrẹn Ọghe Ukpo

“Wa bu emwa hia gha rrie ehe hia, ne uwa gha ya iran khian erhuanegbe mwẹ, wa ghi gha dinmwi iran ye amẹ.”

—Matiu 28:19, *NW*.

____

Eni

Ebe na i re na khiẹn. Ọ keghi re evba kpemehe ẹre zẹvbe ọkpa vbe usun iwinna imamwaemwi ọghe Baibol nọ khian vbe otagbọn hia. Evbọ ke ekhọe rre, ẹre a ya ru iyobọ yọ.

Deghẹ u hoo ne u ru iyobọ igho, gha rrie donate.jw.org.

Sokpan wẹẹ te a sunu ye ọvbehe, ẹmwẹ ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn hia na gbẹnnẹ ladian vbe ebe na, keghi ke *E Baibol Edo* ladian. Adeghẹ NW na lele ẹmwẹ ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn, ọni rhiema wẹẹ, *New World Translation of the Holy Scriptures* ẹre a ke zedu ẹre.

Ebe Ẹdẹ Ọghe 2020

Examining the Scriptures Daily—2020

Na Print Vbe July 2019

Edo (*es20*-ED)

© 2019
WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY
OF PENNSYLVANIA

Emwa ni rhiẹre ladian

Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.
Wallkill, New York, U.S.A.

Printed in Nigeria
Na Print Vbe Nigeria

2020

JANUARY

M	T	W	T	F	S	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

FEBRUARY

M	T	W	T	F	S	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

MARCH

M	T	W	T	F	S	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

APRIL

M	T	W	T	F	S	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MAY

M	T	W	T	F	S	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

JUNE

M	T	W	T	F	S	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

JULY

M	T	W	T	F	S	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

AUGUST

M	T	W	T	F	S	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

SEPTEMBER

M	T	W	T	F	S	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

OCTOBER

M	T	W	T	F	S	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

NOVEMBER

M	T	W	T	F	S	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

DECEMBER

M	T	W	T	F	S	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

E BAIBOL NA KHIAN TIE VBE IKO UYINMWẸ KEVBE IWINNA ỌGHE IMA NE IVBIOTU E KRISTI VBE 2020

January

6	Gẹnẹsis 1-2	☐
13	Gẹnẹsis 3-5	☐
20	Gẹnẹsis 6-8	☐
27	Gẹnẹsis 9-11	☐

February

3	Gẹnẹsis 12-14	☐
10	Gẹnẹsis 15-17	☐
17	Gẹnẹsis 18-19	☐
24	Gẹnẹsis 20-21	☐

March

2	Gẹnẹsis 22-23	☐
9	Gẹnẹsis 24	☐
16	Gẹnẹsis 25-26	☐
23	Gẹnẹsis 27-28	☐
30	Gẹnẹsis 29-30	☐

April

6	Uzọla Ọghe Ugie Ayere	
13	Gẹnẹsis 31	☐
20	Gẹnẹsis 32-33	☐
27	Gẹnẹsis 34-35	☐

May

4	Gẹnẹsis 36-37	☐
11	Gẹnẹsis 38-39	☐
18	Gẹnẹsis 40-41	☐
25	Gẹnẹsis 42-43	☐

June

1	Gẹnẹsis 44-45	☐
8	Gẹnẹsis 46-47	☐
15	Gẹnẹsis 48-50	☐
22	Ẹksọdọs 1-3	☐
29	Ẹksọdọs 4-5	☐

July

6	Ẹksọdọs 6-7	☐
13	Ẹksọdọs 8-9	☐
20	Ẹksọdọs 10-11	☐
27	Ẹksọdọs 12	☐

August

3	Ẹksọdọs 13-14	☐
10	Ẹksọdọs 15-16	☐
17	Ẹksọdọs 17-18	☐
24	Ẹksọdọs 19-20	☐
31	Ẹksọdọs 21-22	☐

September

7	Ẹksọdọs 23-24	☐
14	Ẹksọdọs 25-26	☐
21	Ẹksọdọs 27-28	☐
28	Ẹksọdọs 29-30	☐

October

5	Ẹksọdọs 31-32	☐
12	Ẹksọdọs 33-34	☐
19	Ẹksọdọs 35-36	☐
26	Ẹksọdọs 37-38	☐

November

2	Ẹksọdọs 39-40	☐
9	Levitikọs 1-3	☐
16	Levitikọs 4-5	☐
23	Levitikọs 6-7	☐
30	Levitikọs 8-9	☐

December

7	Levitikọs 10-11	☐
14	Levitikọs 12-13	☐
21	Levitikọs 14-15	☐
28	Levitikọs 16-17	☐

Vbene A Ya Loo Ebe Na Hẹ

Vbe ebe na, u gha miẹn ako evbagbẹn nọhuanrẹn ọkpọkpa na khian ziro yan vbe dọmwadẹ ẹdẹ kevbe evba gbẹnnẹ ye ototọ ẹre nọ guan yan ako evbagbẹn nọhuanrẹn nii. Agharhemiẹn wẹẹ, a ma wa mwamwa ẹghẹ ọkpa yọ, na khian ya gha tie ẹre vbe dọmwadẹ ẹdẹ, sokpan ẹghẹ owiẹ ẹre emwa nibun zẹ kọ ne iran ya tie ọghe iran. Iran gha ghi tie ẹre nẹ vbe owiẹ, iran ghi fẹko gha ru erria yan rẹn, vbene ẹdẹrriọ te fo. Ẹgbẹe gha wa miẹn ere vbọ, deghẹ iran na koko gha tie ẹre. Ẹghẹ owiẹ ẹre etẹn ni ga vbe Bẹtẹl vbe uhunmwu otagbọn hia ya koko tie ọghe iran.

Evba gbẹnnẹ ye ototọ dọmwadẹ ako evbagbẹn nọhuanrẹn na khian ziro yan vbe ebe na, keghi hẹnhẹn egbe yan ako iruẹmwi ọghe ebe *Owa Ọkhẹ* (*w*) ọghe April 2018 ya sẹ March 2019. Avbe olaba ni lele ukpo kevbe uki ọghe nene ebe *Owa Ọkhẹ* ọre ipapa ne evba gbẹnnẹ nii ke ladian, avbe olaba ni ghi lelẹe ọre okhuẹn nọ ye vbe nene ako iruẹmwi. (Ghee igiemwi nọ rre ototọ mwa.) U gha vbe miẹn ayahọmwaehọ ọvbehe nọ dekaan emwi na khian ziro yan vbe dọmwadẹ ẹdẹ vbe ako iruẹmwi nọ na ladian.

Thursday, January 2

Ohan iran keghi to ẹre ẹsẹse.
—Mak 6:34.

Vbọ ye Jesu gha tohan emwa? Jesu keghi kha wẹẹ, "iran ye vbe ohuan ne ẹi mwẹ nọ su ẹre." . . . Nọnaghiyerriọ, vbe na ghee Jesu, ọ khẹke ne ima gha kporhu ma "ivbiogue" kevbe emwa ne ẹi mwẹ iyobọ rhunmwuda itohan ne ima mwẹ daa iran. (Psm 72:13) Ẹnina ne ima mwẹ daa emwa ọvbehe, ẹre ọ gua ima kpa ya ru iyobọ nọ khẹke ne iran. *w19.03* 21-22 ¶6-7

Okhuẹn ne u khian na miẹn ako evbagbẹn nọhuanrẹn na ziro yan kevbe evba gbẹnnẹ ye ototọ ẹre

Ipapa ne u khian na miẹn ako evbagbẹn nọhuanrẹn na ziro yan kevbe evba gbẹnnẹ ye ototọ ẹre

Uki ne ebe *Owa Ọkhẹ* nii ladian

Ukpo ne ebe *Owa Ọkhẹ* nii ladian

Wednesday, January 1

E Mosis ẹre ọ mwẹ ekhọe ọmẹhẹ sẹ emwa hia ni rre agbọn na.—Nọm 12:3, NW.

Vbe Mosis rre ẹguae ọba vbe Igipt, ọ ma gha re ọmwa nọ mwẹ ekhọe ọmẹhẹ. Ọmwa ne ohu rherhe mu ẹre ghaa nọ, sẹrriọ wẹẹ, ọ na do okpia ọkpa izigha, rhunmwuda ne okpia nii na gha gbe Ovbi Izrẹl. E Mosis te gha roro ẹre wẹẹ, ẹko ghaa rhiẹnrhiẹn e Jehova ye emwi ne irẹn ru nii. Ukpo 40 ẹre Jehova ya maa e Mosis emwi, ọ na gi ẹre rẹn wẹẹ, ẹi re udinmwẹ ọkpa ẹre ọ khẹke nọ gha mwẹ nọ mieke na sẹtin su Ivbi Izrẹl, ọ vbe khẹke nọ gha re ọmwa ọmẹhẹ. Ne Mosis mieke na sẹtin gha re ọmwa ọmẹhẹ, ọ khẹke nọ gha mu egbe rriotọ, ọ gha lele adia, ọ vbe gha re ọmwa nọ fu. E Mosis gele do gha mwẹ avbe akpa na, ẹre ọ zẹe nọ na do gha re ọkaolotu nọ mu egbe rriotọ. (Ẹks 2:11, 12; Iwinna 7:21-30, 36) Avbe uhunmwuta ẹgbẹe kevbe ediọn vbe iko, wa gha ya egbe tae Mosis. Ọ ma khẹke ne ohu rherhe gha mu uwa deghẹ emwa ru emwi nọ sọnnọ uwa. Ọ khẹke ne uwa gha mu egbe rriotọ, uwa ghi vbe gha miẹn kue wẹẹ, wa tobọ uwa mwẹ abakuru. (Asan 7:9, 20) Adia ọghe Jehova ẹre ọ khẹke ne uwa gha rhie owẹ lele vbe ọlọghọmwa gha rhiegbe ma. Wa gi ẹmwẹ ne khuẹrhẹ nọ mu ọmwa orhiọn sotọ gha ke uwa unu ladian. (Itan 15:1) Avbe uhunmwuta ẹgbẹe kevbe ediọn ghaa yin vbenian, ẹko ghi gha rhiẹnrhiẹn e Jehova, ọfunmwegbe ghi gha rre iko kevbe ẹgbẹe iran, kevbe wẹẹ, igiemwi esi ne iran rhie yotọ ghi ya emwa ọvbehe gha mwẹ ekhọe ọmẹhẹ. *w19.02* 8 ¶1; 10 ¶9-10

Thursday, January 2

Ohan iran keghi to ẹre ẹsẹse.—Mak 6:34.

Vbọ ye Jesu gha tohan emwa? Jesu keghi kha wẹẹ, "iran ye vbe ohuan ne ẹi mwẹ nọ su ẹre." Ọ gha kẹ, Jesu bẹghe ẹre wẹẹ, ivbiogue ẹre eso vbuwe iran ghaa khin, kevbe wẹẹ, te iran vbe gha winna wiẹn egbua, iran ke sẹtin kpemehe evbare ẹdẹ ne ẹgbẹe iran. Ughaghe, eso vbuwe iran vbe gha khiẹ rhunmwuda emwa iran ni wulo. Ọ ghaa yerriọ, ọni rhiema wẹẹ, Jesu rẹnrẹn vbene emwi ye iran hẹ rhunmwuda, ọ khọ wẹẹ Jesu vbe werriẹ aro daa usun ọlọghọmwa vberriọ. Amuroro ne Jesu ghaa mwẹ daa emwa ọvbehe ẹre ọ gua re kpa ya rhie ifuẹko ne iran. (Aiz 61:1, 2) Vbe ima miẹn ruẹ vbe igiemwi ọghe Jesu? Vbe na ghee Jesu, te emwa ni lẹgae ima vbe "ye vbe ohuan ne ẹi mwẹ nọ su ẹre." Iran werriẹ aro daa ọlọghọmwa nibun. Sokpan, ikporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba ne ima kpe gha sẹtin mu iran orhiọn sotọ. (Arhie 14:6) Nọnaghiyerriọ, vbe na ghee Jesu, ọ khẹke ne ima gha kporhu ma "ivbiogue" kevbe emwa ne ẹi mwẹ iyobọ rhunmwuda itohan ne ima mwẹ daa iran. (Psm 72:13) Ẹnina ne ima mwẹ daa emwa ọvbehe, ẹre ọ gua ima kpa ya ru iyobọ nọ khẹke ne iran. *w19.03* 21-22 ¶6-7

Friday, January 3

Wa rho e Nọyaẹnmwa nọ mu ihẹ mwa ẹdẹgbegbe.—Psm 68:19.

Emwi wa bun nọ zẹe nọ na khẹke ne ima hoẹmwẹ e Jehova. Irẹn ẹre ọ kpemehe emwi hia ne ima sọyẹnmwẹ ọnrẹn vbe ẹdẹgbegbe, irẹn ẹre ọ vbe ya ima rẹn aro ọmwa ne irẹn khin kevbe emwamwa ọghe irẹn. (Jọn 8:31, 32) E Jehova ẹre ọ mu iko ọghe Ivbiotu e Kristi gbọọ. Iko na, ẹre ima na miẹn adia. Irẹn ẹre ọ vbe ru iyobọ ne ima, ne ima na sẹtin zinegbe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye. E Jehova ẹre ọ vbe zẹe ighẹ ima mwẹ ayayẹro ọghe arrọọ etẹbitẹ vbe agbọn ọgbọn nọ dee. (Arhie 21:3, 4) Ma ghaa ru erria yan emwi hia ne Jehova he ru ne ima, ọ ghi gua ima kpa ya sikẹ ọre sayọ. Ẹghẹ nii, ma i khian ghi gha ru emwi nọ sọnnọẹn rhunmwuda ma gele hoẹmwẹ ọnrẹn. Aro ruẹ gha gele gha sotọ vbe afiangbe ne u miẹn vbe obọ e Jehova rhunmwuda adia ọghẹe ne u lele, ahoẹmwọmwa ne u mwẹ daa re ghi gha wegbe sayọ, kevbe wẹẹ, ekhọe hia ẹre u khian ya gha lele adia ọghẹe. Ẹghẹ nii, ẹi mwẹ ero ne Esu gha loo nọ gha ya ruẹ la hin ugamwẹ e Jehova rre. Ya ekhọe ruẹ zomwa rẹn, vbene arrọọ ruẹ khian gha ye hẹ vbe ukpo arriaisẹn ọkpa nọ dee. U gha ya yerre azẹ ne u ru vbe u dinmwiamẹ, u ya obọ sudu wẹẹ, azẹ nọ ghi maan sẹ ẹre u ru! *w19.03* 6 ¶14; 7 ¶19

Saturday, January 4

Ọ wa lọghọ a te do miẹn amwẹ ne iye owa, ive ẹre sẹ emwi itegbe ọghe ighobioye nibun. —Itan 31:10.

Emwa hia vbuwe ẹgbẹe keghi sọyẹnmwẹ deghẹ edọmwadẹ ọghẹe vbuwe ẹgbẹe gbọyẹmwẹ ye emwi. Ọdọ vbe amwẹ ghaa mwẹ ekhọe na ya gbọyẹmwẹ ye emwi, ahoẹmwọmwa ne iran mwẹ daa egbe ghi gha wegbe sayọ, ọ vbe gha khuẹrhẹ ne iran gha yabọ egbe vbe iran gha ru abakuru daa egbe. Okpia gha gele hoẹmwẹ ọvbokhan rẹn, aro ọre keghi sotọ vbe emwi esi nọ ru kevbe ẹmwẹ nọ maan nọ ke ọre unu ladian. Ọ ma fo ye evba, ọ vbe "tian rẹn" yọ. (Itan 31:28) Erriọ okhuo nọ rẹn enegbe vbe ya tian arowa ẹre ye emwi esi nọ ru. Evbibiẹ emọ, de odẹ ne uwa khian ya sẹtin maa ivbi uwa re, ne iran gha kpọnmwẹ ẹse? Wa gha yerre wẹẹ, uwa ẹre ivbi uwa ya egbe taa, vbe ẹmwẹ ne uwa ta kevbe emwi ne uwa ru. Nọnaghiyerriọ, ivbi uwa gha ru emwi esi ne uwa, wa kpọnmwẹ iran yọ. Uwa vbe maa iran re ne iran gha kpọnmwẹ ẹse. Uwa gi iran rẹn wẹẹ, ekhọe ẹre a ya kpọnmwẹ ẹse kevbe wẹẹ, nọ kpọnmwẹ ẹse ẹre ọ wẹẹ na ru irẹn ọvbehe. *w19.02* 17 ¶14-15

Sunday, January 5

Vbene I te ya wu, te I khian da imudiase ọghomwẹ yi!—Job 27:5, NW.

Ẹmwẹ ne Job tae na, suigiẹ yọ wẹẹ, ọ gele mudia ẹse vbe odẹ ọghe orhiọn! Ma gha vbe sẹtin ru vberriọ. Erriọ Esu vbe ya si edọmwadẹ ima evẹn vbe ẹdẹnẹrẹ. Vbe isievẹn na ya kan uwẹ hẹ? E Setan wẹẹ ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ dae Osanobua ma sẹ otọ ẹko, rhunmwuda ọni, ma gha werriẹ aro daa edanmwẹ nọ wegbe, ma i khian da imudiase ọghe ima yi. (Job 2:4, 5; Arhie 12:10) Ọna ma sẹ nọ gha ya ima da imudiase ọghe ima yi ra? Ọ wa sẹ! E Jehova mwẹ ilẹkẹtin yan ima wẹẹ ima gha sẹtin mudia gbain vbuwe edanmwẹ nọ wegbe, ọni ẹre ọ si ẹre nọ na kie ẹkpotọ yọ ne Esu danmwẹ ima ghee. Ọ rẹnrẹn wẹẹ ima gha sẹtin ya Esu khian ọmwa ohoghe, ọ vbe yan rẹn wẹẹ irẹn gha ru iyobọ ne ima. (Hib 13:6) U miẹn ukpamuyọmọ nọ hiunsi ne ima mwẹ! Ena ẹre ọ si ẹre nọ na khẹke ne ima da imudiase ọghe ima yi. Akpa na ẹre ọ ru iyobọ ne ima ya gbodan ghee Esu, ẹre ọ vbe ya ima sinmwi oseghe ne ọdakha ọghe Osanobua. *w19.02* 5 ¶9-10

Monday, January 6

Ẹghẹ dee ne ọmwa nọ de uwa izigha gha na roro ẹre ighẹ Osanobua ọre irẹn ya ehia ga.—Jọn 16:2.

Jesu gi avbe ukọ re rẹn edanmwẹ eso ne iran gha werriẹ aro daa. Sokpan, ọ na wẹẹ ne iran gha mwẹ udinmwẹ zẹ vbene irẹn vbe ye. (Jọn 16:1-4a, 33) Te erhuanegbe Jesu ye gha lele ukpowẹ ọghe Jesu vbe ukpo nibun ghi gberra nẹ, iran ke gha rhie udinmwẹ ma, iran na vbe gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro. Te iran wa gha yi egbe obọ vbe ẹghẹ edanmwẹ uhiẹn vbe arrọọ ọghe iran rre ikpadede. (Hib 10:33, 34) Vbe ẹdẹnẹrẹ, ma vbe ya egbe tae udinmwẹ ọghe Jesu. Vbe igiemwi, ọmwa ne ẹi mwẹ udinmwẹ i sẹtin ru iyobọ ne etẹn ne eghian kpokpo rhunmwuda imudiase ọghe iran. Ugbẹnso, arriọba sẹtin mu etẹn ima khui ba ẹmwẹ emwi ne iran ma na rẹn ọkpa rẹn eva. Emwi vbenian gha sunu, ọ khẹke ne ima hia vbene ẹtin ima sẹ ya sinmwi oseghe ne etẹn ima. (Fil 1:14; Hib 13:19) Odẹ ọvbehe ne ima ya rhie udinmwẹ ma, ọre ne ima na kporhu vbene ima i na "fian afianma." (Iwinna 14:3) Vbe na ghee Jesu, ma mu egbe ne ima ya kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba, ọ gha khọnrẹn wẹẹ emwa zẹ ima kpokpo. *w19.01* 22-23 ¶8-9

Tuesday, January 7

Wa gie ima gha zẹ ye ẹmwẹ egbe, ne ima gha ye egbe obọ, ne a gha mwẹ ahoẹmwọmwa, kevbe ne a gha ru emwi esi. Wa ghẹ gia do obọ iko na do miẹn egbe yi, zẹ vbene emwa eso ru na, sokpan wa gia rhie igiọdu ne egbe.—Hib 10:24, 25.

De emwi nọ gha ru iyobọ nuẹn ya gha zẹ ewanniẹn ni rhie igiọdu ne etẹn vbe iko? Ọ khẹke ne u gha muegbe dọmwadẹ iko yotọ. U gha zẹ ẹghẹ kọ ya gha muegbe iko yotọ ẹse, u gha sẹtin ya udinmwẹ gha zẹ ewanniẹn. (Itan 21:5) De vbene ọ khẹke ne ima ya gha muegbe iko yotọ hẹ? U ke suẹn, ka nọ e Jehova vbe erhunmwu, nọ rhie orhiọn nọhuanrẹn nuẹn. (Luk 11:13; 1 Jọn 5:14) Vbe iyeke ọni, u ghi rhie aro la uhunmwuta ni rrọọ, abọ uhunmwuta, efoto ughughan kevbe avbe ẹkpẹti ughughan na ya maa ima emwi. U gha ghi suẹn gha tie okhuẹn ni rrọọ, hia ne u tie ako ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn na sunu yi. Ru erria yan emwi ne u tie, katekate ako ne u hoo ne u zẹ ewanniẹn yi. U gha muegbe iko yotọ ẹse, ẹre u khian na miẹn ere vbọ sẹ, kevbe wẹẹ, u vbe sẹtin ya udinmwẹ zẹ ewanniẹn.—2 Kọr 9:6. *w19.01* 9 ¶6; 11-12 ¶13-15

Wednesday, January 8

Umian ne I mu ma ruẹ, gbẹnnẹ ọnrẹn yotọ.—Hab 2:2, NW.

Ne Jehova na wẹẹ ne Habakọk gbẹn emwi nọ rre ọre orhiọn yotọ, ọ mwẹ emwi ne kpataki nọ maa ima re, ọni ọre wẹẹ: Osanobua ma hoo ne ohan gha mu ima vbe ima ghaa rre uwu ọlọghọmwa, ọ hoo ne ima gha fannọ otọ ẹko ima ma irẹn vbe erhunmwu. (Psm 50:15; 62:8) E Habakọk keghi mu ẹtin yan Osanobua, ọ na vbe sikẹ ọre vbe na ghee Ọse kevbe vbene ọmọ ya sikẹ Erhae. E Habakọk ma gha si osi ra nọ hẹnhẹn egbe yan irẹnmwi ọghe obọ re. Ọ keghi tama Osanobua emwi nọ kpokpo irẹn vbe orhiọn. Igiemwi esi ẹre ọ rhie yotọ ne ima. E Jehova nọ re Osa nọ họn erhunmwu wa vbe hoo ne ima gha tama irẹn vbe erhunmwu emwi hia nọ kpokpo ima. (Psm 65:2) Ma ghaa ru ọna, ma ghi gele do bẹghe vbene Osanobua ya họn erhunmwu ima hẹ kevbe odẹ nọ ya fu ima ẹko rre. (Psm 73:23, 24) Ọ ghi ru iyobọ ne ima ya rẹn aro ne irẹn ya ghee ọlọghọmwa ne ima la gberra. Vbene ẹmwata, erhunmwu ne ima na gie Jehova keghi re odẹ kpataki ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima mu ẹtin yan rẹn. *w18.11* 13 ¶2; 14 ¶5-6

Thursday, January 9

Uwẹ miẹn uyi nọ rre iran egbe, ighẹ iran ni guobọ e Nọyaẹnmwa. Ne I gha rre uwu ẹbu iran, ọrọre emwi nọ ghi sẹ mwẹ ọyẹnmwẹ sẹ.—Psm 16:3.

Igbama kevbe eniwanrẹn ẹre Devid ghaa gu mu obọ. U ye yerre, eni ọse ne khuankhuankhuan ne Devid ghaa mwẹ ra? Eni ẹnrẹn ọre Jonatan. E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, ọse ọghe obọ ma miẹn uhunmwu ẹi vbiẹ ẹre Devid vbe Jonatan ghaa khin. Uwẹ kue rẹn wẹẹ, ọ gberra ukpo 30 ne Jonatan ya diẹn Devid? Vbọ mobọ ya iran sikẹ egbe sẹrriọ? Ọ keghi re amuẹtinyan ne iran mwẹ daa Osanobua, iran vbe gha rhie ọghọ ne egbe. Ẹi vbe ọni ọkpa, udinmwẹ ne iran eva rhie ma, vbe iran gu eghian Osanobua khọn, vbe ya iran sikẹ egbe sayọ. (1 Sam 13:3; 14:13; 17:48-50; 18:1) Vbe na ghee Devid kevbe Jonatan, ọ wa sẹ ima ọyẹnmwẹ ne ima na zẹ ọse ni hoẹmwẹ e Jehova kevbe ni mu ẹtin yan rẹn. Ukpo nibun ẹre ọ he ye na, ne Kiera ke ga Osanobua. Ọ keghi kha wẹẹ: "I zẹ ọse nibun vbe ehe ughughan vbe uhunmwu otagbọn." U ghaa zẹ ọse vbenian, u ghi do bẹghe vbene Ẹmwẹ Ọghe Osanobua kevbe orhiọn nọhuanrẹn ọghẹe ya ku ima ku gbe hẹ. *w18.12* 26 ¶11-13

Friday, January 10

Ọmwa nọ rhirhi khu amwẹ ọnrẹn vbe ẹi re te ọ ru oghẹ, ighẹ ọna vbe rhie okhuo ọvbehe, ọ ghẹ re.—Mat 19:9.

De emwi na ye uyinmwẹ alama oghẹ kha? Ọna keghi dekaẹn uyinmwẹ esakan ughughan nọ gbodan ghee emwamwa ọghe orọnmwẹ, vbe na ghee, igbiragia, ne ikpia ra ikhuo na fi owẹ ye oha, ne emwa ni ma he ru orọnmwẹ na ru emwi ọdọ vbe amwẹ, ne ikpia ikpia kevbe ne ikhuo ikhuo na lovbiẹ ke egbe kẹ kevbe ne emwa na gu aranmwẹ ru emwi ọdọ vbe amwẹ. Deghẹ okpia nọ ru orọnmwẹ nẹ na ru oghẹ, ọvbokhan rẹn mwẹ asẹ nọ khian ya sọ ebe orọnmwẹ, ọ sẹtin vbe wẹẹ irẹn i ru vberriọ. Jesu ma kha wẹẹ, okpia ra okhuo gha ru oghẹ, (*pornei′a*) te ọ wa khẹke ne ọvbokhan rẹn ra arowa re nọ ma rẹn ọkpa rẹn eva, sọ ebe orọnmwẹ. Vbe igiemwi, okhuo sẹtin kha wẹẹ, irẹn gha ye rọnmwẹ arowa re, agharhemiẹn wẹẹ, ọ fi owẹ ye oha. Okhuo na sẹtin ye hoẹmwẹ arowa re, ọ vbe muegbe nọ ya yabọe. Ẹghẹ nii, iran eva ghi ku obọ gbe ya dọlọ owa iran yi. Vbene ẹmwata, okhuo gha sọ ebe orọnmwẹ, ọ ma na dọlegbe ru orọnmwẹ, ọ gha werriẹ aro daa edanmwẹ eso. Vbọ khian ya gha miẹn evbare ẹdẹ hẹ kevbe emwi eso nọ khẹke okhuo nọ rre owa ọdọ? Nọ dekaẹn emwi ọdọ vbe amwẹ vbe vbo? Ẹi re irẹn ọkpa ẹre ọ khian ghi gha rre uwu ohioro vberriọ? Deghẹ ọ mwẹ emọ, ọ gha sọ ebe orọnmwẹ, ọ gha lọghọ ne emọ nii sẹtin mudia gbain vbe odẹ ọghe ẹmwata ra? (1 Kọr 7:14) Vbene ẹmwata, ọdọ ra amwẹ nọ sọ ebe orọnmwẹ, gha werriẹ aro daa isievẹn eso. *w18.12* 12 ¶10-11

Saturday, January 11

E Nọyaẹnmwa hoẹmwẹ iran ni khuiwu ọkhọ.—Psm 97:10.

Emwi dan i yẹẹ Jehova. (Aiz 61:8) Osanobua rẹnrẹn wẹẹ, rhunmwuda ne ima na re emwa ni ma gba, ọ keghi lọghọ ne ima gha ru emwi esi vbe ẹghẹ hia, ọrheyerriọ, ọ hoo ne ima gha khuiwu emwi dan. Ma ghaa ru erria yan evbọzẹe ne Jehova na khuiwu emwi dan, ọ ghi ru iyobọ ne ima ya gha ghee emwi vbene irẹn ghee ẹre, ọ vbe ye ima mudia gbain vbe ima gha werriẹ aro daa edanmwẹ nọ gha ya ima ru emwi dan. Ma ghaa khuiwu emwi dan, ọ ghi ru iyobọ ne ima ya rherhe rẹn emwi eso ne ẹi maan, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, e Baibol ma wa ya unu kaẹn emwi vberriọ. Vbe igiemwi, ọ mwẹ iku oghẹ ọkpa ne ebo tie ẹre “lap dancing,” nọ wa rre atẹ nia vbe ehe nibun vbe uhunmwu otagbọn. Te ọ kẹ kherhe ne emwa ni ku iku na wa bannuan. Emwa eso sẹtin kha wẹẹ ọ ma de emwi nọ rhiae, rhunmwuda, ai wa gu ọmwa ọvbehe ru emwi ọdọ vbe amwẹ. Vbọrhirhighayehẹ, de aro ne Jehova nọ khuiwu emwi dan hia ya ghee emwi vberriọ? Aro ne Jehova ya ghee emwi, ẹre ọ khẹke ne ima ya gha ghee ẹre. Ọ khẹke ne ima gha dia egbe ima, ne ima mieke na sẹtin khian rree ne emwi dan.—Rom 12:9. *w18.11* 25 ¶11-12

Sunday, January 12

Emwa ata gha di agbọn ya rhunmwuda iran mudia ke Osanobua.—Hab 2:4.

Eyan nọ rre ako na wa ru ekpataki sẹrriọ wẹẹ, igbaha ẹre ukọ Pọl ya unu kaan rẹn vbe ebe ughughan ni rre Baibol. (Rom 1:17; Gal 3:11; Hib 10:38) Gi ima gha mwẹ ilẹkẹtin ne ẹi beghe wẹẹ, ma gha ya egbe kọ Osanobua vbuwe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye, ma gha miẹn vbene Osanobua khian ya mu eyan rẹn hia sẹ. E Jehova hoo ne ima rhie aro gberra emwi ne ima la gberra nia, ne ima yaro ye afiangbe ni de vbe odaro. Ma hia ni rrọọ vbe ẹdẹnẹrẹ gha miẹn emwi kpataki ruẹ vbe ebe Habakọk. E Jehova gha ya arrọọ ọghe etẹbitẹ fiangbe emwa ni mu ẹtin yan irẹn. Nọnaghiyerriọ, gi amuẹtinyan ọghe ima gha wegbe sayọ vbuwe ọlọghọmwa ne

ima rhirhi gha ye. E Jehova ru iyobọ ne Habakọk, ọ gha vbe ru iyobọ ne ima. Osanobua hoo ne ima ya izinegbe gha diakhẹ ẹghẹ ne irẹn khian ya mu Arriọba ọghẹe gbọọ vbe uhunmwu otagbọn na. Vbe ẹghẹ nii, emwa ọmẹhẹ ghi gha sọyẹmwẹ vbe agbọn ne mose mose.—Mat 5:5; Hib 10:36-39. *w18.11* 16 ¶15-17

Monday, January 13

Ye [*gha*] *khian lele odẹ ọghe ẹmwata.* *—3 Jọn 4, NW.*

Vbe orre nokaro, emwa eso ni ka gha re erhuanegbe Jesu na vbe kpa hin odẹ ọghe ẹmwata rre. Vbe igiemwi, Jesu ghi rri evbare ne ọkhọngborrie emwa nẹ vbe odẹ ọghe ọyunnuan, iran na lelẹe fian Okun e Galili rra. Evba nii, ẹre ọ na ta emwi nọ ya egbe wọọ iran. Ọ na kha wẹẹ: "Vbe ẹi re te uwa rri efun egbe Ovbi Ọmwa ne uwa vbe wọn esagiẹn ọnrẹn, wa i sẹtin gha mwẹ arrọọ vbe uwu uwa." Ne iran gha te ya nọ Jesu emwi nọ ya ẹmwẹ na kha, iran keghi kha wẹẹ: 'Ẹmwẹ na wegbe gbe, de ọmwa nọ gha miẹn ehọ ya họẹn?' "Rhunmwuda ọnọna, ni bun vbe uwu avbe erhuanegbe ẹre keghi werriegbe, iran ma ghi lelẹe." (Jọn 6: 53-66) Vbe ẹdẹnẹrẹ, etẹn eso wa vbe kpa hin otu e Jehova rre. Ọna keghi re emwi nọ da ọmwa. Eso keghi kpa rhunmwuda ẹmwẹ ne ọkpa vbe usun etẹn ni su vbe otu e Jehova tae ra rhunmwuda uyinmwẹ nọ yinrin. Eso yevbe kpa rhunmwuda adia ne a rhie ne iran ra rhunmwuda ẹzọ ne iran vbe ọtẹn gba gui. *w18.11* 9 ¶3-5

Tuesday, January 14

Ọsuọmwa ọkpa ne uwa mwẹ ọre Mẹzaia.—Mat 23:10.

Deghẹ ima ma rẹn evba gu ru afiwerriẹ eso vbe otu e Jehova, ọ khẹke ne ima yerre vbene Kristi ya su eguọmwadia Osanobua hẹ vbe ẹghẹ Jọsua kevbe orre nokaro. Ke ẹghẹ Jọsua kevbe orre nokaro, Jesu ma hannọ eso vbuwe eguọmwadia Osanobua nọ gha rhie adia ne iran, iran hia ẹre ọ rhie adia na. Ọna keghi ya amuẹtinyan kevbe akugbe ne iran mwẹ wegbe sayọ. (Hib 13:8) "Ọguọmwadia esi kevbe ne ọ wan" wa kpemehe evbare orhiọn ne ima vbe ẹghẹ nọ khẹke. Ọna keghi re osẹ nọ rhiẹre ma wẹẹ, Jesu gbaroghe ima vbe odẹ ọghe orhiọn. (Mat 24:45) Ma ghaa bẹghe odẹ nọ maan ne Kristi ya su ima, ọ ghi ya ima gele rẹn wẹẹ, ọ hoo ne ima deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. E Kristi vbe ru iyobọ ne ima ya rhie aro tua iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, nọ re iwinna nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe ẹdẹnẹrẹ.—Mak 13:10. *w18.10* 25 ¶13-16

Wednesday, January 15

Wa gha ru emwi zẹ vbene ọ sikẹ ukpo ne Osanobua mwa ne uwa, vbe ẹghẹ nọ na tie uwa. Wa gha mu egbe rriotọ.—Ẹfis 4:1, 2.

Vbe ebe 2 Samuẹl 16:5-13, e Devid wa rhie igiemwi esi yotọ vbe nọ dekaẹn a dia egbe ọmwa. Vbe okha na, e Simẹi ne ọtien Ọba e Sọl ẹre ọ ghaa rhovbiẹ Devid kevbe eguọmwadia re, ọ na gha filo ugbe gbe iran, ọ na vbe gha zẹ ebubẹ ku iran. E Devid te mwẹ asẹ nọ gha ya gbe Simẹi rua, sokpan ọ keghi mwẹ izinegbe. Vbọzẹe ne Devid na sẹtin dia egbe ẹre? Uhunmwuta ọghe Psalm 3 rhiẹre ma wẹẹ, ẹghẹ ne Devid ya gha lẹẹ khian rhunmwuda Absalọm, ẹre ọ ya gbẹn Psalm 3. Ẹghẹ ibavbaro vbenian ẹre Simẹi ya gha kpe amẹ isikan ku e Devid. Ọrheyerriọ, Devid na sẹtin gbe ibiẹ rrie. Vbọ ru iyobọ nẹẹn? Vbe Psalm 3:4, Devid keghi kha wẹẹ: "I kpe tie Nọyaẹnmwa. Ọ keghi wanniẹn mwẹ." Ma ghaa rre ibavbaro vberriọ, ọ khẹke ne ima nọ e Jehova vbe erhunmwu ne ọ ya orhiọn nọhuanrẹn ru iyobọ ne ima. Deghẹ ọ lọghọ ne ima yabọ ọmwa nọ ru ima khọ ra ọ lọghọ ne ima dia egbe ima vbe ọmwa gha ru emwi nọ sọnnọ ima, e Jehova gha sẹtin ru iyobọ ne ima deghẹ ima na nọ rẹn vbe erhunmwu. *w18.09* 6-7 ¶16-17

Thursday, January 16

Emwa ni gu Osanobua winna ẹre ima khin.—1 Kọr 3:9, NW.

Ọ khẹke ne ima gele rẹn aro emwa ni rre ẹdogbo ne ima na kporhu, ne ima mieke na sẹtin gha ya obọ esi mu iran vbe *ẹghẹ hia*. Ma ghaa kporhu iyẹn nọ maan, ma ghi yerre wẹẹ, a ma gie na tie ima. Ọna ẹre ọ zẹe ne ọ na khẹke ne ima gha kporhu vbe ẹghẹ ne iran gha ya miẹn obọ ya danmwehọ. (Mat 7:12) Vbe igiemwi, deghẹ emwa i rherhe rhiọrre vbe ẹdẹ uzọla nekherhe kevbe nọkhua vbe ako ne ima na kporhu, ma sẹtin suẹn ikporhu adesẹ orere vbe ẹghẹ owiẹ, ma sẹtin vbe mu otuẹ gie emwa ne ima gu tie Baibol ni rhiọrre nẹ. Emwa nibun i miẹn ẹghẹ vbe ẹghẹ ne ima ghi ye na, ọni ẹre ọ si ẹre ne ọ ma na khẹke ne ima kpẹ gbe vbe ima ghaa kporhu ma ọmwa, katekate vbe ẹghẹ okaro. (1 Kọr 9:20-23) Emwa gha bẹghe ẹre wẹẹ, ima i kpẹ gbe rhunmwuda ima rẹnrẹn wẹẹ iran mwẹ emwi ne iran ru, ekhọe hia ẹre iran khian ya gha danmwehọ ima, vbe ima gha werriegbe mu otuẹ gi iran. Ọ khẹke ne ima gha rhie akpa ọghe orhiọn nọhuanrẹn ma vbe ima ghaa rre iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Ma ghaa ru ọna, te ima rhiẹre ma wẹẹ, emwa ni gu Osanobua winna ẹre ima khin. Osanobua sẹtin ya ima ru iyobọ ne emwa ọvbehe ya miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi.—1 Kọr 3: 6, 7. *w18.09* 32 ¶15-17

Friday, January 17

Oghọghọ nọ ne iran ni fu, rhunmwuda iran ẹre ọ khian rri agbọn na vbe ukhu.—Mat 5:5, NW.

De vbene ufumwẹ ya ya ọmwa ghọghọ hẹ? Emwa nibun ghaa mwẹ irẹnmwi nọ gbae ọghe Baibol nẹ, iran ghi fi uyinmwẹ werriẹ. Ọ mwẹ ẹghẹ ne aro emwa vbenian ya gha kpannọ ugiọnmwẹ erhẹn. Sokpan iran i ghi yerriọ nia, rhunmwuda, iran mu akpa ọghe ọgbọn yọ nẹ. Te iran ghi rhie ẹnina, itohan, imuegberriotọ, ufumwẹ kevbe izinegbe ma. (Kọl 3:9-12) Afiwerriẹ na, ẹre ọ ghi ya iran mwẹ ọfunmwegbe kevbe oghọghọ. Yevbesọni, Osanobua yan rẹn wẹẹ, emwa vbenian ẹre ọ khian yin agbọn na vbe etẹbitẹ. (Psm 37:8-10, 29) De odẹ ne emwa ni fu khian ya rri agbọn na vbe ukhu? Emwa ne a hannọ zẹ gha rri agbọn na vbe ukhu vbe iran gha suẹn gha kha yan agbọn na zẹvbe ọba kevbe ohẹn. (Arhie 20:6) Ẹbo emwa nibun ne ẹi rrie ẹrinmwi gha vbe rri agbọn na vbe ukhu. De odẹ nọ khin? Te iran khian yin agbọn na vbe etẹbitẹ. Iran ghi vbe gha sọyẹnmwẹ vbọ, zẹvbe emwa ni gbae. *w18.09* 19 ¶8-9

Saturday, January 18

Wa ghi gha re nọ rherhe danmwehọ ẹmwẹ.—Jems 1:19.

Vbe nọ dekaẹn ọna, e Jehova ẹre ọ rhie igiemwi nọ ghi maan sẹ yotọ. (Gẹn 18:32; Jọs 10:14) Ma gha miẹn emwi ruẹ vbe emwi nọ rre Ẹksodọs 32:11-14. Ẹi re te Jehova ghaa gualọ adia ọghe Mosis, sokpan ọ na gi ẹre ta ẹmwẹ nọ rre ọre orhiọn. Ai miẹn ọmwa nọ hoo nọ gha danmwehọ ọmwa ne iziro ọghẹe la ghee ihan vbe ẹghẹ hia. Sokpan e Jehova i yerriọ, ọ keghi danmwehọ emwa nagbọn ni ya amuẹtinyan na erhunmwu gie ẹre. E Jehova keghi re Osa nọ mu egbe rriotọ, ọni ẹre ọ si ẹre nọ na rhie ehọ ne eguọmwadia re ta yi vbe na ghee Ebraham, Rekiẹl, Mosis, Jọsua, Manoa, Elaija kevbe Hẹzekaia. Inọta eso nọ khẹke ne dọmwadẹ ima nọ egbe ẹre ọre wẹẹ, 'Ẹi re te ọ khẹke ne I gha rhie ọghọ ne etẹn vbe iko, I vbe gha lele azẹvbiro ọghe iran deghẹ esa rrọọ? Ọ mwẹ ọtẹn vbuwe ẹgbẹe ra vbuwe iko nọ khẹke ne I ru iyobọ na ra? Deghẹ ọ rrọọ, de iyobọ nọ khẹke ne I ru nẹẹn?'—Gẹn 30:6; Giọg 13:9; 1 Ọba 17:22; 2 Krọ 30:20. *w18.09* 6 ¶14-15

Sunday, January 19

Gha zẹ emwi obọ, ne u gha mwẹ ẹfe, yi emwa ọvbehe obọ, a gha vbe yi uwẹ obọ.—Itan 11:25.

Ọ keghi lọghọ ne a gha zẹ emwi obọ deghẹ emwa ni rẹn ọghe enegbe iran ọkpa ẹre ọ lẹga ima. Vbọrhirhighayehẹ, Jesu khare wẹẹ iyi eva ni ghi hiunsi sẹ ọre ne ima ya ekhọe hia hoẹmwẹ e Jehova kevbe ne ima hoẹmwẹ ogieva ima vbene ima hoẹmwẹ egbe ima. (Mak 12:28-31) Emwa ni hoẹmwẹ e Jehova keghi ya egbe taa re. E Jehova zẹ emwi obọ, errio Jesu vbe ye. Iran hoo ne ima vbe gha zẹ emwi obọ ne ima mieke na gha ghọghọ. Ma gha ya ekhọe hia rhiegbe ye ugamwẹ Osanobua, ima na vbe gha ru ẹse ne emwa ọvbehe, te ima rhie uyi ne Osanobua. Ọna gha ya ima miẹn afiangbe vbe obọ e Jehova. Etẹn nibun wa hia vbe nọ dekaẹn ẹse ne a ru ne emwa ọvbehe katekate etẹn ne a gba ga. (Gal 6:10) Wa ghẹ gi egbe ẹse ne a ru wọọ uwa rhunmwuda ọyẹnmwẹ ẹre a lae miẹn. Ọ gha sẹ ẹghẹ, emwa gha gbọyẹmwẹ yọ. *w18.08* 22 ¶19-20

Monday, January 20

Wa ghẹ gha lele erriọ I họn bu ohiẹn.—Jọn 7:24.

Jehova i gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa. Aro ọkpa ẹre Osanobua ya ghee emwa hia ni ke ehe ughughan rre vbe uhunmwu otagbọn. Ọmwa ke ọmwa nọ ru ahoo ọghe Osanobua, te Osanobua miẹn ọnrẹn yi. (Gal 3:26-28; Arhie 7:9, 10) Ma hia rẹnrẹn ighẹ ẹmwata na khin. Sokpan, deghẹ otọ ẹvbo ra ẹgbẹe ne a na ya aro gbe emwa ọvbehe re ẹre uwẹ na waan, u sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, ui gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa. Vbọrhirhighayehẹ, u sẹtin ye gha mwẹ uyinmwẹ vberriọ. E Pita tobọre yin uyinmwẹ vberriọ agharhemiẹn wẹẹ, irẹn ẹre Jehova loo ro ya ru iyobọ ne emwa ọvbehe ya rẹn wẹẹ irẹn i gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa. (Gal 2:11-14) De vbene ima khian ya sẹtin gha bu ohiẹn ata? Ọ khẹke ne ima ya Ẹmwẹ Osanobua zanzan egbe ima ghee ne ima mieke na rẹn deghẹ ima ye ya aro gbe emwa ọvbehe re. (Psm 119:105) Emwa ọvbehe ni bẹghe uyinmwẹ vbenian vbe egbe ima gha rhie adia ne ima, ọ khẹke ne ima miẹn ọnrẹn yi. (Gal 2:11, 14) A sẹtin miẹn wẹẹ uyinmwẹ vbenian gbọzinian nẹ vbe ekhọe ima, ẹghẹ nii, ma i ghi rẹn ẹghẹ ne ima ya rhiẹre ma. *w18.08* 9 ¶5-6

Tuesday, January 21

Wa gie ukpa rua gha ba ẹse vbe odaro agbọn.—Mat 5:16.

Nọ egbuẹ: 'Emwa ọvbehe bẹghe ẹre wẹẹ, ekhọe hia ẹre I ya ga e Jehova ra? Mẹ ya oghọghọ tama emwa ọvbehe wẹẹ, Osẹe Jehova ẹre I khin ra?' Ẹko i khian rhiẹnrhiẹn e Jehova hiehie, deghẹ ohan ra ekhue i gi ima tama emwa ọvbehe wẹẹ, eguọmwadia re ẹre ima khin. (Psm 119:46; Mak 8:38) Etẹn eso keghi ya egbe tae emwa ni rre uwu agbọn ne orhiọn dan ọghe agbọn Esu loo. Te ọ ghi lọghọ na rẹn alughaẹn nọ rre uwu ẹkpo iran kevbe emwa ne ẹi ga e Jehova. (1 Kọr 2:12) Orhiọn dan nọ loo vbe agbọn Esu ẹre ọ si ẹre ne emwa na rhie aro tua emwi ikpakpa. (Ẹfis 2:3) Vbe igiemwi, vbene a bu ima ude sẹ ne ima gha mu egbe ẹse, te etẹn ye ya egbe tae emwa ni rre uwu agbọn vbe egbe ne a mu. Iran ghi yọ ukpọn ne piẹnpiẹnpiẹn, ukpọn ne tebe kevbe ukpọn na la bẹghe uwu egbe ọmwa gha die iko. Eto ọghe wa do ghee ẹre etẹn nikpia eso gbe, ẹre etẹn nikhuo eso vbe ru. (1 Tim 2:9, 10) Rhunmwuda ọni, iran ghaa rre uwu ẹbu, ai ghi rẹn nọ re eguọmwadia e Jehova vbọ.—Jems 4:4. *w18.07* 24-25 ¶11-12

Wednesday, January 22

Etẹn ọkpa wa hia khin.
—Mat 23:8.

Odẹ ọkpa ne ima hia ya re etẹn ọre wẹẹ, ivbi Adam ẹre ima hia khin. (Iwinna 17:26) Ẹi re ọni ọkpa. Jesu gi erhuanegbe ẹre rẹn wẹẹ, etẹn nikpia kevbe etẹn nikhuo ẹre iran khin rhunmwuda, iran yayi wẹẹ, e Jehova ọre Erha iran nọ rre ẹrinmwi. (Mat 12:50) Yevbesọni, iyayi ọkpa ne iran mwẹ kevbe ahoẹmwọmwa ne iran mwẹ daa egbe ẹre ọ ku iran kugbe zẹvbe ẹgbẹe ọkpa ni ga Osanobua kugbe. Ọni ẹre ọ si ẹre ne a na miẹn wẹẹ, vbe ebe ne avbe ukọ gbẹnnẹ gie etẹn vbe ehe ughughan, etẹn ima nikpia kevbe etẹn ima nikhuo ẹre avbe ukọ mobọ gha tie avbe etẹn nii re. (Rom 1:13; 1 Pit 2:17; 1 Jọn 3:13) Jesu ghi tama erhuanegbe ẹre nẹ ne iran gha ghee egbe zẹvbe etẹn, ọ na gi iran rẹn wẹẹ, ọ khẹke ne iran gha mu egbe rriotọ. (Mat 23:11, 12) Itengbemu ẹre ọ si ighaegbe ye uwu ẹbu avbe ukọ ọghe Jesu. Vbe ẹghẹ Jesu, te emwa wa yayi wẹẹ, ẹvbo iran ẹre ọ maan sẹ ọghe ẹmwa ọvbehe. Ivbi e Ju nibun wa gha mwẹ iyayi vbenian rhunmwuda ne iran na ke uniẹn Ebraham rre. Sokpan Jọn ne Baptist keghi tama iran wẹẹ: "Osanobua gha sẹtin viọ okuta nekhua na, ya ru igiogbẹ ne Ebraham."—Luk 3:8. *w18.06* 10 ¶8-9

Thursday, January 23

Ọmọ nọ rẹn enegbe i talọ ẹghẹ hia.
—Itan 17:27.

Deghẹ ọ mwẹ ọmwa ra emwi nọ ya ohu mu ima vbe ẹghẹ hia, te ọ khẹke ne ima gbe ibiẹ rrie, ne ima ghẹ mieke na ta ẹmwẹ nọ ma khẹke. (Itan 10:19; Mat 5:22) Ọmwa gha ru emwi nọ sọnnọ ruẹ, "ghẹ rria ikhi," sẹ emwi hia rae ya obọ e Jehova. (Rom 12:17-21) Ọna rhie ma wẹẹ, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ izinegbe ne Jehova tobọre rria ikhi ne ima. Ma gha tobọ ima rria ikhi ne egbe ima, ẹko i khian rhiẹnrhiẹn e Jehova yọ hiehie. Ma lele adia nọ da ladian vbe otu e Jehova ra? Deghẹ ima lele adia nọ da ladian, ma i khian wa rhiegba ye odẹ na ya ru emwi ke otọ gha dee. Ma ghi rherhe gha lele avbe adia ni da ladian vbe otu e Jehova. (Hib 13:17) Ọrheyerriọ, te ọ khẹke ne ima gha begbe ne ima ghẹ ya rhie owẹ gberra iyi ni rre Baibol. (1 Kọr 4:6) Ma ghaa ru ọna, te ima rhiẹre ma wẹẹ, e Jehova ma ya aro kọ. *w18.07* 15 ¶17-18

Friday, January 24

Nana sikẹ odaro.
—Hib 6:1.

Zẹ vbene ima ya mwẹ alaghodaro sayọ vbe odẹ ọghe orhiọn, ma ghi do gha gbọyẹmwẹ ye ilele ni rre Baibol sayọ. Vbọzẹe? Rhunmwuda emwi ọkpa ra asefẹn ọkpa ẹre uhi mobọ ginna sokpan ilele keghi rhilo ginna emwi nibun. Vbe igiemwi, ọvbokhan kherhe ma rẹn ẹbe nọ kẹrikian vbe a ghaa gu ọse dan mu obọ, rhunmwuda ọni, evbibiẹ ọre, ghi yi uhi ne ọ gha gbogba gae ọmọ nii, ne ẹi ghẹ mieke na de ye ẹbe. (1 Kọr 15:33) Sokpan zẹvbe ne ọmọ nii ya waan, ọ do gha mwẹ irẹnmwi sayọ, ọ vbe sẹtin gha ru erria yan ilele ni rre Baibol. Ẹghẹ nii, ọ ghi tobọre gha ya ilele ni rre Baibol ru azẹ ne egbe ẹre. Ọna ẹre ọ khian ghi ru iyobọ nẹẹn ya gha zẹ ọse ni maan. (1 Kọr 13:11; 14:20) Ma ghaa ru erria yan ilele ni rre Baibol, ekhọe ọguọmwaziro ọghomwa ghi do gha winna ẹse, ọ gha ya ima ru emwi ni ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. E Jehova keghi kpemehe emwi hia ni ru iyobọ ne ima ya gha ru azẹ ni ya ẹko rhiẹnrhiẹn ọnrẹn. Uhi kevbe ilele ni rre Baibol gha sẹtin ya ima khian emwa ni gbegba, ni "sẹe ne ọ gha winna iwinna ne ọ maan hia."—2 Tim 3:16, 17. *w18.06* 19 ¶14; 20 ¶16-17

Saturday, January 25

Gha ọre ogieva mwẹ?—Luk 10:29.

Okha ọghe ovbi e Sameria nọ mwẹ ekhọe esi ne Jesu ta, keghi rhiẹre ma wẹẹ, Ivbi e Ju gha miẹn emwi ruẹ vbe obọ Ivbi e Sameria vbe nọ dekaẹn ahoẹmwọmwa ne a mwẹ daa egbe. (Luk 10:25-37) Ne erhuanegbe Jesu mieke na sẹtin ru iwinna ne Jesu waa iran re, te ọ khẹke ne iran gha mu egbe rriotọ, iran ghi vbe gha ya obọ esi mu emwa ọvbehe. Vbene Jesu te kpa gha rrie ẹrinmwi, ọ na tama erhuanegbe ẹre wẹẹ: "Wa ya sẹ osẹe mẹ vbe Jerusalẹm kevbe Judia hia, kevbe Sameria, kevbe rhinrin ya sẹ ehe ne agbọn sẹe." (Iwinna 1:8) Odẹ ọkpa ne Jesu ya mu erhuanegbe ẹre egbe ye otọ khẹ iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ọre ne ọ na gi iran rẹn wẹẹ, ivbi ẹvbo ọvbehe vbe mwẹ ekhọe esi. Ọ keghi sirra erhuanegbe ẹre tian ọkaokuo e Rom ye iyayi nọ wegbe nọ mwẹ. (Mat 8:5-10) Asẹ ọkpa vbe Jesu rre ẹvbo ẹre ne Nazarẹt, ọ keghi guan kaẹn vbene Jehova ya ru iyobọ ne emwa ne ẹi re Ivbi Izrẹl hẹ, vbe na ghee okhuo ọkpa nọ de ẹgbẹe vbe Zẹrafat vbe otọe Saidọn kevbe Neman ne ọkhọnmwoti ne Ovbi Asiria. (Luk 4:25-27) Uhiẹn Jesu keghi tobọre kporhu ma okhuo ọkpa vbe Sameria. Ọ ma fo ye evba, ikpẹdẹ eva ẹre ọ gbe vba, rhunmwuda iran rhie ehọ nẹẹn ta yi.—Jọn 4:21-24, 40. *w18.06* 10 ¶10-11

Sunday, January 26

Viọ emwi igbinna okuo ne Osanobua hẹ nuẹn hia ye egbe, ne egbe ruẹ miẹn ehe na rrọọ emwi ero ne Esu ru.—Ẹfis 6:11.

Ukọ e Pọl keghi ye Ivbiotu e Kristi gie ivbiyokuo ni gbinna vbe odaro okuo. Sokpan ẹi re emwa nagbọn ma gu khọn, Esu kevbe ekpayẹ ọre ẹre ima mu aro daa. Esu kevbe avbe ugbogiorinmwi keghi re ivbiyokuo ni fuẹro rhunmwuda, ọ kpẹre ne iran ke rre odaro okuo. Ma sẹtin gha roro ẹre wẹẹ ma i khian sẹtin khọnmiotọ vbe okuo vbenian katekate deghẹ ehọnrre ra igbama ma ye khin. De vbene igbama khian ya gele sẹtin khọnmiotọ yan Esu kevbe ekpayẹ ọre hẹ? Ẹmwata nọ rrọọ ọre wẹẹ, iran gha sẹtin, nibun wa khọnmiotọ yan Esu vbe ẹdẹnẹrẹ. Vbọ ru iyobọ ne iran? E Jehova ẹre ọ rhie ẹrhiọn ye iran iwu. Ẹi re ọni ọkpa ọ ru iyobọ ne iran. Vbene a ghee ivbiyokuo ni rre odaro okuo, iran keghi 'viọ emwi igbinna okuo ne Osanobua hẹ ne iran ye egbe.' (Ẹfis 6:10-12) Vbe Pọl ru igiemwi na, ughaghe emwi igbinna ne ivbiyokuo e Rom hẹ ye egbe ẹre ọ ghaa mwẹ vbe orhiọn.—Iwinna 28:16. *w18.05* 27 ¶1-2

Monday, January 27

Erha mwa ne ọ rre ẹrinmwi, gia ya ọghọ ne eni ruẹ nọhuanrẹn. —Mat 6:9.

Evbọ wa mobọ zẹe ne ima na kporhu iyẹn nọ maan ọre wẹẹ, *ọ rhie uyi ne Jehova, ọ vbe ya eni ẹnrẹn khian nọhuanrẹn.* (Jọn 15:1, 8) Ẹi ima ẹre ọ khian yae khian nọhuanrẹn. Akhasẹ ighẹ Aizaia keghi kha wẹẹ: "Yerre wẹẹ mẹ ne Nọyaẹnmwa ne Udazi, ọmwa nọhuanrẹn ọre imẹ khin." (Aiz 8:13) Odẹ ọkpa ne ima ya ya eni Osanobua khian nọhuanrẹn ọre ne ima na ghee ẹre zẹvbe eni nọ hiunsi sẹ eni hia kevbe ne ima na gi emwa ọvbehe rẹn wẹẹ, eni Osanobua ẹre ọ gele huan sẹ eni hia. Vbe igiemwi, ma ghaa tama emwa ọvbehe ẹmwata vbekpae Jehova, nọ dekaẹn akpa esiesi nọ mwẹ kevbe emwamwa nọ mwẹ ne emwa nagbọn, te ima sinmwi oseghe ne eni Osanobua, te ima vbe rhiẹre ma wẹẹ, ohoghe ẹre Esu bae Jehova re vbe ogba ọghe Idẹni. (Gẹn 3:1-5) Ma ghaa hia vbene ẹtin ima sẹ, ne ima gi emwa rẹn wẹẹ, e Jehova "sẹe ne ọ gha miẹn uyi kevbe ọghọ, kevbe ẹtin," te ima ya eni ẹnrẹn khian nọ huanrẹn.—Arhie 4:11. *w18.05* 18 ¶3-4

Tuesday, January 28

U mięn vbene ọ maan hę ne a rhie ekpọnmwę nuęn Nọyaęnmwa . . . Iwinna ruęn nekhua ya ęko rhięn-rhięn mwę Nọyaęnmwa, mę so ihuan oghọghọ rhunmwuda iwinna ne u winnaęn.—Psm 92:1, 4.

Emwi nọ mobọ ya ima fian okhuo ne egbe ima vbe odę ọghe orhiọn, ọre ne ọ na kie ękpotọ ne ima ya gbọyęmwę ya ahoęmwọmwa ne Jehova mwę daa ima kevbe ęse hia nọ he ru ne ima. Igbama, wa muęn roro ęse hia ne Jehova he ru ne uwa. Iręn ęre ọ zęe ighę uwa mwę arrọọ, iręn ęre ọ gie odę ęmwata ma uwa, iręn ęre ọ kpemehe Baibol kevbe iko ọghe Ivbiotu e Kristi, iręn ęre ọ vbe ya uwa mwę ayayęro. Ma ghaa mu emwi orhiọn ye okaro, te ima gbọyęmwę ye afiangbe na hia nọ ke obọ Osanobua rre, ọna ghi ya ima sikę ọre sayọ. Zę vbene ima ya hia ne ima muęn sę ighę okhuo ne ima fian ne egbe ima, aro e Jehova ghi gha bęghe ęrhiọn ne ima loo vbe ugamwę ọghęe, ọna ghi vbe ya ima sikę ọre sayọ. Ukọ e Pọl keghi kha węę: “Osanobua i re ọmwa ne ęi ru emwi ęse. Ęi ra mianmian iwinna ne uwa winnaęn, ra vbene uwa ya rhie maan hę ighę wa hoęmwę ọnręn.” (Hib 6:10) Ghę gha roro ęre węę, u kherhe gbe nọ gha fian okhuo ne egbuę vbe odę ọghe orhiọn. U sętin vbe fian okhuo ne egbuę vbe odę ọghe orhiọn, u vbe gha hia ne u muęn sę.—Fil 1:10, 11. *w18.04* 26 ¶5-6

Wednesday, January 29

Ehe ke ehe ne orhiọn Nọyaęnmwa rhirhi gha ye, a yan egbe ọmwa rre evba.—2 Kọr 3:17.

E Rom ęre Ivbiotu e Kristi nibun ghaa ye vbe orre ne okaro. Te Ivbi e Rom wa gha hio rhunmwuda uhi ne iran mu gbọọ, odę ne iran ya buohięn kevbe afanvbimu ne iran mwę. Sokpan, evięn ęre ọ mobọ gha mięn ęsọn vbe ehe ne otọ Arriọba e Rom sęe, kevbe ehe ne ọ rhanmwę. Ọ mwę ęghę ne a ya mięn węę, a gha ghae Arriọba e Rom ye ihe eha, obọ ọkpa vbọ kegha re evięn. Rhunmwuda ọna, emwi ne emwa kękan kevbe Ivbiotu e Kristi wa mobọ gha mu roro vbe ęghę nii, ọre vbene evięn khian ya do gha mwę afanvbimu hę. Ukọ e Pọl wa mobọ guan kaęn afanvbimu vbe ebe nọ gbęnnę. Sokpan, ęi re te Pọl ghaa hoo nọ fi emwamwa ọghe arriọba werrię ne emwi mieke na dunna ne emwa vbe ęghę nii rhunmwuda, afiwerrię vberriọ ęre emwa nibun wa gha gualọ vbe ęghę nii. Ukọ e Pọl kevbe etęn ni ghaa rrọọ vbe ęghę nii ręnręn węę, arriọba emwa nagbọn i sętin gele fan emwa hin imu rre. Rhunmwuda ọni, iran keghi rhie aro tua iwinna ikporhu iyęn nọ maan ọghe Arriọba Osanobua. Iran na vbe gha maa emwa re vbene izọese adęwerriegbe ọghe Jesu Kristi ru ekpataki sę hę. Vbe ebe ne ukpogieva ne Pọl gbęn gie etęn vbe Kọrinti, ọ keghi gi iran ręn, ọmwa nọ re Ęzi ọghe afanvbimu ne gele gele. *w18.04* 8 ¶1-2

Thursday, January 30

Saimọn! Saimọn! Danmwehọ. A fan obọ ęre ne Setan nę, ne ọ danmwę uwa hia ghee, zę vbene ọgbugbo khan ọka hin uwu ihunhun rre. Sokpan mę na erhunmwu nuęn nę Saimọn, ne iyayi ruę ghę fira, u gha ghi . . . bu mwę rre nę, u ghi rhie ętin ye avbe etuęn iwu.—Luk 22:31, 32.

Vbe asọn nọ gbe fi ędę ne Jesu wu, e Jesu keghi tama e Pita ęmwę nọ rre ako ọghe evbagbęn nọhuanręn ne ebe ędę ọghe ęręna ke ladian. Te Pita ghi gele do yevbe ikadęlę nọ ya iko Ivbiotu e Kristi ọghe orre nokaro dezięn. (Gal 2:9) E Pita keghi rhie igiọdu ne etęn lekpae udinmwę nọ rhie ma vbe idugie Pęntikọst. Erriọ ghi gha ru ęre uhięn vbe ędę Pęntikọst gberra nę. Ukpo nibun ęre Pita ya ga e Jehova. Ọ ghi khian ọmaęn nę, ọ na vbe rhie igiọdu ne Ivbiotu e Kristi vbe ọ khare węę: “I hoo ne I rhie igiọdu ne uwa, ne I vbe ya unu mwę tae ma uwa zę vbe ęmwę obọ mwę węę, ęse ọhę ọghe Osanobua, ęre ọ na

khin. Wa mudia yọ gbain." (1 Pit 5:12) Ebe ne Pita gbẹnnẹ wa rhie igiọdu ne etẹn vbe orre nokaro, erriọ vbe ya rhie igiọdu ne ima vbe ẹdẹnẹrẹ zẹ vbene ima ya diakhẹ ẹghẹ ne Jehova khian ya mu eyan rẹn hia sẹ.—2 Pit 3:13. *w18.04* 17 ¶12-13

Friday, January 31

Ọmwa nọ gbaro kotọ ghee uhi nọ gbae nọ ya ọmwa khian nọ yan egbe ẹre, nọ rhie ẹre ye ekhọe vbe ẹghẹ hia, . . . Osanobua gha fiangbe ọmwa vberriọ vbe emwikemwi ne ọ rhirhi gha ru.—Jems 1:25.

Ai miẹn ọmwa ne ẹi gualọ afanvbimu. Emwa eso keghi gu Arriọba khọn, iran ghi gha guọghọ emwi rua ne iran mieke na fan egbe iran hin imu rre. Uyinmwẹ ọkhọ vbenian gele ya emwa mwẹ afanvbimu ra? Hiehie! Oya ọghe ọhanabe kevbe uwu ẹre ọ si. Ena ẹre ọ zẹe ne ai na muan ẹmwẹ ne Solomọn tae, vbe ọ khare wẹẹ: "Agbọn na ne emwa eso na wa mwẹ ẹtin, emwa ọvbehe ghi gha sẹ usẹ lele iran." (Asan 8:9) Vbe ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna, ukọ e Jems keghi ya ima rẹn emwi kpataki nọ khẹke ne ima ru nọ gha ya ima gele gha mwẹ afanvbimu kevbe agbẹkunsotọ. E Jehova ne ọ yi uhi nọ gbae na, rẹn emwi ne ima gele gualọ nọ gha ye ima gha sẹ ọyẹnmwẹ kevbe nọ gha ya arrọọ ọghe ima gha mwẹ evbọ demu. Vbe Jehova yi Adam vbe Ivi, afanvbimu kevbe emwi hia nọ gha ya iran gha sọyẹnmwẹ, ẹre ọ ya fiangbe iran. *w18.04* 3 ¶1-3

Saturday, February 1

Hia ne u musọe vbe iwinna ugamwẹ hia.—2 Tim 4:5, NW.

Jesu ghaa mwẹ agiẹngiẹn daa emwa ọvbehe. Ọna ẹre ọ zẹe ne iran na gha rhie ehọ nẹẹn ta yi. Ma ghaa rhie akpa na ma vbe ikporhu, iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ọghomwa ghi vbe gha biẹ ọmọ esi. De emwi nọ khian ru iyobọ ne ima ya gha mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe? Deghẹ ima ọre emwa ne ima kporhu ma, de obọ ne ima gha hoo na ya gha mu ima? Obọ esi nọ. Nọnaghiyerriọ, obọ esi vberriọ ẹre ọ khẹke ne ima ya gha mu emwa ne ima kporhu ma. (Mat 7:12) Hia ne u rẹn iyobọ nọ khẹke dọmwadẹ emwa ne ima miẹn vbe ikporhu. Ẹi re obẹlẹ ọkpa ẹre ọ khẹke ne ima ya gha kporhu ma emwa ughughan ne ima miẹn vbe ikporhu. Te ọ khẹke ne aro ima gha sotọ vbe egbe dọmwadẹ emwa ne ima miẹn vbe ikporhu, ne ima mieke na rẹn vbene emwi ye iran hẹ. Ya ẹwaẹn nọ rẹn ọta, ne u mieke na rẹn aro ọmwa nọ khin kevbe iyayi ọghẹe. (Itan 20:5) Ma ghaa ya ẹwaẹn nọ emwa ọta vbe ikporhu, ẹkpotọ ghi kie ne ima ya rẹn iyobọ ne emwa gele gualọ. Ma gha ghi rẹn nẹ, ẹnina ghi gua ima kpa ya ru iyobọ nọ khẹke, zẹ vbene Jesu ru ẹre.—Yae taa 1 Kọr 9:19-23. *w19.03* 20 ¶2; 22 ¶8-9

Sunday, February 2

Rinmwian e Nọyaẹnmwa nọ yobọ ye emwamwa ruẹn, u ghaa ru **[***vberriọ***]***, te ọ wa dunna nuẹn.—Itan 16:3.*

Te Adam kevbe Ivi rhiẹre ma wẹẹ, iran ma zẹdẹ gbọyẹmwẹ ye emwi esi hia ne Jehova ru ne iran vbe iran sọtẹ daa Jehova vbe ogba ọghe Idẹn. Ẹkpotọ wa kie ne dọmwadẹ ima vbe ẹdẹnẹrẹ, ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ, ma gbọyẹmwẹ ye emwi esi hia ne Jehova ru ne ima. Ma gha dinmwiamẹ, te ima rhiẹre ma wẹẹ ima gele yayi wẹẹ, e Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ asẹ na ya tae wẹẹ, emwi maan ra ẹi maan. Odẹ vbenian, te ima rhiẹre ma wẹẹ, ima gele mu ẹtin yan e Jehova. Ma gha ghi dinmwiamẹ nẹ, te ima khian gha hia, ne ima gha lele ilele ọghe Jehova vbe ẹdẹgbegbe. Ilele na ẹre eguọmwadia e Jehova lele vbe arrọọ ọghe iran vbe uhunmwu otagbọn hia. Uwẹ gha vbe sẹtin lele uviẹn na deghẹ u hia ne u gha mwẹ irẹnmwi nọ dinmwi ọghe Baibol, deghẹ u gu etẹn mu obọ, u na vbe gha ya izọghae kporhu iyẹn nọ maan. (Hib 10:24, 25) U gha khian ru azẹ, hia ne u lele adia ni rre uwu Ẹmwẹ Osanobua kevbe adia nọ ke obọ otu rre. (Aiz 30:21) Ẹghẹ nii, emwi hia ne u ru ghi gha dinna odẹ.—Itan 16:20. *w19.03* 7 ¶17-18

Monday, February 3

Emwi nọ gbae, nọ maan, na ya wee ọmwa hia, nọ ke ẹrinmwi rre nọ. Obọ Osanobua ne Ayi nọ yi uwanmwẹ ẹrinmwi, ẹre ọ ke rre.—Jems 1:17.

E Jehova wa kpemehe evbare orhiọn ne wọrhọ wọrhọ ne eguọmwadia re. Vbe igiemwi, ma miẹn adia vbe iko ne ima yo, ebe iyẹn ne otu gbẹnnẹ ladian kevbe wẹbsait ọghomwa. U he danmwehọ ọta na ya guan ẹdẹ, u he tie uhunmwuta vbe ebe ọghomwa ẹdẹ, u he vbe ghee JW Broadcasting ẹdẹ, ọ na ye vbe na miẹn wẹẹ, rhunmwuda ruẹ ẹre Jehova na kpemehe evbare orhiọn vberriọ ra? Ọ ghaa yerriọ, de vbene u khian ya sẹtin gbọyẹmwẹ yọ hẹ? (Kọl 3:15) Odẹ ọkpa ne ima khian ya ru ọna, ọre ne ima gha kpọnmwẹ ọnrẹn ye ẹse nọ ru ne ima vbe erhunmwu. Odẹ ọvbehe ne ima ya gbọyẹmwẹ ye emwi ne Jehova ru ne ima, ọre ne ima na mwẹ ọghae vbe akpehuan ọghe owa ugamwẹ. Ọ khẹke ne ima gha mwẹ obọ vbe iwinna na vbe ẹghẹ hia, ọ vbe khẹke ne etẹn ni gbaroghe emadogua na ya kpe ẹgiọn kevbe vidio gha begbe ne iran ghẹ ya rhia re rua. Ma ghaa gbaroghe Ọgua Arriọba ẹse, ọ ghi yae tọ sayọ, kevbe wẹẹ, emwi kherhe kherhe ẹre a khian vbe gha dọlọ yi vbọ. Odẹ vbenian, igho nọ somwa ghi vbe gha rrọọ na khian ya gha bọlọ Ọgua Arriọba kevbe na khian ya gha dọlọ eso yi vbe uhunmwu otagbọn hia. *w19.02* 18 ¶17-18

Tuesday, February 4

Ẹmwẹ nọ ya ha ọmwa ehọ, ẹre ena khin vbekpae ẹtin ẹnrẹn. Ewẹwẹwẹ nọ fi la ehọ!—Job 26:14.

Ẹghẹ nọ taẹn ẹre Job ya ru erria yan evbayi. (Job 26:7, 8) Vbe Job ru erria yan agbọn na ne Osanobua yi, iso, okuku, avanukhunmwu, ọ keghi kpa re odin, ọ na vbe vẹẹ ne Job rẹn wẹẹ, emwi kherhe ẹre irẹn rẹnrẹn vbekpae evbayi. Aro nọ ghaan ẹre ọ vbe ya gha ghee adia ọghe Osanobua. Ọ keghi kha wẹẹ: "Emwi ne Osanobua tae ọre I ru vbe ẹghẹ hia." (Job 23:12) E Job ghi ru erria yan evbayi kevbe ilele ọghe Osanobua, ọ keghi kpa re odin. Ọna ẹre ọ ghi guae kpa ya gha rhie uyi ne Osanobua sayọ. Ọ na vbe yae mudia gbain vbe odẹ ọghe orhiọn. Ọ khẹke ne ima ya egbe tae Job. Vbọzẹe? Rhunmwuda, ma ni rrọọ vbe ẹghẹ na ẹre ọ rẹn vbekpae evbayi sẹ emwa ni ghaa rrọọ vbe ẹghẹ Job, ma vbe mwẹ Baibol nọ ru iyobọ ne ima ya gha mwẹ irẹnmwi nọ dinmwi vbekpae Osanobua. Emwi hia ne ima ruẹ, sẹ nọ gha ya ima gha rhie uyi ne Jehova. Uyi ne ima rhie ne Jehova ghi gua ima kpa ya gha họn ẹmwẹ nẹẹn, ọ ya ima hoẹmwẹ ọnrẹn, ọ vbe ya ima da imudiase ọghe ima yi gbain.—Job 28:28. *w19.02* 5 ¶12

Wednesday, February 5

E Nọyaẹnmwa rrọọ yaba mwẹ, ohan i ghi mu mwẹ, de emwi ne ọmwaikọmwa gha miẹn ru mwẹ re? —Psm 118:6.

Ke otọ gha dee ẹre emwa ni khaevbisẹ ke zẹ eguọmwadia e Jehova kpokpo. Iran sẹtin bae ima ifiẹzọ ughughan wẹẹ ima rraa uhi arriọba, sokpan, evbọzẹe ne iran na gele zẹ ima kpokpo ọre wẹẹ, "ne Osa khare ọre ima ya ru emwi ighẹ ẹi re ne emwa ne agbọn khare." (Iwinna 5: 29) Emwa sẹtin gha zan ima, iran sẹtin mu ima khui, iran sẹtin vbe ya ugbemwẹ yan ima. Ma gha werriẹ aro daa edanmwẹ vbenian, ọ ma khẹke ne ima rria ikhi ne egbe ima, vbe ẹtin Jehova, ma gha sẹtin zinegbe ẹre. Gi ima guan kaẹn igiemwi esi ọghe Hananaia, Misiaẹl kevbe Azaraia ni ghaa rre imu vbe Babilọn. Iran keghi ya ọghọ vbe ute tama ọba, evbọzẹe ne iran i khian na gbe uhunmwu kotọ ne amazẹ igoru ne irẹn maẹn. Iran keghi mu egbe ne iran ya ya egbe miẹn emwi ke emwi ne Jehova kue yi. (Dan 3:1, 8-28) Vbe ima khian ya sẹtin ya egbe taa Ivbi Hibru eha na hẹ vbe ima gha werriẹ aro daa egbe edanmwẹ ne iran miẹn? Ọ khẹke ne ima gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ e Jehova gha gbaroghe ima. (Psm 118:7) Odẹ ọghe ọghọ vbe ute, ẹre ọ vbe khẹke ne ima ya gha zẹ ẹmwẹ wanniẹn emwa ni ba ima ifiẹzọ. (1 Pit 3:15) Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima ru emwi ke emwi nọ gha ya ima khian oghian e Jehova. *w19.02* 10-11 ¶11-13

Thursday, February 6

Gha mwẹ udinmwẹ!
—Jọn 16:33, NW.

Ma ghaa ru erria yan ẹkpotọ nọ kie ne ima rhunmwuda izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu, ma ghi gha mwẹ udinmwẹ sayọ. (Jọn 3:16; Ẹfis 1:7) Ọ ghaa bu ẹghẹ Ugie Ayere ọghe Jesu, ẹkpotọ keghi kie ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ, ma gbọyẹmwẹ ye emwamwa ọghe adẹwerriegbe. Ẹghẹ nii, ẹre ọ khẹke ne ima ya gha tie ako ọghe Baibol ni guan kaẹn uwu e Kristi, ma ghi vbe gha ru erria yan emwi ni sunu vbe asẹ ne Jesu ya wu. Ọ gha ghi sẹ ẹdẹ Ugie Ayere ọghe Jesu, ọ ghi gele do vẹẹ ne ima rẹn vbene nọ hiunsi sẹ hẹ ighẹ izọese adẹwerriegbe ne eka na ma gua kevbe ayọn nọ baa mudia yi. Ma gha gele rẹn emwi ne Jesu vbe Erhae ru ne ima kevbe afiangbe ne emwa ne ima hoẹmwẹ ọnrẹn khian miẹn vbọ, ayayẹro ọghe ima ghi khian ne ẹi beghe, ọ vbe ya ima zinegbe ya sẹ ufomwẹ. (Hib 12:3) U miẹn vbene ọ sẹ ima ọyẹnmwẹ hẹ, ne ima na rẹn wẹẹ, Jesu ye rhie avbe akpa na ma, zẹvbe Ogiohẹn ọghomwa nọ rinmwian ne ima, ne ima mieke na miẹnfan! (Hib 7:24, 25) Odẹ ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima gbọyẹmwẹ ye izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu, ọre ne ima gha do Ugie Ayere ọghẹe zẹvbe nọ gualọe yi.—Luk 22: 19, 20. *w19.01* 22 ¶8; 23-24 ¶10-11

Friday, February 7

Miẹn erhunmwu ekpọnmwẹ mwẹ Nọyaẹnmwa.—Psm 119:108.

Urhomwẹ ne ima rhie gie Jehova keghi re ukpamuyọmọ nọ hiunsi. Ewanniẹn ne ima zẹ vbe iko keghi re abọ ọkpa ọghe urhomwẹ ne ima rhie ne Osanobua. Ọna keghi re emwi ne ọmwa ọvbehe i sẹtin ru ne ima. (Hib 13:15) Odẹ ọkpa ẹre Jehova hoo ne ima hia ya gha zẹ ewanniẹn vbe iko ra? Hiehie! Aro nọ khẹke ne ima ya gha ghee ewanniẹn na zẹ vbe iko, ọre evbare ne ima deba avbe ọse ima re. Gia kha wẹẹ, a gie na tie ruẹ gha die ehe ne etẹn khian na sọyẹnmwẹ egbe, a na vbe tama ruẹ ne u viọ emwi eso ne etẹn gha re rre, vbene obọ ruẹ sẹ. U sẹtin ka gha si egbe rhunmwuda, u ma rẹn aro evbare nọ gha yẹẹ iran, sokpan u ye hia vbene obọ ruẹ sẹ, ya viọ emwi eso rre. Erriọ e Jehova vbe ya gie na tie ima, irẹn ẹre ọ vbe mwamwa evbare orhiọn ne rọgiọ khẹ ima vbe iko. (Psm 23:5; Mat 24:45) Ọ keghi ya ẹko rhiẹnrhiẹn ọnrẹn vbe ima gha muegbe iko yotọ ne ima mieke na sẹtin zẹ ewanniẹn. Nọnaghiyerriọ, gha muegbe iko yotọ. U ghaa ru vberriọ, ui khian wa do rri evbare orhiọn kẹkan, u vbe sẹtin rhie igiọdu ne etẹn vbe iko. *w19.01* 8 ¶3; 13 ¶20

Saturday, February 8

Ọlọghọmwa nibun, ẹre iran si ye egbe iran egbe ighẹ iran ni khirhi lele ẹbọ khian.—Psm 16:4.

Vbe ẹghẹ nẹdẹ, te emwa ugamwẹ ohoghe wa gha mwẹ obọ vbe uyinmwẹ alama oghẹ. (Hoz 4:13, 14) Ugamwẹ vbenian wa gha yẹẹ emwa nibun rhunmwuda, ọ kie ẹkpotọ yọ, ne iran ya gha ru oghẹ. Ọna ya iran gha mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko ra? Hiehie! E Devid keghi kha wẹẹ: "Ọlọghọmwa nibun, ẹre iran si ye egbe iran egbe ighẹ iran ni khirhi lele ẹbọ khian." Erriọ iran vbe ya gha ya ivbi iran zọ ese ne ẹbọ. (Aiz 57:5) Ẹko ma zẹdẹ rhiẹnrhiẹn e Jehova ye ekhọe atosi ne iran ghaa mwẹ. (Jer 7:31) Te emwa ugamwẹ ohoghe wa vbe mwẹ obọ vbe uyinmwẹ alama oghẹ vbe ẹdẹnẹrẹ. Nọ ne iran, ọ ma de emwi nọ rhia ne ikpia ikpia kevbe ne ikhuo ikhuo gha lovbiẹ ke egbe. Ọna sẹtin ya emwa gha roro ẹre wẹẹ, iran mwẹ afanvbimu, sokpan, 'ọlọghọmwa nibun, ẹre ọ si ye iran egbe.' (1 Kọr 6:18, 19) Ughaghe aro ruẹ gha dae nẹ, ọlọghọmwa ne uyinmwẹ vbenian he si ye emwa egbe vbe ẹdogbo ne u ye. Nọnaghiyerriọ, uwa ne igbama, wa gha họn ẹmwẹ ne Erha uwa nọ rre ẹrinmwi. Uwa gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, umamwẹ ọghe egbe uwa nọ, deghẹ uwa họn ẹmwẹ nẹẹn. Ọ khẹke ne uwa kọe ye orhiọn wẹẹ, ẹbe nọ rre emwi dan na ru, ẹre ọ sẹ orhiẹnrhiẹn na miẹn vbọ.—Gal 6:8 *w18.12* 27-28 ¶16-18

Sunday, February 9

Mẹ gha vbe yin vberriọ daa ruẹ.
—Hoz 3:3, NW.

Ọmwa na gba ru orọnmwẹ gha fi owẹ ye oha, obọ enọ ma rẹn ọkpa rẹn eva ẹre ọ ghi ye, deghẹ ọ gha sọ ebe orọnmwẹ ra ẹi khian ru vberriọ. (Mat 19:9) Ọ gha sọ ebe orọnmwẹ, ọ ma ru emwi dan, ọ gha yabọ ogieva re, ọ ma vbe ru emwi dan. E Hozia keghi rhie Goma werriegbe, ọ na tama rẹn ne ẹi ghẹ dọlegbe fi owẹ ye oha. Ẹghẹ eso ghi gberra nẹ, e Hozia na werriegbe suẹn gha gu e Goma ru emwi ọdọ vbe amwẹ. (Hoz 3:1-3) Okha na keghi mudia ye odẹ ne Jehova ya gha yabọ Ivbi Izrẹl. Ọ keghi ya ekhọe hia miẹn iran yi, ọ na vbe werriegbe ya obọ esi gha mu iran. (Hoz 1:11; 3:4, 5) De emwi ne ọna ma ima re vbekpae orọnmwẹ vbe ẹdẹnẹrẹ? Ọdọ ra amwẹ, nọ ma rẹn ọkpa rẹn eva, gha werriegbe suẹn gha gu ogieva re nọ fi owẹ ye oha ru emwi ọdọ vbe amwẹ, ọni rhiema wẹẹ, ọ yabọe nẹ. (1 Kọr 7:3, 5) Ẹghẹ nii, nọ ma fi owẹ ye oha i ghi mwẹ asẹ na ya sọ ebe orọnmwẹ. Nọnaghiyerriọ, ọ khẹke ne ọdọ vbe amwẹ ku obọ kugbe, ne orọnmwẹ ọghe iran gha re nọ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. *w18.12* 13 ¶13

Monday, February 10

Emwa ni wan gha miẹn wẹ orueghe dee, iran ghi rhie uhunmwu iran lẹre.
—Itan 22:3.

Ma ghaa tie Ẹmwẹ Osanobua, ọ khẹke ne ima gha ru erria yan aro ne Jehova ya ghee emwi, rhunmwuda, ọ gha ru iyobọ ne ima ya ru azẹ nọ khẹke vbe edanmwẹ gha ghi rre vbe odaro. Edanmwẹ gha ghi gele rhiegbe ma, ẹi wa gua ima rhie vbe udemwurri, rhunmwuda ma mu egbe ẹre yotọ nẹ. E Josẹf keghi lẹfua vbe ọvbokhan e Pọtifa wẹẹ nọ gu irẹn ru emwi ọdọ vbe amwẹ. Vbọzẹe? Rhunmwuda, e Josẹf rẹn aro ne Jehova ya ghee uyinmwẹ vberriọ. Ọ ka ru erria yan rẹn nẹ. (Gẹn 39:8, 9) Josẹf na tama amwẹ Pọtifa wẹẹ: "Vbia ghi gu ru emwi dan vberriọ hẹ, ne I ya fidọn ghe Osanobua?" Ọna rhiẹre ma wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre Josẹf vbe ya gha ghee ẹre. Ma vbe vbo? Ọmwa sẹtin gu ima gha gbe ọkiẹkiẹ nọ ma khianrẹn vbe isiwinna. Ọmwa sẹtin vbe ya efoni gie uhunmwu nọ dekaẹn uyinmwẹ alama oghẹ gie ima, ọ sẹtin gha re efoto ọghe esakan. Ma gha gele mu egbe yotọ, ima na vbe gha ya aro ne Jehova ya ghee emwi ghee ẹre, ẹre ima khian na sẹtin gban egbe ne edanmwẹ vbenian. *w18.11* 25 ¶13-14

Tuesday, February 11

I gha ye gha sẹ ọyẹnmwẹ rhunmwuda Nọyaẹnmwa.—Hab 3:18.

Emwa eso ni rri egie ebe keghi kha wẹẹ, evba ya uviẹn na kha ọre, "I gha ya oghọghọ san ghee odukhunmwu ne Nọyaẹnmwa; I gha rhunmwuda ọyẹnmwẹ fiokin lẹga ne Osanobua." Emwi nọkhua ẹre ima ruẹ re vbe ọna. E Jehova ru eyan nẹ, ọ vbe rhie ilẹkẹtin ne ima wẹẹ, emwamwa wa khian vbe obọ ne irẹn khian ya mu eyan rẹn hia sẹ. Emwi kpataki ne ima miẹn ruẹ vbe ebe Habakọk ọre ne ima gha mu ẹtin yan e Jehova. (Hab 2:4) Te ọ khẹke ne asikẹgbe ne ima gu e Jehova mwẹ wegbe sayọ rhunmwuda, ọna ẹre ọ khian ya amuẹtinyan ọghe ima wegbe sayọ. Vbọ ghi khẹke ne ima ru? Okaro, ma ghi gha tama e Jehova emwi nọ kpokpo ima orhiọn vbe ẹghẹ hia. Nogieva, ma ghi gha gbarokotọ tie Ẹmwẹ Osanobua, ma vbe gha lele adia hia ni ke obọ otu rre. Nogieha, ma ghi gha ya amuẹtinyan kevbe izinegbe diakhẹ e Jehova. Erriọ e Habakọk ruẹ zẹẹ! Vbe omuhẹn ọghe ebe Habakọk, te iro han akhasẹ na, sokpan, ọyẹnmwẹ ẹre ọ ghi ya mu ebe na sẹ ufomwẹ vbe Jehova ghi rhie igiọdu nẹẹn nẹ. Ma gha ya egbe tae Habakọk, e Jehova ne Erha mwa gha fu ima ẹko rre. Ihe ọvbehe i rrọọ ne ima khian na miẹn ifuẹko vbenian vbe agbọn Esu na. *w18.11* 17 ¶18-19

Wednesday, February 12

Te [*Kristi*] *wu ne emwa, ne avbe emwa ni rre agbọn ghẹ ghi gha rre agbọn ne egbe iran ọvbehe, sokpan ne iran gha rrọọ ne irẹn nii nọ wu, ne a vbe huẹn kpaegbe vbe idin, rhunmwuda iran.*
—2 Kọr 5:15.

Izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu ọre emwi ọvbehe nọ ya ima yayi wẹẹ, Osanobua gele hoẹmwẹ ima. E Baibol keghi kha wẹẹ: 'Osanobua hoẹmwẹ agbọn na sẹrriọ zẹẹ ọ na rhie Ovbi ẹre ukpọmọkpa ne ọmwa, ne ọmwakọmwa nọ rhirhi yae yi ghẹ wirua, sokpan nọ gha mwẹ arrọọ ne ẹi mwẹ ọfo.' (Jọn 3: 16) Jesu wa gele hoẹmwẹ ima. Ahoẹmwọmwa na ẹre ọ ya ima deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ vbe gua ima kpa ya mwẹ ahoẹmwọmwa daa emwa ọvbehe. E Baibol rhie ilẹkẹtin ne ima wẹẹ, "orueghe ra ọlọghọmwa" i sẹtin wannọ ima hin ahoẹmwọmwa ọghe Kristi rre. (Rom 8:35, 38, 39) Ma ghaa werriẹ aro daa isievẹn nọ ya iro han ọmwa ra nọ si ọmwa ghee iyeke vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ khẹke ne ima yerre ahoẹmwọmwa ne Jesu mwẹ daa ima. Ọna gha rhie ẹrhiọn ye ima iwu, ne ima mieke na sẹtin zinegbe ẹre. (2 Kọr 5:14) Ọ gha vbe sẹtin ya ima mudia gbain vbe odaro ọlọghọmwa nọ wegbe vbe na ghee odekun ẹrhia, ukpokpo kevbe evba yaro yi nọ ma ghi sẹ obo. Ena hia keghi ya ọmwa si osi. *w18.09* 14 ¶8-9

Thursday, February 13

I gha lele odẹ ọghe ẹmwata ruẹ.
—Psm 86:11, NW.

Ne ima mieke na sẹtin gha rre odẹ ọghe ẹmwata, te ọ khẹke ne ima gha lele adia *hia* ni ke obọ e Jehova rre. Ọ wa vbe khẹke ne ima mu emwi orhiọn ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ma ghi vbe gha lele ilele ni rre Baibol. Vbe na ghee Devid, te ọ khẹke ne ima ta mu olọ yan rẹn wẹẹ, ima i khian sẹ odẹ ọghe ẹmwata rae. Vbe ẹi errio, ma sẹtin werriegbe gha mu emwi ne ima sẹ rae nẹ roro, iziro vbenian sẹtin ya ima de ghee iyeke vbe odẹ ọghe orhiọn. Nọghayayerriọ, ọ khẹke ne ima mudia gbain vbe odẹ ọghe orhiọn. Ma ghi gha yerre wẹẹ, te ima khian gha lele imamwaemwi ẹmwata *hia* ni rre Evbagbẹn Nọhuanrẹn, ọkpa i rrọọ ne ima gha rhie fua. (Jọn 16:13) Ne ima ghẹ mieke na "de odẹ" vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ khẹke ne ima gha loo ẹghẹ ima ẹse. Ima ma na begbe, ma sẹtin do gha loo ẹghẹ nọ kpọlọ gbe ye irọkhegbe, iku isasegbe, Itanẹt kevbe ẹkpẹti ughe. Emwi na ya unu kaẹn na i re emwi dan sokpan, ọ ma khẹke nọ miẹn ima ẹghẹ sẹrriọ wẹẹ, ima i ghi miẹn ẹghẹ nọ somwa ya gha ru emwi orhiọn, vbe na ghee e Baibol na tie kevbe ikporhu na yo. *w18.11* 10 ¶7-8

Friday, February 14

Ọghomwẹ sẹ mwẹ ọkẹn, egbe vbe rọkhọ mwẹ.—Psm 131:2.

Emwi gha fiwerriẹ vbe udemwurri vbe arrọọ ọghe ima, ọ keghi ya ima si osi. (Itan 12:25) Ọ keghi lọghọ ma ke sẹtin ru afiwerriẹ nọ khẹke. Emwi vbenian gha sunu, de emwi nọ gha sẹtin mu ima orhiọn sotọ? (Psm 131:1-3) Ẹi mwẹ vbene ọlọghọmwa ne ima ye gha wegbe sẹ hẹ, "ọfunmwegbe Osanobua" gha sẹtin gbogba gae ekhọe kevbe iziro ọghe ima, ọ ghi vbe mu orhiọn ima sẹ otọ. (Fil 4:6, 7) Nọnaghiyerriọ, osi ọghe agbọn na gha gbe orhiọn ye ima iwu, ọfunmwegbe Osanobua gha sẹtin rhie ẹrhiọn ye ima iwu, ọ ghi ya ima deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. Orhiọn nọhuanrẹn keghi fu ima ẹko rre, ọ vbe rhie ima ekhọe ghee ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ni gha ya ima rhie aro tua emwi orhiọn.—Jọn 14:26, 27. *w18.10* 27 ¶2; 28 ¶5, 8

Saturday, February 15

Wa gha ta ẹmwata ma egbe.
—Zẹk 8:16.

Ọ mwẹ emwi nọ ghi khọ sẹ, nọ suẹnrẹn vbe ẹghẹ omuhẹn. De emwi nọ khin? Ohoghe na ta. Ọmwa ne ẹi ta ẹmwata, nọ mu emwa ọvbehe rẹrẹ, ọre ọmwa ohoghe. De ọmwa nọ wa suẹn ohoghe na ta? Esu wa nọ! Jesu tobọre tae wẹẹ, Esu ọre "erha ohoghe hia." (Jọn 8:44) De ẹghẹ ne Esu wa ya ta ohoghe nokaro? Ogba ọghe Idẹn ẹre Esu na suẹn ohoghe na ta vbe ukpo arriaisẹn nibun nọ gberra. Vbe Jehova yi Adam kevbe Ivi, te iran wa gha sọyẹnmwẹ arrọọ vbe Paradais nọ viọ iran yi. Errio Esu ya rre do mu emwi hia rhia. Esu rẹnrẹn wẹẹ, Osanobua tama Adam kevbe Ivi ne iran ghẹ re vbe ọmọ erhan "nọ rhie ẹwaẹn na ya rẹn emwi nọ maan kevbe ne ẹi maan ne ọmwa." Osanobua wẹẹ iran gha danmwẹ ọnrẹn, iran gha wu. Esu wa rẹn ọna, sokpan ọ na ya ẹyẹn tama e Ivi wẹẹ: "Ọnii i re ẹmwata; wa i wulo." Ọna ẹre ọ wa ohoghe nokaro. Esu na vbe kha wẹẹ: "Te Osanobua tae vberriọ, rhunmwuda, ọ rẹnrẹn wẹẹ, wa gha rriọe, wa gha do gha ye vbe Osanobua, wa ghi do gha rẹn ẹmwi nọ maan ke ne ẹi maan zẹ vbene irẹn ye."—Gẹn 2:15-17; 3:1-5. *w18.10* 6 ¶1-2

Sunday, February 16

Ọ maan ne iran ne ekhọe ẹre hianrẹn, iran gha miẹn Osanobua aro.
—Mat 5:8.

Ne ekhọe ima mieke na gha re nọ hianrẹn, te ọ khẹke ne iziro ekhọe ọghe ima gha re nọhuanrẹn. Iziro ekhọe ọghe ima ghaa re nọ hianrẹn, ẹre Jehova khian na miẹn ugamwẹ ọghe ima yi. (2 Kọr 4:2; 1 Tim 1:5) E Jehova keghi kha wẹẹ, "Ọmwa i sẹtin bẹghe mwẹ nọ ye gha rre agbọn." Nọnaghiyerriọ, de vbene emwa ne ekhọe ẹre hianrẹn khian ya "miẹn Osanobua aro" hẹ? (Ẹks 33:20) Ẹmwẹ e Grik na ke zedu ẹmwẹ na ladian keghi re na "ya aro ekhọe bẹghe emwi." Emwa ni ya aro ekhọe bẹghe Osanobua keghi re emwa ni gele rẹn Osanobua, errio iran vbe ya gbọyẹmwẹ ye akpa esiesi nọ mwẹ. (Ẹfis 1:18) Odẹ ọvbehe ne ima ya "miẹn Osanobua aro" ọre vbe aro ima ghaa sotọ vbe emwi hia nọ ru ne ima. (Job 42:5) Ma gha vbe sẹtin ya aro ekhọe bẹghe afiangbe ne Jehova yan rẹn ne emwa ni ya ẹkoata gae. *w18.09* 20 ¶13, 15-16

Monday, February 17

Na gha mwẹ ẹwaẹn ọrọre emwi kpataki nọ sẹre ne u gha ru.
—Itan 4:7.

Ma ghaa ru emwi nọ gbae, Jehova ghi fiangbe ima. Ẹmwata nọ wẹẹ irẹnmwi ẹre ọ ya ọmwa mwẹ ẹwaẹn, sokpan ẹwaẹn ẹre a ya ru azẹ. Vbene avbe iranmwẹ ya ru emwi keghi rhiẹre ma wẹẹ iran mwẹ ẹwaẹn, rhunmwuda te iran si evbare koko khẹ ẹghẹ orhọ. (Itan 30:24, 25) Jesu nọ re "ẹwaẹn Osanobua" keghi ru emwi nọ yẹẹ Erhae vbe ẹghẹ hia. (1 Kọr 1:24; Jọn 8:29) Ọmwa gha rẹn emwi nọ khẹke nọ ru, ọ ma na kue ru ẹre, Jehova bẹghe ẹre. Osanobua gha fiangbe emwa ni ya imuegberriotọ kevbe izinegbe rhie owẹ lele adia ọghẹe. (Mat 7:21-23) Nọnaghiyerriọ, wa gi ima ku obọ kugbe ne iko ọghomwa do gha re ne emwa hia na mu egbe rriotọ. Vbene ẹmwata, ne ima mieke na sẹtin rhie emwi ne ima ruẹ ye uyinmwẹ, ọ khẹke ne ima mwẹ izinegbe rhunmwuda ẹi re iwinna ẹdẹ ọkpa. Ma gha sẹtin ru vberriọ, ọ ghi rhiema wẹẹ, ima mu egbe rriotọ. Ma ghaa re emwa ni gele mu egbe rriotọ, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian gha sẹ ima nia ya fi etẹbitẹ. *w18.09* 7 ¶18

Tuesday, February 18

Dọmwade ọghẹe ghi tobọ ẹre gha ghee vbene uyinmwẹ egbe ẹre ye hẹ, deghẹ nọ maan nọ, . . . vbene ẹi na vbe yae gie emwi ne ọmwa ọvbehe ru.—Gal 6:4.

Vbene Osanobua te yi emwa nagbọn, ọ bẹghe ẹre wẹẹ iran gha ku obọ gbe ba irẹn, ne emwamwa ọghe irẹn mieke na mwẹ uhunmwu. Agharhemiẹn wẹẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin, ma gha sẹtin gu e Jehova gha winna. Vbe igiemwi, Osanobua ẹre ima gu winna vbe ima ghaa kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba. (1 Kọr 3: 5-9) Ukpamuyọmọ nọ hiunsi nọ, ne ima na mwẹ ọghae vbe iwinna ne kpataki ọghe Osa Ne Udazi. Sokpan, ẹi re iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ọkpa ọre iwinna ne ima gu e Jehova ru. Obẹlẹ ọvbehe ne ima ya gu Osanobua winna keghi re vbe ima ghaa ru iyobọ ne ẹgbẹe ima kevbe etẹn vbe iko, vbe ima ghaa mu ọghọ ye erhunmwuyẹn egbe kevbe vbe ima ghaa rhiegbe ladian ya ru sayọ vbe iwinna ugamwẹ. (Kọl 3:23) Emwi nọ khẹke ne ima kọ ye orhiọn ọre wẹẹ, ọ ma khẹke ne ima gha ya egbe ima gie emwa ọvbehe. Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, nọ mwẹ ọna i mwẹ ọna. Eso vbuwe ima keghi re igbama, eso khian eniwanrẹn nẹ, egbe ma mobọ sasa emwa eso kevbe wẹẹ, akpa ughughan ẹre Osanobua ya wee ima. *w18.08* 23 ¶1-2

Wednesday, February 19

Zin egbe diakhẹ ọre, ẹi mwẹ ọ ma sunu.—Hab 2:3.

Osanobua wa rẹn ọlọghọmwa ne Habakọk ghaa ye, ọni ẹre ọ si ẹre nọ na mu ẹre orhiọn sotọ, ọ na tama e Habakọk wẹẹ, irẹn gha rherhe zẹ emwi ru. Te ọ ye vbe ne Osanobua ghaa tama e Habakọk wẹẹ: “Mwẹ izinegbe, mu ẹtin yan mwẹ, I gha họn erhunmwu ruẹ, ghẹ gha roro ẹre wẹẹ, ọ gha rhie ẹghẹ nọ taẹn.” E Jehova keghi ye Habakọk re rre wẹẹ, ọ mwẹ ẹghẹ ne irẹn buru ne irẹn ya mu eyan ke eyan ne irẹn yan rẹn sẹ. Ọ na rhie ilẹkẹtin ne Habakọk nọ ye mwẹ izinegbe rhunmwuda ẹi khian gbe ima rẹn vbe okiekie. Ma ghaa ya izinegbe diakhẹ Jehova, ima na vbe gha danmwehọ emwi nọ tama ima, orhiọn ima ghi vbe sotọ, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ima rre uwu ibavbaro. Jesu wẹẹ, ne ima ghẹ rhie aro tua “ẹghẹ nọ khian gha khin”, rhunmwuda Osanobua tobọre ma he ya unu kaẹn ẹghẹ nọ khian gha khin tara. (Iwinna 1:7) Nọnaghiyerriọ, wa ghẹ gi ẹtin fo ima. Gi ima gha ya imuegberriotọ kevbe izinegbe diakhẹ Osanobua, ma ghi vbe gha loo ẹghẹ kherhe nọ ghi kẹ vbe ugamwẹ ọghe Jehova.—Mak 13:35-37; Gal 6:9. *w18.11* 16 ¶13-14

Thursday, February 20

Osanobua rhie ma mwẹ nẹ wẹẹ, ne I ghẹ tie ọmwakọmwa emwi awua ra ne ọ ma huan.—Iwinna 10:28.

Nọ ne Ivbi e Ju vbe ẹghẹ nii, emwa ne ẹi re Ivbi e Ju keghi re emwa ni ma huan. Aro vberriọ ẹre Pita vbe ya gha ghee iran. Sokpan ọ mwẹ emwi nọ ghi ya Pita fi iziro ọghẹe werriẹ, ọni ọre umian nọ miẹn vbe odẹ ọghe ọyunnuan. (Iwinna 10:9-16) Vbe na ghee Pita, ọ khẹke ne ima zanzan egbe ima ghee, deghẹ ima ye ya aro gbe emwa ọvbehe re. De emwi ọvbehe ne ima gha vbe ru ne ima mieke na sẹtin gha ya obọ ọkpa mu emwa hia? Ma gha gele “fannọ otọ ẹko” ima rua, ahoẹmwọmwa ghi rhihe ikhuiwu vbe ekhọe ima. (2 Kọr 6:11-13) De emwa ne ima mobọ gu ru ọse? Emwa ne ima gba zẹ urhuẹvbo ọkpa nọ ra, ra emwa ni ke otọ ẹvbo ima rre? Ọ ghaa yerriọ, ọ khẹke ne ima fi werriẹ. Ma sẹtin gie na tie etẹn ni ke ẹvbo ọvbehe rre gha die owa ima, ma sẹtin vbe wẹẹ ne iran deba ima vbe ikporhu. (Iwinna 16: 14, 15) Ma ghaa rhan obọ miẹn emwa ọvbehe yi vbenian, ma i khian ghi gha ya aro gbe iran re, ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa iran ghi do gha wegbe sayọ. *w18.08* 9 ¶3, 6; 10 ¶7

Friday, February 21

Ghẹ gha rua emwa ọvbehe owẹ. —1 Kọr 10:32, NW.

Etẹn eso keghi ya egbe tae emwa ni rre uwu agbọn, vbe odẹ ne iran ya gbe kevbe uyinmwẹ nọ ma khẹke Ivbiotu e Kristi ne iran yin vbe iran ghaa rre iku. Yevbesọni, efoto ne etẹn eso mu ye wẹbsait na ya gu egbe guan, kevbe ẹmwẹ ne iran gbẹnnẹ ladian keghi rhiẹre ma wẹẹ, iran ma deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. Sokpan, ọyasin ọghe uyinmwẹ vberriọ sẹtin sin etẹn ọvbehe ni hia ne iran gha ya ẹkoata ga e Jehova. (1 Pit 2: 11, 12) Agbọn Esu keghi ya emwa rhie aro tua emwi ikpakpa kevbe emwi ewe ne iran ya ghagha. (1 Jọn 2: 16) Sokpan, zẹvbe eguọmwadia Osanobua, te ọ khẹke ne ima 'zobọ vbe avbe uyinmwẹ ne ẹi re ọghe Osanobua, kevbe orriarria emwi agbọn na hia, na gha yin uyinmwẹ ai balọ egbe, uyinmwẹ ọghe ọmwa imudiaẹse, kevbe uyinmwẹ nọ khọ ọghe Osanobua vbe agbọn na.' (Taitọs 2:12) Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ẹmwẹ nọ ke ima unu ladian, vbene ima ya rri evbare, odẹ ne ima ya da ayọn, egbe ne ima mu kevbe uyinmwẹ ọghe ima vbe isiwinna gha rhiẹre ma wẹẹ, emwa ni ya ẹkoata ga e Jehova ẹre ima khin. *w18.07* 25 ¶13-14

Saturday, February 22

Ma . . . ghee ruẹ obọ Nọyaẹnmwa Osanobua mwa, a te do miẹn wẹẹ u tohan mwa. —Psm 123:2.

Deghẹ Jehova ẹre ima gele ya aro kọ, ma i khian gi uyinmwẹ emwa ọvbehe ya ima khian oghian e Jehova. Te ọ wa khẹke ne etẹn ni mwẹ ukpamuyọmọ vbe otu e Jehova, vbene Mosis vbe gha ye, kọ ọna ye orhiọn. Vbọrhirhighayehẹ, te ọ khẹke ne dọmwadẹ ima gha "ya ohan kevbe uguọmwẹ rhiegba ye iwinna ne ima mieke na miẹnfan." Ma ghi vbe gha yerre wẹẹ, e Jehova rẹn vbene ọ khian ya buohiẹn edọmwadẹ ima hẹ. (Fil 2:12) Rhunmwuda, vbene ukpamuyọmọ ọghe ima kpọlọ sẹ hẹ vbe otu e Jehova, ẹrriọ ọ vbe khẹke ne ima vbe ya gha rhie igiemwi esi ye otọ ne etẹn nikẹre. (Luk 12:48) Ma gha gele hoẹmwẹ Jehova, emwi rhọkpa i "sẹtin wannọ ima hin ahoẹmwọmwa" ọghẹe rre. (Psm 119:165; Rom 8:37-39) Ẹghẹ nọ wegbe ẹre ima gele ye. Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ima ya egbe kọ Jehova nọ kha yan agbọn vbe ẹrinmwi, ne ima mieke na rẹn emwi nọ gualọ vbe obọ ima. (Psm 123:1) Ma ghẹ gi uyinmwẹ emwa ọvbehe ya ima khian oghian e Jehova. *w18.07* 16 ¶19-20

Sunday, February 23

Wa gi ukpa rua gha ba ẹse vbe odaro agbọn, ne iran miẹn ehe na . . . gha rho Erha uwa. —Mat 5:16.

Ọ keghi re emwi nọ gbe ọmwa otiti ne eguọmwadia e Jehova na muan yọ muan yọ! Emwa ni gberra 10,000,000 ẹre ima gu tie Baibol vbe ukpo 2017. Ọna rhiema wẹẹ, eguọmwadia Osanobua wa gele gi ukpa iran gha ba ẹse. Ẹbo emwa nibun ẹre ọ vbe rrie Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi vbe ukpo nii. Ẹkpotọ keghi kie ne iran ya ruẹ vbekpae ahoẹmwọmwa ne Osanobua rhiema vbe ọ kpemehe izọese adẹwerriegbe. (1 Jọn 4:9) Urhuẹvbo ughughan ẹre eguọmwadia e Jehova zẹ vbe uhunmwu otagbọn hia. Ọrheyerriọ, ọ ma mu idobo ye akugbe ne ima ya ga e Jehova. (Arhie 7:9) Ma gha ye sẹtin gha "fi wainwain" vbe agbọn na, agharhemiẹn wẹẹ, urhuẹvbo ughughan ẹre ima zẹ ra ehe ughughan ẹre ima ye. (Fil 2: 15) Ọ keghi rhie uyi gie Jehova ne ima na muan sayọ, ne ima na mwẹ akugbe kevbe ne ima na bodẹ. *w18.06* 21 ¶1-3

Monday, February 24

Ọmamwaemwi, rri evbare.
—Jọn 4:31.

Ikporhu iyẹn nọ maan ne Jesu ghaa kpe ma okhuo e Sameria keghi ru ekpataki sẹ evbare ikpakpa. Nọ ne Jesu, evbare ẹre ikporhu iyẹn nọ maan nii vbe gha khin rhunmwuda, ahoo ọghe Erhae nọ. (Jọn 4:32-34) Jems kevbe Jọn ma rẹn emwi nọ demu ighẹ ikporhu ne Jesu kpere ma okhuo nii vbe Sameria. Asẹ ọkpa vbe Jesu kevbe erhuanegbe ẹre rrie ehe, iran keghi la e Sameria. Ẹdẹ ghi mu, iran na gha gualọ ehe ne iran khian vbiẹ vbe Sameria. Sokpan Ivbi e Sameria ma kue mu owa ne iran. Ohu keghi mu e Jems kevbe Jọn sẹrriọ wẹẹ, iran na tama e Jesu nọ tie erhẹn ke ẹrinmwi rre nọ ya fuẹn iran hia. Jesu na gele gu iran gui. (Luk 9:51-56) Ughaghe Jems kevbe Jọn i ghẹ te mu ohu vberriọ akpawẹ Galili ẹre Ivbi Ju na yin uyinmwẹ vberriọ daa iran. Ọ gha kẹ, emwi nọ ya ohu mu iran sẹrriọ ọre ne iran i na ghee Ivbi e Sameria sẹ emwi rhọkpa. Ọ ghi sẹ ẹghẹ, ukọ e Jọn na ya kporhu vbe Sameria. Iran na wa rhie ehọ nẹẹn taa yi. Ẹi mwẹ ekhọe re ma gha fi ẹre uwẹnrhiẹn vbe ọ yerre emwi nọ sunu vbe asọn nii.—Iwinna 8:14, 25. *w18.06* 10-11 ¶12-13

Tuesday, February 25

Khẹ ye egbe, ya ẹmwata ru ugbẹkun rhie gba.—Ẹfis 6:14.

Te ọ khẹke ne ima gha ya ugbẹkun ọghe ẹmwata gbalọ egbe, ọni nọ wẹẹ, ne ima gha ta ẹmwata vbe ẹghẹ hia. Vbọzẹe? Rhunmwuda ohoghe na ta ọre ọkpa vbe usun ifi ne Esu mobọ ya mu emwa rẹrẹ. Ohoghe keghi rhie ikuanegbe ne ọmwa nọ tae kevbe ọmwa nọ yaeyi. (Jọn 8:44) Agharhemiẹn wẹẹ emwa ni ma gba ma khin, ma gha sẹtin gha ta ẹmwata vbe ẹghẹ hia. (Ẹfis 4:25) Sokpan, ẹi khuẹrhẹ vberriọ. Abigail nọ rre ukpo 18 keghi kha wẹẹ: "Ugbẹnso, ọ ye vbe ne esa i rrọọ na gha ta ẹmwata vbe ẹghẹ hia, rhunmwuda ọ mwẹ ẹghẹ eso na ya rri oya ye ẹmwata ne a ta sokpan a gha ta ohoghe, ai rri oya vberriọ." Vbọ ghi zẹ nọ na khẹke ni ima gha ta ẹmwata vbe ẹghẹ hia? Victoria, nọ rre ukpo 23 keghi kha wẹẹ: "Emwa sẹtin gha zaan ruẹ vbe u ghaa ta ẹmwata kevbe u ghaa sinmwi oseghe ye imamwaemwi ọghe ẹmwata, sokpan afiangbe na lae miẹn i re nekherhe. U do gha mwẹ udinmwẹ, u ghi sikẹ e Jehova sayọ kevbe wẹẹ, emwa ni sikẹ ruẹ ghi gha ya ruẹ hio." Ọghe ne ẹmwata, te ọ khẹke ne ima gha ya ugbẹkun ẹmwata gba ẹkun vbe ẹghẹ hia. *w18.05* 28 ¶3, 5

Wednesday, February 26

Wa gha ba odẹ.—Mat 24:42.

Zẹvbe ne ima ya sikẹ ufomwẹ ọghe ẹdẹ okiekie na, te emwi khian gha rhia sayọ. Ọna ẹre ọ zẹe ne ọ na khẹke ne ima kakabọ gha bodẹ, rhunmwuda ima ma rẹn ẹghẹ ne Jehova khian ya zẹ emwi ru. Sokpan, ma rẹnrẹn wẹẹ, ẹghẹ nọ khẹke ẹre ọ khian ya zẹ emwi ru. (Mat 24:42-44) Nọnaghiyerriọ, gi ima gha mwẹ izinegbe, gi ima vbe gha bodẹ, gi ima gha tie Ẹmwẹ Osanobua ẹdẹgbegbe, gi ima vbe gha na erhunmwu vbe ẹghẹ hia. (1 Pit 4:7) Gha ya egbe tae igiemwi esi ọghe etẹn ni kpẹre nẹ vbe ugamwẹ e Jehova. Ọ khẹke ne ima rhiegba ye ugamwẹ e Jehova, ma ghi gha ya obọ esi mu emwa hia, ma ghi vbe gha gbe egbe etẹn. Ma ghaa ru ena hia, ọyẹnmwẹ ghi gha sẹ ima kevbe wẹẹ, egbe i ghi vbe wọọ ima wẹẹ agbọn Esu kpẹ gbe vbe otọ. (Ẹfis 5:16) Agharhemiẹn wẹẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin, e Jehova ye miẹn ugamwẹ ima yi. Ọna sẹ nọ gha ya amuẹtinyan ọghe ima gha wegbe sayọ. Ọ wa vbe khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye emwamwa ọghe ikpia ne Osa ya ru ima ẹse vbe dọmwadẹ iko. (Ẹfis 4:8, 11, 12) Ẹghẹ ke ẹghẹ ne ediọn vbe iko ya mu otuẹ guẹ, hia ne ruẹ emwi vbe obọ iran, u vbe lele adia ne iran gha rhie nuẹn. *w18.06* 24-25 ¶15-18

Thursday, February 27

Wa gha da uhi mwẹ yi, wa ghi gha rre uwu ahoẹmwọmwa mwẹ. —Jọn 15:10.

Jesu keghi tama erhuanegbe ẹre ne iran gha *"rre uwu* ahoẹmwọmwa" ọghe irẹn. Vbọzẹe ne Jesu na kha vberriọ? Rhunmwuda, ne erhuanegbe Jesu mieke na sẹtin musọe, te ọ khẹke ne iran gha mwẹ ẹbo izinegbe. Ọna ẹre ọ zẹe ne Jesu na nianiaẹn inugba nọkhin vbe ebe Jọn 15:4-10 ne erhuanegbe ẹre gha "rre uwu ahoẹmwọmwa" ọghe irẹn. De vbene ima khian ya gha rhiẹre ma wẹẹ, ma hoo ne ima gha rre uwu ahoẹmwọmwa ọghe Kristi, ne ima mieke na gha mwẹ akueyi ọghẹe? Ma ghi gha lele adia ọghẹe, ọni nọ wẹẹ, ma gha re emwa ni họn ẹmwẹ zẹvbe ne Jesu vbe họn ẹmwẹ ne Erhae. E Jesu keghi kha wẹẹ: "Wa gha da uhi mwẹ yi, wa ghi gha rre uwu ahoẹmwọmwa mwẹ zẹ vbene imẹ da uhi Erha mwẹ yi ne imẹ na vbe gha rre uwu ahoẹmwọmwa rẹn." (Jọn 13:15) E Jesu ẹre ọ waa ima iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ma ghaa lele iyi na, te ima rhiẹre ma wẹẹ, ma hoẹmwẹ Erhae rhunmwuda, obọ Erhae ẹre iyi na ke rre. (Mat 17:5; Jọn 8:28) Ma ghaa ru ọna, e Jehova kevbe Jesu vbe gha rhiẹre ma wẹẹ, iran gele hoẹmwẹ ima. *w18.05* 18 ¶5-7

Friday, February 28

Ọmwa gha mwamwa emwi ẹse, emwamwa rẹn ghi dinnodẹ. —Itan 21:5, NW.

Ehọnrre ghaa fian okhuo ne egbe iran, ọ keghi ru iyobọ ne iran ya ru atamuolọyan nọ dekaan owebe na yo, iwinna na gha ru kevbe emwi ọvbehe. Ọmwa gha rherhe fian okhuo ne egbe ẹre, ọ vbe rherhe miẹn ere nọ rrọọ. Ọ khẹke ne ima gha tian igbama ni rre iko ọghomwa vbe uhunmwu otagbọn hia rhunmwuda ne iran na rhie aro tua evbakọnrẹn ọghe orhiọn. Igbama vbenian keghi sọyẹnmwẹ arrọọ ọghe iran zẹ vbene iran ya lele adia ọghe Jehova vbe azẹ ne iran ru. Ọ sẹtin kaẹn ẹmwẹ orọnmwẹ. E Solomọn keghi kha wẹẹ: "Ya ẹtin ruẹn hia mu ẹtin yan e Nọyaẹnmwa. Ghẹ mu ẹtin yan emwi ne uwẹ ro ighẹ uwẹ rẹnrẹn. Gha ye Nọyaẹnmwa rre vbe emwi ne u ru hia, ọ gha vbe gha ma ruẹn odẹ ne ọ kere." (Itan 3:5, 6) Aro nọ ghaan ẹre Jehova ya ghee igbama ni rre otu ọghẹe. E Jehova gele hoẹmwẹ iran, ọ gbogba ga iran, ọ rhie adia ne iran, errió vbe ya fiangbe iran. *w18.04* 26 ¶7; 27 ¶9

Saturday, February 29

Wa gha hoẹmwẹ egbe. Zẹ vbene imẹ hoẹmwẹ uwa, ẹre ọ kere ne uwa vbe gha hoẹmwẹ egbe uwa. —Jọn 13:34.

Ukọ e Jọn kegha re ọkpa vbe usun ikpia ni ya iko ọghe Ivbiotu e Kristi deziẹn vbe orre nokaro. Ọkpa vbe usun ebe ni ta okha ọghe Jesu ne Jọn gbẹn, keghi re nọ wa rhie igiọdu ne etẹn vbe orre ne okaro, ma wa vbe miẹn igiọdu vbọ vbe ẹdẹnẹrẹ. Ebe Jọn ọkpa ẹre ọ mu ẹmwẹ na, ne Jesu ta, vbe ọ khare wẹẹ, ahoẹmwọmwa ọre ama ọghe Ivbiotu e Kristi ọghe ata. (Jọn 13:35) Ẹmwata ne ai ya igho dẹ ẹre ọ rre ebe eha ne Jọn kiekie gbẹnnẹ. Deghẹ ekhọe ima bu abe gbe ima rhunmwuda orukhọ ne ima ru, ako ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn na keghi fu ima ekhọe rre. Ọ keghi kha wẹẹ: "Esagiẹn Jesu . . . ye ima khian nọ huanrẹn hin orukhọ hia rre." (1 Jọn 1:7) Ekhọe ima gha ye gha fi ima uwẹnrhiẹn, ma gha miẹn igiọdu vbe ako ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn ọvbehe nọ khare wẹẹ, 'Osanobua kpọlọ sẹ ekhọe ima.' (1 Jọn 3:20) E Jọn ọkpa ẹre ọ vbe gbẹn ọnrẹn ye otọ wẹẹ, "ahoẹmwọmwa ọre Osanobua khin." (1 Jọn 4:8, 16) Vbe ebe Jọn nogieva kevbe nogieha, e Jọn keghi rhie etian ne Ivbiotu e Kristi ni mudia gbain vbe odẹ ọghe "ẹmwata."—2 Jọn 4; 3 Jọn 3, 4. *w18.04* 18 ¶14-15

Sunday, March 1

Ẹtin kevbe iwegbe ruẹ ọre u ya kha yan emwi hia.—1 Krọ 29:12.

Ma gha tie ebe Gẹnẹsis, uhunmwu ẹnrẹn ọkpa kevbe eva, ma gha bẹghe ẹre wẹẹ, Adam vbe Ivi wa gele gha mwẹ afanvbimu ne ima i mwẹ vbe ẹdẹnẹrẹ. Iran ghaa mwẹ emwi hia ne iran gualọ, ohan emwi rhọkpa ma zẹdẹ gha mu iran, ọmwa rhọkpa ma vbe gha ya obọ yẹnyẹn iran mu otọ. Yevbesọni, iran ma vbe gha si osi ye ẹmwẹ iwinna ne iran gha ru, ne iran khian ya gha miẹn evbare ẹdẹ, osi emianmwẹ kevbe ọghe uwu ma vbe gha rrọọ. (Gẹn 1:27-29; 2:8, 9, 15) Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne ima rẹn wẹẹ, e Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ afanvbimu ne ẹi mwẹ okhiẹ oha. Vbọzẹe? Rhunmwuda, irẹn ọre Ayi nọ yi emwi hia, irẹn ẹre ọ vbe re Osa ne Oghodua nọ khaemwisẹ yan agbọn vbe ẹrinmwi. (1 Tim 1:17; Arhie 4:11) Ọna rhiema wẹẹ, ọ mwẹ eke nọ sẹ ighẹ afanvbimu ne evbayi hia mwẹ. Ọ khẹke ne ima rẹn wẹẹ, e Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ asẹ na ya yi uhi ne emwa nagbọn, irẹn ẹre ọ vbe mwẹ asẹ ne a ya ta ehe nọ khẹke ne iran khian sẹ. Erriọ e Jehova vbe ya vin uwu ye otọ ne Adam kevbe Ivi vbe ọ yi iran, ne iran mieke na rẹn wẹẹ, ọ mwẹ eke nọ khẹke ne iran khian sẹ. *w18.04* 4 ¶4, 6

Monday, March 2

U miẹn vbene ọ mose hẹ . . . ighẹ owẹ ọmwa nọ dee do na iyẹn nọ maan.—Aiz 52:7, NW.

Vbe agbọn ọwiẹyi ne ima ye na, e Jehova ẹre ọ zẹe ighẹ ima sẹtin zinegbe. (2 Kọr 4:7, 8) Emwi i zẹdẹ khuẹrhẹ ne emwa nibun vbe ẹdẹnẹrẹ rhunmwuda iran i gu e Jehova mwẹ asikẹgbe ne khuankhuankhuan. Ọ khẹke ne ima gha tohan iran vbe na ghee Jesu. Ekhọe itohan na, ẹre ọ khian ghi gua ima kpa ya kporhu "iyẹn nọ maan" ọghe "ọfunmwegbe" ma iran. Gha mwẹ izinegbe vbe egbe emwa ne u gu tie Baibol. Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, iran nibun ne ima gu tie Baibol ma ka rẹn vbekpae emwi nibun ne ima rẹnrẹn vbe Baibol. Nọ ne iran nibun, te imamwaemwi ọghe ohoghe gbọzinian vbe ekhọe iran. Te emwa vbenian ghee ugamwẹ iran zẹvbe emwi nọ si iran kẹ ẹgbẹe iran kevbe emwa ni rre ẹvbo ne iran ke rre. Iran vbe ghee ẹre zẹvbe emwi nọ kie ẹkpotọ ne iran ya gha lele ilele ọghe ẹvbo ne iran ke rre. Ọ khẹke ne ima ka gi iran rẹn imamwaemwi ẹmwata ni rre Baibol, ọ vbe sẹ iran ekhọe, ma ke ya ọghọ vbe ute tama iran ne iran fiyekegbe imamwaemwi ohoghe nọ te gbọzinian vbe ekhọe iran. Obẹlẹ na sẹtin ru iyobọ ne iran ya bizugbe iyayi ne iran ka mwẹ. Sokpan, ọ sẹtin rhie ẹghẹ iran ke ru afiwerriẹ vbenian.—Rom 12:2. *w19.03* 22 ¶10; 23-24 ¶12-13

Tuesday, March 3

Wẹ ọrọre . . . ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghe.—Mak 1:11.

Igiemwi esi ẹre Jehova rhie yotọ vbe ọ ta ẹmwẹ na. Te ọ yae rhie igiọdu ne Jesu, ọ vbe rhiẹre ma wẹẹ irẹn hoẹmwẹ ọnrẹn. Ọ vbe khẹke ne ima gha loo ẹkpotọ nọ rhirhi kie ya rhie igiọdu ne emwa ọvbehe. (Jọn 5:20) Ọmwa ne ima hoẹmwẹ ọnrẹn gha tian ima, ọ keghi gua ima kpa ya ru sayọ vbe ugamwẹ Jehova. Erriọ vbe khẹke ne ima ya gha tian etẹn vbuwe ẹgbẹe kevbe iko, rhunmwuda, ọna keghi re odẹ ọkpa ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima hoẹmwẹ iran. Ma gha tian emwa ọvbehe, amuẹtinyan ọghe iran ghi wegbe sayọ, iran ghi vbe sẹtin gha ya ẹkoata ga e Jehova. Ọ wa khẹke ne evbibiẹ emọ gha rhie igiọdu ne ivbi iran. Evbibiẹ emọ ghaa rhiẹre ma wẹẹ iran hoẹmwẹ ivbi iran, iran na vbe gha tian iran, emọ nii ghi do deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. Ne Jehova na kha wẹẹ, 'Wẹ ẹre ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghee,' te ọ ta ẹmwẹ na ya rhiẹre ma wẹẹ, irẹn mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ Jesu gha ya ẹkoata winna iwinna hia ne irẹn waa re. Ọ vbe khẹke ne ima gha mwẹ ilẹkẹtin ne ẹi beghe vberriọ wẹẹ, Jesu gha mu eyan hia ọghe Jehova sẹ. (2 Kọr 1:20) Ma ghaa ru erria yan igiemwi esi ne Jesu rhie yotọ, ekhọe hia ẹre ima khian ya gha ruẹ emwi vbekpae Jesu, ọ vbe gu ima kpa ya gha lele ukpo owẹ ọghẹe.—1 Pit 2:21. *w19.03* 8 ¶3; 9 ¶5-6

Wednesday, March 4

Uhi ọghe orhiọn nọ ya ọmwa mwẹ arrọọ vbe a gha ya egbe ba Kristi ẹre ọ fan ruẹ yotọ vbe obọ uhi ọghe orukhọ kevbe uwu.—Rom 8:2, NW.

Ma gha gele rẹn vbene ẹse ne a ru ne ima ru ekpataki sẹ hẹ, ẹre ima khian na gbọyẹmwẹ yọ. Vbe Jehova fan Ivbi Izrẹl hin imu rre vbe Igipt, iran ma zẹdẹ gbọyẹmwe yọ. Uki eso ẹre ọ he gberra vbe Ivbi Izrẹl suẹn gha vian wẹẹ, iran i ghi miẹn ọnrẹn re, ighẹ aro evbare ne iran te gha miẹn re vbe Igipt. Iran ma gbọyẹmwẹ ye evbare ne Jehova kpemehe ẹre, iran na kue gha hoo ne iran werriegbe gha rrie Igipt. Ai ghẹ ru ẹre Ivbi Izrẹl ru rhunmwuda, umwẹkhẹn, ogi, ebe afọ, alubarha kevbe ohọ ne iran ghaa re vbe Igipt na do ru ekpataki sẹ afanvbimu ne iran ghi gha mwẹ ne iran ya ga e Jehova. Ẹi khabe ne ohu iran na kakabọ gha mu e Jehova. (Nọm 11:5, 6, 10; 14: 3, 4) Emwi kpataki ẹre ima ruẹ re vbe okha na. Ukọ e Pọl keghi rhie adia ne Ivbiotu e Kristi, ne iran ghẹ yae rhẹghẹrẹ ighẹ afanvbimu ne Jehova ye Jesu Kristi kpemehe ẹre.—2 Kọr 6:1. *w18.04* 9-10 ¶6-7

Thursday, March 5

E Nọyaẹnmwa hoẹmwẹ emwi ẹmwata, kevbe nọ luro. Ahoẹmwọmwa ẹnrẹn ne ẹi beghe vuọn agbọn na. —Psm 33:5.

Ai miẹn ne ẹi hoo na hoẹmwẹ ọnrẹn, ai vbe miẹn ne ẹi hoo na gha ya obọ esi muẹn. Emwa ghaa ya obọ atosi mu ima, ma sẹtin do gha roro ẹre wẹẹ ima i mwẹ esa ne ima ye. E Jehova rẹnrẹn wẹẹ, ima hoo ne ima gha rre agbọn ne emwa hia na hoẹmwẹ egbe kevbe ne a na buohiẹn ata. (Psm 33:5) Gi ima gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ Osanobua gele hoẹmwẹ ima, ọ vbe hoo na gha ya obọ esi mu ima. Uhi ne Osanobua yi ne agbẹnvbo Izrẹl ẹre ọ suigiẹ ye ọna. Ma gha gbarokotọ tie Uhi e Mosis, ma ghi gele do rẹn wẹẹ, Osa nọ mwẹ ahoẹmwọmwa kevbe ẹnina ẹre Jehova khin. (Rom 13:8-10) Ma gha sẹtin si agbada vbe unu tae wẹẹ ahoẹmwọmwa ọre ẹzi ọghe Uhi e Mosis rhunmwuda, ahoẹmwọmwa ẹre ọ gua e Jehova kpa ya ru emwi ke emwi. (1 Jọn 4:8) Uhi hia ne Jehova yi ne Ivbi Izrẹl keghi hẹnhẹn egbe yan iyi eva, nọ re ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa Osanobua kevbe ogieva ima. (Lẹv 19:18; Diut 6:5; Mat 22:36-40) Ọna rhiema wẹẹ, dọmwadẹ Uhi ne Osanobua yi keghi ya ima rẹn odẹ ughughan ne Jehova ya rhie ahoẹmwọmwa ma. *w19.02* 20-21 ¶1-4

Friday, March 6

Ehe ne ẹfe uwa ye, ọre ekhọe uwa gha vbe gha ye ẹghẹ hia. —Mat 6:21.

E Job ma zẹdẹ gu ikhuo gha gbe ọkiẹkiẹ. (Job 31:1) E Job rẹnrẹn wẹẹ ọ ma khẹke ne irẹn gha gu ikhuo ọvbehe gbe ọkiẹkiẹ nọ ma khian rẹn. Vbe ẹdẹnẹrẹ, te edanmwẹ ọghe alama oghẹ ghi wa kpọ kua. Vbe na ghee Job, ọ ma khẹke ne ima gha gu okhuo ra okpia ne ima i gba rre orọnmwẹ ku iku oghẹ. Ọ ma vbe khẹke ne ima gha ghee efoto ne ikpia vbe ikhuo na bannuan. (Mat 5:28) Ma gha sẹtin gha dia egbe ima vbe ẹdẹgbegbe, ọ gha ru iyobọ ne ima ya da imudiase ọghe ima yi. E Job ma vbe mu emwi ewe na khu khian ye okaro vbe arrọọ ọghẹe. Ọ rẹnrẹn wẹẹ, irẹn gha mu ẹtin yan emwi ewe ne irẹn mwẹ, irẹn gha ru orukhọ nọ wegbe na gha rri irẹn oya yi. (Job 31:24, 25, 28) Emwi ewe ẹre emwa nibun wa khu khian vbe agbọn ne ima ghi ye na. Ma ghaa lele ilele ni rre Baibol nọ wẹẹ ne ima ghẹ mu emwi ewe ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ọ gha ru iyobọ ne ima ya da imudiase ọghe ima yi.—Itan 30:8, 9; Mat 6: 19, 20. *w19.02* 6 ¶13-14

Saturday, March 7

Zẹ vbene Erha hoẹmwẹ mwẹ, errio zẹẹ mẹ vbe hoẹmwẹ uwa.—Jọn 15:9.

Emwi hia ne Jesu ru keghi rhiẹre ma wẹẹ, ahoẹmwọmwa nọ sẹ otọ ẹko ẹre ọ mwẹ daa ima. E Jehova ẹre Jesu ya egbe taa. (1 Jọn 4:8-10) Nọ ghi sẹ ehia ọre wẹẹ, ekhọe hia ẹre Jesu ya ye arrọọ ọghẹe zọese ne ima. Etẹn na hannọ zẹ kevbe ni khian yin agbọn na vbe etẹbitẹ keghi miẹn afiangbe vbe izọese ọghe Jesu. Izọese na rhiẹre ma wẹẹ, e Jehova kevbe Jesu gele hoẹmwẹ ima. (Jọn 10:16; 1 Jọn 2:2) U gha ru erria yan ama ọghe isaranmwẹ na ya do Ugie Ayere ọghe Jesu, nọ re eka na ma gua kevbe ayọn nọ baa, ọ ghi dewuarorua wẹẹ, e Jesu wa gele gha mwẹ amuroro daa erhuanegbe ẹre. Gia ziro yan rẹn. Jesu keghi rhiẹre ma wẹẹ, irẹn hoẹmwẹ etẹn na hannọ zẹ vbe odẹ ne ẹi sa ọmwa ọfọ, nọ ya mu Ugie Ayere ọghe uwu ẹre gbọọ. Zẹ vbene ẹghẹ ya khian, avbe etẹn na hannọ zẹ na kegha do Ugie Ayere na ukpo ukpo vbe ihe ughughan ne iran na vba egbe iran, uhiẹn ya sẹ uwu eghan. (Arhie 2:10) Iran wa lele adia ne Jesu rhie ne iran! Ke orre nokaro gha dee do fi ẹdẹnẹrẹ, te Ivbiotu e Kristi ọghe ata wa hia vbe odẹ ke odẹ, ne iran gha do Ugie Ayere ọghe Jesu. *w19.01* 24 ¶13-15

Sunday, March 8

Wa gha rẹn ẹmwata nọ rrọọ, ẹmwata nii gha ya uwa khian enọyan egbe ẹre.—Jọn 8:32.

Odẹ ọghe ẹmwata na, ẹre ọ gele fan ima hin imu ọghe ugamwẹ kevbe imamwaemwi ohoghe rre, ẹre ọ vbe zẹe ighẹ ma i mu ohan avbe orhiọn dan. Yevbesọni, vbe agbọn ọgbọn nọ dee, ma ghi do gha mwẹ "afanvbimu ọghe uyi ne ivbi Osanobua mwẹ." (Rom 8:21, *NW*) U gha sẹtin gha mwẹ afanvbimu vbe ẹdẹnẹrẹ deghẹ u 'ya emwi ne Kristi ma ruẹ re ru emwi.' (Jọn 8:31) Ẹghẹ nii, u ghi do "*rẹn* ẹmwata nọ rrọọ," u vbe yae gha ru emwi vbe arrọọ ruẹ. Vbe agbọn ọwiẹyi ne ima ye na, emwa ni wẹẹ iran sọyẹnmwẹ arrọọ ma rẹn vbene arrọọ ọghe iran khian gha ye hẹ vbe odaro, rhunmwuda, ọmwa rhọkpa ma rẹn ẹdẹ nọ gha gbe akhuẹ. (Jems 4:13, 14) Emwi nọ ghi khẹke ne ima ru nian, ọre ne ima dobọ mu "arrọọ ọghe ẹmwata," nọ re arrọọ ọghe etẹbitẹ. (1 Tim 6:19) Osanobua i kpikpi ọmwa rhọkpa nọ ga irẹn. Ma ẹre ọ khian tobọ ima zẹ ne egbe ima. Vbọrhirhighayehẹ, sikẹ Jehova khuankhuankhuan. (Psm 16:5) Gha ya aro nọ ghaan ghee "emwi ni maan" nọ ya we ruẹ. (Psm 103:5) Gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova gha ya ruẹ "vuọn ne ọyẹnmwẹ," ọ ghi vbe rhie "oghọghọ . . . ẹdẹdẹmwẹdẹ" nuẹn. —Psm 16:11. *w18.12* 28 ¶19, 21

Monday, March 9

Ọ ma khẹke ne ọdọ khu amwẹ ọnrẹn. —1 Kọr 7:11, NW.

Ọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi gha ya aro nọ ghaan ghee orọnmwẹ vbe na ghee Jehova kevbe Jesu. Vbọrhirhighayehẹ, etẹn eso i sẹtin musọe vbe asefẹn na, rhunmwuda amagba ọghomwa. (Rom 7:18-23) Te Ivbiotu e Kristi vbe orre nokaro vbe gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa vbe orọnmwẹ ọghe iran. Ọ ma khẹke ne ọna kpa ima odin rhunmwuda, emwa ni ma gba ẹre iran vbe gha khin. E Pọl keghi kha wẹẹ: "Wẹ ne okhuo nọ rre owa ọdọ ghẹ kpa sẹ ọdọ ẹre rae." Ọrheyerriọ, ọ mwẹ ẹghẹ eso ne emwi vbenian ya sunu vbe orre nokaro. (1 Kọr 7:10) Sokpan, e Pọl ma rhan otọ re, evbọzẹe ne etẹn nikhuo eso na kpa sẹ arowa iran rae. Vbọrhirhighayehẹ, ma rẹnrẹn wẹẹ, ẹi re te arowa iran fi owẹ ye oha. Ọna ẹre ọ zẹe ne Pọl na kha wẹẹ, adeghẹ okhuo na kpa sẹ ọdọ re rae, "wẹ nọ ghẹ ghi rọnmwẹ ọdọ ọvbehe, ra nọ wa ya gu ọdọ ẹre dọlọ kugbe." Vbe aro e Jehova ọdọ vbe amwẹ ẹre iran ye khin. E Pọl keghi rhie adia ne Ivbiotu e Kristi wẹẹ, emwi vbenian gha sunu, deghẹ ọdọ ra amwẹ ma fi owẹ ye oha, ọ khẹke ne iran dọlegbe dọlọ kugbe. Iran sẹtin nọ iyobọ vbe obọ ediọn vbe iko. *w18.12* 13 ¶14-15

Tuesday, March 10

Mu aro ye ẹmwẹ Arriọba Osanobua kẹ kevbe emwi ni lelẹe khian.
—Mat 6:33.

Vbe ẹdẹnẹrẹ, Osanobua hoo ne ima gha re ọse irẹn, ọ vbe hoo ne ima gha mwẹ ọghae vbe ikporhu iyẹn nọ maan vbene ẹtin ima sẹ. (Mat 28:19, 20; Jems 4:8) Emwa ni hoẹmwẹ ima sẹtin ru emwi nọ gha ya ẹtin fo ima vbe iwinna ugamwẹ. Vbe igiemwi, a sẹtin miẹn wẹẹ, ọmwa nọ yan isiwinna mu ruẹ ye ukpo nọ yo, ọ na vbe rhie osugi igho ba igho ne u miẹn, sokpan, ui khian ghi gha miẹn ẹghẹ nọ somwa ya gha yo iko kevbe ikporhu. A sẹtin vbe miẹn wẹẹ, avbe ọmamwaemwi ni rre owebe ne u yo kpasẹ yọ, ne u kpa gha rhie ehe nọ rree ya ruẹ emwi sayọ vbe owebe. Ọ ma khẹke ne emwi vbenian sunu nẹ, ma ke suẹn gha na erhunmwu, ma ke suẹn gha ru ezanzan, ma ke ya tama ediọn ra evbibiẹ ima. *Ẹghẹ na* ẹre ọ khẹke ne ima ya rẹn aro ne Jehova ya ghee emwi vberriọ. Ẹghẹ nii, edanmwẹ vbenian gha rre, ẹi ghi ye vbe edanmwẹ rhunmwuda, ma mu egbe yotọ, ma ta mu olọ yan rẹn nẹ wẹẹ, te ima khian rhikhan mu e Jehova. *w18.11* 27 ¶18

Wednesday, March 11

Nọ ghi sẹ ehia vbuwe emwi hia fẹẹrẹ nọ khẹke ne u na gha yegbe, gha yegbe vbekpa iro ne u zẹ.
—Itan 4:23, NW.

Ọvbokhan ẹre Solomọn ye gha khin, vbe a ma re ọba vbe otọ Izrẹl. Vbe ọ da suẹn gha kha, e Jehova keghi rhiegbe ma rẹn vbe imina, ọ keghi nọ rẹn wẹẹ: "De emwi ne u hoo ne I ru nuẹn?" E Solomọn keghi kha wẹẹ: "Ọvbokhan ọre I khin, I ma vbe rẹn vbene a ya gbaroghe ẹvbo hẹ. . . . Rhunmwuda ọnii, rhie ẹwaẹn mẹ ne I ya gha gbaroghe emwa na." (1 Ọba 3:5-10) Ẹwaẹn ẹre Solomọn nọ rẹn vbe obọ Osanobua, ọna rhiema wẹẹ, ọmwa nọ mwẹ imuegberriotọ ẹre nọ. Ẹi khabe ne Osanobua na hoẹmwẹ ọnrẹn sẹrriọ! (2 Sam 12:24) Emwi ne Solomọn nọ rẹn keghi ya ẹko rhiẹnrhiẹn Osanobua sẹrriọ wẹẹ, ọ na "rhie ẹwaẹn kevbe irẹnmwi" nẹẹn. (1 Ọba 3:12) E Solomọn wa miẹn afiangbe nibun vbe obọ e Jehova vbe ọ ya ẹkoata gae. Irẹn ẹre ọ bọ "Ọgua Osa ne a na gha ga Enọyaẹnmwa." Ọna keghi re ukpamuyọmọ nọ hiunsi. (1 Ọba 8:20) Ọ keghi khian ọmwa na họn usi ẹre rre rhunmwuda ẹwaẹn ne Osanobua ya we ẹre. Ẹmwẹ ne Solomọn tae keghi re na gbẹnnẹ ye ebe eha vbe Baibol. Ọkpa vbuwe avbe ebe na keghi re ebe Itan. *w19.01* 14 ¶1-2

Thursday, March 12

Wa ghẹ ya egbe ba emwi ne agbọn na ru.—Rom 12:2.

Emwa nibun i zẹdẹ hoo ne *ọmwa rhọkpa* gha tama iran emwi ne iran gha ru. Emwa vbenian keghi kha wẹẹ, "Mẹ ẹre ọ kha emwi ne I gha ru." Ọni ọre wẹẹ, ọmwa rhọkpa i mwẹ asẹ na ya tama iran vbene iran gha loo arrọọ hẹ ra ọmwa rhọkpa i sẹtin gbagbae ye iran egbe, ne iran ru emwi ne ẹi rre iran ekhọe. Ọ khẹke ne ima rẹn wẹẹ, ma ghaa ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre, ọ ma rhiema wẹẹ, ima i ghi mwẹ asẹ hiehie na ya ru azẹ ne egbe ima. Ebe 2 Kọrinti 3:17 khare wẹẹ, "Ehekehe ne orhiọn Enọyaẹnmwa rhirhi gha ye, [afanvbimu] rre evba." Ọna rhiema wẹẹ, ma sẹtin rhiegbe ye iwinna nọ khọn ima, ma sẹtin ku iku isasegbe nọ yẹẹ ima, ma sẹtin vbe gha yin vbe nọ khọn ima. Erriọ e Jehova ya yi ima. Vbọrhirhighayehẹ, ọ mwẹ ehe ne afanvbimu ọghe ima sẹ. (1 Pit 2:16) E Jehova hoo ne ima lele adia ni rre Ẹmwẹ ọnrẹn rhunmwuda, irẹn ẹre ọ mwẹ asẹ na ya tae wẹẹ emwi maan ra ẹi maan. *w18.11* 19 ¶ 5-6

Friday, March 13

Rhunmwuda agbọn na rhiẹnrhiẹn mu e Demas ukpẹ nẹ, ọ kpa sẹ mwẹ rae. —2 Tim 4:10.

Vbe ima ghi do rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, ma keghi do bẹghe ẹre wẹẹ, ugamwẹ ọghe Jehova ẹre ọ hiunsi sẹ emwi ewe. Ekhọe hia ẹre ima ya sẹ emwi eso rae, ne ima mieke na sẹtin gha rre odẹ ọghe ẹmwata. Sokpan vbene ẹghẹ ya khian, ma sẹtin do gha bẹghe ẹre wẹẹ, ihua ima dẹlẹ emwi nọ rre atẹ ya sọyẹnmwẹ egbe iran. Ma sẹtin do gha roro ẹre wẹẹ, emwi nọkhua ẹre ọ wii ima. Iziro vbenian sẹtin ya ima dọlegbe gha khu emwi ewe khian, vbe ẹghẹ nii, emwi ewe ghi do hiunsi sẹ emwi orhiọn vbe arrọọ ọghe ima. Emwi vbenian sunu daa Demas. E Baibol khare wẹẹ, rhunmwuda ne "agbọn na rhiẹnrhiẹn mu e Demas ukpẹ nẹ," ọ na sẹ ukọ Pọl rae vbe iwinna ugamwẹ. Vbọzẹe ne Demas na fi iyeke gbe Pọl? E Baibol ma tama ima. Sokpan, ughaghe emwi ewe ẹre Demas ghi mu ye okaro vbe arrọọ ọghẹe; a sẹtin vbe miẹn wẹẹ, ọ ma ghi gha mwẹ ekhọe na ya rhiegbe ladian vbe ugamwẹ ọghe ẹghẹ hia. Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne ima gha begbe, ne oyọnyọn ọghe agbọn na ghẹ si ima digiẹn vbe ugamwẹ Osanobua. *w18.11* 10 ¶9

Saturday, March 14

Ọnii i re ẹmwata; wa i wulo. —Gẹn 3:4.

Ohoghe ne Esu tae na rhiẹre ma wẹẹ, ọ ma zẹdẹ hoẹmwẹ Ivi rhunmwuda ọ rẹnrẹn wẹẹ, Ivi gha re vbe ọmọ erhan nii, ọ gha wu. Adam vbe Ivi keghi sọtẹ daa Osanobua. Vbọ ghi kẹrikian? Uwu kevbe orukhọ. (Gẹn 3:6; 5:5) Orukhọ ne iran ru, ẹre ọ si ẹre ne 'uwu na sẹ egbe emwa ni rre agbọn na hia.' Rhunmwuda ọni, "uwu keghi mu yan emwa hia, ya sẹ egbe avbe emwa ne ọ ma rukhọ zẹ vbene Adam rukhọ." (Rom 5:12, 14) Te Osanobua te yi emwa nagbọn ne iran gha sọyẹnmwẹ arrọọ vbe etẹbitẹ zẹvbe emwa ni gbae. Sokpan, rhunmwuda isọtẹ ọghe Adam kevbe Ivi, te ima ghi wulo, ọmwa gha kue sẹ ukpo 70 ra 80, a ghi wẹẹ ọ tọe. Erriọ "akhiẹ kevbe ibaro" vbe ya lelẹe khian. (Psm 90:10) Ohoghe ne Esu tae ẹre ọ si ena hia. Vbe Jesu guan kaẹn ozere ne Esu do, ọ keghi kha wẹẹ: 'Ọ ma mudia gbain vbe odẹ ọghe ẹmwata, rhunmwuda ẹmwata i vbe rre uwu irẹn.' (Jọn 8:44) Esu ma he ye fiwerriẹ, te irẹn wa ye "mu otọ agbọn hia rẹrẹ." (Arhie 12:9) Nọnaghiyerriọ, ima ma hoo ne Esu mu ima rẹrẹ. *w18.10* 6-7 ¶1-4

Sunday, March 15

Ọ maan ne iran ni gualọ ọfunmwegbe emwa, Osanobua gha tie iran ivbi irẹn.—Mat 5:9.

Emwa ni zẹ owẹ nokaro ya ru adọlọ keghi sọyẹnmwẹ. E Jems keghi kha wẹẹ: "Emwa ọfunmwegbe ẹre ọ kọ emwi okọ ọghe ẹmwata, vbe ehe ne ọfunmwegbe ye, ne iran mieke na rhọọ emwi orhọ ọghe ọfunmwegbe." (Jems 3:18, *NW*) Adeghẹ uwẹ vbe ọtẹn vbe iko ra ọmwa vbuwe ẹgbẹe gba muan egbe ẹmwẹ, rinmwian e Jehova nọ ru iyobọ nuẹn ya ru adọlọ. E Jehova gha ya orhiọn nọhuanrẹn ru iyobọ nuẹn ne u mieke na sẹtin zẹ owẹ nọ khẹke. Ẹghẹ nii, orhiọn ruẹ ghi sotọ. Jesu keghi nianiaẹn vbene ọ ru ekpataki sẹ hẹ na gha zẹ owẹ nokaro ya ru adọlọ, vbe ọ khare wẹẹ: "Adeghẹ uwẹ viọ emwi ne u ra ya yo imuohan gie Osanobua sẹ odaro ogiukpo nẹ, u na do yerre vbe evbani ighẹ imuaẹmwẹ rre ẹkpo uwẹ vbe ọtuẹn, sẹ emwi imuohan nii rae ye evba, wẹ vbe ọtuẹn ka ya dọlọ nẹ, u kegha de do yo imuohan ruẹn gie Osanobua."—Mat 5:23, 24. *w18.09* 20 ¶17

Monday, March 16

Uhi ọgbọn ne I yi ne uwa ọrọre wẹẹ, wa gha hoẹmwẹ egbe. Zẹ vbene imẹ hoẹmwẹ uwa, ẹre ọ kere ne uwa vbe gha hoẹmwẹ egbe uwa. —Jọn 13:34.

Vbe asọn nokiekie ne Jesu gbe vbe agbọn, te ọ ghi rrie igba 30 nọ ya unu kaẹn ahoẹmwọmwa. Ọ keghi tama erhuanegbe ẹre ne iran "gha hoẹmwẹ egbe." (Jọn 15:12, 17) Jesu na gi erhuanegbe ẹre rẹn wẹẹ, te ahoẹmwọmwa ne iran mwẹ khian wegbe sẹrriọ wẹẹ, ọ gha re ama ne emwa khian ya rẹn Ivbiotu e Kristi. (Jọn 13:35) Ahoẹmwọmwa ne Jesu guan kaẹn mwa i re orhirhi egbe kẹkan, ọ keghi re ahoẹmwọmwa ne ẹi re ọghe ọkẹnrẹn ra nọ sẹ otọ ẹko. Jesu keghi kha wẹẹ: "Ahoẹmwọmwa nọ ghi kpọlọ sẹ, ne ọmwa gha sẹtin mwẹ ghe avbe esiọre ọrọre nọ wu ba ẹmwẹ iran. Ọse mwẹ wa khin deghẹ uwa da uhi mwẹ yi." (Jọn 15:13, 14) Ahoẹmwọmwa nọ sẹ otọ ẹko kevbe akugbe ẹre ọ gele ama ne a ya rẹn eguọmwadia Osanobua vbe ẹdẹnẹrẹ. (1 Jọn 3:10, 11) Agharhemiẹn wẹẹ, otọ ẹvbo ughughan ẹre eguọmwadia Osanobua ke rre, urhuẹvbo ughughan ẹre iran vbe zẹ, iran keghi mwẹ ahoẹmwọmwa nọ wegbe vbe uhunmwu otagbọn hia. *w18.09* 12 ¶1-2

Tuesday, March 17

Adeghẹ ọmwakọmwa ma gbaroghe emwa rẹn, . . . ọ fi iyeke gbe nene iyayi nẹ, ọ wa rhia sẹ nọ ma yayi. —1 Tim 5:8.

E Jehova hoo ne ima gha gbaroghe ẹgbẹe ima. Vbe igiemwi, te uhunmwuta ẹgbẹe gha winna nọ mieke na sẹtin kpemehe emwi ikpakpa ne ẹgbẹe ọre. Ikhuo nibun i kpa hin owa rre rhunmwuda emọ obọ ne iran gbaroghe. Emọ eso ni vbe waan nẹ keghi gbaroghe evbibiẹ iran ni khian ọmaẹn nẹ ra ne egbe ma sasa. Ena keghi re iwinna kpataki. Iwinna vbenian gha bi yọ ruẹ izabọ, u i khian miẹn ẹghẹ nọ somwa ya gha rhiegbe ladian vbe iwinna ugamwẹ. Ghẹ gi ẹtin fuẹ! Ọ keghi ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova vbe u ghaa gbaroghe ẹgbẹe ruẹ vbe odẹ ọghe ikpakpa. (1 Kọr 10:31) Deghẹ u i mwẹ iwinna nọ bi yọ ruẹ egbe vbuwe ẹgbẹe, u sẹtin ru iyobọ ne etẹn ni khian ọmaẹn nẹ ghẹghẹ ra ni gbaroghe evbibiẹ iran ra etẹn iran ne egbe ma rraan. U gha gbarokotọ, u gha miẹn emwa ni gualọ iyobọ vbe iko ne u ye. U ghaa rhiegbe ladian vbenian, e Jehova ghi loo ruẹ ya họn erhunmwu ọghe emwa ni gualọ iyobọ.—1 Kọr 10:24. *w18.08* 24 ¶3, 5

Wednesday, March 18

Osanobua keghi ya ba ẹre. Ọ keghi rhie ẹre la uwu ọlọghọmwa hia gberra.—Iwinna 7:9, 10.

Odẹ ukpo 17 ẹre Josẹf ghaa ye vbe etiẹn ọnrẹn khiẹn ọnrẹn zẹvbe ọviẹn. Igbọvo ẹre ọ ya iran ru vberriọ, rhunmwuda, irẹn ẹre erha iran ghi hoẹmwẹ ọnrẹn sẹ. (Gẹn 37:2-4, 23-28) Odẹ ukpo 13 ẹre ọ ya rri oya vbe Igipt zẹvbe ọviẹn kevbe oleghan. Vbuwe ẹghẹ na, Josẹf ma ghi miẹn erhae aro rhunmwuda, Igipt ma zẹdẹ sikẹ ehe ne erhae ye. Vbuwe ena hia, e Josẹf keghi mwẹ ẹbo izinegbe, ọrhiọn ma gbe yọ re iwu. Vbọ ru iyobọ nẹẹn? Vbe Josẹf rri oya vbe eghan, ọ keghi rhie aro tua odẹ ne Jehova ya gha fiangbẹe. (Gẹn 39:21; Psm 105:17-19) Vbe Josẹf ye kherhe, ọ keghi mina miẹn emwi eso nọ gha sunu vbe odaro. Ọ gha kẹ, imina na, ye Josẹf gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova rre irẹn iyeke. (Gẹn 37:5-11) A sẹtin miẹn wẹẹ, ẹghẹ hia, ẹre Josẹf

ya gha mu emwi nọ dae vbe orhiọn ma e Jehova vbe erhunmwu. (Psm 145:18) E Jehova gele họn erhunmwu e Josẹf, ọ na rhie ilẹkẹtin nẹẹn wẹẹ, irẹn gha “ya ba ẹre” vbuwe ọlọghọmwa nọ rhirhi gha ye. *w18.10* 28 ¶3-4

Thursday, March 19

Ai miẹn nọ hoẹmwẹ ovbiogue uhiẹn ya sẹ egbe ẹdogbo ẹre . . . , sokpan iran ni fe ghi gha mwẹ avbe ọse nibun.—Itan 14:20.

Obọ ne ima ya mu emwa ọvbehe sẹtin hẹnhẹn egbe yan emwi ewe ne iran mwẹ. Orhiọn nọhuanrẹn ẹre ọ gua Solomọn kpa ya ta ẹmwata nọ rriara nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Vbe ima miẹn ruẹ vbe itan na? Deghẹ ima ma begbe, etẹn ni fe ẹre ima khian gha gu ru ọse, ma ghi do gha ghee etẹn ne obọ ma sẹ ọre sila sila. Vbọzẹe nọ ma na khẹke ne obọ ne ima ya mu emwa ọvbehe hẹnhẹn egbe yan emwi ewe ne iran mwẹ? Rhunmwuda, ọ sẹtin si ighaegbe ye uwu iko. E Jems gi ima rẹn wẹẹ, uyinmwẹ vbenian ẹre ọ si ighaegbe ye iko vbe orre nokaro. (Jems 2:1-4) Ọ ma khẹke ne ima gi uyinmwẹ vbenian si ighaegbe ye iko ọghomwa vbe ẹdẹnẹrẹ kevbe wẹẹ, ọ khẹke ne ima hia ne ima ghẹ gha ghe ikpanro buohiẹn. *w18.08* 10 ¶8-10

Friday, March 20

Wa gha ya ẹkoata hoẹmwẹ egbe. —1 Pit 4:8.

Ma ghaa ya obọ esi mu etẹn ne ima gba ga, te ima rhiẹre ma wẹẹ ima gbọyẹmwẹ ye asikẹgbe ne ima gu e Jehova mwẹ. Ọghe Jehova ẹre iran vbe khin. Ma ghaa ye ọna rre, obọ esi ẹre ima khian ya gha mu etẹn ne ima gba ga e Jehova vbe ẹghẹ hia. (1 Tẹs 5:15) Jesu keghi tama erhuanegbe ẹre wẹẹ: “A deghẹ uwa hoẹmwẹ egbe, ọre emwa hia gha na rẹn wẹẹ, erhuanegbe mwẹ ọre uwa khin.” (Jọn 13:35) Akhasẹ ighẹ Malakai khare wẹẹ, “E Nọyaẹnmwa keghi danmwehọ” vbe eguọmwadia re ghaa gu egbe guan. (Mal 3:16) E Jehova “rẹn iran ni re ọghẹe.” (2 Tim 2:19) Aro ọre sẹ otọ vbe emwi hia ne ima ru. (Hib 4:13) Deghẹ ima i ya obọ esi mu etẹn, e Jehova bẹghe ẹre. Ma ghaa yabọ iran vbe iran gha ru emwi nọ sọnnọ ima, ma ghaa ru ẹse ne iran, ima na vbe gha ya ekhọe esi gu iran loo, e Jehova vbe bẹghe ẹre.—Hib 13:16. *w18.07* 26 ¶15, 17

Saturday, March 21

Wa gha re emwa ne [*Jehova*] *gba ẹko ẹre. —Diut 10:20.*

Emwi nọ khẹke nọ ne ima sikẹ e Jehova rhunmwuda irẹn ẹre ọ mwẹ ẹtin sẹ, irẹn ẹre ọ mwẹ ẹwaẹn sẹ, irẹn ẹre ọ vbe mwẹ ahoẹmwọmwa sẹ emwa hia. De ọmwa ne ẹi hoo nọ sikẹ Osa vbenian? (Psm 96:4-6) Sokpan eguọmwadia e Jehova eso ma rhikhan muẹn vbe ẹkpotọ kie re ne iran ya ru vberriọ. Gia guan kaẹn Keni. Ọ ma ga osa ọvbehe gberra e Jehova sokpan, e Jehova ma miẹn ugamwẹ ọnrẹn yi rhunmwuda ekhọe dan nọ ghaa mwẹ. (1 Jọn 3:12) E Jehova keghi ya obọ sekhae ne Keni, ọ keghi tama rẹn wẹẹ: “U gha fi ekhọe werriẹ gha ru emwi esi, I ghi miẹn ruẹ yi. U ma na fi ekhọe werriẹ, orukhọ hoo nọ kha yan ruẹ, sokpan ọ kere ne obọ ruẹ ke odukhunmwu nẹẹn.” (Gẹn 4:6, 7, *NW*) Emwi ne Jehova ghaa tama Keni ọre wẹẹ, “U gha fi ekhọe werriẹ do gha ru emwi esi, I ghi rhan obọ miẹn ruẹ yi.” Sokpan, e Keni ma lele adia na. *w18.07* 17 ¶1, 3; 18 ¶4

Sunday, March 22

Wa gi ukpa rua gha ba ẹse vbe odaro agbọn.—Mat 5:16.

Odẹ ọkpa kpataki ne ima khian ya gi ukpa ima gha ba ẹse, ọre ne ima gha mwẹ ọghae vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. (Mat 28:19, 20) Odẹ ọvbehe ne ima ya rhie uyi gie Jehova ọre uyinmwẹ esi ne ima mwẹ. Aro ọghe emwa ne ima kporhu ma kevbe avbe ilavbodẹ wa sotọ vbe egbe ima. Ọghọ ne ima mwẹ keghi ya emwa rẹn aro emwa ne ima khin kevbe aro Osa ne ima ga. Jesu keghi tama erhuanegbe ẹre ne iran ka gha tuẹ ọyan owa vbe iran ghaa rre ikporhu. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wa gha la uwu owa, wa ghi kha wẹẹ, "Ọfunmwẹgbe gu uwa rrọọ." (Mat 10:12) Vbe ehe ne Jesu vbe erhuanegbe ẹre na kporhu, te emwa wa mu ọghọ ye erhunmwuyẹn egbe. Ẹi re errio ye vbe ehe nibun vbe ẹdẹnẹrẹ. Ọrheyerriọ, aro ima ghaa maan vbe uhunmwu, ima na vbe gha muẹnmuẹn ogiẹ vbe ima ghaa tama ọyan owa emwi nọ mu ima rre, orhiọn rẹn ghi sotọ. Ọ khẹke ne ima gha muẹnmuẹn ogiẹ vbene ima te suẹn gha kporhu. Etẹn nibun ni mobọ ladian vbe ikporhu adesẹ orere wa rẹn vbene ọ biẹ ọmọ esi hẹ vbe a ghaa muẹnmuẹn ogiẹ daa ilavbodẹ. Ọ ye nibun rrie ebe ọghomwa vbe uhanhan na waa ebe yi. Ẹkpotọ sẹtin vbe la evba kie ne ima ya kporhu ma iran. *w18.06* 22 ¶4-5

Monday, March 23

Aro ọkpa ọre Osanobua ya ghee emwa hia.—Iwinna 10:34.

Ivbi e Ju ọkpa ẹre Pita wa mobọ gha gu mu obọ sokpan, Osanobua keghi gi e Pita rẹn wẹẹ, ọ ma khẹke ne Ivbiotu e Kristi gha gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa. Ọna ẹre ọ ghi ye Pita ya kporhu ma Kọniliọs ne ovbiyokuo e Rom. (Iwinna 10: 28, 35) Vbe iyeke ọni, e Pita na ghi suẹn gha gu emwa ọvbehe mu obọ, uhiẹn, ọ na deba etẹn ne ẹi re Ivbi e Ju rri evbare. Ukpo eso ghi gberra nẹ, e Pita nọ te gha gu etẹn ne ẹi re Ivbi e Ju rri evbare vbe Antiọk keghi dobọyi vbe ọ bẹghe Ivbi e Ju. (Gal 2:11-14) E Pọl keghi gu e Pita gui ye emwi nọ ru nii. E Pita wa vbe miẹn adia nii yi. Vbe ima ya rẹn hẹ? Vbe Pita gbẹn ebe nokaro gie etẹn ne Ivbi e Ju kevbe ne ẹi re Ivbi e Ju vbe Asia Minor, ọ keghi nianian vbene ọ ru ekpataki sẹ hẹ ne etẹn *hia* gha hoẹmwẹ egbe. (1 Pit 1:1; 2:17) Igiemwi ọghe Jesu ẹre ọ ya avbe ukọ re do gha mwẹ ahoẹmwọmwa daa "emwa hia." (Jọn 12:32; 1 Tim 4:10) Iran gele ru afiwerriẹ nọ khẹke, sokpan ọ rhie ẹghẹ. Etẹn vbe orre nokaro ghi mu akpa ọghe ọgbọn yọ nẹ, aro ne Osanobua ya ghee emwa hia ẹre iran ghi vbe ya gha ghee emwa hia.—Kọl 3:10, 11. *w18.06* 11 ¶15-16

Tuesday, March 24

Khẹ ye egbe, . . . ya iruemwiẹse ru uhanhan ẹwẹ.—Ẹfis 6:14.

Uhanhan ẹwẹ ne ivbiyokuo e Rom ghaa mu yọ vbe orre nokaro keghi re na ya ematọn ru. A keghi rhilo ohian nọ mwẹ emi ginna ematọn na. Ematọn ne a rhilo ginna ohian na, ẹre ọ vbe degue izabọ ọghe ivbiyokuo. Te ọ khẹke ne ovbiyokuo gha gbarokotọ ne rhọkpa ghẹ rhan fua. Uhanhan ẹwẹ ne a ya ematọn ru na, ẹre ọ gbogba gae ẹkokoudu kevbe ifẹnmwẹ aguẹ ọghe ivbiyokuo ne asoro ne eghian filo ghẹ rhie ikuanegbe nẹ iran. U miẹn vbene igiemwi na gbe ye uviẹn hẹ! Vbene uhanhan ẹwẹ ya gbogba gae ekokoudu, erriọ ilele ọghe Jehova ya gbogba gae ekhọe iziro ọghe ima. (Itan 4:23) Ai miẹn ovbiyokuo nọ gha kue na miẹn irẹn uhanhan ẹwẹ ọghe ematọn mu ne ọmwa ọvbehe, na mu ọghe oze nọ ma wegbe ye ihe ẹre. Erriọ ima i khian vbe bi ilele kevbe adia ọghe Jehova ghee okhiẹ, ne ima mu ọghe ima ye okaro. Irẹnmwi ọghe ima ma sẹ nọ gha sẹtin gbogba gae ima. (Itan 3:5, 6) Ọna ẹre ọ zẹe nọ na khẹke ne ima gha gbarokotọ vbe ẹghẹ hia, ne ima mieke na rẹn deghẹ uhanhan ẹwẹ ọghomwa, nọ re ilele ọghe Jehova, ye gbogba gae ẹkokoudu ọghe ima. Ma gha gele gha gbọyẹmwẹ ye ẹmwata ni rre uwu Ẹmwẹ Osanobua, "uhanhan ẹwẹ" i khian gha lọghọ ima na mu yọ, ọni nọ wẹẹ, uhi ra ilele ọghe

Osanobua i khian gha lọghọ ima na lele.—Psm 111:7, 8; 1 Jọn 5:3. *w18.05* 28 ¶3-4, 6-7

Wednesday, March 25

Iran kegha gu e Mosis gui.
—Nọm 20:3, NW.

Agharhemiẹn wẹẹ ekhọe esi ẹre Mosis ya su Ivbi Izrẹl vbe ukpo nibun, te iran ye gha vian ba ẹmwẹ amẹ, iran na vbe mu ẹzọ kuan e Mosis vbene a miẹn wẹẹ, irẹn ọ si ovbamẹ ye iran egbe. (Nọm 20:1-5, 9-11) Ọna ẹre ọ ya ohu ọhanabe mu e Mosis. Ne Mosis gha te ya gu okuta nii guan zẹvbe ne Jehova khare, ọ na ya ohu gu Ivbi Izrẹl guan vbene a miẹn wẹẹ, irẹn ẹre ọ yan ẹtin nọ khian ya ru emwi ọyunnuan nii. Ohu nii, ẹre Mosis ya kinmwi okuta nii igbava, amẹ keghi vẹẹ kua. Itengbemu kevbe ohu ẹre ọ ye Mosis sọtẹ. (Psm 106:32, 33) E Mosis ma ghi la Otọ Na Ru Eyan Rẹn rhunmwuda ovbi ẹghẹ kherhe nọ ma ya rhie akpa ọghe ọmẹhẹ ma. (Nọm 20:12) Ma wa miẹn emwi kpataki ruẹ vbe okha na. Okaro, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ ekhọe ọmẹhẹ vbe ẹghẹ hia, vbe ẹi erriọ, itengbemu sẹtin ya ima ta ẹmwẹ eso ra ru emwi eso nọ ma khẹke. Nogieva, emwi ghaa ba su ima, ọ khẹke ne ima hia vbe odẹ ke odẹ ne ohu ghẹ mu ima. *w19.02* 12-13 ¶19-21

Thursday, March 26

A gha kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba na la otọ agbọn hia nẹ, zẹ vbe osẹe ghe emwa hia.
—Mat 24:14.

Iwinna nọkhua ne ima i sẹtin ru ra nọ wọọ ọmwa egbe ẹre iwinna ikporhu khin ra? Hiehie! Jesu ghi ze erre ọghe erhan azara nẹ, ọ na tama erhuanegbe ẹre wẹẹ, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian gha sẹ iran vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. (Jọn 15:11) Ọ keghi rhie ilẹkẹtin ne iran wẹẹ, ọyẹnmwẹ nọ sẹ irẹn ẹre ọ khian vbe gha sẹ iran. De odẹ nọkhin? Yerre wẹẹ, vbe erre ne Jesu tae, irẹn keghi mudia ye erhan azara, erhuanegbe ẹre na gha re abọ re. (Jọn 15:5) Erhan ẹre abọ erhan ke zọ ladian, nọnaghiyerriọ, inian erhan ẹre amẹ ke lae abọ erhan. Erriọ vbe ye ne ima ne Ivbiotu e Kristi. Ma ghaa lele ukpowẹ ọghe Kristi, ma ghi vbe gha sọyẹnmwẹ vbe ugamwẹ Osanobua zẹvbe na ghee Jesu. (Jọn 4:34; 17:13; 1 Pit 2:21) Ọ gberra ukpo 40 ne Hanne ke ru iwinna arọndẹ. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ọyẹnmwẹ nọ sẹ mwẹ vbe ẹghẹ ke ẹghẹ ne I ya yo ikporhu i gia gie. Ọna ẹre ọ zẹe ne I na rhiegba ye ugamwẹ e Jehova." Vbene ẹmwata, ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko keghi re usun emwi nọ zẹe ighẹ orhiọn i gbe ye ima iwu vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, uhiẹn vbe ima ghaa werriẹ aro daa isievẹn vbe ako ne ima na kporhu.—Mat 5:10-12. *w18.05* 17 ¶2; 20 ¶14

Friday, March 27

Ọna ẹre ọ zẹe ne a na gie mwẹ zẹvbe . . . ọmamwaemwi . . . ne I ya gha kporhu iyayi kevbe ẹmwata.
—1 Tim 2:7.

Vbe orre nokaro, ukọ e Pọl ẹre ọ ghi rhie igiemwi nọ ghi maan sẹ yotọ, vbe nọ dekaẹn igiọdu na rhie ne etẹn. Lekpae adia ọghe orhion nọhuanrẹn, a keghi gie Pọl gha rrie agbẹnvbo ọghe Grik kevbe Rom ni ghaa ga ẹbọ ughughan. (Gal 2:7-9) E Pọl wa mu okhian gha rrie otọ ẹvbo nibun rhunmwuda ikporhu iyẹn nọ maan. Ọ kporhu vbe ehe na ghi tie ẹre Turkey nia, Greece kevbe Italy. Ọ wa vbe mu iko nibun gbọọ vbe ehe na ya unu kaẹn na. Sokpan, etẹn nii, ni da deba otu ọghe Ivbiotu e Kristi, kegha rri oya "ukpokpo ne emwa ẹvbo iran hẹ lele iran." Rhunmwuda ọni, iran kegha gualọ igiọdu. (1 Tẹs 2:14) Vbe ọ ghi rre odẹ ukpo 50 C.E., e Pọl keghi gbẹn ebe gie etẹn vbe iko na da mu gbọọ vbe Tẹsalonaika. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ẹghẹ hia ma ya kpọnmwẹ Osanobua ne uwa hia, ne ima na vbe ye uwa rre vbe erhunmwu. Rhunmwuda, ma yerre vbe odaro Osanobua kevbe Erha mwa, vbene uwa ya iyayi uwa ru emwi hẹ, vbene ahoẹmwọmwa uwa ye uwa winna ẹsẹse hẹ." (1 Tẹs 1:2, 3) Ọ na vbe tama iran wẹẹ: "Wa gha rhie ẹtin ye egbe iwu, wa gha ye egbe obọ."—1 Tẹs 5:11. *w18.04* 18-19 ¶16-17

Saturday, March 28

Te a gha ka kpe orhu iyẹn nọ maan ma emwa hia.—Mak 13:10.

Igbama nọ gele hoo nọ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova keghi rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Rhunmwuda vbene iwinna ikporhu ya de ọghe ẹgiẹgiẹ, te ọ khẹke ne ima muẹn ye okaro vbe arrọọ ọghe ima. U sẹtin nọ egbuẹ ọta vbenian: I gha sẹtin gha ladian vbe iwinna ikporhu vbe ẹghẹ hia ra? I gha sẹtin ru iwinna arọndẹ ra? Deghẹ iwinna ikporhu iyẹn nọ maan i ya mwẹ sọyẹnmwẹ ghi vbo? Vbia khian ya do gha re ọmwa nọ fuẹro hẹ vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan? Emwi eva gha ru iyobọ nuẹn: Mu egbe yotọ ẹse. Ghẹ gi ẹtin fuẹ vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. U gha lele adia na, u do gha sọyẹnmwẹ iwinna ne kpataki na. Mu egbe ẹre yotọ ewanniẹn ne u gha zẹ ye inọta ne ihua mobọ nọ. Vbe igiemwi, "Vbọzẹe ne u na ya osa yi?" E wẹbsait ọghe ima mwẹ asefẹn na mwamwaẹn nọ ru iyobọ ne igbama ya zẹ ewanniẹn ye inọta vbenian. U gha miẹn uhunmwuta na, "Why Do I Believe in God?" Adia rre evba, nọ gha ru iyobọ nuẹn ya miẹn ewanniẹn ọghe inọta na. *w18.04* 27 ¶10-11

Sunday, March 29

Wa gha biẹlẹ ne uwa gha muan yọ. —Gẹn 1:28, NW.

Adam kevbe Ivi ghaa mwẹ afanvbimu ne gele gele vbene iran te sọtẹ, sokpan afanvbimu nii, ghaa mwẹ eke nọ sẹe. Ọ mwẹ emwi eso ne iran ghaa ru vbe odẹ ọghe a biẹ ọmwa biẹ, iran vbe gha ya ẹwaẹn obọ iran ru eso, sokpan iran ma ru ẹre gberra egbe. Vbe igiẹmwi, iran ghaa hiọnrọn, iran ghaa rri evbare, iran vbe gha vbiẹ. Ena ya iran khian emwa ne ẹi ghi mwẹ afanvbimu ra? Hiehie! Te iran ghaa sọyẹnmwẹ ena hia rhunmwuda erriọ Osanobua ya yi emwa nagbọn. (Psm 104:14, 15; Asan 3:12, 13) E Jehova ẹre ọ wa tama Adam kevbe Ivi ne iran biẹlẹ emọ, ne uniẹn emwa nagbọn do gba ehe hia vbe uhunmwu otagbọn, ne iran vbe gha gbaroghe agbọn na. Iyi na mu idobo ye afanvbimu ne iran ghaa mwẹ ra? Ẹo. Te Jehova yi iyi na, ne Adam kevbe Ivi mieke na gha mwẹ obọ vbe emwamwa ọghe Osanobua, ọni ọre nọ ya agbọn na khian Paradais, ne emwa ni gbae gha rrọọ vbe etẹbitẹ. (Psm 127:3; Aiz 45:18) Akpawẹ te Adam kevbe Ivi họn ẹmwẹ ne Osanobua, te iran gha te sọyẹnmwẹ orọnmwẹ ọghe iran vbe etẹbitẹ. *w18.04* 4-5 ¶7-8

Monday, March 30

Emwa ni mwẹ ekhọe ata na ya miẹn ọnrẹn yi ighẹ odẹ nọ su rrie arrọọ ọghe etẹbitẹ keghi do yayi. —Iwinna 13:48, NW.

Ma gha gele gha mwẹ izinegbe vbe egbe emwa ne ima kporhu ma, ma i khian yaro yọ wẹẹ, iran gha wa miẹn imamwaemwi ẹmwata ni rre Baibol yi vbe ẹghẹ okaro ne ima ya kporhu ma iran. Nia, gi ima guan kaẹn vbene ima gha ya sẹtin gu ọmwa ziro vbekpae ayayẹro ọghe arrọọ etẹbitẹ vbe paradais. Emwa nibun yayi wẹẹ, ọmwa gha wu, ọni ọre ọghẹe fo. Emwa eso vbe yayi wẹẹ, te emwa esi hia rrie ẹrinmwi. Ọna ọre obẹlẹ ne ọtẹn nokpia ọkpa ya ru iyobọ ne emwa vbọ ghaa rre ikporhu. Ọ gha ka tie ebe Gẹnẹsis 1:28, ọ ghi nọ ọyan owa ọta na: "De ehe ne Osanobua hoo ne emwa nagbọn gha ye? Te ọ yi iran ne iran gha rri oya ra?" Ewanniẹn ne emwa nibun rhie ye inọta na ọre, "Osanobua hoo ne emwa nagbọn gha sọyẹnmwẹ vbe uhunmwu otagbọn na." Vbe iyeke ọni, ọ ghi tie ebe Aizaia 55:11, ọ ghi vbe nọ ọyan owa wẹẹ, "Osanobua fi emwamwa ọghẹe werriẹ nẹ ra?" Ewanniẹn ne emwa nibun zẹ ọre, "Ẹo." Ako nokiekie nọ ghi tie ọre ebe Psalm 37:10, 11. Ọ gha tie ẹre nẹ, ọ ghi nọ ọyan owa wẹẹ, "De vbene arrọọ ọghe emwa nagbọn khian gha ye hẹ vbe odaro." Iziro na, ẹre ọtẹn nokpia na he ya ru iyobọ ne emwa nibun ya rẹn wẹẹ, Osanobua ye hoo ne emwa esi gha rre Paradais vbe uhunmwu otagbọn vbe etẹbitẹ. *w19.03* 24 ¶14-15; 25 ¶19

Tuesday, March 31

Wa danmwehọ ọre.—Mat 17:5.

Te Jehova ta ẹmwẹ na ya rhiẹre ma wẹẹ, irẹn hoo ne ima gha danmwehọ Ovbi ẹre kevbe ne ima gha lele adia ọghẹe. Jesu keghi maa erhuanegbe ẹre vbene a ya kporhu iyẹn nọ maan hẹ, ẹghẹ hia ẹre ọ vbe ya gha tama iran, ne iran gha bodẹ. (Mat 24:42; 28:19, 20) Jesu ye vbe rhie igiọdu ne erhuanegbe ẹre ne iran rhiegba ye ẹmwẹ ugamwẹ, ne iran ghẹ vbe gi ẹtin fu iran. (Luk 13:24) Jesu keghi vbe nianiaẹn ma erhuanegbe ẹre wẹẹ, ọ khẹke ne iran gha hoẹmwẹ egbe, ne iran gha mwẹ akugbe kevbe ne iran gha lele adia ọghe irẹn. (Jọn 15:10, 12, 13) Te adia nii wa ye ru ekpataki vbe ẹdẹnẹrẹ zẹvbe nọ ghaa ye vbe ẹghẹ nii. E Jesu keghi kha wẹẹ: "Ọmwa nọ ghi re ọghe ẹmwata nẹ, gha danmwehọ mwẹ." (Jọn 18:37) Ma ghaa mu emwi ne etẹn ima ru ya wuegbe, ima na vbe gha "ya bọ egbe," te ima rhiẹre ma wẹẹ, ma họn ẹmwẹ ne Jesu. (Kọl 3:13; Luk 17:3, 4) Odẹ ọvbehe ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima họn ẹmwẹ ne Jesu, ọre ne ima na ya izọghae kporhu iyẹn nọ maan vbe ima ghaa rre uwu ọlọghọmwa kevbe ẹghẹ ne emwi vbe ya zẹye.—2 Tim 4:2. *w19.03* 10 ¶9-10

Wednesday, April 1

[*Jesu*] ***keghi tama Pita wẹẹ, "Kpa vbe ehe ne I ye rre, Setan! . . . Rhunmwuda iro ne u zẹ ọghe emwa ne agbọn nọ, ẹi re ọghe Osanobua."—Mat 16:23.***

Ma vbe vbo? Aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre ima ya ghee ẹre ra, ra iziro ọghe emwa nagbọn ẹre ima mwẹ? A sẹtin miẹn wẹẹ uyinmwẹ ima gua ilele ọghe Osanobua ro nẹ, sokpan, iziro ekhọe ọghe ima vbo? Ma hia vbe odẹ ke odẹ ne ima gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre ra? Ne ima mieke na musọe, te ima gha loo ẹrhiọn. Sokpan, iziro ọghe emwa nagbọn i re emwi na loo ẹrhiọn yi a ke do gha mwẹ ọnrẹn, rhunmwuda, orhiọn dan ọghe Esu ẹre ọ loo vbe ehe hia vbe uhunmwu otagbọn. (Ẹfis 2:2) Ọghe enegbe iran ẹre ọ mu emwa nibun vbe agbọn Esu. Deghẹ ima ma begbe, ma sẹtin suẹn gha ya egbe taa iran. Vbene ẹmwata, ọ lọghọ na gha ya aro ne Jehova ya ghee emwi ghee ẹre, sokpan ẹi lọghọ na gha mwẹ iziro ọghe emwa nagbọn. Ma gha gi ọyasin ọghe iziro emwa na agbọn sin ima, ma ghi do gha mu ọghe enegbe ima ye okaro, kevbe wẹẹ, emwi nọ rhirhi khọn ima, ẹre ima khian gha ru. (Mak 7: 21, 22) Ọna ẹre ọ zẹe ne ọ na khẹke ne ima gha mwẹ egbe iziro ekhọe ọghe Osanobua, ẹi re ọghe emwa nagbọn. *w18.11* 18 ¶1; 19 ¶3-4

Thursday, April 2

Ọna ọre ovbimwẹ ne I hoẹmwẹ ọnrẹn, ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghe ẹsẹsẹmwẹse.—Mat 3:17.

U miẹn vbene Jesu gbọyẹmwẹ ye uyi ne Erhae mu yọ re egbe hẹ! Vbe Jesu wa da dinmwi amẹ fo vbe Ẹzẹ Jọdan, e Jehova keghi ke ẹrinmwi ta ẹmwẹ nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Ọ yevbe ne a miẹn wẹẹ, e Jọn ne Baptist ọkpa ẹre ọ gu Jesu gha rre evba vbe Jehova ta ẹmwẹ na. Ọ ghi kẹ odẹ ukpo ọkpa, a te miẹn ighẹ Jesu wu, eha vbuwe ukọ ọghẹe keghi họn urhu e Jehova vbe ọ khare wẹẹ: "Ọna ọre ovbi mwẹ ne I hoẹmwẹ ọnrẹn kevbe nọ ghaan, wa danmwehọ ọre." (Mat 17:5) Ọ ghi kẹ ikpẹdẹ eso vbene Jesu te wu, urhu e Jehova na vbe ke ẹrinmwi rre. (Jọn 12:28) A tie Jesu ọmwa nọ rhooro, ọ vbe rri oya ọghe ọhanabe. Agharhemiẹn wẹẹ Jesu rẹnrẹn ighẹ ena hia gha sunu daa irẹn, ọ na ye mu ahoo ọghe Jehova ye okaro. (Mat 26:39, 42) Ọ keghi zinegbe obalọ vbe uhunmwu erhan irrioya, ekhue oya nọ re ma muẹn, rhunmuwda uyi ọghe Erhae ẹre irẹn ve ghaan, ẹi re ọghe emwa nagbọn.—Hib 12:2. *w18.07* 10-11 ¶15-16

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ovẹn ghi de ro nẹ: Nisan 9)
Mak 14:3-9

Friday, April 3

Evbavba, adeghẹ ọ yẹẹ ruẹ, mu ukpu na hin mwẹ obọ rre.—Luk 22:42.

Jesu ghi mu Ugie Ayere ọghe uwu ẹre gbọọ nẹ, ọ keghi rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa nọ gele mwẹ udinmwẹ ẹre irẹn khin. De odẹ nọ khin? Jesu rẹn wẹẹ eghian gha buohiẹn uwu gbe irẹn zẹvbe ọmwa nọ rhooro, ọrheyerriọ, ọ ma siegbe, ọ na mu ahoo ọghe Erhae ye okaro. (Mat 26: 65, 66) Jesu keghi rhie uyi ne Erhae vbe odẹ nọ ya mudia gbain vbuwe edanmwẹ hia nọ la gberra kevbe odẹ nọ ya sinmwi oseghe ne ọdakha ọghe Osanobua. Ena ẹre ọ ghi kie ẹkpotọ yọ, ne emwa ni fiwerriẹ vbe orukhọ ọghe iran sẹtin gha rrọọ vbe etẹbitẹ. Jesu na vbe mu erhuanegbe ẹre egbe yotọ khẹ edanmwẹ ne iran gha rherhe werriẹ aro daa. Odẹ ọvbehe ne Jesu ya rhie udinmwẹ ma, ọre nọ ma na gha si osi edanmwẹ nọ khian werriẹ aro daa, ẹmwẹ avbe ukọ re ẹre ọ mu ye okaro. Ẹghẹ ne Jesu ya ya evbare ota mu Ugie Ayere ọghẹe gbọọ, e Judas ma ghi gha rre evba. Etẹn na hannọ zẹ, ni vbe mwẹ obọ vbe ile nọgbọn ne Jesu gu iran ta, wa miẹn afiangbe nọkhua vbe emwamwa ọghe Ugie Ayere ọghe Kristi kevbe esagiẹn nọ da kua.—1 Kọr 10:16, 17. *w19.01* 22 ¶7-8

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 9)
Mak 11:1-11

Saturday, April 4

Evbavba, rhie uyi ne eni ruẹn.
—Jọn 12:28.

Jehova keghi ke ẹrinmwi guan rre. Ọ keghi wẹẹ: "I ka rhie uyi nẹẹn nẹ, I gha ye vbe dọlegbe rhie uyi nẹẹn." Orhiọn Jesu ma sotọ rhunmwuda ọ rẹnrẹn wẹẹ, te ọ khẹke ne irẹn da imudiase ọghẹe yi ya sẹ ufomwẹ. Ọ vbe rẹn wẹẹ, ne irẹn sẹtin ru vberriọ, irẹn gha werriẹ aro daa edanmwẹ nọ wegbe, irẹn gha rri oya ọghe ọhanabe irẹn ke wu uwu ọbaligie. (Mat 26:38) Ọrheyerriọ, emwi ne Jesu mu ye okaro vbe arrọọ ọghẹe, ọre nọ rhie uyi ne Erhae. Eghian keghi bae Jesu ifiẹzọ ohoghe wẹẹ te ọ rhoro, vbọrhirhighayehẹ, emwi nọ ghaa da Jesu vbe orhiọn ọre wẹẹ, aro uwu ne irẹn khian wu gha rhie ozan gie Osanobua. Vbe na ghee Jesu, ọ sẹtin gha da ima vbe orhiọn ne emwa na zaan eni Osanobua. Ma sẹtin gha rri oya ye emwi ne ima ma na rẹn ọkpa rẹn eva. Iyẹn ohoghe ne eghian ta khian vbekpae ima sẹtin vbe gha kpokpo ima vbe orhiọn rhunmwuda, ọ sẹtin mu eni e Jehova rhia. Ma ghaa rre ihe vbenian, ẹmwẹ ne Jehova tae vbe Jọn 12:27, 28 ghi rhie ifuẹko ne ima. E Jehova gha rhie uyi ne eni ẹnrẹn.—Psm 94: 22, 23; Aiz 65:17. *w19.03* 11-12 ¶14-16

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 10)
Mak 11:12-19

Sunday, April 5

Ke ẹghẹ nii kpa, ọre Jesu ke suẹn gha tua unu muẹn ma avbe erhuanegbe ẹre wẹẹ, "ẹi mwẹ I ma . . . rri oya emwi nibun. . . . Iran gha vbe gbe mwẹ ruan."—Mat 16:21.

Ọ mwẹ ẹghẹ ne Jesu ya tama erhuanegbe ẹre wẹẹ, vbe ne ẹi khian ghi kpẹ gbe, eghian gha rri irẹn oya, iran ghi vbe gbe irẹn rua. Egbe keghi wọọ iran rhunmwuda, iran yaro yọ wẹẹ, te Jesu werriegbe do mu arriọba Izrẹl gbọọ. Evba nii e Pita na suẹn gha gu e Jesu gui wẹẹ: "Osanobua ghẹ gia miẹn emwi vberriọ Nọyaẹnmwa, emwi vberriọ ghẹ sunu vbe egbe ruẹ." Jesu na tama rẹn wẹẹ: "Kpa vbe ehe ne I ye rre, Setan. Idobo ọre u khin mwẹ re, rhunmwuda, iro ne u zẹ, ọghe emwa ne agbọn nọ, ẹi re ọghe Osanobua." (Mat 16:22, 23; Iwinna 1:6) Ẹmwẹ ne Jesu zẹ wanniẹn e Pita keghi ya ima rẹn wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi lughaẹn ne ọghe emwa nagbọn ni rre agbọn ne Esu kha yan. (1 Jọn 5:19) E Pita ke gha hoo ne Jesu gha mwẹ egbe iziro ne emwa nagbọn mwẹ, ọni ọre, ne a na mu ọghe enegbe ọmwa ye okaro. Sokpan, e Jesu rẹnrẹn wẹẹ, aro ne Erha irẹn ya ghee emwi lughaẹn. Ọna ẹre ọ si ẹre ne Jesu na hee iziro ọghe Pita yotọ. *w18.11* 18 ¶1-2

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 11)
Mak 11:20–12:27, 41-44

Monday, April 6

Wa gha ya uwu Enọyaẹnmwa wewe rhinrin ọ ke ya rre. —1 Kọr 11:26, NW.

Ya ekhọe ruẹ zẹ omwa rẹn emwi ne Jehova rhie aro tua, vbe ẹbo emwa nibun gha si egbe koko gha do Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi. Ẹi re ẹbo emwa ni gbẹbu irẹn rhie aro tua; aro ọre keghi sotọ vbe egbe edọmwadẹ emwa ni rre ugie nii. Vbe igiemwi, ọ rẹn emwa ni rrie Ugie Ayere na ukpokpo. Ọ rẹnrẹn wẹẹ, eso vbuwe iran na werriẹ aro daa ukpokpo nọ wegbe. Ọ rẹn emwa eso ne ẹi rrie iko vbe ẹghẹ hia sokpan, ẹi mwẹ iran ma rrie Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi. E Jehova vbe rẹn emwa ni rrie Ugie Ayere vbe ẹghẹ okaro, rhunmwuda iran hoo ne iran rẹn vbene ima ya do Ugie Ayere hẹ. Vbene ẹmwata, ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova vbe ọ ghaa bẹghe emwa nibun ni rrie Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi. (Luk 22:19) *Evbọzẹe* ne iran na rrie ugie na, ẹre ọ ru ekpataki vbe odaro e Jehova. Ma ya ekhọe hia miẹn ọnrẹn yi ighẹ imamwaemwi nọ ke obọ e Jehova kevbe otu ọghẹe rre ra? —Aiz 30:20; Jọn 6:45. *w19.01* 26 ¶1-3

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 12)
Mak 14:1, 2, 10, 11; Matiu 26:1-5, 14-16

ẸDẸ UGIE AYERE
Vbe Ovẹn Ghi De Ro Nẹ

Tuesday, April 7

Kristi . . . wu ne ima.—Rom 5:8.

Ekhọe hia ẹre Jesu ya wu ne erhuanegbe ẹre, errio wa vbe gha mu ẹmwẹ iran ye okaro. Vbe igiemwi, vbe asọn nokiekie ne Jesu gbe vbe agbọn, egbe keghi wọọ re, orhiọn rẹn ma vbe sotọ, ọrheyerriọ, ẹghẹ nọ taẹn ẹre ọ ya rhie igiọdu ne erhuanegbe ẹre. (Luk 22:39-46) Iyobọ ne Jesu gha sẹtin ru ne emwa ọvbehe ẹre ọ rhie aro tua, ẹi re iyobọ ne emwa ọvbehe gha ru nẹẹn. (Mat 20:28) Ẹgbẹe ọkpa ọghe Ivbiotu e Kristi ẹre ima khin vbe uhunmwu otagbọn hia, ọna ẹre ọ zẹe ne ima na ya oghọghọ loo ẹghẹ nọ somwa ya gie na tie emwa ọvbehe, ne iran do deba ima. Vbọrhirhighayehẹ, "iran ne ima gba re ọkpa vbe ẹgbẹe iyayi," ni ghi worua vbe odẹ ọghe orhiọn, ẹre ima mobọ rhie aro tua. (Gal 6:10) Odẹ ọkpa ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima hoẹmwẹ iran, ọre ne ima na rhie igiọdu ne iran, ne iran gha rrie iko, katekate Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi. Zẹvbe na ghee Jehova kevbe Jesu, ọmwa nọ worua vbe odẹ ọghe orhiọn gha werriegbe bu e Jehova gha dee, ọ keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ.—Mat 18:14. *w19.01* 29 ¶12, 14; 30 ¶15

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 13)
Mak 14:12-16; Matiu 26:17-19
(Emwi ni sunu vbe ovẹn ghi de ro nẹ: Nisan 14)
Mak 14:17-72

Wednesday, April 8

Ọna ẹre ọ mudia ye egbe mwẹ. . . . Ọna ẹre ọ mudia ye esagiẹn mwẹ ne I ya gu uwa ta ile.—Mat 26:26-28, NW.

Evbare nọkẹre vbe Ugie Alagberra, nọ re eka kevbe ayọn nọ baa, ẹre Jesu ya mu Ugie Ayere ọghe uwu ẹre gbọọ. Jesu keghi tama iran wẹẹ, eka na ma gua keghi mudia ye egbe ikpakpa ọghe irẹn nọ gbae vbene ayọn nọ rrọọ na mudia ye esagiẹn ọghẹe nọ khian dakua ne iran. Ọ gha kẹ, odẹ ne Jesu ya mu Ugie Ayere ọghe uwu ẹre gbọọ ma kpa avbe ukọ re odin. Vbọzẹe? Ọ ghi rre odẹ ukpo eha ne Jesu he ya kporhu vbe ọ rre agbọn, ọ keghi mu otuẹ gie esiọre—Lazarọs, Mata kevbe Meri. Vbe evba nii, Jesu na suẹn gha maa iran emwi. E Mata ghaa rre owa, sokpan ẹmwẹ evbare na le ma gi ẹre danmwehọ e Jesu. Jesu keghi rhie adia ne Mata, ọ keghi gi ẹre rẹn wẹẹ, esa i rrọọ nọ gha si osi ye evbare ikuanzọ nọ ya mu ọghọ ye irẹn egbe. (Luk 10:40-42) Jesu tobọre keghi lele adia na, vbọ ghi kẹ ughaẹdẹ eso ọ ke wu. Ọ ma ya evbare ọbọbọtizọ mu Ugie Ayere ọghẹe gbọọ. *w19.01* 20-21 ¶3-4

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 14)
Mak 15:1-47

Thursday, April 9

Evbavba ne Evbavba, rhie uyi mẹ vbobọvbobọ nian, egbe uyi ne I ka gu ruẹ mwẹ.—Jọn 17:5.

E Jehova keghi mu uyi ye Jesu egbe vbe odẹ nọ ma te ya aro yi. Ọ keghi huẹn ọnrẹn kpaegbe gha rrie ẹrinmwi, ọ na 'rhie ẹre ye ukpo ne ọ yo sẹ.' Ẹi ọni ọkpa. Osanobua na ya arrọọ ne ẹi sẹtin wu ẹdẹ we Jesu. Irẹn ọre ọmwa okaro ne Osanobua fiangbe vbenian. (Fil 2:9; 1 Tim 6:16) Vbene ẹmwata, odẹ ọghe ọyunnuan ẹre Jehova ya san e Jesu ẹse! De emwi nọ gha ru iyobọ ne ima ya rhie aro tua uyi ne Jehova mu ye ọmwa egbe, ne ima mieke na sẹtin gbaengbe ne uyi ne a miẹn vbe agbọn Esu? Ọ khẹke ne ima kọe ye orhiọn wẹẹ, e Jehova *i mianmian* emwa ni ya ẹkoata gae kevbe wẹẹ odẹ ọghe *ọyunnuan* ẹre ọ ya fiangbe iran. Ma rhọkpa ma rẹn vbene Jehova khian ya fiangbe ima hẹ vbe odaro. Vbọrhirhighayehẹ, zẹ vbene ima ya zinegbe ọlọghọmwa vbe agbọn Esu na, ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, te agbọn Esu rhie gberra khian. (1 Jọn 2:17) "Osanobua i re ọmwa ne ẹi ru emwi ẹse. Ẹi ra mianmian iwinna ne uwa winnaẹn, ra vbene uwa ya rhie maan hẹ ighẹ wa hoẹmwẹ ọnrẹn."—Hib 6:10. *w18.07* 11 ¶17-18

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 15)
Matiu 27:62-66
(Emwi ni sunu vbe ovẹn ghi de ro nẹ: Nisan 16)
Mak 16:1

Friday, April 10

I rinmwian ne iran hia gha re ọkpa.—Jọn 17:20, 21.

Akugbe ẹre Jesu wa mobọ guan kaẹn vbe ẹdẹ ne irẹn vbe ukọ re gba rri evbare ota nokiekie. Vbe ọ na erhunmwu, ẹmwẹ ne Jesu tae rhiẹre ma wẹẹ, irẹn hoo ne ukọ re hia gha mwẹ akugbe zẹ vbene irẹn vbe Erha irẹn ya mwẹ akugbe. Akugbe ọghe iran ẹre ọ khian rhiẹre ma wẹẹ, Jesu gele do ru ahoo ọghe Jehova vbe uhunmwu otagbọn. Ahoẹmwọmwa ọre ama ne emwa khian ya rẹn erhuanegbe Jesu. Akpa na, ẹre ọ khian ya iran gha mwẹ akugbe nọ wegbe. (Jọn 13:34, 35) Emwi nọ si ẹre ne Jesu na kakabọ nianian ẹmwẹ akugbe ọre rhunmwuda ighaegbe nọ ghaa rre uwu ẹbu avbe ukọ re. Vbe igiemwi, vbe asọn nokiekie ne Jesu gbe vbe agbọn, iran na suẹn gha muan ẹmwẹ vbekpae "nọ kpọlọ sẹ vbe uwu iran." Ẹi re imuanẹmwẹ nekherhe. (Luk 22:24-27; Mak 9:33, 34) Ọ vbe mwẹ ẹghẹ ne Jems kevbe Jọn ya tama e Jesu nọ mu iran ye ukpo nọ yo vbe Arriọba Osanobua vbe ẹrinmwi.—Mak 10:35-40. *w18.06* 8 ¶1-2

E Baibol na tie vbe ẹghẹ Ugie Ayere:
(Emwi ni sunu vbe ẹghẹ avan: Nisan 16)
Mak 16:2-8

Saturday, April 11

Ọna ọre ọ zẹe ne okpia gha na sẹ erhae kevbe iyẹẹ rae, ọ ghi rhikhan mu amwẹ ọnrẹn, iran ghi gha re ọkpa.—Gẹn 2:24.

E Jehova hoo ne ọdọ vbe amwẹ gha mwẹ ahoẹmwọmwa ne ẹi fafa daa egbe, ne iran mieke na sẹtin rọnmwẹ egbe sẹ ota. (Mat 19:3-6) Okpia ra okhuo nọ ru orọnmwẹ nẹ gha fi owẹ ye oha, ọ keghi da ogieva re sẹ ugboloko. Ọna ẹre ọ si ẹre ne uhi nogie ihinrọn vbuwe Uhi Igbe ne Osanobua yi ne Ivbi Izrẹl na wẹẹ ne iran ghẹ fi owẹ ye oha. (Diut 5:18) Te ọmwa nọ fi owẹ ye oha rraa uhi Osanobua, ai ghẹ ru ẹre ọ vbe ru daa ogieva re. (Gẹn 39:7-9) Ọ rhie ẹghẹ obalọ ne uyinmwẹ vbenian si ye ọmwa egbe ke fo vbe ekhọe. E Jehova hoo ne evbibiẹ emọ gha ya obọ esi mu ivbi iran. E Jehova keghi tama evbibiẹ emọ ne iran gha gbaroghe ivbi iran vbe odẹ ọghe ikpakpa kevbe odẹ ọghe orhiọn. Iran ghi vbe gha ya ẹkpotọ nọ rhirhi kie maa ivbi iran Uhi e Jehova, ne emọ nii mieke na ya ekhọe hia hoẹmwẹ Osanobua. (Diut 6:6-9; 7:13) Ọ khẹke ne evbibiẹ emọ gha ghee ivbi iran zẹvbe ẹse ọhẹ nọ ke obọ e Jehova rre, ẹi re emwi ewe kẹkan na loo vbe na rhirhi miẹn.—Psm 127:3. *w19.02* 21 ¶5, 7

Sunday, April 12

Osanobua . . . gha miẹn wẹẹ, I ma rẹn ọkpa I ma rẹn eva.—Job 31:6.

E Job rẹnrẹn wẹẹ ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova ye imudiase ọghe irẹn. Vbuwe edanmwẹ hia ne Job la gberra, ọ kegha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ Osanobua gha fiangbe irẹn. Ilẹkẹtin nọ ghaa mwẹ wa ru iyobọ nẹẹn ya da imudiase ọghẹe yi. Ẹko wa rhiẹnrhiẹn e Jehova ye imudiase ọghe Job sẹrriọ wẹẹ, ọ na fiangbe Job uhiẹn vbe Job ye re ọmwa nọ ma gba! (Job 42:12-17; Jems 5:11) Afiangbe nọkhua ye khẹ Job vbe odaro. Osanobua ma he fiwerriẹ. (Mal 3:6) Ma ghaa yerre wẹẹ ọ ya aro nọ ghaan ghee imudiase ọghe ima, ayayẹro ne ima mwẹ, ọghe agbọn ọgbọn nọ dee, ghi vbe gha re nọ wegbe. (1 Tẹs 5: 8, 9) Ugbẹnso, ọ sẹtin ye vbe na miẹn wẹẹ uwẹ ọkpa ẹre ọ mudia ẹse vbe ẹdogbo ne u ye. Ọ ghaa yerriọ, ghẹ gi ẹtin fuẹ. Ẹi zẹdẹ uwẹ ọkpa. Ẹbo emwa nibun rre uhunmwu otagbọn hia ni vbe da imudiase ọghe iran yi. A ghi vbe ka ruẹ ba eguọmwadia Osanobua ni da imudiase ọghe iran yi vbe ẹghẹ nẹdẹ uhiẹn vbe arrọọ ọghe iran rre ikpadede.—Hib 11:36-38; 12:1. *w19.02* 7 ¶15-16

Monday, April 13

Wa gie vbene uwa ziro kevbe vbene emwi ye vbe ekhọe uwa, gha ya kugbe. Wa gha hoẹmwẹ egbe, zẹvbe etentẹn ne ikpia. Wa gha mwẹ itohan ghe egbe, ne uwa vbe gha mu egbe rri otọ ne egbe.—1 Pit 3:8.

Ugie Ayere gha ghi gberra nẹ, ọ khẹke ne ima nọ egbe ima ọta eso vbenian: 'Vbia khian ya sẹtin ya egbe tae Jesu vbe odẹ ne I ya rhie ahoẹmwọmwa ma? Ẹmwẹ etẹn ne ima gba ga ẹre imẹ mu ye okaro sẹ ọghe imẹ ra? Emwi ne etẹn i sẹtin ru ẹre imẹ hoo ne iran gha ru ra, ra I gbọyẹmwẹ ye emwi ke emwi ne iran sẹtin gha ru vbe ugamwẹ e Jehova?' Gi ima gha "mwẹ itohan" vbe na ghee Jesu. Vbe ne ẹi khian ghi kpẹ gbe, ai khian ghi gha do Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi. Jesu gha rre vbe ẹghẹ orueghe nọkhua, ọ ghi viọ etẹn na hannọ zẹ ni ghi kẹ gha rrie ẹrinmwi. Vbe iyeke ọni, Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi ghi dobọyi. (1 Kọr 11:26; Mat 24:31) Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi gha ghi sẹ ufomwẹ nẹ, te eguọmwadia e Jehova khian ye gha ye ẹre rre ighẹ eka na ma gua kevbe ayọn nọ baa zẹvbe ama ọghe imuegberriotọ, udinmwẹ kevbe ahoẹmwọmwa nọ ghi hiunsi sẹ ne Jesu mwẹ dae emwa nagbọn. *w19.01* 25 ¶17-19

Tuesday, April 14

Ekhọe nọ diae kevbe ẹmwata ẹre uwẹ hoo; ya ẹwaẹn ruẹn vuọn ekhọe mwẹ. —Psm 51:6.

Gi ima guan kaẹn vbene egberranmwẹ ọghe ima ya kaẹn aro ọmwa ne ima khin. Okaro, ne ima mieke na gha re emwa ne egbe rran rẹn, te ọ khẹke ne ima gha rri evbare nọ maan, ma ghi vbe gha ku iku isasa egbe vbe ẹghẹ hia. Ne ima mieke na vbe gha re emwa ne egbe rran rẹn vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ khẹke ne ima gha tie Baibol kevbe ebe ne otu gbẹnnẹ ladian vbe ẹghẹ hia, ma ghi vbe gha rhiẹre ma wẹẹ ima mwẹ amuẹtinyan dae Jehova. Amuẹtinyan na ghi gha rhiegbe ma vbe uyinmwẹ ima kevbe odẹ ne ima ya rhiegba ye ikporhu iyẹn nọ maan. (Rom 10:8-10; Jems 2:26) Nogieva, rhunmwuda vbene ikinnegbe ima ye hẹ, ma sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, egbe rran ima, sokpan emianmwẹ sẹtin gha rre uwu egbe ima. Ma ghaa yo iko kevbe ikporhu vbe ẹghẹ hia, ma sẹtin vbe gha roro ẹre wẹẹ, ma mwẹ amuẹtinyan nọ wegbe, sokpan, iziro dan sẹtin suẹn gha gbọzinia vbe ekhọe ima. (1 Kọr 10:12; Jems 1:14, 15) Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, te Esu hoo nọ ya iziro dan mu ima ekhọe rhia. *w19.01* 15 ¶4-5

Wednesday, April 15

Wẹ vbe ya gha ru vberriọ. —Luk 10:37.

Inọta ne ima gha ghi nọ egbe ima re ọre wẹẹ: 'Mẹ ya egbe tae ovbi e Sameria nii ra?' (Luk 10:30-35) 'Mẹ tohan emwa ni rri oya ra? I gha sẹtin ru sayọ vbe nọ dekaẹn iyobọ ne I ru ne emwa ni rri oya ra?' Vbe igiemwi, I sẹtin ru iyobọ ne etẹn ni khian ọmaẹn nẹ, ikhuo ni de ẹgbẹe kevbe emọ ne evbibiẹ iran i rre otu e Jehova. I sẹtin vbe zẹ owẹ nokaro ya rhie igiọdu ne etẹn ne iro han rẹn. (1 Tẹs 5:14; Jems 1:27) Itohan na mwẹ daa emwa ọvbehe keghi re odẹ ọkpa na ya zẹ emwi obọ. Ọ vbe ya ima sọyẹnmwẹ rhunmwuda ne ima na rẹn wẹẹ, ọ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. (Iwinna 20:35; Hibru 13:16) Vbe Ọba e Devid guan kaẹn ọmwa ne ọ mwẹ itohan, ọ keghi kha wẹẹ: "E Nọyaẹnmwa gha degue iran, ọ vbe rhie ẹdagbọn iran lẹre. Ọ gha ya ekhọe iran gha rhiẹnrhiẹn." (Psm 41:1, 2) Ma ghaa mwẹ itohan daa emwa ọvbehe, e Jehova gha vbe mwẹ itohan daa ima, ọna gha ya ima gha sọyẹnmwẹ vbe etẹbitẹ.—Jems 2:13. *w18.09* 19 ¶11-12

Thursday, April 16

Wa ghẹ fian afianma, I gu uwa rrọọ. Mẹ ọrọre Osanobua uwa, wa ghẹ gi emwikemwi mu uwa ohan. I gha ya uwa wegbe, I gha yi uwa obọ. —Aiz 41:10.

Ọ mwẹ ọtẹn nokhuo ọkpa na tiẹre Yoshiko, nọ wa gha ya ẹkoata ga e Jehova. Ọbo ebo nọ gbaroghe ẹre keghi tama rẹn wẹẹ, uki eso ẹre ọ khian ghi gbe vbe agbọn rhunmwuda emianmwẹ nọ khuọnmwi. De emwi ne ọtẹn nokhuo na ghi ru? Ọ keghi ya yerre, emwi nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Ọ na ghi tama ọbo ebo nii wẹẹ, afianma i zẹdẹ fian irẹn rhunmwuda, e Jehova gha yi irẹn obọ. Ẹmwẹ igiọdu nọ rre ako na, ẹre ọ ghi ya amuẹtinyan ne ọtẹn ima na mwẹ dae Jehova wegbe sayọ. Ako na gha vbe mu ima orhiọn sotọ vbe ima ghaa rre uwu ibavbaro. Vbọzẹe ne Jehova na wẹẹ ne Aizaia gbẹnnẹ ẹmwẹ nọ rre ebe Aizaia 41:10 yotọ? Te Jehova ya ẹmwẹ igiọdu na rhie ifuẹko ne Ivbi e Ju na viọ gha rrie imu vbe Babilọn. Vbọrhirhighayehẹ, e Jehova hoo ne eguọmwadia re hia miẹn ere vbọ, ẹre ọ zẹe ne ẹmwẹ igiọdu na, na ye rre Baibol do fi ẹdẹnẹrẹ. (Aiz 40:8; Rom 15:4) Ẹghẹ nọ wegbe ẹre ima wa ye na, nọnaghiyerriọ, ẹghẹ na, ẹre ima wa ya gualọ ẹmwẹ igiọdu nọ rre ebe Aizaia 41:10.—2 Tim 3:1. *w19.01* 2 ¶1-2

Friday, April 17

Adeghẹ nọ ma yayi hoo nọ sẹ nọ yayi rae, giẹ ru vberriọ.—1 Kọr 7:15, NW.

Egbe emwi vbenian gha ya ọdọ vbe amwẹ wannọ egbe, iran na vbe do gha rre ehe ughughan, ọdọ vbe amwẹ ẹre iran ye khin vbe odaro e Jehova. Sokpan iran gha ye werriẹ aro daa isievẹn eso. Ọna ẹre ọ ye Pọl gbikhaẹn ye uyinmwẹ vbenian. E Pọl keghi kha wẹẹ: "Ọdọ nọ ma yayi nii, ghi do gha re ne Osanobua rhan obọ miẹn rhunmwuda ne a na kuẹ kugbe ba amwẹ ọnrẹn, amwẹ nọ ma yayi nii, ghi vbe do gha re ne Osanobua sẹtin rhan obọ miẹn, rhunmwuda ne a na kuẹ gbe ba ọdọ nọ yayi. Akpawẹ ẹi ye vberriọ, te ivbi iran gha te gha ye vbe ivbi e nọ ma yayi, sokpan vbene ọ ghi ye na, iran khian ne Osanobua sẹtin rhan obọ miẹn." (1 Kọr 7:14) Emwi ẹwaẹn eso rhiẹre ma wẹẹ, etẹn eso wa mwẹ izinegbe, vbe iran werriẹ aro daa isievẹn vbe obọ ọmwa ne iran gba ru orọnmwẹ, ne ẹi ga e Jehova. Izinegbe ọghe etẹn eso keghi biẹ ọmọ esi, vbe ọmwa ne iran gba ru orọnmwẹ ghi suẹn gha ga e Jehova. (1 Kọr 7:16; 1 Pit 3:1, 2) Etẹn nibun vbe uhunmwu otagbọn hia wa mwẹ adogbannọ vbe orọnmwẹ ọghe

iran. Ẹi mwẹ eso ma vbe gha rre iko ne u ye. Aro nọ ghaan ẹre etẹn na ya ghee orọnmwẹ, ikpia ni rrọọ keghi hoẹmwẹ ọvbokhan iran, ikhuo ni rrọọ keghi ya ọghọ ne arowa iran.—Hib 13:4. *w18.12* 14 ¶18-19

Saturday, April 18

Nọyaẹnmwa Osanobua ke do mu ogba ọkpa ye Idẹni, . . . ọ keghi rhie okpia ne irẹn maẹn nii ye evba.—Gẹn 2:8.

Evba ye Idẹn kha ọre "Irọkhegbe." Te ogba nii wa gele ye mose mose, evbare ughughan ẹre ọ kpọ kua vbọ, emwa nagbọn kevbe aranmwẹ na vbe gba gha rrọọ vbuwe ọfunmwegbe. (Gẹn 1:29-31) "Ogba" vbe urhu e Hibru ọre *pa·ra′dei·sos* vbe urhu e Grik. Ebe na tie ẹre *Cyclopaedia* ne M'Clintock kevbe Strong gbẹn keghi kha wẹẹ, "ẹmwẹ na ighẹ *pa·ra′dei·sos,* gha wa fi la ovbi Grik ehọ, emwi okaro, nọ ka la re ekhọe ọre, ogba ne mose mose nọ wa kpọlọ, ne emwi rhọkpa i na rhie ikuanegbe ne ọmwa, ne okpe erhan nibun ni mọ ọmọ erhan ughughan na ya ye uviẹn, ne ẹzẹ ne iruẹn i ye lẹga kevbe ne avbe ohuan kevbe uzo nibun na kọn yo kọn rre, iran ghi gha rri irunmwu ni lẹgae nene ẹzẹ." (Yae tae Gẹnẹsis 2:15, 16.) Egbe paradais ne mosee vberriọ ẹre Jehova viọ Adam kevbe Ivi yi, sokpan iran keghi sọtẹ dae Jehova, errịọ paradais ya wii iran kevbe emọ ne iran ghi biẹlẹ. (Gẹn 3:23, 24) Agharhemiẹn wẹẹ, ọmwa rhọkpa ma ghi gha rre uwu ogba nii, ọ khọ wẹẹ, ogba nii ye gha rrọọ, ya fi ẹghẹ ne Okpamẹ ya rhọ vbe ẹghẹ Noa. *w18.12* 3-4 ¶3-5

Sunday, April 19

Mẹ ọrọre Nọyaẹnmwa . . . nọ ma uwa emwi [*rhunmwuda*] *umanmwẹ uwa.—Aiz 48:17.*

Evbibiẹ emọ keghi hia ne iran gha koko ivbi iran ẹse. Emọ nii gha rhie obọ lelẹe adia ọghe evbibiẹ iran, iran i fi obọ ye amẹ nọ rhorho nọ gha si iran fi ẹti, iran ghi miẹn adogbannọ vbe arrọọ ọghe iran. Te Jehova yevbe evbibiẹ emọ ne ima guan kaẹn na, ni hoo ne ivbi iran gha mwẹ adogbannọ. (Aiz 48:18) Ọni ẹre ọ si ẹre ne Jehova na maa ima re, odẹ nọ khẹke ne ima ya gha yin kevbe obọ nọ khẹke ne ima ya gha mu emwa ọvbehe. Ọ hoo ne ima gha ya aro ne irẹn ya ghee emwi ghee ẹre. Ọna ma rhiema wẹẹ ima i ghi sẹtin zobọ zowẹ. Nọghayayerriọ, ọ keghi ya ima mwẹ ẹwaẹn sayọ, ọ vbe ya ima ru azẹ nọ maan. (Psm 92:5; Itan 2:1-5; Aiz 55:9) Ọ vbe kie ẹkpotọ ne ima ya gha ru azẹ nọ ya ima sọyẹnmwẹ. (Psm 1:2, 3) Vbene ẹmwata, ma ghaa ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre, afiangbe ẹre ima lae miẹn! *w18.11* 19-20 ¶7-8

Monday, April 20

Iran ghi gha ye ukpẹ sankan uwa.—1 Pit 4:4.

Ne ima mieke na sẹtin mudia gbain vbe odẹ ọghe ẹmwata, ma i khian kue ne emwa ọvbehe si ima ghee iyeke. Vbe ima suẹn gha ruẹ emwi vbekpae Jehova, asikẹgbe ne ima gu emwa vbuwe ẹgbẹe kevbe avbe ọse mwẹ keghi fiwerriẹ. Eso ma gui yọ sokpan eso wa kakabọ gbodan yọ. Emwa vbuwe ẹgbẹe, emwa ne ima gba winna kevbe ne ima gba yo owebe sẹtin gha kpikpi ima ne ima deba iran vbe idugie ne Jehova ma kpasẹ yi. De emwi nọ gha ru iyobọ ne ima ya gban egbe ne avbe idugie na? Ọ khẹke ne ima gha yerre emwi nọ si ẹre ne Jehova ma na kpasẹ yọ, ma vbe gha tie avbe ebe ọghomwa ni guan kaẹn vbene avbe ugie na ya suẹn hẹ. Ma ghaa rhie owẹ lele adia na, ma ghi gele gha mwẹ ọnrẹn vbe ilẹkẹtin wẹẹ, emwi "nọ yẹẹ Nọyaẹnmwa" ẹre ima ru. (Ẹfis 5:10) Ma gha mu ẹtin yan e Jehova, ima na vbe gha lele adia ni rre Ẹmwẹ ọnrẹn, ohan ọghe ọmwa rhọkpa i khian gha mu ima.—Itan 29:25. *w18.11* 11 ¶10, 12

Tuesday, April 21

Nọyaẹnmwa mudia ne Josẹf, ọ na gi ẹre gha miẹn arudinnodẹ vbe emwi nọ ru hia. —Gẹn 39:23.

Afiwerriẹ gha rhiegbe ma vbe arrọọ ọghe ima vbe udemwurri, orhiọn sẹtin wa gbe ye ima iwu. Te emwi vbenian gha te sunu dae Josẹf, sokpan ọ ma kue yọ. Ọ keghi ru emwi nọ ye Jehova fiangbẹe. De emwi nọ ru? Vbe ọ rre eghan, ọ na ya ekhọe hia gha ru iwinna hia ne iran waa re, erriọ vbe ya imuegberriotọ gha winna vbe owa e Pọtifa. (Gẹn 39:21, 22) Vbe na ghee Josẹf, ma sẹtin vba egbe ima vbuwe ọlọghọmwa ne ima i sẹtin tobọ ima sọfurre yi. Ma ghaa mwẹ ẹbo izinegbe, ima na vbe ru vbene ẹtin ima sẹ, e Jehova gha ru iyobọ ne ima. (Psm 37:5) Vbene ẹmwata, zẹ vbene Pọl khare, ugbẹnso, iro sẹtin han ima, sokpan, ọ ma khẹke ne iro vberriọ gbe ima mu otọ. (2 Kọr 4:8) E Jehova gha ru iyobọ ne ima deghẹ ima rhiegba ye iwinna ugamwẹ. *w18.10* 29 ¶11, 13

Wednesday, April 22

Osanobua i re ọmwa ne ẹi ru emwi ẹse. Ẹi ra mianmian iwinna ne uwa winnaẹn, ra vbene uwa ya rhie maan hẹ ighẹ uwa hoẹmwẹ ọnrẹn. —Hib 6:10.

Vbọ khian gha ye hẹ vbe ekhọe ruẹ deghẹ ọmwa ne u wa rẹn ne u rhie ọghọ na, na mianmian eni ruẹ, ra ọ ma ghi yi ruẹ ẹro? Emwi vbenian i ya ekọ rhiẹnrhiẹn ọmwa hiehie, rhunmwuda, ai miẹn ọmwa ne ẹi hoo na yi irẹn ẹro ra na mu uyi ye irẹn egbe. Ọ ma fo ye evba. Ma vbe hoo ne emwa rẹn aro ọmwa ne ima khin kevbe emwi ne ima he sẹtin fiangbua vbe arrọọ ọghe ima. (Nọm 11:16; Job 31:6) Deghẹ ima ma begbe, ahoo na biẹ ima biẹ na sẹtin la ghee ihan rhunmwuda amagba ọghomwa. Ọ sẹtin ya ima gha gualọ uyi vbe odẹ nọ ma khẹke. Emwi nọ rre emwa nibun ekhọe vbe agbọn Esu na, ọre ne iran gha re emwa na họn usi ẹre rre. Ma sẹtin do gha mwẹ egbe ekhọe vbenian deghẹ ima ma begbe. Ẹghẹ nii, ma i ghi sẹtin rhie uyi kevbe urhomwẹ nọ khẹke ne Jehova.—Arhie 4:11. *w18.07* 7 ¶1-2

Thursday, April 23

Ọmwa dan nii ọre ọ kha yan agbọn na hia.—1 Jọn 5:19.

Ẹi kpa ima odin ne emwa ni rre ukpo arriọba na ta ohoghe rhunmwuda Esu kevbe avbe ugbogiorinmwi ẹre ọ loo iran. (1 Tim 4:1, 2) Nọ ghi wa khọ sẹ, ọre ohoghe ne avbe ọkaolotu ugamwẹ ta. Ọmwa ke ọmwa nọ ya iran yi, ọ na vbe gha ru emwi ne ẹi yẹẹ Osanobua, arrọọ ọghe etẹbitẹ sẹtin lae ban. (Hoz 4:9) Jesu rẹnrẹn wẹẹ, te avbe ọkaolotu ugamwẹ ni ghaa rrọọ vbe ẹghẹ irẹn wa gha mu emwa rẹrẹ. Ọni ẹre ọ si ẹre ne Jesu na tama iran wẹẹ: “U miẹn agbọn ne uwa ye, wa ni maa emwa uhi kevbe Farisi. Emwa okeke ẹre uwa khin! Wa ghi fian okun rra, wa ghi la ẹvbo ohoho foo, gha gualọ arhin ọkpa kẹkan ne uwa gha ya khian enọyayi. Wa gha ghi miẹn nẹ, wa ghi yae khian ọmwa ne ọ kere ye Gehenna, [ọfuan ọghe etẹbitẹ] ọ vbe khọ sẹ uwa.” (Mat 23:15; ftn., *NW*) Ẹmwẹ nọ wegbe ẹre Jesu tama avbe ọkaolotu ugamwẹ ohoghe nii, rhunmwuda, Esu ne izigha nọ re erha iran, ẹre iran ya egbe taa.—Jọn 8:44. *w18.10* 7 ¶5-6

Friday, April 24

Ọ maan ne uwa vbe emwa a gha zan uwa, vbe iran a gha zẹ uwa owẹ. —Mat 5:11.

Vbe Jesu a ya ọna kha? Jesu tobọre keghi rhan otọre vbenian: “Wa gha ghọghọ, wa gi ẹko gha sẹ uwa

ọyẹnmwẹ rhunmwuda, ere nọkhua ẹre ọ rre otọ khẹ uwa vbe ẹrinmwi. Erriọ zẹẹ emwa vbe ya obọ dan mu avbe akhasẹ ni ke odaro ne uwa." (Mat 5:12) Ẹghẹ ne avbe eghian ya ye asan gbe avbe ukọ, iran na vbe tama iran ne iran ghẹ ghi kporhu. Vbe iran ghi ladian vbe iko nii, "ẹko iran keghi vuọn ne oghọghọ." Vbọ ya iran gha ghọghọ? Ẹi re ugbemwẹ nii ẹre ọ ya iran gha ghọghọ. Iran kegha ghọghọ rhunmwuda "Osanobua vbe ka iran ye emwa ni sẹe ni gha rri oya efaa ba ẹmwẹ eni Jesu." (Iwinna 5:41) Vbe ẹdẹnẹrẹ, erriọ eguọmwadia e Jehova vbe ya ye oghọghọ zinegbe vbe emwa ghaa zẹ iran kpokpo rhunmwuda ugamwẹ e Jehova. (Jems 1:2-4) Ukpokpo vberriọ i vbe ya ima ghọghọ, sokpan ma gha da ẹkoata ọghe ima yi vbe odaro isievẹn vberriọ, e Jehova gha ya ima gha mwẹ ẹbo izinegbe. Ma ghaa mwẹ akueyi ọghe Osanobua nọ sọyẹnmwẹ, ma gha sẹtin gha sọyẹnmwẹ vbe ima ghaa werriẹ aro daa ukpokpo rhunmwuda iyayi ọghomwa, ra vbe ẹgbẹe ima ghaa zẹ ima kpokpo.—1 Tim 1:11. *w18.09* 21 ¶18-20

Saturday, April 25

Akhiẹ kevbe ibaro ẹre iran rhie gie ọmwa. —Psm 90:10.

Vbe ẹghẹ nọ wegbe ne ima ye na, emwa nibun keghi rre uwu ọlọghọmwa nọ ya agbọn khan ọmwa, rhunmwuda ọni, nọ ne emwa nibun, iran wa wu ẹre ọ maan sẹ. (2 Tim 3:1-5) Emwa ni gberra 800,000 ẹre ọ gbe egbe iran rua vbe ukpo ukpo. A gha muẹn ye omwa, ọni rhiema wẹẹ, ibuanro 40 i gberra ne ọmwa ghẹ gbe egbe ẹre rua, erriọ wa sunu ukpo ke ya gba. Ọ keghi re emwi da ọmwa wẹẹ, etẹn eso vbe gbe egbe iran rua rhunmwuda agbọn nọ wegbe ne ima sẹ fi. Vbe ẹdẹnẹrẹ, etẹn ima nibun wa werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ wegbe, rhunmwuda ọni, ọ khẹke ne ima gha ya ekhọe ahoẹmwọmwa ru iyobọ nọ khẹke ne iran. Eso werriẹ aro daa ukpokpo kevbe ozan vbuwe ẹgbẹe, vbe owebe ra vbe isiwinna. Eso keghi rhie ẹghẹ ba ẹghẹ ya winna iwinna a gha wu a rrie vbe isiwinna. Eso vbe werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ gbe orhiọn ye ọmwa iwu vbe obọ arowa iran ra ọvbokhan iran ne ẹi re Ọsẹe Jehova. Ena ẹre ọ si ẹre ne iro na han etẹn eso. *w18.09* 13 ¶3, 5

Sunday, April 26

Emwi ọkpa i rrọọ nọ ghi ya ẹko mwẹ rhiẹnrhiẹn gberra ọnii vbe I họn wẹẹ ivbi mwẹ wa rrọọ vbuwe ẹmwata. —3 Jọn 4.

Evbibiẹ emọ gha ru iyobọ ne ivbi iran ya fian okhuo ne egbe iran vbe odẹ ọghe orhiọn, te iran ku obọ gbe ba emwamwa ọghe Jehova. Evbibiẹ emọ eso gele ru iyobọ vbenian ne ivbi iran. Vbọ ghi kẹrikian? Emọ eso ni miẹn iyobọ vbenian keghi do rhie obọ ye iwinna ugamwẹ ọghe ẹghẹ hia. Eso ga zẹvbe arọndẹ na gie yo isi vbe otọ ẹvbo ọvbehe, eso ru iwinna arọndẹ vbe ehe ne a na gualọ iyobọ etẹn vbene eso na ga vbe Bẹtẹl. Emọ ghaa rre ehe nọ rree vberriọ, iran i sẹtin rherhe gha sẹ owa do gha miẹn evbibiẹ iran. Ọrheyerriọ, evbibiẹ emọ ni deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn keghi rhie igiọdu ne ivbi iran ne ẹtin ghẹ fo iran. Vbọzẹe? Ọ keghi sẹ iran ọyẹnmwẹ rhunmwuda ivbi iran mu ẹmwẹ orhiọn ye okaro vbe arrọọ ọghe iran. Evbibiẹ emọ vbenian keghi mwẹ egbe ekhọe ọghe Hanna nọ ya ovbi ẹre ne Samuẹl fiohan ne Jehova. Nọ ne evbibiẹ emọ vbenian, ọna keghi re ẹkpotọ nọ kiere ne iran ya ku obọ gbe ba emwamwa ọghe Osanobua.—1 Sam 1:28. *w18.08* 24 ¶4

Monday, April 27

Ọ gha lọghọ gbe, ọmwa ne ọ fe ke la Arriọba ẹrinmwi. —Mat 19:23.

Jesu ma kha wẹẹ iran i sẹtin laọ hiehie. Ọ ye vbe kha wẹẹ: "Ọ maan ne uwa ne ivbiogue: Wa ọ yan Arriọba Osanobua." (Luk 6:20) Ọna ma rhiema wẹẹ ivbiogue ọkpa ẹre Osanobua fiangbe ra iran ọkpa ẹre ọ miẹn imamwaemwi ọghe Jesu yi. Ivbiogue nibun ma miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi. Ẹmwata nọ rre ẹmwẹ na ọre wẹẹ, asikẹgbe ne ọmwa gu e Jehova mwẹ ma hẹnhẹn egbe yan emwi ewe nọ mwẹ. Etẹn ni fe kevbe ni ma fe wa bun vbe otu e Jehova. Iran hoẹmwẹ e Jehova, errịọ iran vbe ya ekhọe hia gae. Ibude ne Baibol rhie ne emwa ni fe ọre ne "iran ghẹ mu ẹtin yan egbe emwi nọ mu yo mu rre vbe ne ẹfe ye, sokpan ne iran mu ẹtin yan Osanobua." (1 Tim 6:17-19) E Baibol ye vbe rhie adia ne Ivbiotu e Kristi hia, ne iran ghẹ gha hoẹmwẹ igho. (1 Tim 6:9, 10) Vbene ẹmwata, ma gha gele gha ghee etẹn ima vbene Jehova ghee iran, obọ ne ima ya mu iran i khian hẹnhẹn egbe yan emwi ewe ne iran mwẹ. *w18.08* 10-11 ¶11-12

Tuesday, April 28

Wa . . . zẹ egbe uwa obọ ne Osanobua.—Jems 4:7.

Ukpamuyọmọ nọ hiunsi nọ ne ima na re eguọmwadia e Jehova, nọnaghiyerriọ, ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ yọ. Vbe ima ya arrọọ ọghe ima fiohan ne Jehova, azẹ nọ ghi maan sẹ ẹre ima ru. Nọnaghiyerriọ, ma ghi gha khuiwu emwi dan. Ma vbe gha mwẹ ahoẹmwọmwa daa etẹn ne ima gba ga rhunmwuda e Jehova ẹre ọ yaẹn iran. (Rom 12:10) E Baibol keghi kha wẹẹ: "E Nọyaẹnmwa i ra he emwa rẹn yotọ." (Psm 94:14) E Jehova ẹre ọ tobọre ru eyan na, vbene ọ rhirhi gha ye hẹ, ọ gha muẹn sẹ. Uhiẹn, uwu i sẹtin wannọ ima hin ahoẹmwọmwa ọghe Jehova rre. (Rom 8:38, 39) "Adeghẹ te ima vbe wu, Nọyaẹnmwa ọre ima wu na. Rhunmwuda ọnii, ọre te ima wu ra te a rre agbọn, ọghe Nọyaẹnmwa ọre ima khin." (Rom 14:8) Ma wa yaro ye ẹghẹ ne Jehova khian ya huẹn eguọmwadia re hia ni ya ẹkoata gae kpaegbe vbe idin. (Mat 22:32) E Jehova wa fiangbe ima vbe ẹghẹ ne ima ye na. Ẹmwẹ ne Baibol tae i gele defua. Ọ keghi kha wẹẹ: 'Afiangbe ọre ọghe uhunmwu ẹvbo nọ re ọghe Osanobua. Afiangbe ọre ọghe emwa ne irẹn zẹ ya ru ọghẹe.'—Psm 33:12. *w18.07* 26 ¶18-19

Wednesday, April 29

Ma sẹtin ru emwi ne ọ rhirhi khọn mwa. Ẹmwata nọ, sokpan ẹi re emwi hia ọre ọ ke re. Ma sẹtin ru emwi ne ọ rhirhi khọn mwa, sokpan ẹi re emwi hia ẹre ọ mwẹ iyobọ ne ọmwa.—1 Kọr 10:23.

Emwa eso sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, ọ ma kaan ọmwa rhọkpa ighẹ azẹ ne iran rhirhi ru, nọ dekaan owebe na yo ra iwinna ne ọmwa hoo nọ ru, sokpan ne ekhọe ọguọmwaziro ọghe iran kue yọ. Ughaghe ẹmwẹ ne Pọl tama etẹn ni rre Kọnrinti, ẹre ọ rre emwa vbenian ekhọe. E Pọl keghi kha wẹẹ: "Vbọzẹe ne ekhọe ọmwa ọvbehe gha na mu idobo yọ mwẹ egbe vbe emwi ne I ru yi?" (1 Kọr 10:29) Ẹmwata nọ wẹẹ, ima gele mwẹ asẹ na ya ru azẹ ne egbe ima, sokpan, ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, afanvbimu ọghe ima mwẹ eke nọ sẹe kevbe wẹẹ, emwi ne ima kọe ẹre ima khian vbe rhọ. Ọna ẹre ọ ye Pọl ta ẹmwẹ nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Te ọna ghi ya ima rẹn nia wẹẹ, emwi eso rrọọ nọ khẹke ne ima ziro yan, ni ru ekpataki sẹ afanvbimu ne ima mwẹ na ya ru azẹ ne egbe ima. *w18.04* 10 ¶10

Thursday, April 30

Wa dọlegbe bu mwẹ gha dee, mẹ gha bu uwa gha dee. —Mal 3:7, NW.

Eguọmwadia Osanobua eso sẹtin gha yin uyinmwẹ nọ ma gba sokpan iran ghi gha ru vbene a miẹn wẹẹ, iran ya ẹkoata ga e Jehova. (Jud 11) Vbe igiemwi, emwa vberriọ sẹtin gha yo iko kevbe ikporhu vbe ẹghẹ hia sokpan, a sẹtin miẹn wẹẹ, emwi ne iran mu roro vbe ẹghẹ hia ma gberra ẹmwẹ alama oghẹ, iran sẹtin gha mwẹ ekhọe emwidamwẹ kevbe ikhọ ẹko. (1 Jọn 2:15-17; 3:15) Ekhọe vbenian sẹtin ya ọmwa ru orukhọ. Emwa ọvbehe i bẹghe emwi nọ rre ọmwa ekhọe sokpan e Jehova bẹghe ẹre deghẹ ima gele ya ekhọe hia gae. (Jer 17:9, 10) Ma gha zẹ owẹ ihan, e Jehova i wa ya uhukpa yangbe ima, ibude na ẹre Jehova rhie ne ima: "Wa dọlegbe bu mwẹ gha dee." E Jehova rẹnrẹn wẹẹ dọmwadẹ ima mwẹ ako ne ima na vburriẹ, ọrheyerriọ, ọ ma hoo ne ẹtin fo ima, ọ hoo ne ima gha hia vbene ẹtin ima sẹ, ne ima gha ru emwi esi. (Aiz 55:7) Ma ghaa rre obọ ọghe Jehova, irẹn i khian vbe sẹ ima rae. Ọ gha ru iyobọ nọ khẹke ne ima, ne obọ ima mieke na sẹtin "ke odukhunmwu" ne iziro ekhọe nọ ma gba.—Gẹn 4:7. *w18.07* 18 ¶5-6

Friday, May 1

Wa gha hoẹmwẹ avbe erhunmwuyẹn. —Diut 10:19.

Vbọ ma he kpẹ gbe na, ọlọghọmwa ra okuo keghi ya emwa nibun lẹ hin otọ ẹvbo iran rre gha rrie otọ ẹvbo ọvbehe. Ma sẹtin ka ruẹ vbene emwa vbenian ya tuẹ hẹ. Ma sẹtin vbe ruẹ ifiẹmwẹ eso vbe urhuẹvbo iran nọ gha ya iran gha mwẹ ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ ye ikporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba. Ma sẹtin vbe gi iran rẹn wẹẹ, iran gha miẹn ebe kevbe vidio ọghomwa vbe urhuẹvbo iran vbe jw.org. E Jehova ẹre ọ kpemehe iko ọghe Uyinmwẹ Kevbe Iwinna Ọghe Ima. Iko na, keghi ya ima kporhu iyẹn nọ maan vbe odẹ nọ dagbẹn. Emwi ne ima ruẹ vbe iko na keghi ya ima mwẹ udinmwẹ vbe nọ dekaẹn iwinna atuẹ werriegbe kevbe Baibol na gu emwa tie. Evbibiẹ emọ, wa gha maa ivbi uwa re vbene a ya ya ẹmwẹ obọ ọmwa zẹ ewanniẹn hẹ vbe iko. Ewanniẹn vberriọ ne ibiẹka eso zẹ vbe iko, ẹre ọ ya emwa eso miẹn odẹ ẹmwata yi.—1 Kọr 14:25. *w18.06* 22 ¶7-9

Saturday, May 2

Wa gha rhan obọ miẹn egbe, . . . zẹ vbene Kristi rhan obọ miẹn uwa.—Rom 15:7.

Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, ọ mwẹ ẹghẹ ne ima hia ya khian rree ne Osanobua. (Ẹfis 2:12) E Jehova keghi ya ahoẹmwọmwa kevbe ẹnina si ima kẹ egbe. (Hoz 11:4; Jọn 6:44) Jesu Kristi keghi miẹn ima yi. Ọ na kie ẹkpotọ yọ ne ima do gha re eguọmwadia Osanobua. Nọnaghiyerriọ, ọ ma khẹke ne ima gha ya aro gbe ọmwa rhọkpa re rhunmwuda Jesu kevbe Erhae ma ya aro gbe ima re. Zẹ vbene ima ya sikẹ ufomwẹ ọghe agbọn Esu na, te uyinmwẹ ighaegbe, aro ne a ya gbe emwa ọvbehe re kevbe igbinnoguo khian gha muan yọ. (Gal 5:19-21; 2 Tim 3:13) Zẹvbe eguọmwadia Osanobua ne ima khin, ọ khẹke ne ima gha nọ Osanobua nọ rhie ẹwaẹn ne ima. Ma ghaa mwẹ ẹwaẹn na, ma i ghi gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa, ọ vbe ya ima gu emwa ọvbehe gha rrọọ vbuwe ọfunmwegbe. (Jems 3:17, 18) Ma mwẹ ọse vbe otọ ẹvbo ughughan, ma i ya aro gbe iran re rhunmwuda ima i re ivbi ẹvbo ọkpa, ma vbe ruẹ urhuẹvbo ọghe iran. Ena hia keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ, ọ vbe ya ima mwẹ ọfunmwegbe nọ ye vbe "ẹzẹ ne ẹi ka" kevbe ibuohiẹn ata nọ ye vbe "ẹzẹ nọ lẹ sẹ oke."—Aiz 48:17, 18. *w18.06* 12 ¶18-19

Sunday, May 3

Ru ibata hẹ ye owẹ, ne u muegbe ne u ya kporhu iyẹn nọ maan ọghe ọfunmwegbe.
—Ẹfis 6:15, NW.

Ovbiyokuo e Rom nọ ma gba ibata i sẹtin yo odaro okuo. Ibata ohian ne iran gba, keghi re nọ mwẹ ipapa eha ne a rhilo ginna egbe. Ọ wegbe, ẹi khuo, ẹi balọ owẹ, ẹi vbe logho. Ibata okuo na, ẹre ivbiyokuo e Rom gba lae odaro okuo. Erriọ Ivbiotu e Kristi vbe ya mwẹ ibata ọghe orhiọn ne iran gba vbe iran gha khian ya kporhu iyẹn nọ maan ọghe ọfunmwegbe. Ibata orhiọn na, keghi re ne ima na loo ẹkpotọ nọ rhirhi kie ya kporhu iyẹn nọ maan. (Aiz 52:7; Rom 10:15) Ọrheyerriọ, ọmwa nọ ma din i sẹtin kporhu vbe ẹkpotọ gha kie. Ọtẹn nokpia Bo nọ rre ukpo 20 keghi kha wẹẹ: “Ohan i ka gu mwẹ kporhu ma ihua mwẹ vbe klas. Ekhue ghi wa gha mu mwẹ. I ma rẹn emwi nọ ya ohan gha mu mwẹ vbe ẹghẹ nii. Nia, oghọghọ ẹre I ghi ya kporhu ma ihua mwẹ.” Igbama nibun keghi do bẹghe ẹre wẹẹ, iran gha gele mu egbe ikporhu iyẹn nọ maan yotọ, ẹre iran na sẹtin ya udinmwẹ kporhu. *w18.05* 29 ¶9-11

Monday, May 4

Wa gha mọ ọmọ erhan.—Jọn 15:8, NW.

Jesu keghi tama erhuanegbe ẹre wẹẹ: “Ọfunmwegbe *mwẹ* ọre I ya we uwa.” (Jọn 14:27) De iyobọ ne ọfunmwegbe ọghe Kristi ye ne ima vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan? Zẹ vbene ima ya ya izinegbe kporhu iyẹn nọ maan, ma keghi mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko rhunmwuda ne ima na rẹn wẹẹ, ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova kevbe Jesu. (Psm 149:4; Rom 5:3, 4; Kọl 3:15) Jesu ghi tama erhuanegbe ẹre nẹ wẹẹ, irẹn hoo ne ọyẹnmwẹ nọ sẹ iran “gha re nọ sẹ otọ ẹko,” ọ keghi gi iran rẹn evbọzẹe ne ọ na khẹke ne iran gha mwẹ ahoẹmwọmwa ne ẹi re ọghe ọkẹnrẹn. (Jọn 15:11-13) Vbe iyeke ọni, Jesu na vbe khama iran wẹẹ: “Ọse mwẹ ọre I ghi tie uwa ẹre.” Vbene ẹmwata, na do gha re ọsie Jesu keghi re ẹse ọhẹ nọ hiunsi! Sokpan, vbọ khẹke ne avbe ukọ e Jesu gha ru, ne iran mieke na ye gha re ọsie ọre? Te ọ khẹke ne iran gha “mọ ọmọ” erhan. (Jọn 15:14-16) Vbe Jesu da suẹn gha kporhu, ọ na tama erhuanegbe ẹre ne iran ya kporhu wẹẹ: “Arriọba ẹrinmwi sẹ otọ foo.” Ukpo eva ghi gberra nẹ, ọ na wẹẹ ne iran gha mọ ọmọ erhan. (Mat 10:7) Ọ ghi rre asọn nokiekie ne ọ gbe vbe agbọn, ọ na ghi tama iran ne iran ya *izinegbe* gha winna iwinna ne irẹn mu ye iran obọ. —Mat 24:13; Mak 3:14. *w18.05* 20-21 ¶15-16

Tuesday, May 5

Emwi ne ọmwa kọe zẹẹ, ẹre ọ gha vbe rhọọ.
—Gal 6:7.

Te ọ khẹke ne igbama gha fian okhuo ne egbe iran vbe ugamwẹ e Jehova, iran ghi vbe hia ne iran muẹn sẹ. Ihua sẹtin rhie aro tua irọkhegbe ọghe agbọn na, iran sẹtin vbe gha hoo ne u deba iran. Ọ gha sẹ ẹghẹ, ẹkpotọ gha kie nuẹn, ne u ya gi ihua rẹn wẹẹ, okhuo ne u fian ne egbuẹ vbe ugamwẹ e Jehova i re ne a ya gbe akiyẹyẹ. Ghẹ gi ọmwa rhọkpa fi ruẹ ekhọe werriẹ. Ọ mwẹ ibude eso ni gha ru iyobọ nuẹn vbe u ghaa werriẹ aro daa ukpokpo otu ihegbe. Vbe igiemwi, gban egbe ne emwa ra emwi ni gha sẹtin si ruẹ fi edanmwẹ. (Itan 22:3) Gha muẹn roro evba lae miẹn vbe a gha yin uyinmwẹ dan. Gha mu egbe rriotọ. Akpa na, ẹre ọ khian ya ruẹ gha rhie ibude ọghe evbibiọ kevbe etẹn ọvbehe ni mwẹ irẹnmwi vbe iko ne u ye. (1 Pit 5:5, 6) U ghaa mu egbe rriotọ, ibude i lọghọ ruẹ na rhie. *w18.04* 28-29 ¶14-16

Wednesday, May 6

Wa ghi ya obọ da emwi ne uwa mwẹ na yi gbain vbene I te do rre. Iran ni khọnmiotọ nẹ, . . . I gha rhie asẹ ne iran yan avbe uhunmwu ẹvbo. —Arhie 2:25, 26.

Ẹghẹ ne Jesu na gie uhunmwu gie etẹn ni rre iko ughughan vbe Asia Minor, ọ keghi gbọyẹmwẹ ye iwinna esi ne iran ru. Vbe igiemwi, ọ keghi tama etẹn ni rre iko e Tiatira wẹẹ: 'I rẹn emwi ne uwa ru. I rẹn ahoẹmwọmwa ọghe uwa, I rẹn vbene uwa mu aro ye iwinna hẹ, ugamwẹ ne uwa ga, kevbe izinegbe ọghe uwa. I rẹnrẹn wẹẹ, ẹghẹ na, ọre uwa ya hia sẹ vbene uwa te ka gha ru vbe okaro.' (Arhie 2:19) Jesu ghi tian iran ye iwinna esi ne iran ghaa ru nẹ, ọ na vbe tian iran ye akpa esiesi ne iran ghaa mwẹ nọ zẹe ighẹ iran sẹtin ru iwinna vberriọ. Agharhemiẹn wẹẹ Jesu rhie adia ne etẹn eso vbe iko e Tiatira, ọ na ka tian iran nẹ. Ọ ghi vbe rhie adia ne iran nẹ, ọ na vbe rhie igiọdu ne iran. (Arhie 2:27, 28) Ukpo nọ wa yo ọre Jesu na zẹ rhunmwuda, irẹn ọre uhunmwuta ọghe iko ọghe Ivbiotu e Kristi hia. Nọnaghiyerriọ, ẹi re esalẹbẹ deghẹ ọ ma tian ima ye iwinna esi ne ima ru nẹẹn. Vbọrhirhighayehẹ, te ọ ye tian ima. U miẹn igiemwi esi ne Jesu rhie yotọ ne avbe ediọn vbe iko! *w19.02* 16 ¶10

Thursday, May 7

Judas kevbe Sailas . . . keghi rhie ẹghẹ nọ taẹn ya gu avbe emwa nii guan, iran keghi rhie udinmwẹ kevbe iwegbe ne iran.—Iwinna 15:32.

Vbe orre nokaro, te ẹbu nọ su wa gha rhie igiọdu ne etẹn ni su vbuwe iko kevbe dọmwadẹ Ivbiotu e Kristi. Iran keghi gie Pita kevbe Jọn, ni ghaa ga zẹvbe ẹbu nọ su, ne iran ya na erhunmwu ne etẹn ni da deba iko ọghe Ivbiotu e Kristi, ne iran mieke na miẹn iyobọ ọghe orhiọn nọhuanrẹn. (Iwinna 8:5, 14-17) Vbene ẹmwata, e Filip kevbe etẹn ne Filip ru iyobọ na, wa miẹn igiọdu vbe odẹ ne ẹbu nọ su ya ye iran ike! Vbe ẹdẹnẹrẹ, Ẹbu Nọ Su wa vbe rhie igiọdu ne etẹn ni ga vbe Abotu, etẹn hia ni rre iwinna ugamwẹ ọghe ẹghẹ hia, kevbe etẹn ni rre uhunmwu otagbọn hia. Te ẹko ima hia wa vbe vuọn ne oghọghọ ye igiọdu ne iran rhie ne ima zẹvbe nọ ghaa ye ne etẹn vbe orre nokaro. Vbe ukpo 2015, Ẹbu Nọ Su keghi gbẹn ebe ẹmu ne a tie ẹre *Werriegbe Bu e Jehova Gha Dee* ladian. Ebe na wa rhie igiọdu ne etẹn nibun ni ka kpa hin otu e Jehova rre. *w18.04* 19 ¶18-20

Friday, May 8

Wa gha rẹn ẹmwata nọ rrọọ, ẹmwata nii, gha ya uwa khian enọyan egbe ẹre.—Jọn 8:32.

Emwa nibun keghi roro ẹre wẹẹ, ọmwa ghaa mwẹ afanvbimu ne ẹi mwẹ okhiẹ oha, ẹre egbe na rọkhọe, sokpan iziro nii ma gba. Ẹmwata nọ wẹẹ, ọmwa nọ mwẹ afanvbimu ọghe ẹmwata keghi sọyẹnmwẹ arrọọ, sokpan de vbene agbọn na gha te gha ye hẹ deghẹ uhi rhọkpa i rrọọ, nọ ya ọmwa rẹn ehe nọ khẹke nọ khian sẹ? Ọna ẹre ọ zẹe ne *The World Book Encyclopedia* na kha wẹẹ: "Uhi nọ rre otọ ẹvbo ughughan keghi lọghọ ne a rẹn otọ re rhunmwuda te avbe uhi na gbogba gae asẹ ne emwa mwẹ, ẹre ọ vbe ya emwa rẹn ehe nọ khẹke ne iran khian sẹ." Ẹi re avbiẹ uhi ẹre otọ ẹvbo ughughan mwẹ, erriọ avbe uhi na vbe ya lọghọ na rẹn otọ re. Ọna ẹre ọ zẹe ne avbe omugui kevbe avbe ọbuohiẹn ni rhan otọ re na vbe bun vbe otọ ẹvbo ughughan. Jesu keghi maa ima emwi ne ima gha ru ne ima mieke na gele gha re emwa na fan vbe imu. Okaro, ma ghi miẹn imamwaemwi ọghe ẹmwata yi; nogieva, ma ghi do gha re erhuanegbe Jesu. Ena ẹre ọ khian ya ima gha re emwa na gele fan vbe imu. Sokpan, de emwi nọ mu ima ye imu? Jesu keghi rhan otọ re vbenian: "Ọmwa ne ọ rhirhi ru orukhọ, ọviẹn orukhọ nọ. Deghẹ Ọmọ ghi fan uwẹ fua, u ghi do khian nọ mwẹ afanvbimu ọghe ẹmwata."—Jọn 8:34, 36, *NW.* *w18.04* 6-7 ¶13-14

Saturday, May 9

Wa gha mwẹ itohan ghe egbe. —1 Pit 3:8.

Ma hia keghi sọyẹnmwẹ vbe ima ghaa rre uwu ẹbu emwa ni hoẹmwẹ ima. Emwa ni mwẹ amuroro daa ima vbenian keghi hia ne iran rẹn vbene emwi ye ima hẹ. Iran keghi gbaro kotọ ne iran mieke na rẹn emwi ne ima gualọ. Ugbẹnso, iran ẹre ọ ka ru iyobọ ne ima, ma ke nọ iyobọ. Vbene ẹmwata, aro nọ ghaan ẹre ima ya ghee emwa ni gele mwẹ amuroro daa ima. Zẹvbe Ivbiotu e Kristi, ọ khẹke ne ima gha mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe. Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne a rhie ẹrhiọn yọ ne ima mieke na sẹtin gha rhie akpa na ma vbe ẹghẹ hia. Vbọzẹe? Okaro, rhunmwuda, emwa ni ma gba ẹre ima khin. (Rom 3:23) Nọnaghiyerriọ, te ima gha hia ne ima gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro. Nogieva, vbene a ya koko ima waan kevbe emwi eso ne ima la gberra vbe arrọọ ọghe ima sẹtin vbe ye amuroro na mwẹ daa emwa ọvbehe gha lọghọ ima. Nogieha, uyinmwẹ ọghe emwa ni lẹga ima sẹtin ya ima gha mu ọghe enegbe ima ye okaro. Vbe ẹdẹ okiekie ne ima ye na, emwa nibun i zẹye emwa re, ọghe “enegbe iran ọkpa” ẹre iran rẹnrẹn. (2 Tim 3:1, 2) Ma gha sẹtin gele gha mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe deghẹ ima ya egbe tae Jehova kevbe Jesu Kristi. *w19.03* 14 ¶1-3

Sunday, May 10

Ye egbe vbekpa iro ne u zẹ. —Itan 4:23.

Vbe uhi nogie igbe ne Jehova yi ne Ivbi Izrẹl, ọ keghi kha wẹẹ ne iran ghẹ gi aro iran viẹn ye emwi ẹrrẹe. (Diut 5:21; Rom 7:7) Te Jehova yi uhi na ne Ivbi Izrẹl, nọ ru iyobọ ne iran ya gha dia iziro ekhọe ọghe iran rhunmwuda, e Jehova rẹnrẹn wẹẹ, ekhọe ẹre ọ ke zọọ rre ighẹ emwi dan nọ ọmwa ru. E Devid ne Ọba de ye edanmwẹ vbenian. Ọmwa esi ẹre Devid ghaa khin sokpan, ọ mwẹ ẹghẹ ne aro ọre ya wu ye okhuo ẹrrẹe. Iziro na ẹre ọ si e Devid fi orukhọ. (Jems 1:14, 15) Ọ ghi gu okhuo nii ru emwi ọdọ vbe amwẹ nẹ, ọ na vbe hia nọ mu arowa re rẹrẹ, ọ ghi miẹn ighẹ ọ ma gba re, ọ na gbẹ rua. (2 Sam 11:2-4; 12:7-11) Ekhọe ẹre Jehova bẹghe, ẹi re ikinnegbe ọghe ọmwa. E Jehova wa rẹn aro ọmwa ne ima khin. (1 Sam 16:7) Emwi ọkpa i rrọọ ne ima gha sẹtin mu lẹre ne Jehova. Asefẹn ne ima na hia ẹre ọ rhie aro tua, ọ vbe rhie igiọdu ne ima, ne ima ya gha ru sayọ. Vbọrhirhighayehẹ, e Jehova hoo ne ima gha dia iziro ekhọe ima, ne ẹi ghẹ ya si ima fi orukhọ nọ wegbe.—2 Krọ 16:9; Mat 5:27-30. *w19.02* 21 ¶9; 22 ¶11

Monday, May 11

Wa bu e Jehova gha dee, wa hia ni mwẹ ekhọe ọmẹhẹ vbe uhunmwu otagbọn . . . Wa gha mwẹ ekhọe ọmẹhẹ.—Zẹf 2:3, NW.

E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, e Mosis ẹre ọ mwẹ ekhọe ọmẹhẹ sẹ “emwa hia ni rre agbọn na.” (Nọm 12:3) Te ọna ghi rhiema wẹẹ, ọmwa avbiẹrẹ ne ẹi sẹtin zẹ emwi ru kevbe ne ẹi sẹtin sinmwi oseghe ne egbe ẹre vbe emwa ghaa zọe kpokpo ẹre Mosis ghaa khin ra? Aro vbenian ẹre emwa eso ya ghee emwa ọmẹhẹ. Sokpan emwa ọmẹhẹ i zẹdẹ yerriọ. Ọmwa nọ mwẹ udinmwẹ kevbe nọ zẹ emwi ru ẹre Mosis ghaa khin. Vbe ẹtin e Jehova, ọ na ya udinmwẹ mu aro daa ọba ọghe Igipt, irẹn ẹre ọ vbe gha su Ivbi Izrẹl ni rrie odẹ 3,000,000 khian vbuwe ato, ọ na vbe ru iyobọ ne iran ya khọnmiotọ yan eghian iran. Vbe ẹdẹnẹrẹ, ma i khian werriẹ aro daa isievẹn ne Mosis la gberra, sokpan, emwa eso sẹtin ru emwi nọ sọnnọ ima, emwi eso sẹtin vbe sunu nọ gha yae gha lọghọ ne ima sẹtin rhie akpa ọghe ọmẹhẹ ma. Vbọrhirhighayehẹ, eyan ne Osanobua ru, sẹ nọ gha ya ima gha re emwa ni mwẹ ekhọe ọmẹhẹ. Ọ keghi kha wẹẹ, emwa “ọmẹhẹ ẹre ọ ra yan otọe nii.” (Psm 37:11) Ọmwa ọmẹhẹ ẹre uwẹ khin ra? Emwa ọvbehe rẹn uwẹ zẹvbe ọmwa ọmẹhẹ ra? *w19.02* 8 ¶1-2

Tuesday, May 12

Ọghe uwa fo nẹ! Wa ni tie emwi dan emwi esi.—Aiz 5:20.

Ke obọ ne Osanobua ya yi emwa nagbọn ẹre ọ ya ya ekhọe ọguọmwaziro wee iran. Vbe Adam kevbe Ivi rraa uhi e Jehova, ekhọe ọguọmwaziro ọghe iran na gha fi iran uwẹnrhiẹn, rhunmwuda ọni, iran na ya lẹre. Ọna rhiema wẹẹ, vbe Osanobua yi Adam ẹre ọ na yi ekhọe ọguọmwaziro ye uwu Adam. Te emwa ne ekhọe ọguọmwaziro ọghe iran i winna ẹse ye vbe na ghee okọ ẹzẹ ne emadogua ne a ya dia re (kọmpas) i winna ẹse. Ọ sẹtin zẹ ẹbe deghẹ emadogua ne a ya dia okọ ẹzẹ i winna ẹse. Ẹhoho kevbe ulẹmwẹ amẹ ọghe okun sẹtin bi okọ nii ghee ihan. E kọmpasi nọ winna ẹse keghi ru iyobọ ne oziguẹ ya dia okọ ẹzẹ ye uviẹn. Te ekhọe ọguọmwaziro ọghọmwa ye vbe emadogua nọ dia uyinmwẹ ima. Ọ keghi re ẹwaẹn ne ima ya rẹn emwi nọ maan kevbe ne ẹi maan. Ọ sẹtin dia ọmwa ye uviẹn nọ khẹke. Sokpan, ne ekhọe ọguọmwaziro ọghomwa mieke na gha dia ima ẹse, ọ khẹke ne a ye Baibol dia re. Deghẹ ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima i winna ẹse, ẹi ya obọ sekhae ne ima vbe ima ghaa ziro dan. (1 Tim 4:1, 2) Ekhọe ọguọmwaziro vberriọ keghi mu ọmwa rẹrẹ. Ọ ghi gha “tie emwi dan emwi esi.” *w18.06* 16-17 ¶1-3

Wednesday, May 13

Wa ghẹ ya egbe ba emwi ne agbọn na ru.—Rom 12:2.

Ugbẹnso, odẹ ne ẹi rherhe vẹẹ na rẹn, ẹre iziro emwa nagbọn ya rhiegbe ma. Ne ima mieke na sẹtin hẹe yotọ, te ọ khẹke ne ima yẹrẹro wẹẹ, iziro dan nọ. Vbe igiemwi, iyẹn eso vbe ẹkpẹtin ughe sẹtin ya ima gha roro ẹre wẹẹ, otu azẹ ọkpa ẹre ọ maan sẹ nikẹre. Ọkha eso vbe kọe ye emwa orhiọn wẹẹ, emwi nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe arrọọ, ọre nọ ọmwa fe kevbe na gha họn usi ẹre rre. Ikueta kevbe ebe eso keghi kọe ye emwa orhiọn wẹẹ, ọ ma de emwi nọ rhiae na gha mu ọghe “enegbe ọmwa” kevbe ọghe “ẹgbẹe ọmwa” ye okaro. Vbọrhirhighayehẹ, iziro vbenian ma gua ilele ọghe Baibol ro hiehie, rhunmwuda, e Baibol khare wẹẹ, ma gha mu Jehova ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ẹre ima kevbe ẹgbẹe ima khian na gele gha mwẹ oghọghọ. (Mat 22:36-39) Ọna ma rhiema wẹẹ, ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha sọyẹnmwẹ egbe. Vbọrhirhighayehẹ, te ọ khẹke ne ima nọ egbe ima ọta eso vbenian: ‘Iziro nọ ma gba gha rhiegbe ma vbe odẹ ne ẹi rherhe vẹẹ na rẹn, mẹ rherhe yẹrẹro ra? Mẹ vbe ivbi mwẹ hannọ aro ughe ne ima ghee kevbe aro ebe ne ima tie ra? Ne ivbi mwẹ mieke na sẹtin gha hee iziro nọ ma gba yotọ, mẹ ru iyobọ ne iran ya gha mwẹ iziro ekhọe ọghe Jehova ra?’ *w18.11* 22 ¶18-19

Thursday, May 14

Wa ghẹ fian afianma, I gu uwa rrọọ.
—Aiz 41:10.

Eyan na rhiẹre ma wẹẹ, e Jehova rre ima iyeke kevbe wẹẹ, ọ hoẹmwẹ ima. Emwi ọvbehe ne Jehova tae nọ rhiẹre ma wẹẹ, ọ mwẹ agiẹngiẹn daa ima ọre wẹẹ: ‘*Ighobioye* ọre uwa khin mwẹ re, rhunmwuda ighẹ I *hoẹmwẹ* uwa, I vbe *rhie ọghọ* ne uwa.’ (Aiz 43:4) Emwi rhọkpa i rrọọ, nọ gha sẹtin mu idobo ye ahoẹmwọmwa ne Jehova mwẹ daa ima. Ẹghẹ ọkpa i vbe rrọọ ne Jehova khian ya fi iyeke gbe ima. (Aiz 54:10) E Jehova ma kha wẹẹ, ima i khian zẹdẹ werriẹ aro daa ọlọghọmwa vbe arrọọ ọghe ima, sokpan e Jehova yan rẹn wẹẹ irẹn gha yi ima obọ vbe ima gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ yevbe “ẹzẹ ne ọ dinmwi” ra nọ yevbe “erhẹn.” Ọ gha mu ima orhiọn sotọ, ne ima mieke na sẹtin mudia gbain vbuwe edanmwẹ, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, edanmwẹ vberriọ mu arrọọ ọghe ima ye ikpadede. (Aiz 41:13; 43:2) Ma ghaa mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ e Jehova gele ‘gu ima rrọọ,’ zẹ vbe nọ yan rẹn, ma gha mudia gbain vbuwe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye. *w19.01* 3 ¶4-6

Friday, May 15

Emwa sẹtin mwamwa emwi gbe erhan gbe irri, sokpan, nọ yẹẹ e Nọyaẹnmwa ẹre a gha ru. —Itan 19:21.

Adeghẹ igbama ẹre u khin, ẹi mwẹ emwa ma he bu ruẹ ude vbekpae vbene u khian ya loo ẹdagbọn ruẹ hẹ. Avbe ọmamwaemwi ruẹ, emwa ni rhie ibude ne emọ ni yo owebe kevbe emwa ọvbehe, sẹtin gha tama ruẹ ne u yo owebe nọ yo, ne u mieke na miẹn iwinna ne a na miẹn usugi igho. Sokpan, e Jehova ma hoo ne u lele uviẹn vberriọ. Ọrheyerriọ, ọ hoo ne u mu aro ye ebe vbe owebe, ne u miẹn ehe na miẹn iwinna ne u khian ya gha gaga egbe vbe u gha ghi ladian. (Kọl 3:23) Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne ilele ọghe Jehova gha dia ima vbe ima gha khian ru azẹ nọ dekaẹn vbene ima khian ya loo arrọọ ọghe ima hẹ. (Mat 24:14) U ghi vbe yerre wẹẹ, ai miẹn emwi ne Jehova ma rẹn. Ọ rẹn emwi nọ khian sunu vbe odaro kevbe ẹghẹ ne agbọn na khian ya sẹ ufomwẹ. (Aiz 46:10; Mat 24:3, 36) E Jehova rẹn ima sẹ otọ ibiẹ. Ọ rẹn emwi nọ khian ya ima gha mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko kevbe emwi ne ẹi khian ya ima gha sọyẹnmwẹ. Ma sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, ibude nọ maan ẹre emwa rhie ne ima, sokpan, ọ ma na gu ilele ọghe Baibol ro, ẹi mwẹ esa nọ ye. *w18.12* 19 ¶1-2

Saturday, May 16

A gha hoo emwa dan bẹkun. —Psm 37:10.

Sokpan, "avbe ọmẹhẹ ẹre ọ ra yan otọe nii, iran ghi vbe gha ye ọfunmwegbe zọmọ vbe uwu ẹre." E Devid ye vbe kha wẹẹ: 'Emwa ata ẹre ọ ra yan otọe nii, iran ghi vbe *yin ẹnrẹn vbe etẹbitẹ.'* (Psm 37:11, 29; 2 Sam 23:2) De vbene eyan na ya rhie igiọdu ne emwa ni hoo ne iran ru ahoo ọghe Osanobua vbe ẹghẹ nii? Ọ keghi kọe ye iran orhiọn wẹẹ, ọ gha sẹ ẹghẹ, agbọn na gha werriegbe khian e paradais, vbe ọ gha ghi kẹ emwa esi ọkpa vbe uhunmwu otagbọn. Ẹdẹ ghi rrie ẹdẹ, Ivbi Izrẹl nibun ni wẹẹ iran ga Osanobua, keghi fi iyeke gbe ẹre. Rhunmwuda ọni, Osanobua keghi gi Ivbi e Babilọn khọn agbẹnvbo Izrẹl muotọ, iran na vbe viọ Ivbi Izrẹl nibun gha rrie imu vbe Babilọn. (2 Krọ 36:15-21; Jer 4:22-27) Sokpan, avbe akhasẹ ọghe Osanobua keghi tae yotọ wẹẹ, Ivbi Izrẹl gha werriegbe gha die ẹvbo iran vbe iyeke ukpo 70. Avbe ẹmwẹ akhasẹ na, wa gele mwẹ amusẹ, ọ vbe kaẹn ima vbe ẹdẹnẹrẹ. *w18.12* 4-5 ¶9-10

Sunday, May 17

Zẹ vbene iso yo sẹ otọ, errio uyinmwẹ mwẹ kevbe iziro mwẹ yo sẹ ọwua.—Aiz 55:9.

Ibude ughughan ẹre a miẹn vbe agbọn Esu, sokpan nibun vbọ keghi gbodan ye ilele ni rre Baibol. Avbe ibude na mwẹ esa ne iran ye vbe ẹdẹnẹrẹ ra? Jesu khare wẹẹ, uyinmwẹ ne ọmwa yin, ẹre a ya rẹn deghẹ umẹwaẹn nọ. (Mat 11:19) Avbe umẹwaẹn wa runagban vbe nọ dekaẹn emwi ughughan ne iran he ru ladian, sokpan, iran ma sẹtin sọfurre ye ọlọghọmwa ne emwa werriẹ aro daa, vbe na ghee okuo, uyinmwẹ ọkhọ kevbe ne ivbi ẹvbo ọkpa na khẹko ivbi ẹvbo ọvbehe. Nọ ne emwa ni rre agbọn Esu, uyinmwẹ alama oghẹ ma de emwi nọ rhia. Vbọrhirhighayehẹ, emwa nibun kue yọ wẹẹ, te uyinmwẹ vbenian zagha ẹgbẹe, ọ si emianmwẹ kevbe ọlọghọmwa nibun ọvbehe. Sokpan, Ivbiotu e Kristi ọghe ata i mwẹ obọ vbe uyinmwẹ alama oghẹ, ọna ẹre ọ si ẹre ne iran na mwẹ oghọghọ vbuwe ẹgbẹe, iran i mu emianmwẹ ne emwa mu vbe oghẹ kevbe wẹẹ, ọfunmwegbe ẹre iran ya ga e Jehova vbe uhunmwu otagbọn hia. (Aiz 2:4; Iwinna 10:34, 35; 1 Kọr 6:9-11) Ọna ma

rhiẹre ma wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre ọ gele maan sẹ ọghe emwa nagbọn ra? *w18.11* 20 ¶8-10

Monday, May 18

Otu dan ẹre ọ mu uyinmwẹ esi rhia. —1 Kọr 15:33.

Agharhemiẹn wẹẹ te ọ khẹke ne ima gu emwa vbuwe ẹgbẹe gha rrọọ vbuwe ọfunmwegbe, ọ ma khẹke ne ima rhie owẹ gberra ilele ọghe Baibol rhunmwuda iran. Emwa ni hoẹmwẹ Jehova ẹre ọ khẹke ne ima gha gu mu obọ. Ọ khẹke ne emwa ni rre odẹ ọghe ẹmwata gha re emwa ni huanrẹn. (Aiz 35:8; 1 Pit 1:14-16) Vbe ima suẹn gha ruẹ vbekpae Jehova, ma keghi ru afiwerriẹ eso ne ima mieke na sẹtin gha lele ilele ni rre Baibol. Afiwerriẹ ne gẹdẹgbẹẹ ẹre eso vbuwe ima ru. Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne ima gha begbe ne ọyasin ọghe uyinmwẹ dan ne emwa ni lẹga ima yin ghẹ sin ima. Ne emwi vbenian ghẹ mieke na sunu daa ima, te ọ khẹke ne ima gha yerre emwamwa ne Jehova ru ya kpe ima huan, ọni ọre izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu Kristi. (1 Pit 1:18, 19) Ma ghaa ye ọna rre vbe ẹghẹ hia, ma i khian ru emwi rhọkpa, nọ gha ya ima khian emwa ni ma huan vbe odaro e Jehova. *w18.11* 11 ¶10-11

Tuesday, May 19

I gha ya izinegbe diakhẹ Osanobua, ọmwa nọ gha miẹn mwẹ fan. Osanobua mwẹ gha họn ọghomwẹ.—Mai 7:7.

Etẹn nibun ni rre ugamwẹ ọghe ẹghẹ hia khare wẹẹ, iwinna ikporhu ne iran rhiegba yi ẹre ọ ya iran sẹtin mudia gbain vbe emwi fiwerriẹ vbe arrọọ ọghe iran. Zẹ vbene igiemwi iran rhiẹre ma, ihe ke ihe ne ima na vba egbe ima, ma gha sẹtin gha mwẹ ọfunmwegbe nọ sẹ otọ ẹko, deghẹ ima mu ẹtin yan e Jehova. Ma sẹtin do bẹghe ẹre wẹẹ, te ima ghi sikẹ e Jehova sayọ rhunmwuda afiwerriẹ nọ rhiegbe ma vbe arrọọ ọghe ima. Vbe agbọn Esu ne ima ye na, emwi sẹtin ye udemwurri fiwerriẹ vbe arrọọ ọghe ima. Otu sẹtin fi iwinna ima werriẹ, ọlọghọmwa ọghe emianmwẹ kevbe ọghe ẹgbẹe sẹtin de rre. Ọ ghaa yerriọ, gi ima gha mwẹ ọnrẹn vbe ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova gha ru iyobọ ne ima vbe ẹghẹ nọ khẹke. (Hib 4:16; 1 Pit 5:6, 7) Deghẹ ọ mwẹ isievẹn ne u werriẹ aro daa nia, ghẹ gi ẹtin fuẹ. Gha na erhunmwu vbe ẹghẹ hia. Sẹ emwi hia rae ye obọ e Jehova. U gha lele adia na, u gha sẹtin gha mwẹ ọfunmwegbe nọ sẹ otọ ẹko vbe ihe ke ihe ne u na vba egbuẹ. *w18.10* 30 ¶17; 31 ¶19, 22

Wednesday, May 20

[*Jehova*] *rẹn emwi na ya yi mwa, ọ yerre wẹẹ, ekẹn ma khin.—Psm 103:14.*

E Baibol guan kaẹn odẹ ughughan ne Jehova ya mwẹ amuroro daa eguọmwadia ẹre. Vbe igiemwi, odẹ ne Osanobua ya ru iyobọ ne Samuẹl, ne ọ na sẹtin tama Elai ne Ogiohẹn emwi ne ọ khian sunu daa igiowa ẹre, zẹvbe nọ rre ebe 1 Samuẹl 3:1-18. Uhi e Jehova keghi kha wẹẹ ne ibiẹka gha ya ọghọ ne eniwanrẹn, katekate iran ni khaevbisẹ. (Ẹks 22:28; Lẹv 19:32) Rhunmwuda ọni, e Samuẹl ne ọvbokhan i ghẹ sẹtin ya tama Elai vbe owiowiẹ ọkpa, emwi ọhanabe ne Osanobua wẹẹ ọ gha rruan igiowa re. Ọna ẹre ọ si ẹre ne Baibol na kha wẹẹ, "ohan ma gi ẹre ta umian nii ma Elai." Sokpan, e Jehova keghi gi Elai rẹn wẹẹ, irẹn ẹre ọ tie Samuẹl. Ọna ẹre ọ ghi ya Elai ya tama e Samuẹl, nọ tama irẹn emwi hia ne Osanobua tama rẹn. E Samuẹl keghi ya imuegberriotọ ta emwi hia ma Elai. Emwi ne Samuẹl tama Elai ma ghi kpa re odin rhunmwuda, "akhasẹ" ọvbehe ọghe Osanobua ka vbe ta emwi vberriọ ma rẹn nẹ. (1 Sam 2:27-36) Okha na ya ima rẹn wẹẹ, e Jehova ọre ẹzi ọghe ẹwaẹn kevbe Osa nọ mwẹ amuroro. *w18.09* 23 ¶2; 24 ¶4-5

Thursday, May 21

Nọyaẹnmwa, de ọmwa nọ gha la uwu Ọgua Osa ruẹ? . . . Ọmwa . . . ne ẹmwẹ unu ẹnrẹn re ẹmwata kevbe nọ sẹ otọ ẹko. —Psm 15:1, 2.

Vbe ẹdẹnẹrẹ, te emwa ghi ghee ẹre wẹẹ, ohoghe ne a ta ma zẹdẹ de emwi nọ rhia. Ebe ọkpa ne okpia ọkpa ne a tie ẹre Y. Bhattacharjee gbẹn, vbe uhunmwuta ọkpa nọ khare wẹẹ, "Why We Lie," ọ keghi kha wẹẹ, "Ohoghe keghi re akpa nọ gbọzinian vbe ekhọe ivbi agbọn." Emwa nibun keghi ta ohoghe ne iran ya sinmwi oseghe ne egbe iran. Eso ya ohoghe gbe gue abakuru ne iran ru. Emwa nibun vbe ta ohoghe ya miẹn emwa igho. Ebe ne a ka ya unu kaẹn ban vbe kha wẹẹ: "Emwa nibun i lele emwa ne iran ta ohoghe ma, te iran ta ohoghe ma emwa ne iran ma rẹn, emwa ne iran gba winna, avbe ọse, ya sẹ egbe etẹn vbuwe ẹgbẹẹ." De ọlọghọmwa ne ohoghe si? Te a ghi ghee egbe vbirhi vbirhi, a ma ghi gba ẹko egbe, ọse nibun khian oghian egbe ba ẹmwẹ ohoghe ne a ta. Vbe ọsian ighẹ Devid na erhunmwu gie Jehova, ọ na kha wẹẹ: "Ekhọe ne ọ diae kevbe ẹmwata" ẹre ọ ya ẹko rhiẹnrhiẹn Osanobua. (Psm 51:6) E Devid rẹnrẹn wẹẹ, ọmwa ne ọ mwẹ ekhọe esi ẹre ọ ta ẹmwata. Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi "gha ta ẹmwata ma egbe" vbe emwi hia ne iran rhirhi gha ru.—Zẹk 8:16. *w18.10* 7 ¶4; 8 ¶9-10; 10 ¶19

Friday, May 22

Ọ su iran vbe ne ai na mwẹ ẹbe, ohan ma vbe mu iran. —Psm 78:53.

Ughaghe, Ivbi Izrẹl gberra ẹbo eha vbe iran kpa hin Igipti rre vbe ukpo 1513 B.C.E. Eniwanrẹn, ibiẹka, ọ gha kẹ, emwa ni khuọnmwi ra ne egbe ma gba na vbe gha rre uwu ẹbu iran. Vbene iran bun sẹ nii, ọ khẹke na miẹn wẹẹ, ọmwa nọ mwẹ amuroro kevbe azamemwi ẹre ọ su iran khian. Odẹ ne Jehova ya loo e Mosis rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa nọ gele mwẹ amuroro ẹre Jehova khin. Ọni ẹre ọ si ẹre ne Ivbi Izrẹl na gha mwẹ agbẹkunsotọ, vbe iran kpa hin Igipt rre. Ohan ma mu iran, agharhemiẹn wẹẹ, iran ma rẹn ẹvbo ọvbehe gberra Igipt. (Psm 78:52) De emwi ne Jehova ru nọ ya Ivbi Izrẹl gha mwẹ agbẹkunsotọ? Ọ keghi mwamwa iran vbe na ghee ivbiyokuo ni rrie odaro okuo. (Ẹks 13:18) Odẹ ne Jehova ya mwamwa iran keghi ya iran gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, Osanobua rre iran iyeke. Odẹ ọvbehe ne Jehova ya rhiẹre ma wẹẹ, irẹn rre iran iyeke, ọre ne ọ na ya "okuku" gha su iran vbe ẹghẹ avan, ọ na gha ya 'orrẹ ọghe erhẹn' su iran vbe asọn. (Psm 78:14) Emwi ne Jehova ghaa tama iran vbe emwa na ọre wẹẹ: "Wa ghẹ gi ohan mu uwa. I rre uwa iyeke, I gha gbogba ga uwa." *w18.09* 26 ¶11-12

Saturday, May 23

Akpawẹ u gha ya rhie mwẹ lẹre ye idin, . . . ne u vbe rhie ẹghẹ ne u gha na ye mwẹ rre ye otọ. —Job 14:13.

Vbe ẹghẹ nẹdẹ, eguọmwadia e Jehova wa vbe werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ wegbe sẹrriọ wẹẹ, iran na gha hoo ne iran wu. Vbe igiemwi, e Job nọ ghaa rre obalọ ọghe ọhanabe keghi kha wẹẹ: "I zobọ vbọ, agbọn khan mwẹ nẹ." (Job 7: 16) Nọ ne Jona, rhunmwuda ne emwi ma na sunu vbe ne ọ te yaro yi, orhiọn keghi gbe yọ re iwu. Ọ na ghi kha wẹẹ: "Osanobua, gu mwẹ wa wu, rhunmwuda, I wa wu ọre ọ maan sẹ agbọn ne I ye na." (Jona 4:3) Erriọ iro vbe ya han akhasẹ ighẹ Elaija vbe asẹ ọkpa. Ọ na vbe kha wẹẹ: "Ọ sẹ

mwẹ abọ nẹ Nọyaẹnmwa . . . I wu ẹre ọ ghi maan sẹ!" (1 Ọba 19:4) Aro nọ ghaan ẹre Jehova ya gha ghee eguọmwadia re na ya unu kaẹn na, rhunmwuda ọni, ọ na mu iran orhiọn sotọ. Ohu ma mu e Jehova ye ekhọe iziro ne iran ghaa mwẹ. Ọ keghi ru iyobọ ne iran, iran na gele fi ekhọe werriẹ do gha ya ẹkoata gae. *w18.09* 13 ¶4

Sunday, May 24

Emwa ni gu Osanobua winna ẹre ima khin. —1 Kọr 3:9, NW.

Ọghọ ne a mu ye erhunmwuyẹn egbe keghi re akpa na ya rẹn eguọmwadia Osanobua. Vbe abọ ọghe Baibol ne a ye Grik gbẹn, ẹmwẹ Grik na ke zedu ẹmwẹ na ladian ọre obọ esi ne a ya mu erhunmwuyẹn. (Hib 13:2) Okha eso ni rre Baibol ẹre ọ ya ima rẹn wẹẹ, te ọ gele khẹke ne ima gha mu ọghọ ye erhunmwuyẹn egbe. (Gẹn 18:1-5) Ọ wa khẹke ne ima gha loo ẹkpotọ nọ rhirhi kie ya ru iyobọ ne emwa hia, ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran i re etẹn ne ima gba ga. (Gal 6:10) Te ima ku obọ gbe ba emwamwa ọghe Osanobua vbe ima ghaa mu ọghọ ye etẹn ni rre ugamwẹ ẹghẹ hia egbe. Iran gha mu otuẹ gha die iko ne ima ye, ma sẹtin mu owa ne iran dia. (3 Jọn 5, 8) Ẹkpotọ ne a ya rhie igiọdu ne egbe keghi kie vbe ẹghẹ vbenian. (Rom 1: 11, 12) E Baibol rhie igiọdu ne ikpia vbe iko, ne iran hia, ne iran do khian enọ gbegba nọ gha ga zẹvbe ẹdiọn kevbe eguọmwadia iwinna. (1 Tim 3:1, 8, 9; 1 Pit 5:2, 3) Etẹn ni rhiegbe ladian vbenian keghi ru iyobọ nọ khẹke ne emwa ọvbehe vbe odẹ ọghe orhiọn kevbe odẹ ọghe ikpakpa. (Iwinna 6:1-4) Etẹn ni mwẹ obọ vbe iwinna vbenian keghi mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko. *w18.08* 24 ¶6; 25 ¶7, 10

Monday, May 25

Ghẹ gu ọmwa nọ wan sẹ ruẹ gui, sokpan hẹko guẹ guan, vbene a miẹn wẹẹ erhaa nọ.—1 Tim 5:1.

Agharhemiẹn wẹẹ Timoti ghaa siẹnro iko ne eniwanrẹn ye, te ọ ye khẹke nọ gha mwẹ ẹnina daa iran, ọ vbe gha ya ọghọ nọ khẹke ne iran. Ọmwa nọ khian enọwanrẹn nẹ ghaa ru emwi ne ẹi ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova vbo? E Jehova i ghee ikpanro bu ohiẹn ọmwa. Ọmwa nọ khian enọwanrẹn gha ru orukhọ, oya nọ khẹke ẹre Jehova khian rhie nẹẹn. Ebe Aizaia 65:20, *NW* khare wẹẹ: "A gha rri ọmwa nọ ru orukhọ oya, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ọ sẹ ukpo iyisẹn nẹ." Ilele vbenian ẹre ọ vbe rre umian ne Ẹzikiẹl miẹn. (Ẹzik 9:5-7) Ọna rhiẹma wẹẹ, e Jehova ẹre ọ khẹke ne ima gha rhie ọghọ na vbe ẹghẹ hia rhunmwuda irẹn ẹre ọ rrọọ vbe etẹbitẹ. (Dan 7: 9, 10, 13, 14) Ma ghaa ru vberriọ, ohan i khian gha mu ima vbe ọ gha khẹke ne ima rhie adia ne ọmwa nọ khian enọwanrẹn nẹ.—Gal 6:1. *w18.08* 11 ¶13-14

Tuesday, May 26

Ai miẹn ẹmwẹ ne akpa i yayi, avbe umẹwaẹn, te iran ghee owẹ zẹ vbe otọ.—Itan 14:15.

Ọ khẹke ne ima rẹn vbene a ya mu ukpa mu uwerhẹn ghee ẹmwẹ hẹ, ne ima mieke na gele rẹn ehe ne ẹmwẹ rrie. (Itan 3:21-23; 8:4, 5) Vbe ẹi errio, Esu kevbe agbọn Esu ne ima ye sẹtin bibi ima odẹ. (Ẹfis 5:6; Kọl 2:8) Ma gha gele rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ, ẹre ima khian na sẹtin ru azẹ nọ khẹke. Te ayahọmwaehọ wa gba ehe hia vbe ẹdẹnẹrẹ. A keghi miẹn avbe ayahọmwaehọ na vbe Itanẹt, ẹkpẹti ughe kevbe ebe iyẹn ughughan. Erriọ avbe ọse vbe ye kọmputa kevbe efoni gie uhunmwu nibun gie ima. Te emwa nibun wa ya avbe obẹlẹ na ghae iyẹn ohoghe, ọna ẹre ọ si ẹre ne ọ na khẹke ne ima gha begbe. *w18.08* 3 ¶1, 3

Wednesday, May 27

Osanobua ru ruẹ ẹse nẹ.—Luk 1:30.

Vbe ọ ghi bu ẹghẹ ne a khian ya biẹ Jesu vbe agbọn, uvbi ne ọ ma he rẹn okpia ne a tie ẹre Meri, ẹre Jehova hannọ zẹ. Ovbi ẹvbo ne a tie ẹre Nazarẹt ẹre Meri ghaa ye. E Nazarẹt ma zẹdẹ sikẹ Jerusalẹm ne Ọgua Osa ne mose mose ghaa ye. (Luk 1:26-33) Emwi ne Meri tama Elizabẹt vbe ọ ya tuẹ ọre keghi rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa nọ deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn ẹre Meri ghaa khin. (Luk 1:46-55) Ena hia ya ima rẹn wẹẹ, aro e Jehova wa ghaa sẹ otọ vbe egbe Meri. Rhunmwuda ne Meri na gha ya ẹkoata ga e Jehova, ọ keghi mu uyi ye Meri egbe vbe odẹ nọ ma te ya aro yi. E Meri ghi biẹ Jesu nẹ, e Jehova keghi mu uyi yọ re egbe. De odẹ nọ khin? Ọ keghi gie avbe odibo, ne iran ya tama avbe ọsuohuan ni su ohuan vbe olega ọghe Jerusalẹm vbekpae ubiẹmwẹ ọghe Jesu. Ọ ma mu uyi na ye avbe ọkaolotu ọghe Ivbi e Ju egbe, avbe ọsuohuan ne emwa ma ka yọ ẹre Jehova mu uyi na yọ re egbe. (Luk 2:8-14) Vbe iyeke ọni, avbe ọsuohuan nii keghi mu otuẹ gie Jesu. (Luk 2:15-17) Ẹi mwẹ ọ ma kpa e Meri kevbe Josẹfi odin, odẹ ne Jehova ya mu uyi ye Jesu egbe. *w18.07* 9-10 ¶11-12

Thursday, May 28

Ohu e Solomọn keghi mu e Jehova.—1 Ọba 11:9, NW.

Vbọzẹe ne ohu e Solomọn na mu e Jehova? E Baibol keghi kha wẹẹ: "Agharhemiẹn wẹẹ, igba eva ẹre Nọyaẹnmwa Osanobua Izrẹl rhiegbe ma e Solomọn, ọ na tama rẹn wẹẹ, nẹ ghẹ gho ẹbọ eghọẹn, e Solomọn ma họn ẹmwẹ e Nọyaẹnmwa, sokpan ọ keghi fi iyeke gbẹe, rhunmwuda ọnii, ohu e Solomọn keghi mu e Nọyaẹnmwa." Vbọ ghi sunu? E Jehova na vbe fi iyeke gbe Solomọn. Ẹkpotọ ma ghi vbe kie ne uniẹn e Solomọn ya kha yan otọ Izrẹl hia, ukpo nibun ẹre iran vbe ya werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ wegbe. (1 Ọba 11:9-13) Ma ghaa gu emwa ne ẹi ga e Jehova mu obọ, iran sẹtin ye ima khian emwa ni worua vbe odẹ ọghe orhiọn. Emwi vbenian ẹre ọ sunu dae Solomọn. Emwa eso ni rre iko ọghomwa sẹtin gha re emwa ni vburriẹ vbe odẹ ọghe orhiọn. A sẹtin vbe miẹn wẹẹ etẹn ima vbuwe ẹgbẹe, emwa ni rre ẹdogbo ne ima ye, emwa ne ima gba winna ra ne ima gba yo owebe sẹtin gha re emwa ne ẹi ga e Jehova. Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha gu emwa vbenian mu obọ hiehie rhunmwuda iran sẹtin si ima digiẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. *w18.07* 19 ¶9-10

Friday, May 29

Ọmwa dan nii ẹre ọ kha yan agbọn na hia.—1 Jọn 5:19.

Esu loo ikueta kevbe ẹkpẹti ughe ya mu emwa rẹrẹ. Avbe ikueta na keghi re okha ne emwa gbẹnnẹ. Ẹi re te ima sọyẹnmwẹ avbe ikueta na kẹkan, Esu rẹnrẹn wẹẹ, te avbe ikueta na dia iziro ekhọe ima kevbe uyinmwẹ ima. Jesu wa vbe gha loo okha na ta ya maa emwa emwi. Vbe igiemwi, ọ keghi ya okha ọghe ovbi e Sameria nọ mwẹ ekhọe esi kevbe ọghe ọmọ nọ fuẹn ukhu ya maa emwa emwi. (Mat 13:34; Luk 10:29-37; 15:11-32) Sokpan, emwa ne Esu mu ẹre ekhọe rhia nẹ, sẹtin ya okha, ikueta kevbe ẹkpẹti ughe mu ima ekhọe rhia. Vbọrhirhighayehẹ, ọ mwẹ ikueta eso ne ima sọyẹnmwẹ ọnrẹn, ma ghi vbe miẹn emwi ruẹ vbọ vbe ne ẹi na mu ima ekhọe rhia. Ọrheyerriọ, ọ khẹke ne ima gha begbe. Ọta eso nọ khẹke ne ima nọ egbe ima re vbe nọ dekaẹn ikueta ne ima ghee ọre, 'De emwi ne ikueta ne I ghee na maa mwẹ re vbekpae ahoo ọghe ikpakpa? Emwi esi nọ ra, ra emwi dan?' (Gal 5:19-21; Ẹfis 2:1-3) De emwi nọ khẹke ne ima ru deghẹ ima bẹghe ẹre wẹẹ, ughe ne ima ghee keghi re odẹ ọkpa ne Esu ya mu emwa ekhọe rhia? Zẹ emwi ru vbobọvbobọ nii! Lẹ ne ughe vberriọ zẹ vbene u gha ya lẹ ne okpe emianmwẹ nọ vẹwae khian! *w19.01* 15-16 ¶6-7

Saturday, May 30

Rhan obọ miẹn imiẹnfan ya ru ẹrhu ematọn.—Ẹfis 6:17.

Zẹvbe ne ẹrhu ematọn ya gbogba gae ẹrherhe ọghe ovbiyokuo, erriọ ayayẹro ọghe imiẹnfan ne ima mwẹ vbe ya gbogba gae ekhọe iziro ọghe ima. (1 Tẹs 5:8; Itan 3:21) Esu sẹtin ya ima mu ẹrhu ematọn hin uhunmwu rre. De odẹ nọ khin? Muẹn roro vbene Esu ya danmwẹ Jesu hẹ. Esu rẹnrẹn wẹẹ, Jesu yaro ye ẹghẹ nọ khian ya kha yan emwa nagbọn. Sokpan te Jesu gha mwẹ izinegbe khẹ ẹghẹ ne Jehova khian ya ma re Ọba. Vbe nọ te sẹ ẹghẹ nii, Jesu gha rri oya ọhanabe ọ ke wu. Vbe Esu a ghi ru? Ọ keghi tama e Jesu wẹẹ, ọ gha gbe uhunmwu kotọ ne irẹn, irẹn gha mu arriọba otagbọn hia nẹẹn. Emwi ne Esu ya ọna kha ọre wẹẹ, esa i rrọọ ne Jesu gha muẹn ẹghẹ rhia khẹ Erhae. (Luk 4:5-7) Esu vbe rẹn wẹẹ, e Jehova gha fiangbe ima vbe odẹ ọghe ikpakpa vbe agbọn ọgbọn nọ dee. Sokpan te ima gha mwẹ izinegbe. Ma sẹtin vbe rri oya nọ wegbe vbene agbọn ọgbọn te rre. Ọni ẹre ọ si ẹre ne Esu na vbe hoo ne ọ kọe ye ima orhiọn wẹẹ, esa i rrọọ ne ima gha diakhẹ Arriọba Osanobua. Ọ hoo ne ima mu ẹmwẹ irọkhegbe ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ẹghẹ nii, iwinna Arriọba ghi do gha rre iyeke.—Mat 6:31-33. *w18.05* 30-31 ¶15-17

Sunday, May 31

Wa ne igbama, wa gha zọmọ igbama uwa. Gi ẹko gha sẹ uwa ọyẹnmwẹ. —Asan 11:9.

E Jehova gele hoo ne uwa ne igbama gha sọyẹnmwẹ. Okhuo ne a fian ne egbe ọmwa vbe ugamwẹ e Jehova keghi re emwi nọ khian gele ya uwa gha sọyẹnmwẹ. U gha rherhe fian okhuo ne egbuẹ, u ghi vbe rherhe miẹn vbene Jehova ya gbaroghe ruẹ hẹ kevbe afiangbe nọ ke obọ re rre. Gha ya adia ni rre Ẹmwẹ Osanobua ru emwi. Hia ne u kọ ọna ye orhiọn: "Ye Ayi nọ yi ruẹ rre, vbe ne u na ye re ọvbokhan." (Asan 12:1) Ọ khẹke ne ima gha tian igbama ni rre otu e Jehova rhunmwuda, iran rhiegba ye ugamwẹ e Jehova agharhemiẹn wẹẹ iran werriẹ aro daa isievẹn ughughan. Iran nibun fian okhuo ne egbe iran vbe ugamwẹ e Jehova, iran vbe hia ne iran muẹn sẹ. Iran mu ikporhu iyẹn nọ maan ye okaro vbe arrọọ ọghe iran. Iran ma kue ne emwi fi iran ekhọe werriẹ. Avbe igbama, e Jehova gha san uwa ẹse ye iwinna esi ne uwa ru. Etẹn nibun wa vbe rrọọ ni mu egbe, ne iran ya ru iyobọ nọ khẹke ne uwa. Wa ghaa ya egbe kọ e Jehova, emwamwa ọghe uwa hia ghi dinnodẹ. *w18.04* 29 ¶17, 19

Monday, June 1

Emwi ne uwa a rhirhi nọ Erha re vbe eni mwẹ, ọ gha rhie ẹre ne uwa. —Jọn 15:16.

U miẹn vbene eyan na gha rhie igiọdu ne erhuanegbe Jesu hẹ! Vbe ẹghẹ na kha na, erhuanegbe Jesu ma rẹn wẹẹ ọvbi ẹghẹ kherhe ẹre ọ ghi kẹ ne Jesu wu, sokpan iran gha miẹn iyobọ. E Jehova mu egbe ne ọ ya họn erhunmwu ne iran rhirhi gha na nọ dekaan iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba. Asẹ nii, ẹre Jehova ya gele ru iyobọ ọyunnuan ne iran. (Iwinna 4:29, 31) Erriọ vbe ye ne ima vbe ẹdẹnẹrẹ. Ma gha rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ma vbe gha re ọsie Jesu. Yevbesọni, ma ghi vbe gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova mu egbe ne ọ ya ru iyobọ ne ima vbe ima gha werriẹ aro daa isievẹn vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. (Fil 4:13) Ọ keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ ne ima na re ọsie Jesu kevbe ne Osanobua na họn erhunmwu ima. Afiangbe nọkhua na khin! Avbe ẹse ọhẹ na ẹre ọ ya ima mwẹ ẹbo izinegbe vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan.—Jems 1:17. *w18.05* 21 ¶17-18

Tuesday, June 2

Wa gia gha rhie igiọdu ne egbe, kpataki vbene a na wa miẹn nia wẹẹ, Ẹdẹ Nọyaẹnmwa sẹ otọ fo nẹ.—Hib 10:24, 25.

Vbene ọ te sẹ ukpo isẹn, Ivbiọtu e Kristi ni rre Jerusalẹm na suẹn gha bẹghe ama eso ni rhiẹre ma wẹẹ ẹdẹ Nọyaẹnmwa sẹ otọ fo nẹ. Iran keghi yerre wẹẹ, te ọ khẹke ne iran lẹ hin e Jerusalẹm rre zẹvbe ne Jesu ya obọ sẹkhae ne iran. (Iwinna 2:19, 20; Luk 21:20-22) Ukpo 70 C.E. ọre ẹdẹ Nọyaẹnmwa ghi rre, vbe ivbiyokuo e Rom guọghọ e Jerusalam. Vbe ẹdẹnẹrẹ, ẹdẹ ugborrirri ọghe Nọyaẹnmwa sẹ otọ fo nẹ vbe nọ ghaa ye vbe orre nokaro. (Joẹl 2:11) Zẹfanaia ne akhasẹ keghi kha wẹẹ: "Ẹdẹ nọkhua ọghe Nọyaẹnmwa sikẹ otọ nẹ, ọ wa sẹẹ otọ fo, ọ wa dee ẹgiẹgiẹ!" (Zẹf 1:14) Ẹmwẹ akhasẹ na vbe kaẹn ima vbe ẹdẹnẹrẹ. Vbe na ghi na miẹn wẹẹ, ẹdẹ Nọyaẹmwa sẹ otọ fo nẹ, te ọ khẹke ne ima lele ẹmwẹ adia ọghe Pọl. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wa gie ima gha zẹ ye ẹmwẹ egbe, ne ima gha ye egbe obọ, ne a gha mwẹ ahoẹmwẹmwa, kevbe ne a gha ru emwi esi." (Hib 10:24) Ọ khẹke ne ima gha ya ekhọe hia hoẹmwẹ avbe etẹn ima, ne ima mieke na sẹtin gha rhie igiọdu ne iran vbe ẹghẹ ke ẹghẹ. *w18.04* 20 ¶1-2

Wednesday, June 3

Wegbe ne u vbe din. Ghẹ gie ohan muẹn, ghẹ gie ẹtin fuẹ, rhunmwuda mẹ ne Nọyaẹnmwa Osanobua ruẹ rrọọ yaba ruẹ, vbe ehe ke ehe ne u gha rhirhi yo.—Jọs 1:9.

U miẹn igiọdu ne Jehova rhie ne Jọsua a te miẹn ighẹ Ivbi Izrẹl la Otọ Na Ru Eyan Rẹn! Ọ mwẹ ẹghẹ ne Jehova ya ya ẹmwẹ akhasẹ rhie igiọdu ne Ivbi e Ju ni ghaa rre imu vbe Babilọn. Ọna rhiema wẹẹ, e Jehova vbe gha ya uhukpa rhie igiọdu ne ẹbu emwa nibun. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wa ghẹ fian afianma, I gu uwa rrọọ. Mẹ ọrọre Osanobua uwa, wa ghẹ gie emwikemwi mu uwa ohan. I gha ya uwa wegbe, I gha yi uwa obọ. I gha degue uwa, I ghi miẹn uwa fan." (Aiz 41:10) E Jehova vbe rhie igiọdu ne Ivbiotu e Kristi vbe orre nokaro, erriọ vbe rhie ne ima vbe ẹdẹnẹrẹ. (2 Kọr 1: 3, 4) Jesu tobọre vbe miẹn igiọdu vbe obọ Erhae. Vbe Jesu dinmwiamẹ, urhu ọkpa keghi ke ẹrinmwi rre, ọ na kha wẹẹ: "Ọna ọre ovbimwẹ ni hoẹmwẹ ọnrẹn, ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghe ẹsẹsẹmwẹse." (Mat 3:17) U miẹn ẹrhiọn ne ẹmwẹ igiọdu nii gha rhie ye Jesu iwu vbe ọ ye rre agbọn! *w18.04* 16 ¶3-5

Thursday, June 4

Sokpan, ọnii ne ọ rhie ẹwaẹn ne a ya rẹn emwi nọ maan kevbe ne ẹi maan ne ọmwa, ghẹ rri ọmọ rẹn.—Gẹn 2:17.

Emwa eso sẹtin gha roro ẹre wẹẹ iyi ne Jehova yi ne Adam ma kie ẹkpotọ nẹẹn ya gha ru emwi ne ọ khọn rẹn. Emwa vberriọ ma rẹn alughaẹn nọ rre asẹ ne a ya zẹ ne egbe ọmwa kevbe *asẹ* ne a ya kha wẹẹ, ọ na ọre emwi nọ maan ra ne ẹi maan. Adam kevbe Ivi ghaa mwẹ asẹ ne a ya zẹ ne egbe ọmwa. Obọ iran ẹre ọ ghaa ye deghẹ iran gha họn ẹmwẹ ne Osanobua ra deghẹ iran gha sọtẹ daa re. Sokpan, e Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ asẹ ne a ya tae wẹẹ, emwi maan ra ẹi maan. Vbe ima ya rẹn hẹ? Rhunmwuda emwi nọ sunu vbe ogba ọghe Idẹn. E Jehova ẹre ọ tama Adam wẹẹ, ọ mwẹ erhan ọkpa vbuwe ogba nii, nọ mudia ye "ẹwaẹn ne a ya rẹn emwi nọ maan ke ne ẹi maan." (Gẹn 2:9) Ọna ẹre ọ si ẹre ne Jehova na yi iyi ne Adam vbe Ivi. Te ọ yae maa iran emwi kpataki, ọni ọre wẹẹ, iran gha lele adia ọghe Osanobua, ẹre iran khian na gele gha mwẹ afanvbimu. Evbibiẹ ima nokaro keghi sọtẹ daa Osanobua. Iran gele do gha mwẹ afanvbimu ne iran te yaro yi ra? Hiehie! Afanvbimu ne gele gele keghi wii Adam kevbe Ivi rhunmwuda, te iran ghaa hoo ne iran kha yan egbe iran. *w18.04* 5-6 ¶9-12

Friday, June 5

Ọ kegha dae vbe iran rri oya.
—Aiz 63:9, NW.

Ẹi re te Jehova mwẹ ẹnina daa eguọmwadia re kẹkan, ọ keghi zẹ emwi ru vbe iran ghaa rre ọlọghọmwa. Vbe igiemwi, vbe Ivbi Izrẹl rri oya vbe Igipt, ọ ke gha da e Jehova vbe orhiọn, ọni ẹre ọ ya re zẹ emwi ru. Jehova keghi tama e Mosis wẹẹ: "I miẹn obọ oya na ya mu emwa mwẹ vbe Igipt . . . I họn utumwẹ ne iran tu . . . I wa miẹn oya ne iran re. Te I rre na, ne I do miẹn iran fan vbe obọ Ivbi Igipt." (Ẹks 3:7, 8) Ẹnina ne Jehova ghaa mwẹ daa emwa rẹn, ẹre ọ ya re fan iran hin imu rre vbe Igipt. Orre nibun ghi gberra nẹ, vbe Ivbi Izrẹl rre Otọ Na Ru Eyan Rẹn, iran keghi werriẹ aro daa ukpokpo vbe obọ eghian. Vbe Jehova a ghi ru yọ? "E Nọyaẹnmwa keghi tohan iran rhunmwuda, iran da tie ẹre vbe ẹghẹ oya kevbe ukpokpo." Ẹnina ẹre ọ vbe gua e Jehova kpa ya ru iyobọ ne iran. Ọ keghi gie avbe ọbuohiẹn kevbe ekaolotu ya miẹn Ivbi Izrẹl fan vbe obọ eghian.—Giọg 2:16, 18. *w19.03* 15 ¶4-5

Saturday, June 6

Okhuo gha sẹtin mianmian ọmọ nọ biẹ ra nọ ghẹ hoẹmwẹ ovbi ẹre nọ biẹ? Ọ gha khọn rẹn ne okhuo sẹtin mianmian ovbi ẹre, mẹ i ra mianmian uwẹ ẹdẹdẹmwẹdẹ.—Aiz 49:15.

Vbe Uhi nokaro kevbe nogieva vbuwe Uhi Igbe ne Osanobua yi ne Ivbi Izrẹl, ọ keghi tama iran, ne iran ghẹ ga osa ọvbehe vbọ gberra irẹn ọkpa. (Ẹks 20:3-6) Ẹi re te Jehova yi uhi na, ne irẹn tobọ irẹn miẹn ere vbọ. Rhunmwuda umamwẹ ọghe Ivbi Izrẹl ẹre Jehova na yi uhi eva na. Ẹghẹ ke ẹghẹ ne Ivbi Izrẹl ya fi iyeke gbe Jehova, emwi ọhanabe keghi rruan iran. Vbe ẹghẹ ne Ivbi Izrẹl ya gha ye ẹkoata ga e Jehova, kevbe ẹghẹ ne iran na gha ya obọ esi mu ogieva iran, Jehova keghi fiangbe iran. (1 Ọba 10:4-9) Eguọmwadia e Jehova ghaa ya obọ dan mu egbe, ẹi re Jehova ẹre ọ si emwi vberriọ. E Jehova hoẹmwẹ ima, ọ vbe rẹn vbe ima ghaa rri oya. Ẹnina ne Osanobua mwẹ daa ima gberra ne iye ọmọ mwẹ daa ọmọ obọ nọ da biẹ. E Jehova sẹtin zinegbe vbe ima ghaa rri oya, sokpan, ọ gha sẹ ẹghẹ, ọ gha buohiẹn emwa ni ya agbọn lọghọ ima kevbe emwa ni ma kie rre vbe orukhọ ọghe iran. *w19.02* 22 ¶13-15

Sunday, June 7

Ẹi re ne imẹ hoo sokpan ne uwẹ hoo ẹre a gha ru.—Luk 22:42.

Ọ ghaa bu ẹdẹ Ugie Ayere Ọghe Uwu E Kristi, igiemwi nọ maan ne Jesu rhie yotọ nọ dekaẹn imuegberriotọ nọ rhiema kevbe arrọọ ọghẹe nọ ya dẹ ima werriegbe ẹre ima mobọ guan kaẹn vbe iko. Ọ gua ima kpa ya ya egbe tae Jesu, ọ vbe ya ima ru ahoo ọghe Jehova uhiẹn vbe ima ghaa rre uwu ibavbaro. Ma keghi muẹn roro udinmwẹ ne Jesu rhiema vbọ ghi bu ẹghẹ nọ ya wu. Ọ wa rẹn wẹẹ avbe eghian gha ru irẹn emwi oya, iran gha gbe irẹn, iran gha vbe buohiẹn uwu gbe irẹn. (Mat 20:17-19) Ọrheyerriọ, ohan uwu ma muẹn. Ọ ghi bu ẹghẹ nọ ghi wegbe sẹ vbe arrọọ ọghẹe, ọ keghi tama erhuanegbe ẹre ni mwẹ ẹkoata vbe ogba ọghe Getsemani wẹẹ: "Wa kpaegbe ne uwa gia gha khian, ghee, ọmwa nọ ra rhie mwẹ ma, sẹ emwa na fo." (Mat 26:36, 46) Ẹbu omurhia ghi dee do mu e Jesu khui, Jesu keghi khian ya vba iran, ọ na wẹẹ irẹn ọre Jesu, ọ na vbe tama iran, ne iran gi avbe ukọ ọghe irẹn gha rrie owa. (Jọn 18:3-8) U miẹn udinmwẹ ne Jesu rhiema vbe asọn nii! Vbe ẹdẹnẹrẹ, etẹn na hannọ zẹ kevbe oghẹn ni khian yin agbọn na vbe etẹbitẹ keghi hia ne iran gha ya egbe taa udinmwẹ ọghe Jesu. *w19.01* 27-28 ¶7-8

Monday, June 8

Wa gha mwẹ ekhọe ọmẹhẹ.—Zef 2:3, NW.

Owinna nọ mwẹ ifuẹro ọghe iwinna ona, keghi ku ẹmu ughughan kugbe, ọ ke do khian efoto ne mose mose. Errio vbe khẹke ne ima gha mwẹ akpa ughughan ni maan, ne ima mieke na gha re emwa ọmẹhẹ. Usun avbe akpa na ọre imuegberriotọ, ufumwẹ, udinmwẹ kevbe ekhọe na ya họn ẹmwẹ. Emwa ni mu egbe rriotọ ẹre ọ ru ahoo ọghe Osanobua. Ahoo ọghe Osanobua nọ ne ima gha re emwa ni fu. (Mat 5:5; Gal 5:23) Ẹko i zẹdẹ rhiẹnrhiẹn Esu vbe ima ghaa ru ahoo ọghe Osanobua. Ọna ẹre ọ si ẹre ne emwa nibun vbe agbọn Esu na khọ ẹko ima, agharhemiẹn wẹẹ emwa ni mu egbe rriotọ kevbe ni fu ẹre ima khin. (Jọn 15:18, 19) Rhunmwuda ọni, ọ khẹke ne ima gha re emwa ni din ne ima mieke na sẹtin khọnmiotọ yan Esu. Ọmwa ne ẹi mwẹ ekhọe ọmẹhẹ keghi re nọ tọn egbe mu, ọ mu ohu gberra egbe, ẹi vbe lele adia ọghe Jehova. Errio Esu wa ye zẹẹ. Ẹi khabe nọ na khuiwu emwa ọmẹhẹ! Akpa esiesi ọghe emwa ọmẹhẹ keghi yae vẹẹ ne emwa rẹn wẹẹ, ọka ẹrhia ẹre Esu khin. Uyinmwẹ iran vbe rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa ohoghe ẹre Esu khin. De odẹ nọkhin? Ẹi mwẹ vbene Esu gha kpokpo iran sẹ hẹ, te emwa ọmẹhẹ khian ye gha ga e Jehova! —Job 2:3-5. *w19.02* 8-9 ¶3-5

Tuesday, June 9

Mẹ ọrọre Osanobua uwa, wa ghẹ gie emwikemwi mu uwa ohan.—Aiz 41:10.

E Jehova rẹnrẹn wẹẹ, ọ ghaa bu ufomwẹ ukpo 70 ne Ivbi e Ju khian ya vbe Babilọn, ohan ghi suẹn gha mu Ivbi e Babilọn. Vbọzẹe? Rhunmwuda, ivbiyokuo e Medis kevbe Pẹsia gha mu okuo gha die Babilọn. Ivbiyokuo e Medis kevbe Pẹsia ẹre Jehova gele loo ya fan Ivbi Izrẹl hin imu ọghe Babilọn rre. (Aiz 41:2-4) Ivbi e Babilọn kevbe agbẹnvbo ni lẹgae iran ghi họn wẹẹ eghian mu okuo bu iran dee, ohan na suẹn gha mu iran. Iran kegha "rhie igiọdu ne egbe." Iran na vbe gha kaa amazẹ ọghe ẹbọ nibun, rhunmwuda, iran yaro yọ wẹẹ, avbe ẹbọ nii gha miẹn iran fan. (Aiz 41:5-7) Vbuwe ẹghẹ na, e Jehova keghi tobọre rhie igiọdu ne Ivbi Izrẹl ni rre imu. Ọ keghi tama iran wẹẹ: "Izrẹl ne ọguọmwadia mwẹ . . . wa ghẹ gi emwikemwi mu uwa ohan, Mẹ ọrọre Osanobua uwa." (Aiz 41:8-10) Vbọzẹe ne Jehova na tama eguọmwadia re wẹẹ irẹn ọre Osanobua iran? Te ọ yae kọe ye iran orhiọn wẹẹ, irẹn ma mianmian iran hiehie kevbe wẹẹ, eguọmwadia ọghe irẹn ẹre iran ye khin. Ọ na vbe tama iran wẹẹ: "I gha gbaroghe uwa . . . I ghi fannọ uwa vbe irri." Ẹi mwẹ ẹmwẹ igiọdu na ma rhie ifuẹko ne Ivbi e Ju ni ghaa rre imu vbe Babilọn.—Aiz 46:3, 4. *w19.01* 4 ¶8

Wednesday, June 10

Urhu ọkpa keghi ke ẹrinmwi rre wẹẹ, "Wẹ ọrọre ovbi mwẹ ne I hoẹmwẹ ọnrẹn, ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghee, ẹsẹsẹmwẹse."—Mak 1:11.

Ebe Mak 1:9-11 ẹre ọ guan kaẹn ẹghẹ okaro ne Jehova ya guan ke ẹrinmwi rre vbe Jesu rre agbọn. E Jehova keghi kha wẹẹ: "Wẹ ọrọre ovbi mwẹ ne I hoẹmwẹ ọnrẹn, ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghee ẹsẹsẹmwẹse." Ẹmwẹ ne Jehova tae rhiẹre ma wẹẹ irẹn hoẹmwẹ Jesu kevbe wẹẹ, irẹn mwẹ ilẹkẹtin yan rẹn. U miẹn vbene ẹko gha rhiẹnrhiẹn Jesu hẹ vbe ẹdẹrriọ! Emwi eha ẹre Jehova tae vbekpae Jesu. Okaro, ọ wẹẹ Ovbi irẹn ẹre Jesu khin. Nogieva, ọ wẹẹ irẹn hoẹmwẹ ọnrẹn. Nogieha, ọ wẹẹ Jesu ọre ọmwa ne ekhọe irẹn rhiẹnrhiẹn ghee, ọni nọ wẹẹ, irẹn kpasẹ ye iwinna ne Jesu ru. Ne Jehova na kha wẹẹ, "Wẹ ọrọre Ovbi mwẹ," te ọ ya ẹmwẹ na rhiẹre ma wẹẹ, asikẹgbe ne Jesu ghi gu irẹn mwẹ nia lughaẹn ne nọ ka gu irẹn mwẹ ọ ke dinmwiamẹ. Vbe Jesu rre ẹrinmwi, ọ kegha re ọkpa vbe usun emọ orhiọn ọghe Osanobua. Ọ ghi dinmwiamẹ, Osanobua keghi ya orhiọn nọhuanrẹn hannọẹn zẹ. Ẹghẹ na, ẹre Jesu ya werriegbe gha mwẹ ayayẹro wẹẹ, irẹn gha kpa gha rrie ẹrinmwi vbọ gha sẹ ẹghẹ, kevbe wẹẹ, irẹn gha ghi sẹ ẹrinmwi, irẹn ghi do gha re Ọba kevbe Ogiohẹn. (Luk 1:31-33; Hib 1: 8, 9; 2:17) Ọna ẹre ọ si ẹre ne Osanobua na si agbada vbe unu tae vbe Jesu dinmwiamẹ wẹẹ: "Wẹ ọrọre Ovbi mwẹ." —Luk 3:22. *w19.03* 8 ¶3-4

Thursday, June 11

Ẹwaẹn ọmwa nagbọn . . . rhọkpa i mwẹ esa nọ ye vbe a gha yae tae ọghe Jehova.—Itan 21:30, NW.

Ẹi re eban emwa ke gha rhie ibude dan ne emwa. E Setan ẹre ọ wa re ọmwa okaro nọ ka wa bu emwa ude dan. Ọ keghi tama e Ivi wẹẹ, irẹn vbe Adam gha bizugbe adia ọghe Osanobua, iran na gha ya ẹmwẹ obọ iran ru emwi, ẹre agbọn khian na maan iran. (Gẹn 3:1-6) Ọghe ne ẹmwata, ọghe enegbe ẹre, ẹre Esu ghaa mwẹ vbe orhiọn vbọ bu iran ude dan na. Te Esu ghaa hoo ne Adam vbe Ivi kẹ kevbe emọ ni iran gha biẹlẹ gha rhie ugamwẹ nọ khẹke Jehova ne *irẹn*. Sokpan, obọ e Jehova ẹre emwi hia ne iran ghaa sọyẹnmwẹ ọnrẹn ke rre. Irẹn ẹre ọ viọ iran ye ogba ne mose mose ne iran ghaa ye, irẹn ẹre ọ ya arrọọ nọgbae wee iran, nọ gha te ya iran gha rrọọ vbe etẹbitẹ. E Jehova ẹre ọ vbe ku iran kugbe zẹvbe ọdọ vbe amwẹ. Ọ keghi re emwi da ọmwa wẹẹ, Adam vbe Ivi ye sọtẹ daa Osanobua, iran na ghi ya egbe iran khian oghian e Jehova. De emwi nọ ghi kẹrikian? Owẹ ihan ne iran zẹ keghi zẹ ẹbe. Vbe na ghee obobo na fian fua, iran keghi suẹn gha vbiẹvbiẹ, iran na vbe kakaa. De odẹ nọ khin? Iran na ghi do khian ọmaẹn, iran na vbe wulo. Erriọ uwu kevbe oya ghi ya sẹ egbe emọ ni iran biẹlẹ. (Rom 5:12) Ọrheyerriọ, emwa nibun i zẹdẹ lele adia ọghe Osanobua rhunmwuda, iran hoo ne iran gha loo arrọọ ọghe iran vbe nọ rhirhi khọn iran. (Ẹfis 2:1-3) Sokpan, vbene arrọọ ọghe iran ghi dee hẹ, gele rhiẹre ma wẹẹ, ẹwaẹn ọmwa nagbọn . . . rhọkpa i mwẹ esa nọ ye vbe a gha yae tae ọghe Jehova. *w18.12* 20 ¶3-4

Friday, June 12

Ẹi re ẹwaẹn agbọn ma maa emwa re, sokpan, ẹmwata nọ dekaẹn orhiọn ẹre ima maa emwa re; ẹmwẹ orhiọn ẹre ima ya rhan otọ emwi nọ dekaẹn emwi orhiọn.—1 Kọr 2:13, NW.

Ọmwa nọ rhie egie ebe ẹre ukọ Pọl ghaa khin, urhuẹvbo eva ẹre ọ vbe gha zẹ. (Iwinna 5:34; 21:37, 39; 22:2, 3) Ọrheyerriọ, adia ni rre Baibol ẹre Pọl ya gha ru azẹ ne egbe ẹre, ọ ma hẹnhẹn egbe yan irẹnmwi ọghe owebe nọ yo. (Iwinna 17:2; 1 Kọr 2:6, 7) Ọna ẹre ọ si ẹre ne Pọl na gha mwẹ adogbannọ vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ẹre ọ vbe zẹe ighẹ ọ ghaa mwẹ ayayẹro ọghe arrọọ etẹbitẹ vbe ẹrinmwi. (2 Tim 4:8) Vbene ẹmwata, aro ne Osanobua ya ghee emwi ẹre ọ maan sẹ ọghe emwa nagbọn. Ma ghaa ya aro ne Jehova ya ghee emwi ghee ẹre, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian gha sẹ ima, erriọ emwi hia ne ima ru khian vbe ya gha dinna odẹ. E Jehova i gbagbae ye ima egbe ne ima gha mwẹ egbe iziro ekhọe ọghe irẹn. “Ọguọmwadia esi kevbe nọ wan” kẹ kevbe ediọn vbe iko i sẹtin dia iziro ọghe ima. (Mat 24:45; 2 Kọr 1:24) Dọmwadẹ ima ẹre ọ khian hia vbe odẹ ke odẹ, ne ima mieke na sẹtin gha ghee emwi vbene e Jehova ghee ẹre. *w18.11* 20-21 ¶12-13

Saturday, June 13

Iran fe vbe obọ irhiaẹko kevbe akhiẹ.—Aiz 35:10.

Osanobua keghi loo Aizaia ya tae yotọ wẹẹ, Ivbi Izrẹl gha ghi ke Babilọn sẹ ẹvbo iran nẹ, ọfunmwegbe ẹre iran khian gha ye. Ohan emwi rhọkpa i khian vbe gha mu iran, vbe na ghee emwa dan kevbe aranmwẹ ni khọ. Ọmaẹn vbe ẹghele ghi gha mwẹ agbẹkunsotọ. (Aiz 11:6-9; 35:5-10; 51:3) Aizaia ye vbe tae yotọ wẹẹ, *uhunmwu otagbọn hia*, gha vuọn ne ‘irẹnmwi e Nọyaẹnmwa, zẹ vbe ne amẹ vuọn okun.’ Ẹi re otọ Izrẹl ọkpa. Aizaia keghi werriegbe ya unu kaan rẹn wẹẹ, aranmwẹ kevbe emwa dan i khian rhie ikuanegbe ne iran. Ọ na vbe kha wẹẹ, te otọ ọghe iran khian gha maan emwi okọ rhunmwuda, amẹ gha gbae ehe hia, zẹvbe ne ogba ọghe Idẹni vbe gha ye. (Gẹn 2:10-14; Jer 31:12) Ẹghẹ Ivbi Izrẹl ọkpa ẹre ẹmwẹ akhasẹ na ya mwẹ amusẹ ra? Yerre wẹẹ, ẹmwẹ akhasẹ nii vbe kha wẹẹ, avbe arhuaro ghi do gha bẹghe. Sokpan osẹe i rrọọ nọ rhiẹre ma wẹẹ, e Jehova mu Ivbi Izrẹl egbe rran vbe odẹ ọghe ọyunnuan, vbe iran ghi sẹ owa nẹ. De emwi ne ọna ghi rhiema? Ọni ọre wẹẹ, Osanobua gha mu emwa ni khuọnmwi egbe rran vbe odaro. *w18.12* 5 ¶11-12

Sunday, June 14

Ye [*gha*] *khian lele odẹ ọghe ẹmwata.*
—3 Jọn 3, NW.

Te ima khian gha rre odẹ ọghe ẹmwata vbe etẹbitẹ. Nọnaghiyerriọ, vbọ khian ya ima mudia gbain vbe odẹ ọghe ẹmwata na? Gha tie Baibol, u vbe gha ru erria yan emwi ne u tie. Gi ọna gha re emwi nọ gua ruẹ obọ ro. Zẹ vbene u ya ru ọna, u ghi do gha gbọyẹmwẹ ye ẹmwata ni rre Baibol sayọ, ọna ghi vbe ya ruẹ deziẹn vbe odẹ ọghe ẹmwata. Ebe Itan 23:23 khare wẹẹ, 'ẹmwata wa sẹ na ha osa yi, ọ ma khẹke na khiẹn ọnrẹn.' Ọ ma fo ye evba. Uviẹn na ye vbe kha wẹẹ, ẹwaẹn, adia kevbe a rẹn otọ emwi sẹ na ha osa yi. Ne a gha mwẹ irẹnmwi ọghe Baibol kẹkan ma sẹ, te ọ khẹke ne irẹnmwi na gha rhiegbe ma vbe odẹ ne ima ya yin. A rẹn otọ emwi ẹre ọ ya ima rẹn vbene irẹnmwi ọghe ima sẹ hẹ. Ẹwaẹn ẹre ọ ghi ya ima rhie emwi ne ima rẹnrẹn ye uyinmwẹ. Imamwaemwi ẹmwata ni rre Baibol, ẹre ọ ya ima rẹn ako nọ khẹke ne ima na ru afiwerriẹ. Te ọ khẹke ne ima gha lele avbe adia na, rhunmwuda, e Baibol khare wẹẹ, ọ ru ekpataki sẹ esiliva.—Itan 8:10. *w18.11* 9 ¶3; 11 ¶13-14

Monday, June 15

Ẹmwata . . . sẹ ne a ha osa yi, sokpan, emwi ighobioye nọ ma kei na khiẹn nọ.—Itan 23:23.

De emwi nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe arrọọ ruẹ? Zẹvbe eguọmwadia e Jehova, emwi nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe arrọọ ọghe ima, ọre asikẹgbe ne ima gu ẹre mwẹ. Ma i kue hiehie nọ fe ima obọ de. Aro nọ ghaan ẹre ima vbe ya ghee ẹmwata nọ rre Baibol, rhunmwuda, imamwaemwi ẹmwata ni rre Baibol ẹre ọ ya ima sikẹ Osanobua. (Kọl 1:9, 10) E Jehova nọ re Ọmamwaemwi Nọ Sẹre keghi ye Baibol maa ima emwi nibun. Vbe igiemwi, irẹn ẹre ọ maa ima re vbene eni irẹn hiunsi sẹ hẹ, irẹn ẹre ọ ya ima rẹn akpa ne mose mose ne irẹn mwẹ, irẹn ẹre ọ ya ima rẹn wẹẹ, ahoẹmwọmwa ẹre ọ gua irẹn kpa ya kpemehe izọese adẹwerriegbe. E Jehova ẹre ọ vbe ya ima rẹn vbekpae Arriọba e Mẹzaia, kevbe Paradais vbe uhunmwu otagbọn. Jehova ẹre ọ maa ima re, odẹ nọ khẹke ne ima ya gha yin. Aro nọ ghaan ẹre ima ya ghee avbe imamwaemwi ẹmwata na rhunmwuda, ọ ye ima sikẹ e Jehova, ẹre ọ vbe zẹe ighẹ arrọọ ọghe ima mwẹ evbọ demu. *w18.11* 3 ¶1-2

Tuesday, June 16

Wa ghẹ gha ta ohoghe ma egbe.
—Kọl 3:9.

Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, emwa ẹkẹ vbe iwẹnwẹn i sẹtin mu emwi rhọkpa lẹre ne Jehova rhunmwuda, "te a fannọ ehia, a na vbe waa ẹre ye otọ vbe odaro ẹre." (Hib 4:13) Ananaias vbe Safira kegha hoo ne iran fi eki ma avbe ukọ. Iran ghi khiẹn otọ ọghe iran nẹ, iran na rhie igho eso lẹre vbọ, sokpan iran ghi sẹ eke ne avbe ukọ ye, iran na khama iran wẹẹ, igho hia ne iran khiẹn ẹre iran rhie rre. Iran na gha hoo ne emwa hia vbe iko gha ghee iran zẹvbe emwa esi ni gele ya ekhọe hia ru izọhẹ. Sokpan Jehova bẹghe uyinmwẹ ne iran yinrin, ọ na vbe rri iran oya yọ. (Iwinna 5:1-10) De aro ne Jehova ya ghee emwa ni ta ohoghe? "Odighi erhẹn" ẹre Esu kevbe emwa hia fẹẹrẹ ni mema ta ohoghe khian na ya mu ọmẹn. (Arhie 20:10; 21:8; Psm 5:6) Ma rẹnrẹn wẹẹ, e Jehova "i ye vbe emwa ne agbọn ni ta ohoghe." Uhiẹn e Baibol ye vbe kha wẹẹ: 'Osanobua i sẹtin ta ohoghe.' (Nọm 23:19; Hib 6:18) E Jehova keghi khuiwu "aranmwẹ ne ọ ta ohoghe." (Itan 6:16, 17) Deghẹ ima hoo ne ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn Osanobua, te ọ khẹke ne ima gha ta ẹmwata vbe ẹghẹ hia. *w18.10* 8 ¶10-13

Wednesday, June 17

Gha ya avbe emwi na ru emwi. —1 Tim 4:15.

Vbene ọta ye, ọmwa nọ yan isiwinna ne u na winna, sẹtin wẹẹ ne u do zẹ igho rhunmwuda idugie nọ dekaẹn ugamwẹ okeke. Emwi vbenian gha sunu, vbọ khẹke ne u ru? Ọ ma khẹke ne edanmwẹ vbenian rhiegbe ma nẹ, ma ke do gha gualọ vbene ima gha lae hẹ. Ọ wa khẹke ne ima mu egbe yotọ *nian,* ne ima mieke na ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. Ma ghaa ru erria yan evbọzẹe nọ na hiunsi ne ima gha mwẹ ẹkoata daa Jehova, ọ gha ru iyobọ ne ima vbe arrọọ ọghe ima ghaa rre ikpadede. Zẹvbe Ivbiotu e Kristi, ma i si esagiẹn ye egbe, ọ gha khọnrẹn nọ gha re ọkpa vbuwe abọ enẹ ọghe esagiẹn, nọ re plasma, red blood cells, white blood cells kevbe platelets. Sokpan, ọ mwẹ obẹlẹ eso ne avbe obọ ebo ya ruẹ, ne esagiẹn muan sayọ vbe egbe. Vbe nọ dekaẹn ọna, dọmwadẹ ima ẹre ọ khian zẹ ne egbe ima. Ọ khẹke ne azẹ ke azẹ ne ima ru, gha re nọ gua ilele ọghe Baibol ro. (Iwinna 15:28, 29) Ẹi re owa isiwinegbe ọ khẹke ne ima na ru azẹ vbenian, rhunmwuda, ma sẹtin gha rre uwu obalọ kevbe wẹẹ, azẹ ne ima khian ru ghi vbe gha re ọghe ẹgiẹgiẹ. Ẹghẹ na, ẹre ọ khẹke ne ima ya ru ezanzan, ma ghi vbe gbẹn ebe asẹ (DPA) ọghe vbene ima hoo ne a ya gbaroghe ima, vbe arrọọ ọghe ima ghaa rre ikpadede. Ọ vbe khẹke ne ima gu obọ ebọ ọghe ima guan nia. *w18.11* 24 ¶5; 26 ¶15-16

Thursday, June 18

Ọmwaikọmwa nọ rhie ehọ mẹ ta yi, ẹkun gha sẹ ọre otọ.—Itan 1:33.

E Jehova rhiẹre ma wẹẹ, te irẹn yevbe ọsuohan nọ ya obọ esi mu ohuan ọghẹe. Ọsuohuan i kue ne ẹbe rhuan avbe ohuan ne irẹn su khian. Ọna wa ya ima mwẹ ilẹkẹtin kevbe ifuẹko, katekate ne ima na sikẹ ufomwẹ ọghe agbọn Esu. E Jehova gha vbe gbogba ga eguọmwadia ẹre vbe ẹghẹ orueghe nọkhua nọ sikẹ otọ nẹ. (Arhie 7:9, 10) Nọnaghiyerriọ, esa i rrọọ ne ohan gha mu eguọmwadia e Jehova rhọkpa, ke ni khuọnmwi ke ne egbe rran rẹn. Iran i khian mianmian ẹmwẹ igiọdu ọghe Jesu vbe ọ khare wẹẹ: "Wa ghi kpaegbe mudia, ne uwa tọn uhunmwu mu, rhunmwuda ẹghẹ imiẹnfan uwa sẹ otọ fo." (Luk 21:28) Afianma i khian fian eguọmwadia e Jehova vbe ẹghẹ ne Gọg, nọ re okulugbe ọghe agbẹnvbo hia kevbe ivbiyokuo ọghe iran, ne ọ wika khian ya werriẹ aro daa iran. (Ẹzik 38:2, 14-16) Vbọzẹe ne emwa Osanobua khian na gha mwẹ ilẹkẹtin? Rhunmwuda iran rẹnrẹn wẹẹ Jehova ne ẹi fiwerriẹ, gha miẹn iran fan, vbene ọ miẹn Ivbi Izrẹl fan.—Aiz 26:20. *w18.09* 26-27 ¶15-16

Friday, June 19

Ighobioye ọre u khin mwẹ re . . . , I hoẹmwẹ ruẹn.—Aiz 43:4.

U miẹn ọyẹnmwẹ nọ ghaa sẹ Ivbi Izrẹl vbe Jehova ta ẹmwẹ nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian maa iran. Gha mwẹ ọnrẹn vbe ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova hoẹmwẹ ruẹ ẹsẹse rhunmwuda ọguọmwadia re ẹre u khin. Vbekpae emwa ni rre ugamwẹ ẹmwata, e Baibol keghi kha wẹẹ: 'E Nọyaẹnmwa ne Osanobua mwẹ rrọọ yaba uwa, ẹtin ẹnrẹn ẹre ọ ra rhie akhọnmiotọ ne uwa.' (Zẹf 3:16, 17) E Jehova yan rẹn wẹẹ, irẹn gha ru iyobọ ne ima vbe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye. E Jehova keghi kha wẹẹ: "Wa ghi yevbe ọmọ ne iyẹe koko, nọ mu mwẹ obọ, nọ vbe ya obọ ahoẹmwọmwa mu. I gha bọ uwa . . . zẹ vbene iye ọmọ bọ ovbiẹre." (Aiz 66:12, 13) Ẹmwẹ ne Osanobua loo ro mwa keghi re nọ mu ọmwa orhiọn sotọ rhunmwuda, te egbe wa rọkhọ ọmọ obọ ne iyẹe mu ye ukegbe! Igiemwi na rhiẹre ma wẹẹ, e Jehova gele mwẹ ẹnina daa ima. Wa gi ima gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, e Jehova hoẹmwẹ ima. Ọ ma khẹke ne ima gha gbawawẹ.—Jer 31:3. *w18.09* 13-14 ¶6-7

Saturday, June 20

Banbanna nian, de ọmwa ọvbehe nọ hoo nọ zẹ ọhẹ ne ai na kokobọ rre ne Nọyaẹnmwa? —1 Krọ 29:5.

Vbe ẹghẹ nẹdẹ, ẹkpotọ wa gha kie ne Ivbi Izrẹl, ne iran ya rhiegbe ladian vbe iwinna ugamwẹ. (Ẹks 36:2; Neh 11:2) Errio vbe ye vbe ẹdẹnẹrẹ. Ẹkpotọ nibun wa vbe rrọọ vbe ẹdẹnẹrẹ ne ima ya ru iyobọ ne etẹn ima. Ma gha gele rhiegbe ladian vbenian, afiangbe nọkhua ẹre ima khian miẹn vbọ, errio ọyẹnmwẹ khian vbe ya gha sẹ ima. Etẹn ni rhiegbe ladian vbe iwinna ugamwẹ keghi zẹ ọse ọgbọn. Vbe igiemwi, ukpo 18 gbalaka ẹre ọtẹn nokhuo ọkpa ne a tie ẹre Margie ya rhiegbe ye iwinna owa ugamwẹ ne a bọlọ. Vbuwe ẹghẹ na, ọ keghi si etẹn nikhuo nibun ne irẹn diẹn ẹnrẹn kẹ egbe, ọ na maa iran iwinna ughughan ni dekaẹn owa ugamwẹ na bọlọ. Ọtẹn nokhuo na keghi kha wẹẹ, iwinna na, keghi re odẹ ne kpataki ne etẹn ya rhie igiọdu ne egbe. (Rom 1:12) Ẹghẹ ne ọtẹn nokhuo Margie ya werriẹ aro daa isievẹn eso, etẹn ne irẹn ka ru iyobọ na ẹre ọ ghi do gha rhie igiọdu nẹẹn. Wẹ he ka rhiegbe ladian vbe iwinna owa ugamwẹ ne a bọlọ ra? *w18.08* 25 ¶9; 26 ¶11

Sunday, June 21

Ghẹ gie ọmwa rhọkpa ye aro tila ruẹ rua rhunmwuda ighẹ ọvbokhan ẹre u khin, sokpan gha re igiemwi ne eni yayi hia, vbe ẹmwẹ ne u guan, uyinmwẹ ruẹn, ahoẹmwọmwa ruẹn, iyayi kevbe ai mwẹ iruẹn.—1 Tim 4:12.

Ughaghe odẹ ukpo 33 ẹre Timoti ghaa ye vbe Pọl rhie ibude na nẹẹn. Ọrheyerriọ, iwinna nọkhua ẹre Pọl mu ne Timoti. Vbe ima miẹn ruẹ vbe ọna? Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha ya aro tila igbama rua. Ma ghẹ mianmian wẹẹ, igbama ẹre Jesu ghaa khin vbe ọ do winna iwinna ọyunnuan vbe uhunmwu otagbọn. Odẹ ukpo 30 ya muẹn 33 ẹre ọ ghaa ye. Vbe ihe eso, emwa i mobọ ka igbama yọ. Ọna sẹtin ya ediọn ni rre ehe vberriọ gha roro ẹre wẹẹ, igbama ni rre iko ma somwa ni gha ga zẹvbe eguọmwadia iwinna, ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran te gbegba. Ọ khẹke ne ediọn gha yerre wẹẹ, e Baibol ma kha wẹẹ, ọ mwẹ inu ukpo ne okpia gha sẹ a ke zẹ ọre ye ukpo ediọn ra ọghe ọguọmwadia iwinna.—1 Tim 3:1-10, 12, 13; Taitọs 1: 5-9. *w18.08* 11-12 ¶15-16

Monday, June 22

Ghẹ mwẹ obọ vbe . . . egbe emwi ne emwa ukọnmwẹ tie ẹre "irẹnmwi."—1 Tim 6:20.

Ne ima mieke na sẹtin gha ru azẹ nọ maan, ọ khẹke ne ima rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ. Ọna ẹre ọ si ẹre ne ọ na khẹke ne ima gha hannọ emwi ne ima tie. (Fil 4:8, 9) Ọ ma khẹke ne ima gha mu ẹghẹ rhia tie iyẹn nọ ma khian rẹn vbe Itanẹt ra e-mail ne emwa ya wewe iyẹn ohoghe khian. Ọ wa vbe khẹke ne ima gha gban egbe ne wẹbsait ọghe emwa okeke. Te emwa okeke hoo ne iran ya iyẹn ohoghe bibi ima odẹ ne ima mieke na worua vbe odẹ ọghe orhiọn. Ohoghe vbenian sẹtin ya ima zẹ owẹ ihan. Te ọ khẹke ne ima kakabọ gha begbe. Te ẹmwẹ ohoghe zẹ ẹbe. Vbe igiemwi, ma gha ye yerre, emwi nọ sunu vbe Mosis gie orhẹ 12 gha rrie Otọ Na Ru Eyan Rẹn, ne iran ya bae ghee. Sokpan, iyẹn nọ gbe orhiọn ye ọmwa iwu ẹre 10 vbọ do na sẹ owa. (Nọm 13: 25-33) Iyẹn ne iran na sẹ owa, na ghi ye ohan gha mu Ivbi Izrẹl. (Nọm 14: 1-4, 6-10) Ne iran gha te ya mu ẹtin yan e Jehova, iyẹn ohoghe ẹre iran ghi yayi. *w18.08* 4 ¶4-5

Tuesday, June 23

Wa ghẹ gie emwa do uwa ọzuọ. Otu dan ẹre ọ mu uyinmwẹ esi rhia. —1 Kọr 15:33.

Emwa eso ne ẹi ga e Jehova sẹtin gha mwẹ uyinmwẹ nọ maan, a sẹtin vbe miẹn wẹẹ iran i mwẹ obọ vbe uyinmwẹ atosi. Deghẹ emwa vbenian ẹre ima gu mu obọ, ọ gha gi ima na kha wẹẹ, ọse ni maan ẹre iran khin ra? Inọta nọ khẹke ne ima nọ egbe ima re ọre wẹẹ, 'Iran ru iyobọ mẹ ya sikẹ e Jehova sayọ ra? Vbọ rre iran ekhọe? De emwi ne iran mobọ guan kaẹn? Ẹmwẹ igho, emwi nọ rre atẹ, iku isasa egbe ra irọkhegbe ẹre iran mobọ guan kaẹn ra? Ẹmwẹ ekpọ ra ẹmwẹ nọ kẹkẹ ẹre ọ mobọ ke iran unu ladian ra?' Jesu keghi ya obọ sekhae ne ima wẹẹ: "Emwi nọ rre ekhọe ọre unu na ta ladian." (Mat 12:34) U gha bẹghe ẹre wẹẹ emwa ne u gu mu obọ sẹtin si ruẹ ghee iyeke vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ khẹke ne u gban egbe ne iran ra u wa da obọ re yi ighẹ ọse ne u gu iran ru.—Itan 13:20. *w18.07* 19 ¶11

Wednesday, June 24

E Mosis keghi re ọmwa nọ mu egbe rriotọ, ọ mu egbe rriotọ sẹ emwa hia ni rre agbọn na. —Nọm 12:3.

Vbe Mosis rre ukpo 80, e Jehova keghi wẹẹ ne Mosis ya fan Ivbi Izrẹl hin imu rre vbe Igipt. (Ẹks 3:10) Sokpan, e Mosis kegha si egbe. Ọrheyerriọ, Osanobua keghi mwẹ izinegbe. Ọ na yevbe rhie ẹtin ne Mosis ya ru emwi ọyunnuan. (Ẹks 4:2-9, 21) E Jehova keghi re Osa nọ mwẹ izinegbe kevbe itohan. Akpawẹ te Osanobua ya ohan mu e Mosis, ohan i ghẹ gi ẹre muan Osanobua ẹmwẹ, ọ gha te wa gha rrie uhunmwu ne Osanobua gie ẹre vbe ọwarọkpa nii. Obọ ne Osanobua ya mu e Mosis keghi biẹ ọmọ esi. Ọ ghi sẹ ẹghẹ, e Mosis na do gha re ọkaolotu ne kpataki. Obọ esi ne Osanobua ya mu e Mosis, ẹre Mosis vbe ya gha mu Ivbi Izrẹl. Adeghẹ ọ mwẹ emwa eso ne u mwẹ asẹ yan, zẹvbe na ghee Jehova, te ọ wa khẹke ne u gha mwẹ amuroro kevbe izinegbe vbe egbe iran. (Kọl 3:19-21; 1 Pit 5:1-3) U ghaa ya egbe tae Jehova kevbe Jesu Kristi, u do gha re ọmwa ne ẹi lọghọ na gu guan.—Mat 11:28, 29. *w18.09* 24-25 ¶7-10

Thursday, June 25

U miẹn vbene ọ maan hẹ. U miẹn vbe ọ vbe rhiẹnrhiẹn hẹ, ne emwa Osanobua gha gu egbe yin vbe ọfunmwegbe. —Psm 133:1.

Te ọ khẹke ne uyinmwẹ ima kevbe ẹmwẹ nọ ke ima unu ladian gha rhie igiọdu ne emwa ọvbehe, ne akugbe ne ima mwẹ mieke na gha wegbe sayọ. Wa gi ima hia ne ima gu obọ etẹn sayọ vbe iko ne ima ye ra vbe ẹdogbo ne ima ye. (2 Kọr 6:11-13) Ukpa ima gha sẹtin gha ba ẹse vbe ẹdogbo ne ima rhirhi gha ye. Ẹmwẹ nọ maan nọ ke ima unu ladian kevbe obọ esi ne ima ya mu emwa ọvbehe sẹtin ya iran miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi. Inọta nọ khẹke ne dọmwadẹ ima nọ egbe ẹre ọre wẹẹ: 'De aro ne emwa ni rre ẹdogbo ne I ye ya ghee mwẹ? I dọlọ owa mwẹ yi ra? I kpolo ẹre vbene ọ khẹke ra? I vbe dọlọ olẹga ọghe owa mwẹ yi ra? I ru iyobọ ne emwa ọvbehe ra, ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran ma nọ iyobọ vbe obọ mwẹ?' Uwa vbe etẹn ghaa guan, u sẹtin nọ iran, vbene ọ he ya biẹ ọmọ esi hẹ ighẹ obọ esi ne iran ya mu emwa vbuwe ẹgbẹe, emwa ni rre ẹdogbo ne iran ye, emwa ne iran gba winna kevbe emwa ne iran gba yo owebe.—Ẹfis 5:9. *w18.06* 24 ¶13-14

Friday, June 26

Ẹghẹ dee ne ọmwa nọ de uwa izigha gha na ro ighẹ Osanobua ọre irẹn ya ehia ga.—Jọn 16:2.

Egbe iziro vbenian ẹre emwa ni gbe Stivin rua ghaa mwẹ. Emwa nibun ye mwẹ iziro vbenian do fi ẹghẹ na. (Iwinna 6:8, 12; 7:54-60) Iziro ọghe emwa vberriọ ma zẹdẹ gba rhunmwuda, ozere kevbe izigha ne iran do i ya ẹko rhiẹnrhiẹn Osanobua. Sokpan, iran mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ Osanobua ẹre iran yae ga. (Ẹks 20:13) Te ekhọe ọguọmwaziro ọghe emwa vbenian wa gele winna ghee ihan. De emwi nọ khẹke ne ima ru ne ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima mieke na gha winna ẹse? Avbe uhi kevbe ilele ni rre Ẹmwẹ Osanobua keghi re "ne a ya maa emwa emwi ẹmwata, ne a ya gbe ọmwa hin ọkhọ rre, ne a ya rhie emwi ne a ma ru ẹse ye vbe ne ọ te kei yi, kevbe ne a ya bu ọmwa ude ne a gha yin ẹse." (2 Tim 3:16) Nọnaghiyerriọ, ma ghaa tie Baibol vbe ẹghẹ hia, ma na gha ru erria yan rẹn, ima na vbe gha rhiẹre ye uyinmwẹ vbe arrọọ ọghe ima, ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima ghi gha winna ẹse, ọ vbe gha dia ima ye uviẹn nọ khẹke. *w18.06* 17 ¶3-4

Saturday, June 27

Rhan obọ miẹn . . . ẹmwẹ Osanobua zẹvbe umozo ne nene orhiọn rhie nuẹn.—Ẹfis 6:17.

Utanmwẹ umozo ọghe ivbiyokuo e Rom keghi rrie odẹ ibata eva (20 inches), umozo na ẹre ivbiyokuo ya khọn vbe iran gha werriẹ aro daa egbe. Ivbiyokuo e Rom wa guẹ vbene a loo umozo na hẹ rhunmwuda, ẹdẹgbegbe ẹre iran ya ruẹ vbene a loo ẹre hẹ. E Pọl keghi ya Ẹmwẹ Osanobua gie umozo. Sokpan, te ọ khẹke ne ima gha ya ifuẹro loo umozo na vbe ima ghaa sinmwi oseghe ne ugamwẹ ẹmwata kevbe vbe ima ghaa yae dia iziro ọghomwa. (2 Kọr 10:4, 5; 2 Tim 2:15) Esa i rrọọ ne ima ya gha mu ohan Esu kevbe avbe ugbogiorinmwi. Ẹmwata nọ wẹẹ iran mwẹ ẹtin, sokpan e Jehova mwẹ ẹtin sẹ iran. Ọna rhiema wẹẹ, e Jehova gha sẹtin guọghọ iran rua. Vbe Ukpo Arriaisẹn Ọkpa Ne Kristi Khian Ya Kha, te a khian hẹ Esu vbe ekpayẹ ọre ye ehe ne iran i khian na sẹtin gha zẹ obọ zẹ owẹ. Vbe iyeke ọni, a ghi fuẹn iran ruan. (Arhie 20:1-3, 7-10) Vbene ẹmwata, ma rẹn oghian ima, ma rẹn odẹ ughughan nọ ya mu emwa rẹrẹ, ma vbe rẹn emwi nọ mwamwaẹn. Vbe ẹtin e Jehova, ma gha sẹtin khọnmiotọ yan oghian ima! *w18.05* 30 ¶15; 31 ¶19-21

Sunday, June 28

Ẹyẹn keghi wanniẹn wẹẹ: "Ọnii i re ẹmwata; wa i wulo."—Gẹn 3:4.

Adam wa rẹn wẹẹ ẹyẹn i guan. Vbe Ivi tama rẹn wẹẹ ẹyẹn gu irẹn guan, ughaghe Adam la evba rẹn wẹẹ, ọmwa orhiọn ẹre ọ gu e Ivi guan. (Gẹn 3:1-6) Adam kevbe Ivi ma zẹdẹ rẹn emwi rhọkpa vbekpae ọmwa orhiọn na, ọrheyerriọ, iran keghi deba orhunmwuyẹn ne iran ma rẹn, sọtẹ dae Jehova ne Erha iran. (1 Tim 2:14) Awarọkpani, ẹre Jehova ya suẹn gha tama emwa nagbọn aro ọmwa ne eghian na khin. Osanobua tae sẹrriọ wẹẹ, ọ gha sẹ ẹghẹ, irẹn gha wabọ eghian na rua. E Jehova ye vbe kha wẹẹ, vbe ọwara ẹghẹ eso, eghian na, nọ ya ẹyẹn mu e Ivi rẹrẹ, gha kpokpo emwa ni hoẹmwẹ Osanobua. (Gẹn 3:15) E Jehova ẹre ọ mwẹ ẹwaẹn sẹ emwa hia, rhunmwuda ọni, ọ ma gi ima rẹn eni odibo nọ sọtẹ daa re. Ukpo 2,500 ye vbe gberra nẹ, Osanobua ke do gi emwa nagbọn rẹn ovan ra eni ne a ya gie odibo dan na.—Job 1:6. *w18.05* 22 ¶1-2

Monday, June 29

Emwiokọ ni dele ye otọ nọ maan, mudia ye iran ni . . . ya izinegbe mọ ọmọ erhan.—Luk 8:15, NW.

Deghẹ orhiọn ka gbe yọ ruẹ iwu nẹ, rhunmwuda ne emwa i na gbọyẹmwẹ ye ikporhu iyẹn nọ maan vbe ako ne u na kporhu, u ghi gele rẹn vbe nọ ghaa ye ukọ Pọl hẹ. Vbe odẹ ukpo 30 ne ọ ya kporhu, ọ keghi ru iyobọ ne emwa nibun ya do khian erhuanegbe Kristi. (Iwinna 14:21; 2 Kọr 3:2, 3) Vbene ọ hia sẹ, Ivbi e Ju nibun ma kue deba odẹ ọghe ẹmwata. Te eso vbuwe iran ghaa zẹ e Pọl kpokpo amaiwẹ. (Iwinna 14:19; 17:1, 4, 5, 13) Uyinmwẹ ne iran yinrin dae Pọl ma zẹdẹ ya ẹko rhiẹnrhiẹn ọnrẹn. Ọ keghi kha wẹẹ: 'Ẹmwata ne I tae vbekpae Kristi . . . keghi ya mwẹ khiẹ, u miẹn vbene ekhọe mwẹ vuọn ne orriara ne ẹi fo hẹ.' (Rom 9:1-3) Vbọzẹe ne ekhọe Pọl na vuọn ne orriara? Rhunmwuda ekhọe hia ẹre ọ ya gha kporhu iyẹn nọ maan ma Ivbi e Ju. Ọ gele hoẹmwẹ iran. Ọna ẹre ọ zẹe ne ọ na da e Pọl vbe iran fiyekegbe itohan ọghe Osanobua. Zẹvbe na ghee Pọl, ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa emwa, ẹre ọ ya ima kporhu ma iran.—Mat 22:39; 1 Kọr 11:1. *w18.05* 13 ¶4-5

Tuesday, June 30

Ohawa sẹtin rhie ọyẹnmwẹ hin ọmwa obọ rre, sokpan, ẹmwẹ itohan ghi gha ya ọyẹnmwẹ sẹ ọmwa. —Itan 12:25.

E Pọl keghi gi ima rẹn wẹẹ, emwa ne iwinna ọghe ne a rhie igiọdu ne ọmwa bi ye ọre izabọ wa vbe gualọ igiọdu. Vbe ebe ne Pọl gbẹn gie Ivbiotu e Kristi ni rre Rom, ọ keghi kha: "Rhunmwuda, I wa ho ne I miẹn uwa aro ẹsẹse ne I miẹn ehe na gu uwa ghae vbe uwu afiangbe ọghe orhiọn ne ọ ya uwa wo vbe egbe. Emwi ne I yae kha ọrọre wẹẹ ne a gba ru iyobọ ne egbe, ne iyayi mwẹ ya uwa obọ kevbe ne ọghe uwa vbe ye imẹ obọ." (Rom 1:11, 12) Ọna ya ima rẹn wẹẹ, E Pọl nọ ghaa rhie igiọdu ne emwa vbe gha gualọ igiọdu. (Rom 15:30-32) Te ọ khẹke ne ima gha rhie etian ne etẹn ni rhiegbe ye iwinna ugamwẹ ẹghẹ hia. Etẹn nọ vbe khẹke ne ima gha rhie igiọdu na ọre etẹn ni ye re okhiọnkpa rhunmwuda iran hoo ne iran lele ilele nọ rre e Baibol nọ khare wẹẹ, ne a gha rọnmwẹ etẹn ne a gba ga vbe otu e Jehova. (1 Kọr 7:39) Te ọ vbe khẹke ne ima vbe gha tian etẹn ni zinegbe ukpokpo kevbe emianmwẹ nọ wegbe.—2 Tẹs 1:3-5. *w18.04* 21 ¶3-5

Wednesday, July 1

Hia ne u gha gualọ otọ ẹre ighẹ emwi ne Nọyaẹnmwa hoo ne u ru.—Ẹfis 5:17.

Ẹghẹ ne ima ye na keghi re ẹghẹ nọ wa kakabọ wegbe. Vbene ẹmwata, te ọ khian gha wegbe sayọ a te miẹn wẹẹ Arriọba Osanobua rre. (2 Tim 3:1) Inọta nọ ghi khẹke ne ima nọ egbe ima re ọre wẹẹ, 'De ọmwa ne imẹ ya egbe kọ? De adia ọghe ọmwa ne I lele?' Vbe orre nibun nọ gberra, ọsian keghi kha wẹẹ, ọ wa khẹke ne ima gha ya egbe kọ e Jehova vbe ima gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa. (Psm 123:1-4) Ọsian nii keghi ya odẹ ne ima ya ya egbe kọ e Jehova gie odẹ nọ ọviẹn ya ya egbe kọ arowa re. Ẹi re evbare ọkpa kevbe ugue ẹre ọviẹn gualọ vbe obọ arowa re, ọ keghi gbarokotọ nọ mieke na gha rẹn emwi ne arowa re hoo ne irẹn ru. Erriọ vbe khẹke ne ima gha ru ezanzan vbuwe Ẹmwẹ Osanobua ẹdẹgbegbe, ne ima mieke na rẹn emwi ne Osanobua gualọ vbe obọ ima. Ọna gha ru iyobọ ne ima ya gha lele adia ọghẹe. Ma ghaa ru ọna, ma ghi gele gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova i khian sẹ ima rae vbe ẹghẹ ibavbaro. *w18.07* 12 ¶1-2

Thursday, July 2

Ọmọ gha fan ruẹ vbe imu, u ghi gele gha mwẹ afanvbimu.—Jọn 8:36, NW.

Te Jesu ghaa guan kaẹn vbene ọ khian ya fan ima hin imu ọghe orukhọ rre hẹ, rhunnwuda, imu ọghe orukhọ ẹre ọ ghi khọ sẹ imu hia ne emwa nagbọn he rri oya re. (Jọn 8:34) Eviẹn orukhọ ẹre ima khin rhunmwuda orukhọ ẹre ọ si ẹre ne ima na re emwa ni ma gba, ẹre ọ vbe si ẹre ne ima i na sẹtin ru emwi nọ khẹke ne ima ru. Emwi ne ọna ghi si yi ima egbe ọre orriara ọghe ekhọe, usẹ, iro nọ han ọmwa kevbe uwu. (Rom 6:23) Osanobua gha ghi fan ima hin ẹtin orukhọ rre nẹ, ẹre ima khian na do gha mwẹ egbe afanvbimu ne Adam kevbe Ivi ghaa mwẹ. Jesu keghi kha wẹẹ, "Adeghẹ uwa ya emwi ne I ma uwa re gha ru emwi, erhuanegbe mwẹ wa gele khin." Vbe Jesu a ya ẹmwẹ na kha? Evbọ yae kha ọre wẹẹ, ọ mwẹ emwi eso nọ khẹke ne ima ru ne ima mieke na gha mwẹ afanvbimu. (Jọn 8:31) Zẹvbe Ivbiotu e Kristi ni ya egbe fiohan ne Jehova nẹ, ma i ghi mu ọghe enegbe ima ye okaro, iyi ọghe Jesu ẹre ima ghi ya ru emwi vbe arrọọ ọghe ima. (Mat 16:24) Zẹvbe ne Jesu ru eyan rẹn, ma gha do gha re emwa na gele fan vbe imu, vbe Osanobua gha ghi fan ima hin imu ọghe orukhọ rre nẹ, lekpae izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu. *w18.04* 7 ¶14-16

Friday, July 3

Wẹ ọkpa kẹkan ẹre ọ rẹn emwi ne ọmwa mu roro vbe ekhọe.—2 Krọ 6:30.

Te Jehova ye mwẹ amuroro daa eguọmwadia re agharhemiẹn wẹẹ, ọ mwẹ ẹghẹ ne eso vbọ ya gha mwẹ iziro nọ ma gba. Gia guan kaẹn Jona. Osanobua na gie Jona nọ ya tama Ivbi e Ninevi wẹẹ, irẹn gha fuẹn iran ruan, deghẹ iran ma fiwerriẹ. Ivbi e Ninevi keghi fiwerriẹ, rhunmwuda ọni, Osanobua na sẹ iran rae. Ọna ma zẹdẹ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jona hiehie. Ohu kegha mu e Jona rhunmwuda, ẹmwẹ akhasẹ nọ tae ma ghi mwẹ amusẹ. E Jehova keghi ya izinegbe dia iziro e Jona. (Jona 3:10–4:11) Ọ ghi sẹ ẹghẹ, e Jona keghi ru afiwerriẹ nọ khẹke. Irẹn ẹre Jehova loo ro ya gbẹn okha ọghẹe. Ma wa miẹn ere vbe okha na vbe ẹdẹnẹrẹ. (Rom 15:4) Obọ ne Jehova ya mu eguọmwadia re keghi rhie ilẹkẹtin ne ima wẹẹ, ọ mwẹ ẹnina daa iran. Te ọ rẹn ima sẹ otọ ibiẹ, ọ vbe rẹn ako ne ima na vburriẹ. Nọnaghiyerriọ, "ẹi ra kue ne a danmwẹ [ima] gberra vbene ẹtin [ima] sẹe." (1 Kọr 10:13) Eyan na keghi re nọ rhie ifuẹko ne ọmwa! *w19.03* 16 ¶6-7

Saturday, July 4

Emwi hia ni rre ehe ne agbọn sẹ ehe nọ rhanmwẹ, te a fannọ ehia ra, a na vbe wa ẹre ye otọ vbe odaro ẹre.—Hib 4:13.

Te Uhi e Mosis dekaẹn asefẹn nibun vbe arrọọ ọghe Ivbi Izrẹl. Ọna ẹre ọ zẹe nọ na khẹke ne ediọn ni ghaa buohiẹn vbe ẹghẹ nii gha buohiẹn ata. Iran ẹre ọ ghaa buohiẹn emwa ni rraa uhi ọghe Jehova, iran ẹre ọ vbe gha bu ẹzọ ughughan ni rhirhi dee rre. Gia guan kaẹn eso. Ovbi Izrẹl gha de ọmwa iziגha, ai wa gbẹ rua vbobọvbobọ nii. Ediọn ni rre ẹvbo ghi ka mu ukpa mu uwerhẹn ghee ẹmwẹ nii nẹ, iran ke buohiẹn ọmwa vberriọ. (Diut 19:2-7, 11-13) Ediọn ẹre ọ buohiẹn ẹzọ nọ rhirhi rhiegbe ma vbe ẹvbo. Ọ sẹtin dekaẹn emwi ewe ne emwa mwẹ ra imuaẹmwẹ nọ rhiegbe ma vbe orọnmwẹ. (Ẹks 21:35; Diut 22:13-19) Ediọn ni buohiẹn ghaa buohiẹn ata, Ivbi Izrẹl na vbe gha lele Uhi, emwi hia ghi gha khian hẹnnẹ hẹnnẹ, emwi hia ne iran ru ghi vbe gha rhie uyi gie Jehova. (Lẹv 20:7, 8; Aiz 48:17, 18) Ọna ya ima rẹn wẹẹ, aro e Jehova wa sotọ vbe odẹ ne ima ya loo arrọọ ọghe ima. Ọ hoo ne ima gha ya obọ esi mu emwa hia. E Jehova i vbe rhie aro gberra ẹmwẹ ne ima ta kevbe emwi ne ima ru vbe ẹkhokho. *w19.02* 23 ¶16-18

Sunday, July 5

A ru ẹre emwi oya, ọ keghi mu egbe rriotọ zin ẹnrẹn, ọ ma ta ukpẹmwẹ ọkpa.—Aiz 53:7.

Ọ keghi lọghọ ne ima sẹtin rhie akpa ọghe ọmẹhẹ ma vbe osi ghaa si ima. Emwi eso ne ẹi te ka sọnnọ ima ghi do gha ya ohu mu ima, ọ vbe ya ima ye ọkpankpan ye emwa ọvbehe egbe. Adeghẹ emwi vbenian ka sunu daa ima nẹ, ma gha miẹn emwi ruẹ vbe igiemwi esi ọghe Jesu. Vbe ọ ghi bu ẹghẹ ne Jesu khian ya wu, orhiọn rẹn ma ghi sotọ rhunmwuda, ọ rẹnrẹn wẹẹ, eghian gha rri irẹn oya ọghe ọhanabe iran ke buohiẹn uwu gbe irẹn. (Jọn 3:14, 15; Gal 3:13) Uki eso a te miẹn wẹẹ Jesu wu, ọ keghi kha wẹẹ egbe wa manọ irẹn. (Luk 12:50) Ọ ghi rre ikpẹdẹ eso Jesu ke wu, ọ na wẹẹ orhiọn irẹn ma sotọ. Ẹmwẹ ne Jesu tae vbọ na erhunmwu gie Erhae rhiẹre ma wẹẹ, ọ mu egbe rriotọ kevbe wẹẹ, ekhọe hia ẹre ọ ya gbe uhunmwu kotọ ne Erhae. (Jọn 12:27, 28) Ọ ghi sẹ ẹghẹ ne Jesu ya wu, ọ na zẹ egbe ẹre obọ ne avbe eghian Osanobua. Oya ọghe ọhanabe ẹre Jesu re ọ ke wu uwu ọbaligie. Vbuwe orhikhan kevbe obalọ hia ne Jesu la gberra, ahoo ọghe Osanobua ẹre ọ ye mu ye okaro ya sẹ ẹghẹ nọ ya wu. Vbe ne ai na gbawawẹ, ma gha sẹtin si agbada vbe unu tae wẹẹ, Jesu ẹre ọ rhie igiemwi nọ ghi maan sẹ yotọ, vbe nọ dekaẹn akpa ọghe ọmẹhẹ na rhiema vbuwe ibavbaro!—Aiz 53:10. *w19.02* 11 ¶14-15

Monday, July 6

Wa gie ima gha zẹ ye ẹmwẹ egbe, ne ima gha ye egbe obọ, ne a gha mwẹ ahoẹmwọmwa, kevbe ne a gha ru emwi esi.—Hib 10:24.

Ugbẹnso, emwi ghi wa wegbe mu ima. Ọ ghaa yerriọ, udinmwẹ ẹre ọ gua ima kpa ya yo iko. Etẹn ima eso i gbe ẹdẹ iko re vbe iran ghaa rre uwu akhiẹ, vbe iran ghaa khuọnmwi ra ẹtin gha fu iran. Etẹn ima eso i vbe gbe ẹdẹ iko re agharhemiẹn wẹẹ iran werriẹ aro daa ukpokpo nọ wegbe vbe obọ etẹn vbuwe ẹgbẹe ra vbe obọ arriọba. Igiemwi ọghe ima wa rhie igiọdu ne etẹn na mu khui rhunmwuda imudiase ọghe iran. (Hib 13:3) Iran gha họn wẹẹ ima ye deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ima la edanmwẹ gberra, ọ ghi ya amuẹtinyan kevbe udinmwẹ ne iran mwẹ wegbe sayọ. Vbe Pọl rre eghan vbe Rom, te ẹko wa gha rhiẹnrhiẹn ọnrẹn, ẹghẹ ke ẹghẹ nọ ya họn wẹẹ, etẹn ye ga Osanobua vbuwe amuẹtinyan. (Fil 1:3-5, 12-14) Odẹ ẹghẹ na ya fan e Pọl vbe eghan, ọ keghi gbẹn ebe gie etẹn ne Ivbi e Hibru. Vbe ebe nii, ọ keghi rhie igiọdu ne iran, ne iran ghẹ gha gbe ẹdẹ iko re. —Hib 10:25. *w19.01* 28 ¶9

Tuesday, July 7

Ọmwa dan nii ẹre ọ kha yan agbọn na hia.—1 Jọn 5:19.

Esu ne ọka ẹrhia, nọ rẹn ọghe enegbe ẹre ọkpa, ne ẹi vbe lele uhi e Jehova keghi hoo ne ima gha ya egbe taa irẹn. Ne Esu na rẹn wẹẹ irẹn i sẹtin kpikpi ima, ne ima gha mwẹ egbe iziro ọghe irẹn ra ne ima gha yin vbene irẹn yin, ọ keghi loo obẹlẹ ọvbehe. Vbe igiemwi, emwa ni mwẹ iziro dan ẹre ọ lẹga ima. (1 Kọr 15:33) Obẹlẹ ọvbehe ne Esu ya hoo nọ mu ima ekhọe rhia ọre iziro ọghe emwa nagbọn. Esu keghi hoo ne ima gha roro ẹre wẹẹ, iziro ra adia ọghe emwa nagbọn ẹre ọ maan sẹ ọghe Jehova. (Kọl 2:8) Vbe igiemwi, Esu keghi ya emwa roro ẹre wẹẹ, emwi nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe arrọọ, ọre na gha re ọmwa nọ fe. Emwa ni mwẹ iziro vbenian sẹtin gele do khian emwa ni fe, iran sẹtin vbe gha re ivbiogue. Vbọrhirhighayehẹ, te iran mu arrọọ ọghe iran ye ikpadede, rhunmwuda iran ghi gha ya ẹdagbọn iran khu ẹfe khian sẹrriọ wẹẹ, iran i ghi miẹn ẹghẹ ya gbaroghe egbe iran kevbe ẹgbẹe iran. Iran ghi vbe khian rree ne Osanobua. (1 Tim 6:10) Ẹko keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ rhunmwuda, Erha mwa nọ rre ẹrinmwi ẹre ọ ya ima rẹn wẹẹ, ọ ma khẹke ne ima mu ẹmwẹ igho ye okaro vbe arrọọ ọghe ima.—Asan 7:12; Luk 12:15. *w19.01* 15 ¶6; 17 ¶9

Wednesday, July 8

U ru ẹse ọguọmwadia ne ekhọe esi, ẹkoata ẹre u ya gbaroghe igho kherhe na, I gha mu igho nọ kọnkọn nuẹn gha gbaroghe. La owa ne u do gu mwẹ ku obọ ye uwa.—Mat 25:21.

A te miẹn wẹẹ Jesu rre do maa ima re, vbene igiọdu ne a rhie ne egbe ru ekpataki sẹ hẹ, eguọmwadia e Jehova vbe ẹghẹ nẹdẹ rẹnrẹn wẹẹ, te ọ khẹke na gha rhie igiọdu ne egbe. Vbe igiemwi, ẹghẹ ne ivbiyokuo Asiria khian na do gu Ivbi Izrẹl khọn, e Hẹzikaia keghi si avbe ọkaolotu ọghe Ivbiyokuo ni rre Juda koko, ọ na vbe gie na tie Ivbi e Juda, nọ mieke na rhie igiọdu ne iran. E Baibol keghi kha wẹẹ, ẹmwẹ ne Hẹzikaia tae keghi "rhie igiọdu ne emwa nii." (2 Krọ 32:6-8) E Job nọ ghaa rre uwu obalọ ẹre ọ te khẹke na rhie igiọdu na, sokpan, esiọre kegha talọ ẹmwẹ nọ gbe orhiọn ye ọmwa iwu ma rẹn. E Job keghi tama iran wẹẹ, akpawẹ iran ẹre ọ rre uwu obalọ vbenian, te irẹn gha te ye ibude rhie ẹtin ba iran ẹtin, irẹn ghi vbe gha ta ẹmwẹ nọ gha fu iran ẹko rre. (Job 16:1-5) Vbe okiekie, Ẹlaihu kevbe Jehova ẹre ọ ghi rhie igiọdu ne Job.—Job 33: 24, 25; 36:1, 11; 42:7, 10. *w18.04* 16 ¶6; 17 ¶8-9

Thursday, July 9

I gha ya uwa wegbe, I gha yi uwa obọ.—Aiz 41:10.

Aizaia ka gie ẹre nẹ, vbene e Jehova khian ya ya eguọmwadia re khian emwa ni deziẹn. Ọ keghi kha wẹẹ: "E Nọyaẹnmwa ne Udazi dee do ya ẹtin khaevbisẹ." (Aiz 40:10) Ako na ye ima re rre wẹẹ, Ọba ne olẹtin ẹre Jehova khin. Jehova keghi ya ẹtin ẹnrẹn gbogba gae eguọmwadia re vbe ẹghẹ nẹdẹ, erriọ vbe ruẹ vbe ẹdẹnẹrẹ. (Diut 1:30, 31; Aiz 43:10) E Jehova yan rẹn wẹẹ irẹn gha ya eguọmwadia ọghe irẹn khian emwa ni wegbe. Ọ keghi mu eyan na sẹ katekate vbe eghian ghaa zẹ eguọmwadia re kpokpo. Vbe otọ ẹvbo eso vbe ẹdẹnẹrẹ, arriọba keghi hia vbe odẹ ke odẹ ne iran mu awua ye iwinna ima. Ọ ghaa yerriọ, esa i rrọọ ne afianma gha fian ima rhunmwuda ma mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova rre ima iyeke. E Jehova ye vbe yan rẹn wẹẹ: "Emwi igbinna ọkpa ne ọ gha sẹtin kuan ruẹn egbe i rrọọ."—Aiz 54:17. *w19.01* 5-6 ¶12-13

Friday, July 10

Ọghọghọ nọ ne iran ni rẹnrẹn wẹẹ ohanmwẹ gbe iran vbe odẹ ọghe orhiọn.—Mat 5:3, NW.

Emwi ọkpa nọ ya ima lughuaẹn ne avbe aranmwẹ oha ọre wẹẹ, ma mwẹ ekhọe na ya ga Osanobua sokpan, avbe aranmwẹ i yerriọ. (Mat 4:4) U ghaa họn ẹmwẹ ne Osanobua, u ghi dọ gha mwẹ azamemwi kevbe ẹwaẹn, u ghi vbe gha sọyẹnmwẹ. Odẹ ne Osanobua ya rhie evbare orhiọn ne ima ọre Baibol nọ kpemehe ẹre kevbe ebe ughughan ne "ọguọmwadia esi kevbe ne ọ wan" gbẹnnẹ ladian. Ena hia ẹre ọ ya ima digiẹ vbe odẹ ọghe orhiọn. (Mat 24:45) Vbene ẹmwata, evbare ughughan ọghe orhiọn ẹre ima sọyẹnmwẹ ọnrẹn! (Aiz 65:13, 14) Evbare orhiọn ne Jehova kpemehe ẹre keghi ru iyobọ ne ima ya gha mwẹ ẹwaẹn kevbe azamemwi. Avbe akpa na keghi gbogba gae ima. (Itan 2:10-14) Avbe akpa na, ẹre ọ ya ima rẹn imamwaemwi ọghe ohoghe nibun. Vbe igiemwi, ne umẹwaẹn na kha wẹẹ, te emwi hia didaghori rre, ohoghe nọ. Ne emwa na kha wẹẹ igho kevbe emwi ewe ẹre ọ ya ọmwa mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko, ohoghe vbe nọ. Ọ vbe ya ima gban egbe ne iziro nọ ma gba kevbe uyinmwẹ nọ gha sẹtin rhie ikuanegbe ne ima. Nọnaghiyerriọ, ọ khẹke ne ima hia ne ima gha mwẹ avbe akpa na. *w18.12* 20 ¶6-7

Saturday, July 11

Emwa mwẹ gha wa tọ zẹvbe erhan.
—Aiz 65:22.

Ẹmwẹ akhasẹ na khare wẹẹ, emwa nagbọn “gha wa tọ zẹvbe erhan.” Erhan eso tọ sẹ ukpo arriasẹn nibun. Emwi nọ khian sẹtin ya emwa nagbọn tọ sẹ vbenian, ọre deghẹ iran i khuọnmwi hiehie. Ẹghẹ ne ẹmwẹ akhasẹ nọ rre ebe Aizaia na, khian ya mwẹ amusẹ, ọre ẹghẹ ne emwa nagbọn khian ya gha rre Paradais! Emwi ọyunnuan khian gha nọ! Muẹn roro, vbene ẹmwẹ akhasẹ na guan kaẹn sin ya rhiẹre ma wẹẹ, e paradais dee vbe odaro: Osanobua gha fiangbe emwa hia vbe uhunmwu otagbọn. Emwa dan kevbe avbe aranmwẹ ni khọ i khian ghi gha rhie ikuanegbe ne emwa. Avbe arhuaro, ayin ehọ, kevbe uke ghi khian emwa ne egbe rran rẹn. Emwa hia ghi sẹtin gha bọlọ owa obọ iran, iran gha kọ emwi okọ, iran ghi vbe rhọ re. Te iran khian kakabọ gha tọ, iran gha tọ sẹ okperhan, nọ rhiema wẹẹ, iran i khian ghi gha wu. Vbene ẹmwata, e Baibol suigiẹ yọ wẹẹ, ena hia gha sunu vbe odaro. Vbọrhirhighayehẹ, emwa eso ne ima kporhu ma sẹtin kha wẹẹ, ẹmwẹ akhasẹ na, ma wa kha wẹẹ, e paradais dee vbe odaro. Vbọ ya uwẹ gele yaeyi wẹẹ, ẹghẹ dee, ne ehe hia vbe uhunmwu otagbọn khian ya gha re paradais? Ẹmwẹ ne Jesu tae ma izigan ọkpa, sẹ nọ gha ya ima gha mwẹ iyayi ne ẹi beghe.—Luk 23:43. *w18.12* 5 ¶13-15

Sunday, July 12

Wa gie Osanobua fi uwa werriẹ vbe uwu egbe vbekpa nọ gha na fi ekhọe uwa werriẹ.—Rom 12:2.

Te ekhọe fi werriẹ. Sokpan, afiwerriẹ vbenian hẹnhẹn egbe yan emwi ne ima mu roro. Ma ghaa ru erria yan emwi ni yẹẹ Jehova, ọ ghi gele do vẹẹ ne ima rẹn wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre ọ maan sẹ. Ọna ẹre ọ khian ghi ya ima do gha mwẹ iziro ekhọe ọghe Osanobua. Ne ima mieke na sẹtin do gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre, ọ ma khẹke ne ima “ya egbe ba emwi ne agbọn na ru.” Ọna rhie ma wẹẹ, ọ khẹke ne ima gban egbe ne emwi ke emwi ni gbodan ye ilele ọghe Osanobua, ọre emwi ne ima ghee nọ, ra emwi ne ima danmwehọ re. Ne ima mieke na rẹn vbene ibude na ru ekpataki sẹ hẹ, gi ima ru igiemwi yọ. Ọmwa nọ ma hoo ne irẹn gha khuọnmwi keghi rri evbare nọ maan. Sokpan, ọmwa na kha na ghaa rri evbare nọ kẹkẹ ba re vbo? Ọni rhiema wẹẹ, evbare esi nọ re i ghi mwẹ esa nọ ye. Evbare orhiọn ne ima re i khian vbe gha mwẹ esa nọ ye, deghẹ ima gi iziro ọghe emwa nagbọn mu ima ekhọe rhia. *w18.11* 21 ¶14-15

Monday, July 13

Khẹ ye egbe, ya ẹmwata ru ugbẹkun rhie gba.
—Ẹfis 6:14.

Ọ khẹke ne ima ta mu olọ yan rẹn wẹẹ, adia ni rre Baibol ẹre ima khian ya gha ru emwi vbe arrọọ ima. E Baibol keghi ye ẹmwata gie ugbẹkun ọghe ivbiyokuo. Vbe ẹghẹ nẹdẹ, ugbẹkun ẹre ọ degue ẹkun ovbiyokuo ne ẹi ghẹ mieke na miẹn ikuanegbe. Ne ugbẹkun mieke na gbogba gae ovbiyokuo, ọ khẹke nọ situa. Ọ ma na situa, ọ ghi khian ọlọghọmwa ne ovbiyokuo. De vbene ugbẹkun ọghe ẹmwata ya gbogba gae ima hẹ? Ma ghaa tie Baibol vbe ẹghẹ hia, ọ ghi ya ima gha mwẹ iziro nọ gbae, ọ ghi ru iyobọ ne ima ya gha ru azẹ nọ maan, ọ ghi vbe ya ima mudia gbain vbe ima ghaa werriẹ aro daa edanmwẹ. Ovbiyokuo ne aro gbannọ i khian sẹ ugbẹkun ọghẹe rae ye owa gha rrie okuo, te ọ wa vbe khẹke ne ima gha lele ilele ni rre Baibol vbe arrọọ ọghe ima. *w18.11* 12 ¶15

Tuesday, July 14

Ẹmwata . . . sẹ ne a ha osa yi, sokpan, emwi ighobioye nọ ma kei ne a khiẹn nọ.—Itan 23:23.

Ẹrhiọn ẹre ima loo ne ima mieke na rẹn ẹmwata nọ rre Baibol. Te ima gha sẹ emwi nibun rae ne ima mieke na sẹtin gha mwẹ irẹnmwi na. Zẹ vbene ebe Itan khare, ma gha ghi "ha osa" ye "ẹmwata" nẹ, ọ ma khẹke ne ima khiẹn ọnrẹn. Ọni ọre wẹẹ, ma gha miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi nẹ, ọ ma khẹke ne ima lahin vbọ rre. Ọ mwẹ osa na hae ye emwi ọhẹ. Evba ya ẹmwẹ na kha, "ha osa" yọ, nọ re ẹmwẹ Hibru na loo ro vbe ebe Itan 23:23, ọre "na hia, na gha mwẹ emwi." Emwi ne ẹmwẹ na demu ọre wẹẹ, ọmwa ghi rhie emwi nọ ghaan ladian nọ mieke na gha mwẹ emwi ọvbehe nọ ghaan. Gi ima ru igiemwi yọ vbenian. Ọmwa nọ khiẹn ebanana gha yae wewe ne ima do vio ebanana ọghe ọhẹ, ebanana nii i khian ye owẹ ọre khian gha die owa ima. Te ima gha tobọ ima gha rrie ẹki, nọ mieke na sẹ ima obọ. Ebanana ọhẹ nọ, sokpan, ẹghẹ kevbe ẹrhiọn ẹre ima ya khian gha rrie ẹki. Erriọ ẹmwata na "ha osa yi" vbe ye. Ai ye igho dọe, sokpan, te ima gha loo ẹrhiọn ne ima mieke na sẹtin gha rre odẹ ọghe ẹmwata. *w18.11* 4 ¶4-5

Wednesday, July 15

Aro ọre kegha fi wain wain vbe owẹn, ukpọn rẹn keghi fuọfua vbe ukpa.—Mat 17:2.

Jesu keghi viọ e Pita, Jems kevbe Jọn ba egbe gha rrie uhunmwu oke nọ yo ghetee. Vbe iran rre uhunmwu oke nii, iran keghi miẹn umian ọghe ọyunnuan. Ugbaro Jesu kegha fi wain wain, ukpọn ọnrẹn na gha fua vbe na ghee ukpa. Orhunmwu eva ni yevbe Mosis kevbe Elaija na gha gu Jesu guan vbekpae uwu ẹre nọ bu otọ kevbe vbe nọ khian ya rhiọ kpaegbe. (Luk 9:29-32) Vbe iyeke ọni, okuku nọ fi wain wain keghi rhu gue iran, evbani, ẹre urhu Osanobua na guan ke ẹrinmwi rre. Umian nii keghi rhiẹre ma, uyi kevbe ẹtin ne Jesu khian gha mwẹ zẹvbe Ọba ọghe Arriọba Osanobua. Umian nii ẹre ọ rhie igiọdu ne Jesu nọ na sẹtin zinegbe oya kevbe uwu obalọ. Umian nii vbe ya amuẹtinyan ọghe erhuanegbe Jesu wegbe sayọ, ọ vbe ru iyobọ ne iran ya da imudiase ọghe iran yi vbe ọwara ukpo nibun ne iran ya rhiegba ye ugamwẹ. Odẹ ukpo 30 ghi gberra nẹ, e Pita na guan kaẹn umian na guan kaẹn na, nọ rhiema wẹẹ, e Pita ma zẹdẹ mianmian emwi ọyunnuan ne iran miẹn vbe asọn nii.—2 Pit 1:16-18. *w19.03* 10 ¶7-8

Thursday, July 16

Ma ghi gha hia ne ima gha rhiema wẹẹ, eguọmwadia Osanobua ma khin, . . . vbekpae ikporhu ẹmwata.—2 Kọr 6:4, 7.

De odẹ ọkpa ne eguọmwadia e Jehova ya lughaẹn ne emwa ni rre ugamwẹ ohoghe? Ma keghi "ta ẹmwata." (Zẹk 8:16, 17) Ọ khẹke ne ima gha ta ẹmwata ma ẹgbẹe ima, erhunmwuyẹn, avbe ọse ima kevbe emwa ne ima gu winna. Deghẹ igbama ẹre u khin, ghẹ gha ya egbe ta ihua rhunmwuda u hoo ne u gua usun ro. Ọna ẹre ọ si ẹre ne igbama eso na yin uyinmwẹ agabagebe. Iran ghi ba gha yin vbe na ghee emwa esi vbe iran ghaa rre uwu ẹbu etẹn kevbe ẹgbẹe iran, sokpan iran ghaa rre uwu ẹbu ihua iran ne ẹi ga e Jehova kevbe iran ghaa loo intanẹt, iran ghi fi werriẹ. Igbama vbenian sẹtin gha roro ẹre wẹẹ evbibiẹ iran, etẹn vbe iko kevbe Osanobua ma rẹn emwi ne iran ru. Vbene ẹmwata, te iran mu egbe iran rẹrẹ. (Psm 26:4, 5) E Jehova rẹn

emwa ni ya “ukpunu” kẹkan gae. (Mak 7:6) Ọ khẹke ne ima lele adia na, nọ rre ebe Itan nọ khare wẹẹ: “Ghẹ gha gbọvo emwa ni ru orhukhọ, gha mwẹ imuohan ọghe Jehova vbe ẹghẹ hia.” —Itan 23:17. *w18.10* 9 ¶14-15

Friday, July 17

Ahoẹmwọmwa ọre Osanobua khin, ọmwakọmwa ne ọ mwẹ ahoẹmwọmwa keghi gu Osanobua rrọọ vbuwe akugbe, Osanobua vbe gu ọmwa nii rrọọ.—1 Jọn 4:16, NW.

Eguọmwadia Osanobua vbe uhunmwu otagbọn hia keghi re ẹgbẹe ọkpa ni hoẹmwẹ egbe iran. (1 Jọn 4:21) Ẹghẹ hia ẹre iran ya rhie ahoẹmwọmwa na ma. Iran keghi rhiẹre ma vbe odẹ nibun, vbe na ghee ẹmwẹ ne iran taa kevbe obọ esi ne iran ya mu egbe. Ma ghaa mwẹ amuroro daa egbe, te ima ya egbe taa Osanobua. (Ẹfis 5:1) Jesu keghi ya egbe ta Erhae vbe odẹ nọ gbae. Obọ esi ẹre ọ ya gha mu emwa hia. Ọ keghi kha wẹẹ: “Wa bu mwẹ gha dee, wa hia ne ihẹ nọkhua ne ọ mu wọọ re egbe. I gha rhie ikẹtin ne uwa . . . , ọmwa ne ọ fu kevbe ne ọ mu egbe rriotọ ọre imẹ khin.” (Mat 11:28, 29) Ma ghaa mu ọghe “ivbiogue” roro vbe na ghee Jesu, te ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova, ọna gha ya ima miẹn afiangbe vbe obọ re. (Psm 41:1) Nọnaghiyerriọ, gi ima gha mwẹ amuroro dae emwa vbuwe ẹgbẹe, vbuwe iko kevbe vbe ima ghaa rre ikporhu. *w18.09* 28 ¶1-2

Saturday, July 18

Emwa ni gu Osanobua winna ẹre ima khin.—1 Kọr 3:9, NW.

Odekun ẹrhia gha sunu, ẹkpotọ keghi kie ne eguọmwadia Osanobua ya ru iyobọ nọ khẹke ne etẹn ni gualọ iyobọ. Ma sẹtin ru iyobọ igho ne etẹn ni rre ibavbaro. (Jọn 13:34, 35; Iwinna 11:27-30) Ma sẹtin vbe gu iran dọlọ owa ni guọghọ yi ra ma ghi gu iran kpẹ huan. Ọtẹn nokhuo Gabriela nọ ke Poland rre keghi miẹn iyobọ vbenian vbe amẹ mu owa re. Ọ ma sẹtin ghọghọ vbe etẹn ni rre ẹdogbo nii do ru iyobọ nẹẹn. Ọ keghi kha wẹẹ: “Esa i rrọọ ne I ya gha guan kaẹn emwi ewe ni wiri. Afiangbe ne I miẹn ẹre ọ khẹke ne I ya gha na iyẹn. Emwi nọ sunu na, ẹre ọ ghi gele ya mwẹ do rẹn wẹẹ, ukpamuyọmọ nọ hiunsi nọ, ne a gha rre otu e Jehova, ọyẹnmwẹ na vbe miẹn vbọ i gia gie.” Erriọ etẹn nibun ni miẹn iyobọ vbenian kevbe ni rhiegbe ladian ya ru iyobọ, vbe ya mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko.—Iwinna 20:35; 2 Kọr 9:6, 7. *w18.08* 26 ¶12

Sunday, July 19

Gha ye gbe vbekpa iro ne u zẹ. —Itan 4:23.

Ne ima mieke na sẹtin gha gbogba gae ẹkokoudu ọghe ima, ọ khẹke ne ima rẹn emwi nọ gha sẹtin muẹn rhia, vbe iyeke ọni, ma ghi zẹ emwi ru. Vbene a ya loo ẹmwẹ na, “gbogba ga” keghi ye ima re rre, iwinna ọghe ọbodẹ. Vbe ẹghẹ Solomọn ne Ọba, ikpia ni bodẹ keghi mudia ye uhunmwu ogba ekẹn nọ lẹgae ẹvbo. Iran gha wa bẹghe eghian vbe urria, iran ghi kpe okpe. Igiemwi na keghi ya ima rẹn emwi nọ khẹke ne ima ru vbe Esu gha khian mu ima ekhọe rhia. Vbe ẹghẹ nẹdẹ, te ikpia ni bodẹ vbe uhunmwu ogba ekẹn kevbe ni bodẹ vbe onurho ẹvbo winna kugbe. (2 Sam 18:24-26) Ikpia na ni bodẹ, ẹre ọ khui onurho ẹvbo, ẹghẹ ke ẹghẹ ne iran ya bẹghe wẹẹ eghian dee. (Neh 7:1-3) Ma ghaa ye Baibol dia ekhọe ọguọmwaziro ọghomwa, ọ ghi gha winna vbe na ghee ọbodẹ vbe Esu ghaa hoo nọ mu ima ekhọe rhia. Ẹghẹ ke ẹghẹ ne ekhọe ọguọmwaziro na ya ya obọ sekhae ne ima, o khẹke ne ima zẹ emwi ru. *w19.01* 17 ¶10-11

Monday, July 20

Iran sẹtin gha ga, deghẹ iran i mwẹ ozan.—1 Tim 3:10, NW.

Ilele ni rre Baibol ẹre ọ khẹke nọ gha re omwa ne a ya rẹn deghẹ igbama gbegba, ẹi re ilele erre avbavbotọ. (2 Tim 3:16, 17) Adeghẹ ediọn i lele ilele ni rre Baibol, iran ghi gha si igbama ni te gbegba ghee iyeke. Vbe otọ ẹvbo ọkpa, ediọn keghi mu iwinna ne kpataki ne ọguọmwadia iwinna ọkpa. Ediọn vbe iko nii wa kue yọ wẹẹ ọguọmwadia iwinna nii somwa nọ gha ga zẹvbe ediọn vbe iko sokpan iran ma kue zẹ ọre ye ukpo ediọn. Ediọn eso vbe iko ne a kha na, keghi kha wẹẹ, ọguọmwadia iwinna nii ru ọvbokhan gbe rhunmwuda ọni, ọ ma gbegba. Erriọ ẹbu ediọn nii ya si ọtẹn na ghee iyeke. Iyẹn nọ sẹ obọ rhiẹre ma wẹẹ, emwi vbenian wa sunu vbe ehe nibun. Vbene ẹmwata, ọ gele wa khẹke ne ima gha ya ilele ni rre Baibol ru emwi, ẹi re ilele erre avbavbotọ ọghe ẹvbo ne ima ye. Odẹ vbenian ẹre ima khian ya rhiẹre ma wẹẹ ima i ghee ikpanro bu ohiẹn emwa zẹvbe na ghee Jesu.—Jọn 7:24. *w18.08* 12 ¶16-17

Tuesday, July 21

Gha danmwehọ ẹmwẹ nẹ, u kegha rhie ewanniẹn yọ, adeghẹ ẹi re vberriọ, te u ru emwi ọzuọ nọ vbe yagha ọmwa.—Itan 18:13.

Ọ ma khẹke ne ima gheghe gha ya efoni ra e kọmputa gie uhunmwu ne ima rhirhi miẹn. Arriọba mu awua ye iwinna ima vbe otọ ẹvbo eso. Eghian sẹtin gha wewe iyẹn nọ gha ya ohan gha mu etẹn, ra iyẹn nọ gha si ighaegbe ye uwu ẹbu etẹn. Emwi vbenian sunu vbe Soviet Union. Avbe olakpa ọghe Soviet Union ne a ghaa tie ẹre KGB kegha wewe iyẹn ohoghe vbekpae etẹn eso ne emwa nibun wa rẹn vbe Germany. Iran wẹẹ avbe etẹn na ya egbe ba avbe olakpa ọghe arriọba e Germany. Etẹn nibun na gele ya ohoghe nii yi. Vbọ ghi kẹrikian? Enibun na kpa hin otu e Jehova rre. Eso ye werriegbe gha die otu e Jehova, sokpan eso ma ghi rre. (1 Tim 1:19) De emwi nọ khẹke ne ima ru ne emwi vbenian ghẹ mieke na sunu? Ghẹ gha wewe iyẹn ohoghe. Ẹi re ẹmwẹ hia ne u họn ẹre ọ khẹke ne u yayi. Hia ne u rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ. *w18.08* 4 ¶8

Wednesday, July 22

I tama ruẹ nian vbe ẹrẹna, u gha gu mwẹ gha rre Paradais. —Luk 23:43, NW.

Vbe Baibol nẹdẹ, na ka wa ya urhuẹvbo e Grik gbẹnnẹ, a ma mobọ gha loo e kọma. Inọta nọ ghi rre evba nia ọre wẹẹ: De emwi ne Jesu gele tama izigan nii? Te Jesu tama rẹn wẹẹ, "I tama ruẹ nian, ẹrẹna u gha gu mwẹ gha rre Paradais"? Ra te ọ tama rẹn wẹẹ, "I tama ruẹ nian vbe ẹrẹna, u gha gu mwẹ gha rre Paradais"? Yerre wẹẹ, Jesu ka tama erhuanegbe ẹre wẹẹ: "Ovbi Ọmwa gha ya avan eha kevbe asọn eha vbe uwu otọ." (Mat 12:40; 16:21; 17:22, 23; Mak 10:34; Iwinna 10:39, 40) Nọnaghiyerriọ, Jesu ma kpa gha rrie Paradais rhọkpa vbe ẹdẹnẹderriọ ne irẹn vbe izigan nii wu. "Idin" ẹre Jesu ghaa ye vbe ikpẹdẹ eha, e Jehova ke huẹn ọnrẹn kpaegbe. (Iwinna 2:31, 32) Izigan nii ma rẹn wẹẹ, e Jesu ka gu avbe ukọ ẹre ta ile wẹẹ, iran gha deba irẹn kha vbe ẹrinmwi vbe Arriọba Osanobua. (Luk 22:29) Yevbesọni, izigan nii ma dinmwiamẹ, a ma vbe ya orhiọn nọhuanrẹn hannọ rẹn zẹ. (Jọn 3:3-6, 12) Ọna ya ima rẹn wẹẹ, e paradais nọ khian gha rre *uhunmwu otagbọn,* ẹre Jesu ghaa guan kaẹn vbọ ru eyan nii. *w18.12* 6 ¶17-18, 20-21

Thursday, July 23

Do ma Osanobua ne ima, ne ọ gha viọ ima khian rhunmwuda ma ma ghi rẹn emwi ne ọ ghi ru oko na ighẹ Mosis.—Ẹks 32:1.

Ọ ma rhie ẹghẹ hiehie, Ivbi Izrẹl ke suẹn gha ga ẹkhuia ẹmila. Agharhemiẹn wẹẹ iran sọtẹ dae Jehova, iran na ye gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, obọ ọghe Jehova ẹre iran ye. Uhiẹn Erọn keghi tie ugie ẹbọ nii idugie ọghe ugamwẹ e Jehova. Vbe Jehova a ghi ru? Ọ wa sọnnọ e Jehova. Ọ keghi tama e Mosis wẹẹ Ivbi Izrẹl "fa egbua nẹ, iran he mwẹ ye otọ. Iran wa lahin odẹ ne I yi ẹre iyi, ne iran gha lele." Te Jehova khian ghi te wabọ Ivbi Izrẹl rua rhunmwuda, emwi ne iran ru wa kakabọ sọnnọẹn. (Ẹks 32:5-10) Sokpan, e Jehova keghi mwẹ itohan dae Ivbi Izrẹl, ọ ma ghi fuẹn iran rua. (Ẹks 32:14) Agharhemiẹn wẹẹ Erọn ẹre ọ ma ẹkhuia ẹmila ne Ivbi Izrẹl ghaa gho, ọ keghi fiwerriẹ, ọ na deba Ivbi e Livai gha rre obọ ọghe Jehova. Iran ni mwẹ ẹkoata keghi kpa hin uwu ẹbu Ivbi Izrẹl ni sọtẹ rre. Azẹ ne iran ru nii, ẹre ọ zẹe ighẹ iran miẹnfan rhunmwuda, arriaisẹn emwa nibun ẹre ọ wulo vbe ẹdẹrriọ ba ẹmwẹ ẹbọ ne a ga. Sokpan, e Jehova keghi ru eyan wẹẹ, irẹn gha fiangbe Ivbi Izrẹl ni ya ekhọe hia gha rre obọ ọghe irẹn.—Ẹks 32:26-29. *w18.07* 20 ¶13-16

Friday, July 24

Wa gha begbe vbe egbe iran ni maa emwa Uhi, ni . . . hoo ne a gha kpe tuẹ iran vbe ẹki, aga iran ni gbakhia ọre iran hoo ne iran gha tota yi vbe . . . ehe ne a na gbe ẹbu rri evbare.—Luk 20:46.

De uyi nọ gele hiunsi sẹ? Ẹi re uyi ne emwa miẹn vbe owebe, okpe ẹki ne a do ra vbe iku isasa egbe. Sokpan, e Pọl ya ima rẹn uyi nọ ghi sẹ ehia vbọ khare wẹẹ: "Wanwan na nian, vbene uwa ghi na rẹn Osanobua nẹ, ra ne I wa kha wẹẹ, *vbene Osanobua ghi na rẹn uwa nẹ,* vbọzẹe ne uwa na hoo ne uwa dọlegbe bu avbe orhiọn ẹwobi ne vburriẹ ni . . . gha khian yi? Vbọzẹe ne uwa na dọlegbe hoo ne uwa gha re eviẹn iran?" (Gal 4:9) Vbene ẹmwata, ọ keghi re ukpamoyọmọ nọ hiunsi, ne Osa ne Udazi nọ kha yaẹn agbọn vbe ẹrinmwi na rẹn ima. Uyi nọ sẹ ọre i ghi rrọọ! E Jehova gele hoo ne ima gha gu irẹn mu obọ zẹvbe ọse. Ọgbenbe ọkpa keghi kha wẹẹ: "Ẹi ghi rhie aro gberra ima vbe ima gha khian ọsiọre nẹ." Osanobua gha gele ye ima ẹro zẹvbe ọsiọre, ọni ọre agbọn maan ima nẹ.—Asan 12:13, 14. *w18.07* 7-8 ¶3-4

Saturday, July 25

I mu igiodẹ ruẹ roro.—Psm 119:99.

Ne ima mieke na gha miẹn ere vbe uhi Osanobua, te ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ yọ. (Emọs 5:15) Vbe ima khian ya sẹtin gha lele adia na hẹ? Te ọ khẹke ne ima gha ya aro ne Jehova ya ghee emwi ghee ẹre. Vbe igiemwi, gia kha wẹẹ u i vbiẹ ẹse vbe asọn. Rhunmwuda ọni, ọbo ebo nọ gbaroghe ruẹ keghi tama ruẹ aro evbare ne u khian gha re, aro iku isasa egbe ne u khian gha ku kevbe afiwerriẹ eso ne u gha ru vbe arrọọ ruẹ. U ghi lele adia na, u na do gha vbiẹ ẹse. Ẹi mwẹ u ma gbọyẹmwẹ ye iyobọ ne obọ ebo nii ru nuẹn. Errio uhi ọghe Osanobua vbe ye ne ima. Ma ghaa lele avbe uhi na, ma i miẹn ikuanegbe ne orukhọ si ye ọmwa egbe. Ma ghi do gha mwẹ adogbannọ vbe arrọọ ọghe ima. Vbe igiemwi, e Baibol wẹẹ ne ima ghẹ rra, ne ima ghẹ si uma dan, ne ima ghẹ taa ohoghe, ne ima ghẹ gu orhiọn dan mu obọ kevbe ne ima gha gban egbe ne oghẹ. (Itan 6:16-19; Arhie 21:8) Ma ghaa lele avbe adia na, afiangbe nọkhua ẹre ima miẹn vbọ. Ọna ẹre ọ ghi ya ima gbọyẹmwẹ ye uhi Osanobua, ọ ghi vbe ya ima họemwẹ Osanobua sayọ. *w18.06* 17 ¶5-6

Sunday, July 26

Ọba avbe Ju wẹ khin ra?—Jọn 18:33.

Ọ gha kẹ, ohan ghaa mu e Pailet wẹẹ Jesu gha ya Ivbi e Ju sọtẹ daa arriọba e Rom. Sokpan, e Jesu keghi wanniẹn wẹẹ: 'Arriọba mwẹ i re ọghe emwa nagbọn.' (Jọn 18:36) Jesu keghi gie Pailet rẹn wẹẹ, irẹn i mwẹ obọ vbe otu azẹ ọghe emwa nagbọn rhunmwuda, ẹrinmwi ẹre a khian na mu arriọba ọghe irẹn gbọọ. Ọ na vbe tama e Pailet wẹẹ, te irẹn rrie agbọn do gie emwa rẹn "ẹmwẹ ẹmwata." (Jọn 18:37) Jesu wa rẹn iwinna ne Erhae wẹẹ ne ọ do ru vbe agbọn. Ma gha vbe rẹn iwinna ne Jehova waa ima re, ma i khian gha mwẹ obọ vbe emwi ke emwi nọ dekaẹn otu azẹ. Ekhọe ima i khian vbe gha winna ghee odọ hiehie. Vbene ẹmwata, ọna i zẹdẹ khuẹrhẹ. Ọgbaroghe ọghe otako ọkpa keghi kha wẹẹ, "Emwa nibun vbe ẹdogbo ne ima ye keghi gbe olighi rhunmwuda iran gualọ afiwerriẹ vbe arriọba. Nibun keghi sinmwi oseghe ẹvbo rhunmwuda iran yayi wẹẹ, ovbi ẹvbo iran ghaa rre ukpo arriọba ẹre agbọn khian na maan iran. Nọ ya maan ọre wẹẹ, etẹn ni rre ẹdogbo na wa mwẹ akugbe, iran wa vbe rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Iran ya izinegbe diakhẹ Osanobua ne ọ do sọfurre ye ọlọghọmwa ne ima werriẹ aro daa ya sẹ egbe uyinmwẹ a gbe ọmwa ekueku." *w18.06* 4-5 ¶6-7

Monday, July 27

Wa mu aro igbinna da Esu, ọ gha lẹ hin ehe ne uwa ye rre.—Jems 4:7.

Ebe eha kẹkan vbe abọ ọghe Baibol ne a ye Hibru gbẹn nọ re 1 Krọnikol, Job kevbe Zẹkaraia ẹre ọ sunu ye Setan, nọ re ovan ọghe odibo ne a guan kaẹn na. Evba ye Setan kha ọre ọmwa "Nọ Gbodan." Vbọzẹe ne Baibol ma na mobọ guan kaẹn Esu a te miẹn wẹẹ Mẹzaia rre? Ọ gha kẹ, e Jehova ma hoo ne okha ọghe Esu mu ehe nọkpọlọ gbe vbe abọ ọghe Baibol ne a ye Hibru gbẹn rhunmwuda, te a gbẹn abọ ọghe Baibol na, ne emwa mieke na rẹn Mẹzaia ne iran mieke na lele ukpowẹ ọghẹe. (Luk 24:44; Gal 3: 24) E Mẹzaia ghi rre nẹ, Jehova keghi loo irẹn vbe erhuanegbe ẹre ya gi ima rẹn ẹmwata vbekpae Esu kevbe avbe odibo ni deba re sọtẹ daa Osanobua. Te emwamwa na wa gbe ye uviẹn rhunmwuda, Jesu kevbe etẹn ne a hannọ zẹ ẹre Jehova khian loo ya wabọ Esu kevbe ekpayẹ ọre. (Rom 16:20; Arhie 17:14; 20:10) Ọ mwẹ ehe ne ẹtin Esu sẹ. E Jehova, Jesu kevbe avbe odibosa rre ima iyeke. Iran gha sẹtin ru iyobọ ne ima ya mudia gbain vbe odaro isievẹn ọghe Esu. *w18.05* 22-23 ¶2-4

Tuesday, July 28

Abọ nọ ma mọ vbọ, ọ ghi fiaẹn mu fua.—Jọn 15:2.

Ma ghaa mọ ọmọ erhan, ẹre Jehova khian na gha ghee ima zẹvbe eguọmwadia ọghẹe. (Mat 13:23; 21:43) Nọnaghiyerriọ, vbe erre na, nọ rre ebe Jọn 15:1-5, ọmọ erhan nọ khẹke ne Ivbiotu e kristi gha mọ i re na do ya emwa khian erhuanegbe Kristi. (Mat 28:19) Ọ ghaa yerriọ, ọ ghi ye vbe na miẹn wẹẹ, etẹn ni mwẹ amuẹtinyan, ni ma sẹtin ya emwa khian erhuanegbe Kristi, rhunmwuda ne emwa i na gbọyẹmwẹ ye iyẹn nọ maan vbe ako ne iran na kporhu, ẹre ọ ghi re abọ erhan nọ ma mọ ọmọ erhan vbe erre ọghe Jesu. Sokpan, ẹi zẹdẹ errio hiehie. Ma i sẹtin kpikpi emwa ne iran do khian erhuanegbe Jesu. Yevbesọni, e Jehova nọ re ahoẹmwọmwa i khian waa ima iwinna ne ima i sẹtin ru. Iwinna ne ima gha sẹtin ru ẹre Osanobua waa ne ima. (Diut 30:11-14) Vbọ ghi re ọmọ erhan nọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi mọ? Ọ keghi re emwi ne ima hia gha sẹtin ru. Ọni ọre ikporhu iyẹn nọ maan.—Mat 24:14. *w18.05* 14 ¶8-9

Wednesday, July 29

Ivbi erha uwa ne Esu ọre uwa khin, . . . [*ọhọnhoghe*] *nọ, kevbe erha ohoghe hia.—Jọn 8:44.*

Te avbe ọkaolotu ugamwẹ ohoghe ghi wa kpọ kua vbe ẹdẹnẹrẹ. Eso tie egbe iran e pastọ, rabbi, swami kevbe ohẹn. Vbene a ghee avbe Farisi nẹdẹ, iran i gi emwa 'rẹn ẹmwata ne ọ rre ẹmwẹ Osanobua,' iran keghi "fi ẹmwata ne ọ rre ẹmwẹ Osanobua werriẹ ya khian ohoghe." (Rom 1:18, 25) Usun ohoghe ne iran ta ọre wẹẹ, ọ gha kẹ ọmwa ya miẹn Jesu yi nẹ, ọni ọre ọ miẹn fan nẹ, evbọ rrọọ i wu, te ọmwa la ọmwa rre kevbe wẹẹ, ọ ma de emwi nọ rhiae vbe odaro Osanobua deghẹ ikpia vbe ikpia rọnmwẹ egbe ra deghẹ ikhuo vbe ikhuo rọnmwẹ egbe. Emwa ni khaevbisẹ wa vbe ta ohoghe ya mu emwa rẹrẹ. Vbe ne ẹi khian ghi kpẹ gbe, iran gha vbe ta ohoghe ọhanabe ọvbehe. Iran ghi kha wẹẹ, ọfunmwegbe kevbe agbẹkunsotọ rre ehe hia. Sokpan, udemwurri ẹre ọfuan khian ya rruan iran. Iran gha suẹn gha ta ohoghe na, ọ ma khẹke ne ima yae yi, rhunmwuda ma rẹnrẹn wẹẹ, te ẹdẹ ibuohiẹn ọghe Jehova khian rre vbe udemwurri, zẹvbe ne oyi rre vbe asọn. —1 Tẹs 5:1-4. *w18.10* 7-8 ¶6-8

Thursday, July 30

Ọ khẹke ne uwa gha ru iyobọ ne emwa ni vburriẹ, uwa ghi vbe gha yerre ẹmwẹ ne Jesu tae vbe ọ khare wẹẹ, "na gha rhie ne emwa ọvbehe ẹre oghọghọ ye sẹ na gha ghee emwa ọvbehe obọ."—Iwinna 20:35, NW.

E Jesu keghi loo avbe etẹn ne a hannọ zẹ kevbe avbe okoro ra "ọkaolotu" ọghe oghẹn ne gbiri ya gbaroghe etẹn ne orhiọn gbe yọ re iwu. Iwinna ne kpataki ẹre avbe ediọn na ye vbe iko. Vbọrhirhighayehẹ, ẹi re iran ẹre ọ tae ye etẹn obọ wẹẹ, ghee emwi ne iran gha yayi, sokpan iwinna ne iran "deba" etẹn ru, keghi ya etẹn sọyẹnmwẹ. (Aiz 32:1, 2; 2 Kọr 1:24) Ukọ e Pọl keghi rhie igiemwi esi yotọ ne ediọn. Vbe ebe nọ gbẹn gie etẹn ni ghaa werriẹ aro daa ukpokpo vbe Tẹsalonaika, ọ keghi kha wẹẹ: "Rhunmwuda ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ ghee uwa, ma keghi wa mu egbe ne a ya ghae ne uwa, ẹi re nene iyẹn nọ maan ọkpa ọghe Osanobua, sokpan, kevbe ẹdẹ agbọn ima. Wa kegha ghan ne ima ẹsẹse." (1 Tẹs 2:8) E Pọl keghi gi ima rẹn wẹẹ, ẹi re ẹmwẹ ne unu ọkpa ẹre a ya rhie igiọdu ne emwa ọvbehe, ugbẹnso te ọ khẹke ne ima zẹ emwi ru. Ọna ẹre ọ si ẹre ne Pọl na ta ẹmwẹ nọ rre ako ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian, ma ediọn ni rre iko Ẹfisọs. *w18.04* 21 ¶6-8

Friday, July 31

Orhiọn . . . ọre Nọyaẹnmwa [*khin*]. *Ehe ke ehe ne orhiọn Nọyaẹnmwa a rhirhi gha ye, a yan egbe ọmwa rre evba.—2 Kọr 3:17.*

Ne Jehova mieke na fan ima hin imu rre, te ima gha "werriẹ aro ghee" ehe nọ ye, ọni nọ wẹẹ, ma gha gu ẹre mu obọ. (2 Kọr 3:16) Ivbi Izrẹl ni ghaa rre uwu ato vbe ẹghẹ nii ma gha ye aro ne Jehova ya ghee emwi ghee ẹre. Ekhọe nọ rri ẹre iran ghaa mwẹ. Te ọ yevbe na mu emwi gue iran ekhọe rhunmwuda, e Jehova ghi fan iran hin imu rre nẹ vbe Igipt, iran na gha loo afanvbimu nii ya ru ọghe enegbe iran. (Hib 3: 8-10) Afanvbimu ne Jehova ya orhiọn nọhuanrẹn ọghẹe rhie ne ọmwa gberra ne a fan ọmwa hin imu ọghe ọviẹn rre. Emwa nagbọn i sẹtin fan ọmwa hin imu ne a guan kaẹn na rre. E Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ ẹtin ne a ya fan emwa hin ẹtin orukhọ kevbe uwu rre, irẹn ọ vbe fan ọmwa hin imu ọghe ugamwẹ ohoghe rre. (Rom 6:23; 8:2) Ọna ọre afanvbimu ne gele gele! Ai miẹn emwi ne a ya gie ẹre. Yevbesọni, ọmwa gha sẹtin gha sọyẹnmwẹ afanvbimu na, ọ gha khọn rẹn nọ gha re ọviẹn ra oleghan.—Gẹn 39:20-23. *w18.04* 9 ¶3-5

Saturday, August 1

Osanobua rhiema ima nẹ vbene irẹn kakabọ hoẹmwẹ mwa sẹ hẹ, ẹghẹ ne ima na gha re emwa orukhọ ẹre Kristi na wu ne ima. —Rom 5:8.

Ẹghẹ hia, ẹre ima ya ruẹ vbekpae emwi ne Jehova kevbe Jesu he ru ne ima vbe iko. Ọyẹnmwẹ nọ sẹ ima ẹre ọ ya ima hia vbe odẹ ke odẹ, ne ima gha ya egbe tae Jesu vbe ẹdẹgbegbe. (2 Kọr 5:14, 15) Ekhọe ima vbe gua ima kpa ya rhie urhomwẹ ne Jehova rhunmwuda adẹwerriegbe nọ kpemehe ẹre. Ewanniẹn ne ima zẹ vbe iko keghi re odẹ ọkpa ne ima ya rhie urhomwẹ gie Jehova. Ma keghi rhiẹre ma wẹẹ ima gele hoẹmwẹ e Jehova kevbe Jesu deghẹ ima mu egbe ne ima ya sẹ emwi hia rae rhunmwuda ugamwẹ ọghe Jehova. Ma keghi sẹ emwi eso rae ne ima mieke na sẹtin yo iko. Vbe ehe nibun, ẹghẹ ota ẹre etẹn ya do iko, ẹghẹ na, egbe wọọ enibun nẹ. Ufomwẹ uzọla ne emwa ya hẹwẹ ẹre ima ya do iko nọkẹre. Ne ima na ziga yo iko vbe egbe gha wọọ ima nẹ, e Jehova bẹghe ẹre ra? Ọ wa bẹghe ẹre! Vbene ẹmwata, e Jehova wa gbọyẹmwẹ ye ẹrhiọn ne ima loo ne ima ghẹ mieke na gbe ẹdẹ iko re.—Mak 12:41-44. *w19.01* 29 ¶12-13

Sunday, August 2

Ugbẹn vbe Nọyaẹnmwa ghi miẹn okhuo na, ohan rẹn to ẹre ẹsẹse. —Luk 7:13.

Jesu tobọre werriẹ aro daa isievẹn eso ne emwa nagbọn vbe werriẹ aro daa. Vbe igiemwi, a ma biẹ Jesu ye ẹgbẹe nọ fe. Vbe Jesu waan dee, Jọsẹf nọ muẹn ye ọmọ biẹ, ẹre ọ ghaa gu winna. Ọna ẹre ọ ye Jesu khian ọmwa nọ wegbe obọ. (Mat 13:55; Mak 6:3) Ọ gha kẹ, Jesu ye rre agbọn vbe Jọsẹfi wu. Ẹi mwẹ uwu ẹre ma da Jesu sẹ ugboloko. Jesu vbe rẹn ọlọghọmwa nọ rre ẹgbẹe ne emwa na rre ugamwẹ ughughan. (Jọn 7:5) Emwi eso na ya unu kaẹn na kevbe ọvbehe ne ima ma rẹn vbekpa re, ẹre ọ ye Jesu rẹn isievẹn ne emwa nagbọn la gberra. Emwi ọyunnuan ne Jesu ru, ẹre ọ wa mobọ suigiẹ yọ wẹẹ Jesu mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe. Jesu ma ru emwi ọyunnuan rhunmwuda emwi ne ẹi mwẹ a ma ru nọ. "Itohan" ẹre ọ gua Jesu kpa ya ru iyobọ ne emwa ni rri oya. (Mat 20:29-34; Mak 1:40-42) Jesu keghi zẹ emwi ru, rhunmwuda, ọ rẹn vbene emwi ghaa ye iran hẹ.—Mak 7:32-35; Luk 7:12-15. *w19.03* 16 ¶10-11

Monday, August 3

Gha mu emwi ne etẹn ru wuegbe. —Kọl 3:13, NW.

Umiẹn orhikhan ne Jesu ghaa ye vbe asọn nokiekie nọ gbe vbe agbọn! Akpawẹ Jesu ma gbe ibiẹ rrie vbe asọn nii, ọ gha te ru emwi nọ ma khẹke, ẹghẹ nii, emwa nagbọn ghẹ gha mwẹ ayayẹro ọghe arrọọ etẹbitẹ. (Rom 5:18, 19) Yevbesọni, akpawẹ Jesu ma da imudiase ọghẹe yi ya sẹ ufomwẹ, ọ gha te sa ọrho ye eni Erhae. (Job 2:4) Vbe Jesu ghi gu erhuanegbe ẹre rri evbare ota nokiekie, "imuanẹmwẹ keghi la ẹkpo avbe erhuanegbe ẹre," iran kegha muan ẹmwẹ "ye ẹmwẹ ọmwa . . . nọ kpọlọ sẹ vbe uwu iran." Sokpan, ohu ma mu Jesu, ọ keghi ya ekhọe ọmẹhẹ rhie adia ne iran, ọ na werriegbe gi iran rẹn odẹ nọ khẹke ne iran ya gha yin. Ọ ghi bu iran ude nẹ, ọ na vbe tian iran rhunmwuda ne iran ma na yangbe irẹn. (Luk 22:24-28; Jọn 13:1-5, 12-15) Ma gha sẹtin ya egbe tae Jesu vbe odẹ nọ ya gbe ibiẹ rrie uhiẹn vbe ọ rre uwu orriara, deghẹ ima na gha yerre wẹẹ ima tobọ ima vbe ta ẹmwẹ eso ra ma vbe ru emwi eso nọ sọnnọ emwa ọvbehe. (Itan 12:18; Jems 3:2, 5) Ọ vbe khẹke ne ima gha tian etẹn ima ye emwi esi ne iran ru.—Ẹfis 4:29. *w19.02* 11-12 ¶16-17

Tuesday, August 4

E Nọyaẹnmwa ọrọre Ọba ẹdẹdẹmwẹdẹ, ọ vbe mu ẹkete ibuohiẹn ọghẹe gbọ nẹ.—Psm 9:7.

Emwamwa ọghe Uhi e Mosis keghi yae gha lọghọ ne ọmwa mu ẹzọ ohoghe kuan ọmwa ọvbehe. Ọmwa na ba re ifi ẹzọ mwẹ asẹ na ya rẹn ọmwa nọ ba irẹn ifi ẹzọ. (Diut 19:16-19; 25:1) Vbene a te vbe buohiẹn gbe ọmwa ne a ba re ifi ẹzọ, te ọ khẹke ne orhunmwu eva sẹ osẹe yọ. (Diut 17:6; 19:15) Sokpan, a na miẹn wẹẹ orhunmwu ọkpa ẹre aro ọre sọe vbe Ovbi Izrẹl rraa Uhi, de vbene iran ya gha buohiẹn vbenian hẹ? Ọmwa vberriọ ghaa roro ẹre wẹẹ, ai khian rri irẹn oya ye emwi nọ ru nii, te ọ mu egbe ẹre rẹrẹ rhunmwuda, e Jehova bẹghe ẹre. Vbe nọ dekaẹn obọ esi na ya mu emwa ọvbehe, igiemwi nọ gbae ẹre Jehova rhie yotọ. Ọ fiangbe emwa ni ya ẹkoata lele adia ọghẹe, nọ ne emwa ni loo asẹ ne iran mwẹ ghee ihan, ọ keghi rri iran oya. (2 Sam 22:21-23; Ẹzik 9: 9, 10) Emwa eso ni mwẹ ekhọe ibisi sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, obọ i ghi vba iran, sokpan, ọ gha sẹ ẹghẹ ne Jehova khian ya rri iran oya, iran i sẹtin lọre ban. (Itan 28:13) Iran ma na fiwerriẹ, iran ghi gele do rẹn wẹẹ, "ọkpan udu nọ, deghẹ a defi Osanobua nọ rrọọ obọ!"—Hib 10:30, 31. *w19.02* 23-24 ¶20-21

Wednesday, August 5

A ma he miẹn akhasẹ ne ọ yevbe Mosis vbe Izrẹl, ọmwa ne Nọyaẹnmwa wa gu guan ghee aro mwẹ ghee aro ruẹ.—Diut 34:10.

Adia ọghe Jehova ẹre Mosis wa gha lele. Amuẹtinyan ọghẹe wegbe sẹrriọ wẹẹ, ọ na "ye vbene a miẹn wẹẹ, irẹn bẹghe Osanobua ne a i bẹghe." (Hib 11:24-27) Vbe ọ ma he sẹ uki eva ne Ivbi Izrẹl kpaa vbe Igipt rre, ọlọghọmwa keghi rhiegbe ma. Vbe ẹghẹ ne a kha na, iran ma he sẹ Oke Sainai. Ivbi Izrẹl kegha vian rhunmwuda amẹ ne iran ma miẹn wọn. Iran vian sẹrriọ wẹẹ, e Mosis na ghi tu tie Jehova wẹẹ: 'Vbia khian ru iran na hẹ yi? Tẹ iran ghi ra filo okuta ya gbe mwẹ uan.' (Ẹks 17:4) E Jehova na ghi tama e Mosis emwi nọ gha ru. Ọ na wẹẹ nọ gbe ọkpọ ọghẹe yaẹn okuta e Horẹb, ne amẹ mieke na vẹ kua. E Baibol keghi kha wẹẹ: "E Mosis keghi sirra avbe ekaolotu Izrel nii ru vberrio." Ivbi Izrẹl ma ghi gha vian rhunmwuda iran keghi miẹn amẹ wọn sẹ ọkẹn.—Ẹks 17:5, 6. *w18.07* 13 ¶4-5

Thursday, August 6

Ahoẹmwọmwa ẹre ọ de ọmwa igiẹ. —1 Kọr 8:1.

E Jehova vbe loo iko ọghe Ivbiotu e Kristi ya rhie ẹrhiọn ye ima iwu. Ma gha gele hoẹmwẹ etẹn ima, te ima khian gha ru iyobọ nọ khẹke ne iran. Ma ghaa ru vberriọ, te ima rhiẹre ma wẹẹ ima hoẹmwẹ Osanobua. (1 Jọn 4:19-21) Ukọ e Pọl keghi rhie adia na ne Ivbiotu e Kristi. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wa gha rhie ẹtin ye egbe iwu, wa gha ye egbe obọ zẹ vbene uwa wa ru ẹre na." (1 Tẹs 5: 11) Ọna rhiema wẹẹ, ẹi re ediọn ọkpa ẹre iwinna na bi ye iran izabọ, etẹn hia vbe iko gha sẹtin ya egbe tae Jehova kevbe Jesu vbe nọ dekaẹn ifuẹko ne a rhie ne etẹn. (Rom 15:1, 2) Etẹn eso vbuwe iko keghi khuọnmwi emianmwẹ nọ si akhiẹ vbe ẹghẹ hia, ne ebo tie ẹre depression. Avbe ọbo ebo ẹre ọ khẹke nọ gbaroghe etẹn vberriọ. (Luk 5:31) Ediọn kevbe etẹn vbe iko gha vbe sẹtin ru iyobọ ne etẹn vbenian ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran i re ọbo ebo. Iran gha sẹtin rhie igiọdu ne etẹn ne iro han rẹn kevbe ni vburriẹ, iran ghi vbe gha "mu ẹmwẹ emwa hia wo egbe."—1 Tẹs 5:14. *w18.09* 14-15 ¶10-11

Friday, August 7

Wa ghẹ fian afianma . . . , mẹ ọrọre Osanobua uwa.—Aiz 41:10.

Ma ghaa mwẹ irẹnmwi sayọ vbekpae Jehova, amuẹtinyan ne ima mwẹ daa re ghi vbe gha wegbe sayọ. Odẹ ọkpa ne ima khian ya sẹtin gele rẹn e Jehova, ọre Baibol na tie kevbe na ru erria yan. Okha ọghe vbene Jehova ya gbogba gae eguọmwadia re vbe ẹghẹ nẹdẹ ẹre ọ wa vuọn e Baibol. Avbe okha na, ẹre ọ ya ima mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova gha vbe gbaroghe ima vbe ẹdẹnẹrẹ. Ẹmwẹ nọ mu ukhọmwẹ emwi ne Aizaia loo ro keghi rhiẹre ma, obọ esi ne Jehova ya mu ima. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ọ gha gbaroghe avbe ohuan rẹn zẹvbe ne ọsuohuan ru. Ọ gha si avbe oteghe ohuan koko, ọ ghi munọ iran ye ekuaobọ ẹre, ọ ghi su avbe iye iran hẹnnẹhẹnnẹ." (Aiz 40:11) Ma gha bẹghe vbene Jehova ya gbaroghe ima hẹ, orhiọn ima ghi sotọ. Ne u ghẹ mieke na gha si osi gberra egbe vbe u ghaa rre uwu ọlọghọmwa, gha ru erria yan ẹmwẹ igiọdu nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. U ghaa ru vberriọ, u gha miẹn ẹrhiọn ya werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ rhirhi rhiegbe ma vbe arrọọ ruẹ. *w19.01* 7 ¶17-18

Saturday, August 8

U miẹn vbe iho ruẹ ne a ru yẹ mwẹ hẹ Osanobua mwẹ!—Psm 40:8.

Ọ mwẹ okhuo ne u fian ne egbuẹ vbe odẹ ọghe orhiọn ra? A sẹtin miẹn wẹẹ, okhuo ne u fian ne egbuẹ ọre ne u gha tie ako eso vbe Baibol ẹdẹgbegbe ra ne u gha zẹ ewanniẹn vbe iko kevbe ne u gha mwẹ alaghodaro vbe odẹ ne u ya ya ọta guan. A sẹtin vbe miẹn wẹẹ, u hoo ne u gha ya ifuẹro ye Baibol maa emwa emwi vbe ikporhu. Te ọyẹnmwẹ khian gha sẹ ruẹ vbe u ghaa bẹghe ẹre wẹẹ, u mwẹ alaghodaro vbe odẹ ọghe orhiọn ra deghẹ etẹn na gha tama ruẹ wẹẹ, u mwẹ alaghodaro nẹ. Vbọzẹe? Rhunmwuda, ahoo ọghe Jehova ẹre u mu ye okaro vbe ẹdagbọn ruẹ vbene Jesu vbe ru ẹre. (Itan 27:11) Ma gha mu iwinna ugamwẹ e Jehova ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian gha sẹ ima, arrọọ ọghe ima ghi vbe gha mwẹ evbọ demu. Ukọ e Pọl keghi kha wẹẹ: "Wa mudia gbain vbe ne ai na vbọ owẹ. Wa tua obọ ye iwinna ne uwa winna ne Nọyaẹnmwa, ugbẹnvbe uwa rẹn nẹ nian wẹẹ, *iwinna ne uwa winna vbe uwu ugamwẹ Nọyaẹnmwa, ọkpa ne ẹi mwẹ esa, ẹi rrọọ.*" (1 Kọr 15:58) Sokpan, emwa ni ya ẹdagbọn iran khu emwi ewe khian, ni hoo na gha họn usi iran rre i gele mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko, ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran fe ya obọ mu iso.—Luk 9:25. *w18.12* 22 ¶12-13

Sunday, August 9

Ọmwata ẹre ọ ra yan otọe nii. —Psm 37:29.

Ẹghẹ ne Devid guan kaẹn mwa, ọre ẹghẹ ne emwa hia vbe uhunmwu otagbọn, khian ya gha lele ilele nọ gbae ọghe Osanobua. (2 Pit 3:13) Ebe Aizaia 65:22 keghi kha wẹẹ: "Emwa mwẹ gha wa tọ zẹvbe erhan." Ọna rhiema wẹẹ, emwa nagbọn gha tọ sẹ ukpo arriasẹn nibun. Ebe Arhie Maan 21:1-4 vbe kha wẹẹ, Osanobua gha fiangbe emwa nagbọn. Usun afiangbe ne ako na guan kaẹn ọre wẹẹ, emwa i khian ghi gha wulo vbe agbọn ọgbọn nọ dee. Ọ vẹẹ ne ima rẹn nia wẹẹ, ma gha werriegbe miẹn e Paradais ne Adam kevbe Ivi mu fua vbe ẹghẹ omuhẹn. Osanobua yan rẹn wẹẹ, irẹn gha fiangbe emwa hia vbe uhunmwu otagbọn. E Devid keghi kha wẹẹ, emwa ọmẹhẹ kevbe emwa ata gha yin agbọn na vbe etẹbitẹ. (Psm 37:11) Te ọ khẹke ne ẹmwẹ akhasẹ ni rre ebe Aizaia ya ima rhie aro tua afiangbe nọ khẹ ima vbe odaro. (Aiz 11:6-9; 35:5-10; 65:21-23) De ẹghẹ ne ena hia khian ya sunu? Ọ gha sunu vbe ẹghẹ ne ẹmwẹ ne Jesu tama izigan nii khian ya mwẹ amusẹ. (Luk 23:43) U gha sẹtin gha rre Paradais nii. *w18.12* 7 ¶22-23

Monday, August 10

Nọ ghi sẹ ehia vbuwe emwi hia fẹẹrẹ nọ khẹke ne u na gha yegbe, gha yegbe vbekpa iro ne u zẹ. —Itan 4:23, NW.

Ma i khian wa sẹtin gban egbe fo fẹẹrẹ ne iziro ọghe emwa nagbọn, rhunmwuda, agbọn Esu ẹre ima ye. (1 Kọr 5:9, 10) Uhiẹn vbe ima ghaa kporhu iyẹn nọ maan, ma keghi dekun emwa ni mwẹ iziro nọ ma gba. Nọnaghiyerriọ, ọ khẹke ne ima gha begbe, ne ima ghẹ do gha mwẹ egbe iziro vberriọ. Zẹvbe na ghee Jesu, te ọ khẹke ne ima giẹgiẹ hee iziro vberriọ yotọ. Yevbesọni, ọ ma khẹke ne ima gha tie ebe rhọkpa ra ne ima gha ghee ughe rhọkpa, nọ gha sẹtin mu iziro ekhọe ima rhia. Ọ khẹke ne ima gha ya ẹwaẹn zẹ ọse. E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, ma ghaa gu emwa ne ẹi ga Jehova mu obọ, uyinmwẹ iran ghi mu ọghe ima rhia. (Itan 13:20; 1 Kọr 15:12, 32, 33) Ọ vbe khẹke ne ima gha begbe vbe nọ dekaẹn odẹ ne ima ya sọyẹnmwẹ egbe. Ma ghi gha gban egbe ne ughe ọghe igbinnoguo, ọghe alama oghẹ kevbe nọ dekaẹn imamwaemwi ọghe umẹwaẹn nọ khare wẹẹ, te emwi hia didaghohi rre. Ma gha lele adia na, te ima gban egbe ne iziro dan ni gbodan ye "irẹnmwi Osanobua." —2 Kọr 10:5. *w18.11* 21 ¶16-17

Tuesday, August 11

I gha lele odẹ ọghe ẹmwata ruẹ. —Psm 86:11, NW.

Vbe ima khian ya ta mu olọ yan rẹn wẹẹ, adia ni rre Baibol ẹre ima khian ya gha ru emwi vbe arrọọ ima? Odẹ ọkpa ne ima khian ya sẹtin ru ọna ọre, ne ima gha mwẹ ọghae vbe iwinna ikporhu kevbe imamwaemwi ọghe ẹmwata ni rre Baibol. E Baibol vbe ya umozo gie "Ẹmwẹ Osanobua." Zẹ vbene ovbiyokuo ya da umozo ọghẹe yi gbain, errịọ vbe khẹke ne ima ya da Ẹmwẹ Osanobua yi. (Ẹfis 6:17) Ọ khẹke ne ima gha ya ifuẹro loo Ẹmwẹ Osanobua, ma ghi gha "maa emwa re ẹse." (2 Tim 2:15) Zẹ vbene ima ya ye Baibol maa emwa emwi, ne iran mieke na he ugamwẹ ohoghe yotọ, errịọ Ẹmwẹ Osanobua vbe ya gbọzinian vbe ekhọe ima, ọ ghi vbe ya ima deziẹn vbe odẹ nọ su rrie arrọọ ọghe etẹbitẹ. Imamwaemwi ọghe ẹmwata keghi re emwi ọhẹ nọ hiunsi nọ ke obọ e Jehova rre. Emwi ọhẹ na, ẹre ọ ya ima gu e Jehova mwẹ asikẹgbe ne khuankhuankhuan. Asikẹgbe na, ọre emwi nọ ghi ru ekpataki sẹ vbe arrọọ ọghe ima. Emwi kherhe ẹre ima he ruẹ vbe obọ e Jehova. Etẹbitẹ ẹre Jehova khian ya gha maa ima emwi. Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ima gha ghee odẹ ọghe ẹmwata vbe na ghee okuta ẹrọnmwọ ne ai miẹn egbọre. Ye gha "ha osa" ye ẹmwata, ghẹ khiẹn ọnrẹn. —Itan 23:23. *w18.11* 8 ¶2; 12 ¶15-17

Wednesday, August 12

E Noa [kegha] kporhu ẹmwata. —2 Pit 2:5.

Emwi nọ ya ima kporhu iyẹn nọ maan ọre wẹẹ, ma hoo ne ima ya obọ sekhae ne emwa rhunmwuda, ẹdẹ ibuohiẹn sẹ otọ nẹ. E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, errịọ e Noa vbe ya "kporhu" ma emwa vbe ẹghẹ nẹdẹ. Jesu khare wẹẹ: 'Zẹvbe na miẹn wẹẹ, ọ te do sẹ ẹghẹ uromwẹ amẹ, emwa kegha re, iran na gha da, ikpia kevbe ikhuo na gha rọnmwẹ egbe, rhinrin ya sẹ ikpẹdẹ ne Noa la okọ zẹẹ. *Iran ma rẹn enaye* uromwẹ amẹ te do kpolo ehia gha rrie. Errịọ khian gha ye vbe Ovbi Ọmwa gha rre.' (Mat 24:38, 39) Agharhemiẹn wẹẹ, emwa ma rhie ehọ ne Noa ta yi vbe ẹghẹ nii, te ọ ye gha ya igiuhunmwu ọghe ayobọsekhae wewe. Evbọzẹe ne ima na kporhu iyẹn nọ maan vbe ẹdẹnẹrẹ, ọre wẹẹ, ma hoo ne emwa do rẹn emwamwa ne Osanobua mwẹ ne emwa nagbọn. Zẹvbe na ghee Jehova, ma hoo ne emwa miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi, ne iran mieke na "dia agbọn ya." (Ẹzik 18:23) Ne ima na kporhu iyẹn nọ maan, te ima kie ẹkpotọ ne emwa nibun ya do rẹn wẹẹ, Arriọba Osanobua sikẹ otọ nẹ kevbe wẹẹ, ọ gha do guọghọ agbọn Esu ne ima ye na.—Ẹzik 3:18, 19; Dan 2:44; Arhie 14: 6, 7. *w18.05* 19 ¶8-9

Thursday, August 13

U ghaa ta ẹmwata, iwinna ẹmwata ẹre u winnaẹn nii.—Itan 12:17.

Deghẹ arriọba mu awua ye iwinna ọghomwa vbe ẹvbo ne u ye, de emwi nọ khẹke ne u ru deghẹ iran na nọ ruẹ ọta vbekpa etẹn? Ọ khẹke ne u ta emwi hia ma iran ra? De emwi ne Jesu ru vbe Gọvina ọghe Rom zọlọ re ọta? Ọ mwẹ ẹghẹ ne Jesu ma ya ta ẹmwẹ rhọkpa, zẹvbe nọ gua ilele ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn ro, nọ khare wẹẹ, ẹghẹ rrọọ "na ya hunwan" kevbe "na ya guan." (Asan 3:1, 7; Mat 27:11-14) Ma gha vba egbe ima vbe ihe vbenian, ọ khẹke ne ima loo ẹwaẹn ne ima ghẹ mieke na mu arrọọ ọghe etẹn ima ye ikpadede. (Itan 10:19; 11:12) U gha rẹn vbekpae orukhọ nọ wegbe ne ọtẹn ru, de emwi nọ khẹke ne u ru? Ọmwa ne ọ ru orhukhọ na sẹtin gha re ọse ruẹ ne khuankhuankhuan. Ọrheyerriọ, ọ khẹke ne u "ta ẹmwata." Ọni rhiema wẹẹ, ẹmwata ẹre ọ khẹke ne u tama ediọn, ọ ma khẹke ne u fian ba re. Ọ khẹke ne ediọn rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ, ne iran mieke na sẹtin ru iyobọ nọ khẹke ne ọmwa nọ ru orukhọ.—Jems 5:14, 15. *w18.10* 10 ¶17-18

Friday, August 14

Wa gha rhie ẹtin ye egbe iwu, wa gha ye egbe obọ zẹ vbene uwa wa ru ẹre na.—1 Tẹs 5:11.

Vbe ima khian ya gha rhie ahoẹmwọmwa nọ de ọmwa igiẹ ma? Odẹ ọkpa ne ima khian ya ru ọna ọre ne ima gha rhie ehọ ne emwa ta yi. (Jems 1:19) Ma gha gbe ehọ kotọ danmwehọ emwa nọ rre uwu ibavbaro, te ima rhiẹre ma wẹẹ ima hoẹmwẹ iran. Ya ẹwaẹn nọ ọta eso, ne u mieke na rẹn emwi ne iran gele la gberra. Ẹghẹ nii, ẹre u khian na sẹtin ru iyobọ ne iran. Gi ugbaro ruẹ gha maan vbe uhunmwu ne iran mieke na rẹn wẹẹ, u gele mwẹ agiẹngiẹn daa iran. Deghẹ iran mwẹ ẹmwẹ ne iran khian ta vbe nọ wa rre iran ekhọe, u ghi mwẹ izinegbe, ghẹ gbe eta ye iran unu. Odẹ vbenian ẹre u khian ya gele rẹn vbene ọ ye iran hẹ vbe ekhọe. U ghaa re ọmwa nọ rhie ehọ ne emwa ta yi, iran ghi do gha mwẹ ilẹkẹtin yan ruẹ. Ibude ne u rhirhi rhie ne iran, iran ghi vbe miẹn ọnrẹn yi. Orhiọn iran ghi vbe sẹ otọ rhunmwuda iran rẹnrẹn wẹẹ, u gele hoo ne u ru iyobọ. *w18.09* 14 ¶10; 15 ¶13

Saturday, August 15

Ẹmwata . . . sẹ na ha osa yi.—Itan 23:23.

Ẹghẹ ẹre a ya danmwehọ iyẹn nọ maan ọghe Arriọba, ẹre ima ya tie Baibol kevbe avbe ebe ughughan ne otu gbẹnnẹ ladian, ẹghẹ ẹre ima ya mu egbe iko, ẹre ima vbe ya yo iko. Ọna ẹre ọ si ẹre nọ na khẹke ne ima zẹ ẹghẹ kọ vbuwe ẹghẹ ne ima loo ye emwi ni ma mobọ ru ekpataki. (Ẹfis 5:15, 16) Inu ẹghẹ ẹre ọ rhie ma ke do gha mwẹ irẹnmwi ọghe Baibol nọ somwa? Dọmwadẹ ima lughaẹn ne egbe, erriọ ẹghẹ nọ rhie vbe ya lughaẹn. Vbọrhirhighayehẹ, etẹbitẹ ẹre ima hia khian ya gha ruẹ vbekpae Jehova, odẹ ne ọ ya ru emwi kevbe emwi hia ne ọ yi. (Rom 11:33) Ebe *Owa Ọkhẹ* nokaro nọ ladian keghi kha wẹẹ: "Te ẹmwata yevbe obobo nekherhe. Ghẹ gi obobo ọghe ẹmwata ọkpa sẹ ruẹ ọkẹn. Akpawẹ obobo *ọkpa* ọghe ẹmwata gha sẹ ima ọkẹn, ẹmwata ọkpa kẹkan ẹre Jehova gha te gie ma ima. Gha gualọ ba re, ghẹ gie egbe wọọ ruẹ." Vbene ẹmwata, te ima khian gha ruẹ vbekpae Jehova vbe etẹbitẹ. Emwi nọ wa ru ekpataki nia, ọre ne ima hia vbe odẹ ke odẹ, ne ima loo ẹghẹ nọ somwa, ya gha ruẹ emwi vbekpae Jehova. *w18.11* 4 ¶7

Sunday, August 16

Wa ne avbe ọdọ, wa gha hoẹmwẹ amwẹ uwa.—Ẹfis 5:25.

E Baibol rhie ibude ne avbe ọdọ ne iran gha ya ẹwaẹn gu ọvbokhan iran loo. Ọni rhiema wẹẹ, ne iran gha hia, ne iran rẹn vbene emwi ye ọvbokhan iran hẹ. (1 Pit 3:7) Ọdọ nọ gele mwẹ amuroro rẹnrẹn wẹẹ, agharhemiẹn wẹẹ, irẹn vbe ọvbokhan rẹn lughaẹn ne egbe, irẹn ma hiunsi sẹ ọvbokhan rẹn. (Gẹn 2:18) Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ọdọ gha ya obọ esi mu amwẹ ọnrẹn, ọ ghi vbe gha mwẹ amuroro daa re. Ọ khẹke ne ọdọ nọ gele mwẹ amuroro daa ọvbokhan rẹn, gha begbe vbe odẹ ne ọ ya gu ikhuo ọvbehe loo. Ọ ma khẹke ne ọ gha gu iran gbe ọkiẹkiẹ nọ ma khianrẹn. Ọ ma vbe khẹke ne ọ gha do ẹki vberriọ vbe intanẹt. (Job 31:1) Te ọ khẹke ne ọdọ gha mwẹ ẹkoata daa amwẹ ọnrẹn, ẹi wa re rhunmwuda ahoẹmwọmwa nọ mwẹ ne ọvbokhan rẹn. Sokpan rhunmwuda ne ọ na hoẹmwẹ Jehova, kevbe ne ọ na khuiwu emwi dan.—Psm 19:14; 97:10. *w18.09* 29 ¶3-4

Monday, August 17

Nọ kanmwa sẹ vbuwe uwa hia, ọrọre nọ kpọlọ sẹ ehia.—Luk 9:48.

Vbozẹe nọ na lọghọ ne ima rhie emwi ne ima ruẹ vbe Ẹmwẹ Osanobua ye uyinmwẹ? Rhunmwuda ọmwa nọ mu egbe rriotọ ẹre ọ sẹtin lele adia ni rre Baibol. Ọ keghi lọghọ na sẹtin gha mu egbe rriotọ vbe ẹdẹnẹrẹ, rhunmwuda emwa ni lẹga ima keghi re emwa "ni rẹn enegbe iran ọkpa, iran ni hoẹmwẹ igho, iran ni rhuọ, iran ni tọn egbe mu kevbe iran ni yin pirhipirhi." (2 Tim 3:1-3, *NW*) Ma ne eguọmwadia e Jehova rẹnrẹn wẹẹ, uyinmwẹ vbenian i maan sokpan ugbẹnso, ọ ye vbe ne emwi dunna ne emwa ni yin uyinmwẹ dan vberriọ. (Psm 37:1; 73:3) Ọna sẹtin ya ima gha roro ẹre wẹẹ: 'Esa rrọọ ne I ya gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro ra? I ghaa mu egbe rriotọ, emwa gha ye gha rhie ọghọ mẹ ra?' Deghẹ ima ma begbe, ma sẹtin vbe suẹn gha yin uyinmwẹ akhaẹn ọghe emwa ni lẹga ima. Ọna sẹtin si ighaegbe ye uwu iko, ẹghẹ nii, ma ghi do yevbe emwa ni rre uwu agbọn. Ma ghaa ru erria yan igiemwi esi ọghe emwa ni rre Baibol, ima na vbe gha ya egbe taa iran, ma gha miẹn ere vbọ. *w18.09* 3 ¶1

Tuesday, August 18

Na gha rhie ne emwa ọvbehe ẹre [*oghọghọ*] *ye sẹ.—Iwinna 20:35.*

Ọ mwẹ ẹghẹ ne Jehova ọkpa ya gha rrọọ. Ọ ghi sẹ ẹghẹ, ọ na yi emwa orhiọn kevbe emwa nagbọn. Ọna rhiema wẹẹ, Osanobua i mwẹ akhaẹn. Irẹn ọre Osa nọ sọyẹnmwẹ, ne emwi esi hia ke obọ re rre. (1 Tim 1:11; Jems 1:17) Irẹn hoo ne ima vbe gha sọyẹnmwẹ, ọni ẹre ọ si ẹre ne ọ na wẹẹ ne ima gha zẹ emwi obọ. (Rom 1:20) Te Osanobua yi ima ne ima yevbe na ghee irẹn. (Gẹn 1: 27) Ọni rhiema wẹẹ, te irẹn yi avbe akpa ne irẹn mwẹ ye uwu ima, ne ima mieke na sẹtin gha rhiẹre ma. Ne arrọọ ọghe ima mieke na gha mwẹ evbọ demu, te ọ khẹke ne ima ya egbe tae Jehova, ma ghi gha mwẹ ahoẹmwọmwa daa emwa ọvbehe, ma ghi vbe gha zẹ emwi obọ. (Fil 2:3, 4; Jems 1:5) Vbọzẹe? Rhunmwuda errịọ e Jehova ya yi emwa nagbọn. Agharhemiẹn wẹẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin, ma gha sẹtin ya egbe tae Jehova vbe odẹ ne ọ ya zẹ emwi obọ. E Jehova hoo ne ima gha ya egbe tae irẹn. Ma ghaa zẹ emwi obọ, ọ keghi yae ghọghọ.—Ẹfis 5:1. *w18.08* 18 ¶1-2; 19 ¶4

Wednesday, August 19

Avbe ohuan mwẹ danmwehọ urhu mwẹ.—Jọn 10:27.

Odẹ ne Ivbiotu e Kristi ya rhiẹre ma wẹẹ iran họn ẹmwẹ ne Jesu, ọre ne iran na rhie emwi nọ maa iran re ye uyinmwẹ, ẹi re ne iran gha danmwehọ kẹkan. “Osi ẹmwẹ agbọn na” i vbe rhie iran ekhọe ghee ihe ọvbehe. (Luk 21:34) Imamwaemwi ọghe Jesu ẹre ọ ru ekpataki sẹ vbe arrọọ ọghe iran, iran i rhie obọ gberra adia ọghẹe, ọ gha khọnrẹn wẹẹ iran rre uwu ibavbaro. Vbuwe ena hia, iran ye ya ẹkoata ga e Jehova. Odẹ ọvbehe ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima họn ẹmwẹ ne Jesu, ọre ne ima na ku obọ gbe ba emwa ne irẹn zẹ ye ukpo. (Hib 13:7, 17) Vbọ ma he kpẹẹ gbe na, afiwerriẹ nibun wa rhiegbe ma vbe otu e Jehova. Usun afiwerriẹ na keghi re emadogua kevbe odẹ ughughan ne ima ghi ya kporhu, afiwerriẹ nọ rre iko na do vbuwe uzọla, odẹ ne ima ghi ya bọlọ Ọgua Arriọba, odẹ na ya dọlọe yi kevbe emwamwa ọgbọn na ghi ya gbaroghe ẹre. Ma wa ya ekhọe hia gbọyẹmwẹ ye afiwerriẹ ni rhiegbe ma vbe otu e Jehova. E Jehova gha fiangbe ima zẹvbe ne ima ya hia, ne ima gha lele adia nọ ke obọ otu ọghẹe rre. *w19.03* 10-11 ¶11-12

Thursday, August 20

Ọ ma khẹke ne ima gha re emọ obọ ne . . . iruẹmwi emwa erẹrẹ bi yo bi rre.—Ẹfis 4:14.

Iyẹn eso mwẹ vbene ọ ye hẹ. Abọ ọkpa sẹtin gha re ẹmwata, abọ nọkẹre ghi gha re ohoghe. Te iyẹn vbenian bibi ọmwa odẹ, ẹi gia ya ru azẹ nọ khẹke. Gi ima guan kaẹn emwi nọ sunu daa Ivbi Izrẹl ni ghaa rre odẹ orrie ọghe Ẹzẹ Jọdan vbe ẹghẹ Jọsua. (Jọs 22:9-34) Iran keghi họn iyẹn eso wẹẹ, ivbi uniẹn Riubẹn, Gad kevbe abọ ọkpa vbe uniẹn e Manasẹ, ni rre odẹ ekẹn, gbe aka ne ghete. Ẹmwata gele gha nọ wẹẹ iran gbe aka ye evba, sokpan emwa ni ya na iyẹn na ma wa ya unu kaẹn emwi hia nọ sunu. Ọna ẹre ọ ghi ya Ivbi Izrẹl ni rre odẹ orrie gha roro wẹẹ, etẹn iran sọtẹ dae Jehova nẹ. Rhunmwuda ọni, iran keghi ru emwamwa ne iran ya gu iran khọn. (Jọs 22:9-12) Sokpan vbene iran te ru vberriọ, iran keghi gie ikpia eso na gba ẹko ẹre bu etẹn iran, ne iran mieke na gele rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ na. Ikpia nii ghi sẹ odọ, iran keghi do bẹghe ẹre wẹẹ, ẹi re te Ivbi Izrẹl ni rre odẹ ekẹn gbe aka nii, ne iran yae gha zọ ese ne ẹbọ. Te iran gbe aka nii, nọ gha re ayere ne Ivbi Izrẹl wẹẹ, iran vbe ya ẹkoata gha ga e Jehova. Ẹghẹ ne Ivbi Izrẹl ni ghaa rre odẹ orrie loo ro ya gualọ otọ ẹmwẹ nii, wa biẹ ọmọ esi. Ẹi re ọyẹnmwẹ nekherhe ẹre ọ ghaa sẹ iran rhunmwuda, iran ma ghi gu etẹn iran khọn. *w18.08* 5 ¶9-10

Friday, August 21

Ọmwa nọ roro ighẹ irẹn mudia nẹ, ọ mwẹ ẹwaẹn nẹ ghẹ ya de. —1 Kọr 10:12.

Ẹmwẹ ne Pọl tae vbe ebe 1 Kọrinti 10:12 rhiẹre ma wẹẹ, eguọmwadia Osanobua sẹtin de ye orukhọ. Emwa vberriọ sẹtin ye gha roro ẹre wẹẹ iran ye gu e Jehova mwẹ asikẹgbe nọ maan. Sokpan ne a gha mwẹ ahoo na ya ẹkoata ga Osanobua, ra na ba gha ru ighẹ a ya ẹkoata gae, ma rhiema wẹẹ ima gele ya ẹkoata gae. Irẹn i miẹn ugamwẹ vberriọ yi. (1 Kọr 10: 1-5) Zẹ vbene osi ya gha si Ivbi Izrẹl rhunmwuda ne Mosis ma na rherhe ke uhunmwu Oke Sainai rre, Ivbiotu e Kristi sẹtin vbe gha si osi rhunmwuda, agbọn ọgbọn ma rre vbe ẹghẹ ne iran te yaro yi. Ma sẹtin vbe gha roro ẹre wẹẹ, ọ gha ye rhie ẹghẹ e Jehova ke do mu avbe eyan rẹn sẹ ra ẹi khian ghi muẹn sẹ hiehie. Deghẹ ima ma begbe, iziro vbenian sẹtin ya ima mu ahoo ọghe ikpakpa ye okaro vbe arrọọ ọghe ima. Zẹ vbene ẹghẹ ya khian, ma

ghi fẹko gha khian rree ne Jehova. Ma sẹtin do gha yin uyinmwẹ eso ne ima i ghẹ te yin deghẹ ima ye mudia gbain vbe odẹ ọghe orhiọn. *w18.07* 20-21 ¶17-18

Saturday, August 22

I gha ru vbene u khare na, rhunmwuda ẹko mwẹ rhiẹnrhiẹn ghee ruẹ, I keghi vbe rẹn ruẹn ẹsẹsẹmwẹse.—Ẹks 33:17.

Ma gha miẹn afiangbe nibun vbe Jehova gha rẹn ima ẹsẹsẹmwẹse. Sokpan, de emwi nọ khẹke ne ima ru ne Jehova mieke na gele rẹn ima? Ọ khẹke ne ima ya ekhọe hia hoẹmwẹ e Jehova, ma ghi vbe ya arrọọ ọghe ima fiohan nẹẹn. (1 Kọr 8:3) Ọ ma khẹke ne ima gi emwi rhọkpa ya ima khian rree ne Jehova. Ọ khẹke ne ima ya egbe taa Ivbiotu e Kristi ne Pọl gbẹn ebe gie vbe Galatia. De odẹ nọkhin? Ọ khẹke ne ima biegbe ne avbe emwi nọ "vburriẹ" ra ne ẹi mwẹ esa. Ọna vbe kaẹn uyi nọ ma khẹke na gualọ. (Gal 4:9) Eguọmwadia e Jehova ẹre etẹn ni rre Galatia ne Pọl gbẹn ebe gie ghaa khin. Sokpan, e Pọl keghi kha wẹẹ, iran dọlegbe ya gha mwẹ obọ vbe avbe emwi ne ẹi mwẹ esa. Emwi ne Pọl ghaa tama iran ọre wẹẹ, "Wa ni deziẹn nẹ vbe odẹ ọghe orhiọn, vbọ ghi zẹ ne uwa na werriegbe de ghee iyeke vbe odẹ ọghe orhiọn?" *w18.07* 8 ¶5-6

Sunday, August 23

Ọmwa nọ waan ẹre ọ rhie ibude.—Itan 1:5.

Okha nibun ọghe eguọmwadia Osanobua ni rri oya rhunmwuda uhi Osanobua ne iran rra re wa bun vbe Baibol. Igiemwi ọghe iran sẹ nọ gha ya ima gha mwẹ ẹwaẹn, ne ima ghẹ mieke na rri egbe oya ne iran re. Vbene ẹmwata, ibude nọ ghi maan sẹ ẹre ima miẹn vbe obọ Osanobua. Vbe igiemwi, muẹn roro oya ne Devid re rhunmwuda ne ọ na gu e Batsiẹba ru emwi ọdọ vbe amwẹ. (2 Sam 12:7-14) Ma ghaa ru erria yan ako na vbe Baibol, ma sẹtin nọ egbe ima ọta vbenian: 'De emwi ne Devid gha te ru vbe ọ bẹghe Batsiẹba? I gha miẹn edanmwẹ vberriọ, I gha sẹtin lae gberra ra? I gha lẹfua vbe na ghee Josẹf ra, ra I gha de ye edanmwẹ nii vbe na ghee Devid?' (Gẹn 39:11-15) Ma ghaa ru erria yan ẹbe nọ kẹrikian vbe ima gha ru orukhọ, emwi dan ghi do gha "sọnnọ" ima.—Emọs 5:15. *w18.06* 17 ¶5, 7

Monday, August 24

Wa rhie nọ re ọghe Nọgbaisi nẹẹn, ne uwa vbe rhie nọ re ọghe Osanobua ne Osanobua.—Mat 22:21.

Uyinmwẹ a gbe ọmwa ekueku ẹre ọ mobọ ya emwa nibun deba otu azẹ. Vbe Jesu ye rre agbọn, ẹmwẹ igho uhunmwu na hae, ẹre ọ ya emwa nibun rhiegba ye ẹmwẹ otu azẹ. Usun emwi ne iran ghaa hae igho uhunmwu yi ọre emwi ne iran mwẹ, otọ kevbe owa. Ibeleku ne avbe emwa ni koko igho uhunmwu ghaa fi, ẹre ọ ya ẹmwẹ igho uhunmwu na hae gha lọghọ emwa nibun. Vbe iran ya gha do ẹki ero na hẹ? Eso vbuwe iran sẹtin mu igho ọrhẹnrhẹn gie arriọba ne arriọba mieke na mu ukpo nọ yo ne iran. Iran ghi do gha loo asẹ nii ya miẹn emwa igho ọrhẹnrhẹn. Odẹ vbenian ẹre Zaikiọs ya khian ọmwa nọ fe. Irẹn ẹre ọ ghaa re ọkaolotu ọghe emwa ni koko igho uhunmwu vbe Jẹriko. (Luk 19:2, 8) Te Zaikiọs wa gele gha gbe emwa rhu. Eghian Jesu kegha gualọ ehe ne iran khian la lae Jesu egbe. Iran keghi ya ẹmwẹ igho uhunmwu ne a hae danmwẹ ọnrẹn ghee. Igho uhunmwu na kha na ọre ikọbọ "igho" na tie ẹre dinariọs. Ọna ẹre ọ ghaa re ighọ uhunmwu ne arriọba e Rom fian ne Ivbi e Ju. (Mat 22:16-18) Te igho uhunmwu na, wa gha ya ẹko khọ Ivbi e Ju rhunmwuda, te ọ ghaa ye iran re rre wẹẹ, ototọ arriọba e Rom ẹre iran ye. *w18.06* 5-6 ¶8-10

Tuesday, August 25

Emwi ne ọmwa kọe zẹẹ, ẹre ọ gha vbe rhọọ.—Gal 6:7.

Vbene ẹmwata, ọmwa gha ya egbe ba Esu, ẹbe nọ lelẹe khian ẹre ọ sẹ orhiẹnrhiẹn ne a miẹn vbọ. (Job 21:7-17; Gal 6:8) Vbọ ya ru iyobọ ne ima hẹ, ne ima na rẹn wẹẹ, ẹtin Esu mwẹ ehe nọ sẹ? Ọ keghi ya ima rhie ọghọ nọ khẹke ne arriọba emwa nagbọn, errio vbe ya ima zọghae vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. (1 Pita 2:17) Ma rẹnrẹn wẹẹ, e Jehova hoo ne ima gha lele uhi arriọba sokpan, ọni ọre deghẹ uhi arriọba emwa nagbọn ma gbodan ye ilele ọghe Osanobua. (Rom 13:1-4) Ọna rhiema wẹẹ, te ọ khẹke ne ima gha rre idiaghe vbe nọ dekaẹn otu azẹ ra oseghe ẹvbo ne emwa sinmwi. (Jọn 17:15, 16; 18:36) Rhunmwuda ne Esu na hoo nọ mu eni Osanobua rhia, ọna ẹre ọ ya ima rhiegba ya iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ne emwa mieke na rẹn ẹmwata vbekpae Osanobua. Te ima ya eni Osanobua ne ima ya waengbe hio rhunmwuda ma rẹnrẹn wẹẹ, ai ya afiangbe ne ima miẹn vbe ugamwẹ e Jehova gie igho ra emwi ewe ne a khu khian.—Aiz 43:10; 1 Tim 6:6-10. *w18.05* 24 ¶8-9

Wednesday, August 26

Wẹẹ ne okhuo nọ rre owa ọdọ ghẹ kpa sẹ ọdọ ẹre rae.—1 Kọr 7:10.

Ọlọghọmwa gha rhiegbe ma vbe orọnmwẹ, ọ khẹke ne ọdọ vbe amwẹ wannọ egbe ra? E Baibol ma wa sunu yọ taara, emwi nọ gha sẹtin ya ọdọ vbe amwẹ wannọ egbe. E Pọl keghi kha wẹẹ: “Adeghẹ okhuo nọ yayi rọnmwẹ ọdọ nọ ma yayi, ighẹ okpia nii kue ne iran gba gha rrọọ, wẹẹ ne okhuo nii ghẹ sẹ ọre rae.” (1 Kọr 7:12, 13) Ibude na wa vbe kaẹn ima vbe ẹdẹnẹrẹ. Vbe orọnmwẹ eso, etẹn nikhuo keghi rri oya rhunmwuda, arowa iran ne ẹi ga e Jehova keghi ya obọ atosi mu iran. Ọ sẹtin wa gha gbe ọtẹn nokhuo ugbemwẹ a gha wu a rrie, a sẹtin vbe miẹn wẹẹ, ẹi kpemehe emwi ikpakpa ne ẹgbẹe ọre ra ẹi zẹdẹ gi ọtẹn nokhuo ga e Jehova. Etẹn nikhuo eso ni ka werriẹ aro daa ọlọghọmwa vbenian keghi kpa sẹ arowa iran rae, vbene eso na mwẹ izinegbe, iran na vbe hia vbene ẹtin iran sẹ, ne ọfunmwegbe do gha rre uwu ẹgbẹe nii. *w18.12* 13 ¶14; 14 ¶16-17

Thursday, August 27

Emwiokọ ni dele ye otọ nọ maan mudia ye ihe . . . iran ni ya izinegbe mọ ọmọ erhan.—Luk 8:15, NW.

Vbe erre ọghe ọkemwiokọ nọ rre ebe Luk 8:5-8, 11-15, emwiokọ ra ikpẹ keghi mudia ye ihe “ẹmwẹ Osanobua” ra iyẹn nọ maan ọghe Arriọba. Otọ na kọ emwi yi keghi mudia ye ekhọe ọghe emwa nagbọn. Ikpẹ ni dele ye otọ nọ maan keghi gbọzinian, ọ na zọọ, ọ na vbe waan do khian ọka nọ mọ. Ikpẹ ni rre ọmọ ọkpọkpa nọ mọẹn kegha re “iyisẹn iyisẹn.” Ẹghẹ okaro na ya maa ima emwi vbekpae Arriọba Osanobua, te ọ yevbe na kọ emwiokọ ra ikpẹ ye otọ nọ maan. Ikpẹ nii na gha waan. Ọ ghi sẹ eghẹ, ọ na vbe sẹ nọ mọ. Yerre wẹẹ, erhan ọka na ka guan kaẹn ban ma mọ erhan ọka ọvbehe, ikpọka ọgbọn ẹre ọ mọẹn. Errio ima vbe ye, ọmọ erhan ne ima mọ i re erhuanegbe ọvbehe, ọ keghi re ikpẹ ọgbọn. De odẹ nọ khin? Ẹghẹ ke ẹghẹ ne ima ya kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba ma ọmwa ọvbehe, te ọ yevbe ne ima mọ ikpẹ ọgbọn ọvbehe, te ọ vbe yevbe ne ima kọe lele ehe hia. (Luk 6:45; 8:1) Emwi kpataki ne ima miẹn ruẹ vbe erre na ọre wẹẹ, ma ghaa kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba, te ima ‘ya izinegbe mọ ọmọ erhan.’ *w18.05* 14 ¶10-11

Friday, August 28

Ọmwa ne I hoẹmwẹ ọnrẹn ẹre I gu gui, ẹre I vbe gbe hin ọkhọ rre.—Arhie 3:19.

E Pọl keghi wa rhie igiọdu ne etẹn, sokpan ọ ma dobọ yi vba. Ọ keghi

ya 'ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ loo emwi ne ọ mwẹ hia' kevbe ẹrhiọn hia ne ọ mwẹ ya ru iyobọ ne etẹn. (2 Kọr 12:15) Te ọ vbe khẹke ne ediọn gha zẹ emwi ru. Ọna ẹre ọ khian ghi gele rhiẹre ma wẹẹ, iran hoẹmwẹ etẹn iran. (1 Kọr 14:3) Adia ne a rhie ne etẹn keghi re odẹ ọkpa ne a ya rhie ẹrhiọn ye iran iwu sokpan, te ọ khẹke ne ediọn lele igiẹmwi ni rre Baibol, vbe iran ghaa rhie adia ne etẹn. Vbe nọ dekaan ọna, Jesu keghi rhie igiemwi esi yotọ vbe ọ ghi rhiọkpaegbe nẹ. Ọ mwẹ ako ne etẹn ni ghaa rre iko Ẹfisọs, Pẹgamọm kevbe Tiatira vbe Asia Minor na gha vburriẹ, rhunmwuda ọni, Jesu keghi rhie adia nọ wegbe ne iran. Sokpan, te ọ ka tian iran ye ako ne iran na musọe, ọ ke rhie adia ne iran. (Arhie 2:1-5, 12, 13, 18, 19) Ọna ọre igiemwi nọ khẹke ne ediọn gha lele vbe iran ghaa gbe emwa hin ọkhọ rre. *w18.04* 21-22 ¶8-9

Saturday, August 29

Evbibiẹ emọ, . . . wa dia [*ivbi uwa*] *ye odẹ, ne uwa vbe gha ma iran emwi zẹvbe ọmwa nọ ya e Kristi yi.*
—Ẹfis 6:4.

Evbibiẹ emọ, uwa keghi hia vbe odẹ ke odẹ ne emianmwẹ dan ghẹ dekun ivbi uwa. Odẹ ọkpa ne uwa ya ru ọna, ọre ne uwa na kpe owa uwa huan vbe ẹghẹ hia. Erriọ vbe khẹke ne uwa ya viẹn uwu ne ivbi uwa vbe nọ dekaẹn ikueta na ghee, ẹkpẹti ughe, e vidio gem, intanẹt kevbe emwi ke emwi ne Esu gha ya sẹtin mu iran ekhọe rhia. Iwinna ne Jehova waa uwa re, ọre ne uwa koko ivbi uwa, ne iran do gha re emwa ni deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. (Itan 1:8) Nọnaghiyerriọ, wa yi uhi eso ni gua ilele ọghe Baibol ro, ni gha ru iyobọ ne ivbi uwa ya rẹn ehe nọ khẹke ne iran gha khian sẹ. Ọna dekaẹn ughe nọ khẹke ne iran ghee kevbe nọ ma khẹke ne iran gha ghee, u ghi vbe gi iran rẹn evbọzẹe ne u na yi uhi vberriọ. (Mat 5:37) Zẹ vbene emọ ya waan dee, wa gha ya ilele ni rre Baibol ru iyobọ ne iran ya rẹn alughaẹn nọ rre uwu ẹkpo emwi dan kevbe emwi esi. (Hib 5:14) Wa ghẹ mianmian wẹẹ, uyinmwẹ uwa ẹre ivbi uwa khian na miẹn emwi ruẹ sẹ.—Diut 6:6, 7; Rom 2:21. *w19.01* 16 ¶8

Sunday, August 30

Avbe ọmaẹn kevbe ibiẹka. Gi iran hia rho eni e Nọyaẹnmwa!
—Psm 148:12, 13.

Igbama gha vbe sẹtin ya akugbe ọghe etẹn vbe iko wegbe sayọ. De odẹ nọ khin? Odẹ ọkpa ne igbama khian ya sẹtin ru ọna ọre wẹẹ, iran ghi hia ne iran gu etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ ru ọse. Igbama sẹtin nọ iran vbe odẹ ọghe ọghọ, emwi ẹwaẹn eso ne iran he miẹn vbe ugamwẹ e Jehova. Avbe igbama gha wa miẹn ere vbe emwi ẹwaẹn ọghe iran. Etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ ghi vbe gha mwẹ igiọdu rhunmwuda ne avbe igbama na gbe egbe iran. Ọ wa vbe khẹke ne etẹn hia vbe iko gha ya oyaya gbe ọbokhian ne erhunmwuyẹn ni rrie iko. Etẹn ni siẹnro iko ọghe emwamwa ikporhu, gha sẹtin ru iyobọ ne etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ, ne iran mieke na gha mwẹ ọghae vbe ikporhu iyẹn nọ maan. Ako nọ ma rree gbe, ne iran khian na sẹtin winna, ẹre ọ khẹke na ghae iran yi. Ugbẹnso, a sẹtin wẹẹ ne igbama deba iran winna rhunmwuda, igbama gha sẹtin ru iyobọ nọ khẹke ne etẹn ni kakabọ khian ọmaẹn nẹ. Orhiọn keghi zẹdia gbe ye iran iwu ighẹ etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ kevbe etẹn ne egbe ma sasa rhunmwuda, iran i ghi sẹtin ya ikporhu vbene iran ka yo. Te ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye ẹrhiọn ne etẹn vbenian loo vbe ugamwẹ e Jehova. Ma ghaa ya obọ esi mu etẹn hia ne ima gba ga, ọ gha ru iyobọ ne iran ya rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan.—Lẹv 19:32. *w18.06* 23-24 ¶10-12

Monday, August 31

Wa ghẹ rhunmwuda afanvbimu ne uwa mwẹ gha yin uyinmwẹ nọ ma khẹke, sokpan wa gha yin vbe na ghee eviẹn Osanobua. —1 Pit 2:16, NW.

Ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye emwamwa ọghe izọese adẹwerriegbe ne Jehova ru ya fan ima hin imu ọghe orukhọ kevbe uwu rre. Ọna ẹre ọ zẹe ne ima na sẹtin ya ekhọe ọguọmwaziro nọ hianrẹn ga Osanobua. Ọna ẹre ọ ya ima sọyẹnmwẹ. (Psm 40:8) Agharhemiẹn wẹẹ te ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye afanvbimu nọ ke obọ Osanobua rre, ọ vbe khẹke ne ima gha begbe ne ima ghẹ ya loo ẹre ghee ihan. Ọna ẹre ọ si ẹre ne ukọ e Pita na ya obọ sekhae ne ima wẹẹ, ne ima ghẹ rhunmwuda afanvbimu ne ima mwẹ gha yin uyinmwẹ nọ ma khẹke. Ọna keghi ye ima re rre emwi nọ sunu daa Ivbi Izrẹl vbe ato. Emwi nọ sunu daa iran sẹtin vbe sunu daa ima vbe ẹdẹnẹrẹ deghẹ ima ma begbe rhunmwuda, Esu sẹtin ya oyọnyọn ọghe ukpọn ne a yọ, evbare, irọkhegbe kevbe emwi ọvbehe mu ima rẹrẹ. Ọna ọre obẹlẹ ne emwa ni do okpe ẹki okpe ere loo. Emwa ni mose ẹre iran loo ya wewe emwi ne iran khiẹn. Iran ghi gha yae wewe vbene a miẹn wẹẹ, a ma na dẹ emwi ne iran khiẹn, egbe i ghi rọkhọ ọmwa. Deghẹ ima ma begbe vbe emwi vbenian, ma sẹtin loo afanvbimu ne ima mwẹ ghee ihan. *w18.04* 10 ¶7-8

Tuesday, September 1

Egbe ne uwa ma rhe ya miẹn ọre aro, wa ye hoẹmwẹ ọnrẹn. —1 Pit 1:8.

Jesu wa vbe gha mwẹ ẹnina dae Mata kevbe Meri. Ọ ghi miẹn vbene iran khiẹ hẹ vbe Lazarọs wu, Jesu na suẹn gha "viẹ." (Jọn 11:32-35) Ẹi re te Jesu ghaa viẹ rhunmwuda irẹn i khian ghi werriegbe miẹn Lazarọs. Ọ rẹnrẹn wẹẹ irẹn gha huẹn ọnrẹn kpaegbe vbe ẹdẹrriọ. Emwi nọ ye Jesu viẹ ọre wẹẹ, ọ rẹn obalọ ne Mata vbe Meri ghaa ye rhunmwuda uwu e Lazarọs. Ọ keghi rhie igiọdu ne ima, ne ima na rẹn wẹẹ Jesu mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe. Emwa ni ma gba ẹre ima khin, ọrheyerriọ, ma hoẹmwẹ Jesu rhunmwuda obọ esi nọ ya gha mu emwa. Ọ wa sẹ ima ọyẹnmwẹ ne ima na rẹn wẹẹ, Jesu kha nẹ zẹvbe Ọba vbe ẹrinmwi. Ọ gha rherhe sọfurre ye ọlọghọmwa hia ne Esu si ye emwa nagbọn egbe. Jesu wa gbegba rhunmwuda, ọ mwẹ ẹghẹ ne irẹn vbe ya gha re ọmwa nagbọn. Vbene ẹmwata, afiangbe nọkhua nọ ne ima rhunmwuda, Jesu nọ kha yan ima mwẹ "ẹnina," ọ vbe rẹn vbene emwi ye ima hẹ. —Hib 2: 17, 18; 4:15, 16. *w19.03* 17 ¶12-13

Wednesday, September 2

Ọmwa nọ gha sẹtin bu mwẹ gha dee i rrọọ, vbe ẹi re wẹẹ Erha mwẹ ẹre ọ si ẹre. —Jọn 6:44.

Agharhemiẹn wẹẹ ima mwẹ ọghae vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, abọ ne Jehova ru vbọ ẹre ọ ru ekpataki sẹ. (1 Kọr 3:6, 7) E Jehova ẹre ọ si emwa la ugamwẹ ẹmwata. Vbọrhirhighayehẹ, deghẹ ọmwa rhọkpa miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi, ọna keghi hẹnhẹn egbe yan vbene ekhọe ọre ye hẹ. (Mat 13: 4-8) Agharhemiẹn wẹẹ Jesu ọre Ọmamwaemwi nọ sẹ re, ẹi re emwa hia ẹre ọ miẹn imamwaemwi ọghẹe yi. Nọnaghiyerriọ, ma ghẹ gi egbe wọọ ima deghẹ emwa nibun ma miẹn ọnrẹn yi ighẹ ikporhu iyẹn nọ maan ne ima kpee. Afiangbe nibun rrọọ deghẹ ima mwẹ amuroro daa emwa ne ima kporhu ma. Usun afiangbe na ọre wẹẹ, ma ghi gha sọyẹnmwẹ iwinna ikporhu iyẹn nọ maan rhunmwuda, na gha rhie ne emwa ọvbehe ẹre oghọghọ ye sẹ na gha ghee emwa ọvbehe obọ. Ọ ghi vbe kie ẹkpotọ yọ ne emwa ni mwẹ ekhọe ata ya miẹn ọnrẹn yi ighẹ odẹ nọ su rrie arrọọ ọghe etẹbitẹ. (Iwinna 13:48) "Rhunmwuda ọni, ẹghẹ ke ẹghẹ na ya miẹn otọ, wa gia gha ru emwa hia ẹse." (Gal 6:10) Ma gha lele adia na, ọyẹnmwẹ ghi gha sẹ ima rhunmwuda, ma rhie uyi gie Erha mwa nọ rre ẹrinmwi. —Mat 5: 16. *w19.03* 25 ¶18-19

Thursday, September 3

I gha rho ruẹ vbuwe ẹbu [*emwa ruẹ*]. *—Psm 22:22.*

Ọba e Devid keghi kha wẹẹ: "E Nọyaẹnmwa kpọlọ, ọmwa na kakabọ rho ẹre vbe nọ." (Psm 145:3) Ahoẹmwọmwa ne Devid mwẹ dae Jehova ẹre ọ gua re kpa ya rho Osanobua vbuwe ẹbu eguọmwadia re. (1 Krọ 29:10-13; Psm 40:5) Vbe ẹdẹnẹrẹ, odẹ ọkpa ne ima ya rhie urhomwẹ gie Jehova ọre ne ima na zẹ ewanniẹn vbe iko. Ma hia fẹẹrẹ keghi sọyẹnmwẹ ewanniẹn ughughan ne etẹn zẹ vbe iko. Ma gbọyẹmwẹ ye ewanniẹn ne ibiẹka zẹ. Oyaya ne ọmwa nọ da miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi ya zẹ ewanniẹn, nọ dekaẹn vbene irẹn ya do rẹn odẹ ọghe ẹmwata hẹ, keghi gbe ima otiti. Etẹn eso ni ruẹ urhuẹvbo ọgbọn ra ne ekhue mu keghi hia ne iran gha zẹ ewanniẹn vbe iko. Ọ khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye ẹrhiọn ne iran loo. (1 Tẹs 2:2) De odẹ nọ khẹke ne ima ya gha ru ọna? Ma sẹtin tian iran ye ewanniẹn ne iran zẹ vbe iko. Ma tobọ ima ghi vbe zẹ ewanniẹn nọ gha rhie igiọdu ne iran. Ma ghaa ru ọna, ẹre ima hia khian na sẹtin gha rhie igiọdu ne egbe vbe iko. —Rom 1:11, 12. *w19.01* 8 ¶1-2; 9 ¶6

Friday, September 4

Wa . . . gha kpọnmwẹ [*ẹse*]. *—Kọl 3:15.*

Ọ mwẹ ikpia igbe ni ghaa khuọnmwi emianmwẹ nọ wegbe na tie ẹre oti. Iran ma vbe yaro yọ wẹẹ iran gha fe vbe emianmwẹ nii. Ọ ghi rre ẹdẹ ọkpa, iran keghi ke urria bẹghe Jesu ne Ọmamwaemwi Nọ Sẹ Re. Iran ka wa họn okhekhe ẹre wẹẹ, ai miẹn ọmwa nọ khuọnmwi ne ẹi sẹtin mu ẹre egbe rran. Rhunmwuda ọni, iran keghi go tie Jesu wẹẹ: "Arowa, tohan mwa." Jesu na gele mu iran egbe rran. Vbe ne ai na gbawawẹ, iran hia wa ghọghọ ye ẹse ne Jesu ru ne iran, sokpan ọkpa vbọ, nọ re Ovbi e Sameria, ẹre ọ rhiẹre ma wẹẹ irẹn gele gbọyẹmwẹ ye ẹse ne Jesu ru ne irẹn. Ọ na werriegbe gha dee do kpọnmwẹ Jesu. Ẹse ne Jesu ru ne okpia na, ẹre ọ gua ẹre kpa, nọ na gha ya urhu nọ lae rhie uyi ne Osanobua. (Luk 17:12-19) Vbe na ghee Ovbi e Sameria nii, ọ khẹke ne ima gha kpọnmwẹ emwa ye ẹse ne iran ru ne ima. E Jehova keghi re Osa nọ gbọyẹmwẹ ye emwi. Irẹn ẹre ọ rhie igiemwi esi na yotọ ne ima. Odẹ ọkpa nọ ya ru ọna ọre nọ na san eguọmwadia re ẹse. (2 Sam 22:21; Psm 13:6; Mat 10:40, 41) E Baibol keghi bu ima ude wẹẹ: "Vbene a na miẹn ighẹ ivbi Osanobua nọ ghan wa khin, te uwa gha hia ne uwa gha ye vbe irẹn." (Ẹfis 5:1) Nọnaghiyerriọ, emwi nọ mobọ zẹe nọ na khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye emwi ọre wẹẹ, odẹ ọkpa ne ima ya ya egbe tae Jehova ẹre nọ. *w19.02* 14 ¶1-2; 15 ¶4

Saturday, September 5

Te I khian da imudiase ọghomwẹ yi! —Job 27:5, NW.

Vbe owebe, ọtẹn nokhuo ọkpa nọ re ehọnrre ma deba ugie nọ ma gua ilele Baibol ro. Ọtẹn nokpia ọkpa nọ re igbama rre ikporhu, sokpan, ọmwa ne ekhue mu nọ. Ọ keghi ya sẹ obọ vbe onurho ọghe ọmwa ne iran gba yo owebe, nọ ka ya Avbe Osẹe Jehova gbogiẹ. Ọ mwẹ okpia ọkpa nọ mwẹ ọmọ mwẹ amwẹ, nọ winna, ne ẹgbẹe ọre mieke na gha miẹn evbare ẹdẹ. Ọ ghi rre ẹdẹ ọkpa, arowa re vbe isiwinna na wẹẹ nọ fi ibeleku. Okpia na ma kue, rhunmwuda, ọ ma hoo nọ rraa uhi Osanobua. Ọ rẹnrẹn wẹẹ, a sẹtin rhie irẹn obọ sotọ vbe iwinna, vbọrhirhighayehẹ, ọ ma hoo nọ rhie owẹ gberra uhi Osanobua. (Rom 13:1-4; Hib 13:18) De akpa ne etẹn eha nii rhiema? U sẹtin kha wẹẹ iran mwẹ udinmwẹ kevbe ekhọe ata. Vbọrhirhighayehẹ, ọ mwẹ akpa ne kpataki ne iran rhiema, ọni ọre imudiase. Te iran eha rhiẹre ma wẹẹ, iran mwẹ ẹkoata dae Jehova. Ọkpa i rrọọ vbuwe iran nọ rhie owẹ gberra ilele ọghe Osanobua. Imudiase ẹre ọ ya iran mudia gbain. Te iran eha wa ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. Ma vbe hoo ne ima gha ru emwi nọ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. *w19.02* 2 ¶1-2

Sunday, September 6

Nene Uhi keghi re ama ọghe emwi esi nọ dee vbe odaro.—Hib 10:1, NW.

Emwa ne Uhi e Mozis mobọ gha gbogba ga ọre emọ ne ẹi mwẹ erha, ikhuo ni dẹgbẹe kevbe avbe ọrriọvbe. E Jehova keghi rhie adia na ne ediọn ni buohiẹn vbe Izrẹl: 'Ghẹ gban emwi nọ khẹke ọmọ ne ẹi mwẹ erha ra orhunmwuyẹn hin iran obọ rre, ghẹ vbe miẹn okhuo nọ dẹgbẹe ukpọn ne u daeyi ye emwi ne u rhie nẹẹn mọmọ.' (Diut 24:17) Te Jehova wa mobọ gha mwẹ agiẹngiẹn daa emwa vbenian vbe otọ Izrẹl. Oya nọ khẹke ẹre ọ wa vbe gha rhie ne emwa ni ya obọ atosi mu iran. (Ẹks 22:22-24) E Jehova hoo ne emwa ni su emwa rẹn gha ya obọ esi mu iran. Ẹi zẹdẹ ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova ne emwa na mu ikhuo kevbe ibiẹka yagha kevbe ne etẹn vbuwe ẹgbẹe ọkpa na ru emwi ọdọ vbe amwẹ. Irẹn ẹre ọ gbogba ga emwa ne ẹi mwẹ iyobọ, irẹn ẹre ọ vbe buohiẹn emwa ni kpokpo iran. (Lẹv 18:6-30) Ma ghaa mwẹ iyayi nọ wegbe wẹẹ, e Jehova ya obọ esi mu ima, ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa re ghi vbe gha wegbe sayọ. Ma gha hoẹmwẹ e Jehova, ima na vbe gha lele ilele ọghẹe, ọ ghi gua ima kpa ya gha ya obọ esi mu emwa ọvbehe. *w19.02* 24-25 ¶22-26

Monday, September 7

Zobọ vbe avbe uyinmwẹ ne ẹi re ọghe Osanobua, kevbe orriarria emwi agbọn na hia.—Taitọs 2:12.

Gi ima ziro yan odẹ ọkpa ne ima khian ya sẹtin gbogba ga egbe ima ne Esu ghẹ sẹtin ya iziro nọ ma gba mu ima rẹrẹ. E Jehova keghi ya obọ sekhae ne ima wẹẹ, ọ ma khẹke na gha "họn ẹmwẹ alama oghẹ, ra ohọhọ ra uzuanmwẹ" vbe ehe ne ima ye. (Ẹfis 5:3) Sokpan, de emwi nọ khẹke ne ima ru deghẹ iho mwa vbe isiwinna ra vbe owebe na suẹn gha ta ẹmwẹ alama oghẹ? Ma ghaa rre ihe vbenian, ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima, nọ winna vbe na ghee ọbodẹ, sẹtin ya obọ sekhae ne ima. (Rom 2:15) De emwi nọ ghi khẹke ne ima ru? Deghẹ ima ma begbe, ma sẹtin gha danmwehọ ẹmwẹ ọrhiae ne iran ta, ma sẹtin vbe gha ghee efoto ne iran ghee. Sokpan emwi nọ khẹke ne ima ru, ọre ne ima kpa hin uwu ẹbu iran rre ra ma ghi ya ẹwaẹn fi ẹmwẹ ne iran ta werriẹ. Ne ima mieke na sẹtin mudia gbain vbe ima gha werriẹ aro daa ukpokpo otu ihegbe, ọ khẹke ne ima gha mwẹ udinmwẹ. Gi ma kọe ye orhiọn wẹẹ, e Jehova bẹghe ẹrhiọn ne ima loo, ọ gha ru iyobọ nọ khẹke ne ima, ne ima mieke na sẹtin biegbe ne iziro ne Esu ya mu emwa ekhọe rhia.—2 Krọ 16:9; Aiz 40:29; Jems 1:5. *w19.01* 17-18 ¶12-13

Tuesday, September 8

I keghi roro emwi ne I he ya obọ ru hia . . . , I keghi miẹn wẹẹ ọ ma zẹdẹ sẹ emwi rhọkpa . . . Ẹi zẹdẹ mwẹ esa hiehie.—Asan 2:11.

Ọmwa nọ kakabọ fe ẹre Solomọn wa gha khin. Ọ keghi kha wẹẹ irẹn 'gha kuobọyuwa ne irẹn rẹn emwi ne a ya ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ kha.' (Asan 2:1-10) E Solomọn keghi bọlọ owa nibun, ọ na vbe bọlọ ọgbẹlẹzẹ ne mose mose ne a na rọkhọ egbe. Emwi nọ rhirhi yẹẹ ọre, ẹre ọ ghaa ru. Ena hia ya e Solomọn gha sọyẹnmwẹ ra? Emwi hia nọ fiangbua vbe sẹ ọre ọkẹn ra? E Solomọn keghi tobọ re rhie ewanniẹn ye inọta na vbe ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Emwi kpataki ẹre ima miẹn ruẹ vbe okha ọghe Solomọn, ọ khẹke ne ima ya ọna waan ne egbe. E Jehova ma hoo ne emwi nọ wegbe ka sunu daa ima nẹ, ma ke waan ne egbe. Ọghe ne ẹmwata, ọmwa nọ ma mu ẹtin yan e Jehova i sẹtin gha họn ẹmwẹ nẹẹn, ẹi vbe sẹtin mu ahoo ọghe Jehova ye okaro vbe arrọọ ọghẹe. Ọna ẹre ọ si ẹre nọ na khẹke ne u mu ẹtin yan rẹn. U gha ru vberriọ, *ẹghẹ ọkpa i rrọọ* ne u khian ya fian obọ re, e Jehova *i khian vbe mianmian* 'vbene u ya rhiẹre maan hẹ ighẹ u hoẹmwẹ ọnrẹn.' (Hib 6:10) Nọnaghiyerriọ, u ghi hia vbe odẹ ke odẹ, ne u gha mwẹ amuẹtinyan nọ wegbe. Ẹghẹ nii, u ghi do bẹghe ẹre wẹẹ, e Jehova hoo ne agbọn maan ruẹn.—Psm 32:8. *w18.12* 22 ¶14-15

Wednesday, September 9

Osanobua rhie ma ima nẹ vbene irẹn kakabọ hoẹmwẹ mwa sẹ hẹ, ẹghẹ ne ima na gha re emwa orukhọ ẹre Kristi na wu ne ima.—Rom 5:8.

Ọmwa nọ rhie aro tua emwi orhiọn, keghi mu ẹtin yan Osanobua, ọ vbe ghee emwi vbene Osanobua ghee ẹre, adia ọghẹe ẹre ọ vbe ya ru emwi. (1 Kọr 2: 12, 13) Igiemwi esi ẹre Devid rhie ye ima otọ vbe asefẹn na. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wẹ ọkpa ẹre I mwẹ Nọyaẹnmwa, wẹ vbe viọ emwi ne I i mwẹ hia mẹ." (Psm 16:5) E Jehova ẹre Devid lẹẹ gbinna. Asikẹgbe ne Devid gu e Jehova mwẹ, ẹre ọ ghaa guan kaẹn vbe ọ khare wẹẹ, "wẹ ọkpa ẹre I mwẹ Nọyaẹnmwa." (Psm 16:1) Ọyẹnmwẹ ne ẹi gia gie ẹre ọ ghaa sẹ Devid rhunmwuda asikẹgbe nọ gu e Jehova mwẹ. Ẹre ọ zẹe ne ọ na kha wẹẹ: "I vuọn ne ọyẹnmwẹ." (Psm 16:9, 11) Emwa ni ya ẹdagbọn iran khu emwi ewe khian i sẹtin gha mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko ne Devid ghaa mwẹ. (1 Tim 6:9, 10) Nọnaghiyerriọ, ma gha gele mu ẹtin yan e Jehova, ima na vbe gha ya ekhọe hia gae, arrọọ ọghe ima ghi gha mwẹ evbọ demu, ma ghi vbe gha sọyẹnmwẹ. Vbua khian ya sẹtin gha mwẹ amuẹtinyan nọ wegbe hẹ? Ọ khẹke ne u gha gu e Jehova mu obọ, ọni nọ wẹẹ, u ghi gha tie Baibol, u ghi gha rhie aro tua emwi nọ yi, u ghi vbe gha ru erria yan avbe akpa ne ọ mwẹ kevbe ahoẹmwọmwa ne ọ mwẹ nuẹn.—Rom 1: 20. *w18.12* 25-26 ¶7-8

Thursday, September 10

Ọ kere ne emwa hia gha ye ọghọ ne orọnmwẹ.—Hib 13:4.

Ẹmwẹ ne Pọl tae vbe uviẹn na wa ru ekpataki, rhunmwuda te ọ yae rhie ibude ne Ivbiotu e Kristi, ne iran gha ya aro nọ ghaan ghee orọnmwẹ. Uwẹ ya aro nọ ghaan vbenian ghee orọnmwẹ ra? Deghẹ u ru orọnmwẹ nẹ, uwẹ ya aro nọ ghaan ghee orọnmwẹ ọghuẹ ra? Deghẹ u ya aro nọ ghaan ghee orọnmwẹ, igiemwi esi ọghe Jesu ẹre u zowẹ lele. Vbe avbe Farisi do nọ Jesu ọta vbekpae ebe orọnmwẹ na sọ, Jesu keghi rhie iran ekhọe ghee emwi ne Osanobua tae vbekpae orọnmwẹ nokaro. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ọna ẹre ọ zẹe ne okpia gha na sẹ erhae kevbe iyẹe rae, ọ ghi rhikhan mu amwẹ ọnrẹn, iran ghi gha re ọkpa." Jesu na vbe rhie tẹ wẹẹ: "Emwi ne Osanobua ku kugbe nẹ, ọmwa rhọkpa ghẹ wannọ iran." (Mak 10:2-12; Gẹn 2: 24) Jesu rẹnrẹn wẹẹ Osanobua ẹre ọ mu orọnmwẹ gbọọ kevbe wẹẹ, ọ khẹke ne ọdọ vbe amwẹ rọnmwẹ egbe sẹ ota. Osanobua ma tama Adam kevbe Ivi wẹẹ, iran sẹtin sọ ebe orọnmwẹ. Vbe Osanobua ku Adam vbe Ivi kugbe vbe orọnmwẹ, te ọ yae maa ima re wẹẹ, okpia ọkpa kevbe okhuo ọkpa ere ọ khẹke nọ rhikhan kugbe vbe orọnmwẹ vbe etẹbitẹ. *w18.12* 10-11 ¶2-4

Friday, September 11

Wa gie Osanobua fi ekhọe uwa werriẹ.—Rom 12:2.

Zẹ vbene ima ya mwẹ alaghodaro sayọ vbe odẹ ọghe orhiọn, ma na ghi do rẹn emwi nọ yẹẹ e Jehova kevbe ne ẹi yẹẹ ọre kevbe aro nọ ya ghee emwi. Ma gha ghi do gha bẹghe emwi vbene Jehova bẹghe ẹre, ọ na vbe gha rhiegbe ma vbe uyinmwẹ ima kevbe azẹ ne ima ru, ọ ghi rhiema wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre ima ghi vbe ya ghee ẹre. Ọ keghi re emwi nọ sẹ ima ọyẹnmwẹ vbe ima gha sẹtin gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre, sokpan, ọna i khuẹrhẹ vbe ẹghẹ hia, rhunmwuda, ima ma gba. Vbe igiemwi, agharhemiẹn wẹẹ, ma rẹn aro ne Jehova ya ghee emwi ewe na khu khian, esagiẹn na mu ye egbe, ikporhu iyẹn nọ maan, uyinmwẹ esakan, kevbe emwi nibun ọvbehe, ugbẹnso, ọ ye gha lọghọ ima, ne ima rẹn evbọzẹe ne Jehova na ya aro vberriọ ghee emwi. De emwi nọ gha ru iyobọ ne ima? Ma ghaa ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre, de vbene ọ khian ya ru iyobọ ne ima vbe ẹghẹ na nia kevbe ẹghẹ nọ dee vbe odaro? Ọ khẹke ne ima gha tie Ẹmwẹ Osanobua, ma ghi gha ru erria yan rẹn, ne ima mieke na rẹn otọ re, ma ghi vbe gha hia, ne ima gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre. *w18.11* 23-24 ¶2-4

Saturday, September 12

Nọyaẹnmwa, inu ẹghẹ ẹre I gha datu nọ iyobọ la, a ke zẹ yọ mwẹ re, ne u do miẹn ima fan hin obọ uyinmwẹ ọkpankpan rre?—Hab 1:2.

Vbe ẹghẹ Habakọk, uyinmwẹ ika kevbe ọghe ọkpankpan ẹre ọ wa gba ehe hia vbe otọ Izrẹl. Ẹko ma zẹdẹ gha rhiẹnrhiẹn Habakọk rhunmwuda emwa dan ni lẹga re. Uyinmwẹ atosi ẹre Ivbi Izrẹl ghaa yin daa egbe. Ọta ne Habakọk ghi gha nọ ọre wẹẹ: De ẹghẹ ne emwi dan na khian ya sẹ ufomwẹ? Vbọzẹe ne Jehova na gi ẹre kpẹẹ sẹ vbenian? Vbuwe ena hia, ẹre Habakọk na da tie Jehova nọ do ru iyobọ. Ọ gha kẹ, e Habakọk ghaa mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn nẹ wẹẹ, Osanobua i khian ghi zẹ ye irẹn re kevbe wẹẹ, ọ gha kpẹẹ Osanobua ke zẹ emwi ru. Emwi vbenian he sunu daa ruẹ ẹdẹ ra? Te inọta ne Habakọk nọ Osanobua re, rhiẹre ma wẹẹ, ẹi ghi mwẹ amuẹtinyan ra? Hiehie! Ne Habakọk na fannọ otọ ẹko ẹre ma e Jehova keghi rhiema wẹẹ, ọ ye mwẹ ilẹkẹtin yan Osanobua. Emwi nọ ghaa kpokpo ẹre orhiọn ọre ne ọ ma na rẹn ẹghẹ ne Osanobua khian ya zẹ emwi ru kevbe ne Osanobua na kue yọ, ne irẹn gha rri oya vberriọ. *w18.11* 14 ¶4-5

Sunday, September 13

Wa ghẹ si ẹfe koko ye agbọn na. —Mat 6:19.

Ọgbehẹn ẹre Pita kevbe Andru ghaa khin, sokpan vbe Jesu wẹẹ ne iran do gha re erhuanegbe irẹn, ọwarọkpa ẹre iran ya sẹ ọgua ọghe iran rae. (Mat 4: 18-20) Ọna ma rhiema wẹẹ, ọmwa gha ghi rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, ọ wa sẹ iwinna rẹn rae. E Baibol ẹre ọ wẹẹ ne ikpia gha gbaroghe ẹgbẹe iran. (1 Tim 5:8) Emwi ne ọna rhiema ọre wẹẹ, ọmwa gha do rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, ẹi ghi mu emwi ewe na khu khian ye okaro vbe arrọọ ọghẹe. Ọna ọre emwi ne ọmokhuo ọkpa ne a tie ẹre Maria ru. E golf na gbe ọre iwinna ne Maria te wa gha hoo nọ ya ẹdagbọn rẹn ru, odẹ vberriọ, ọ ghi do gha re ọmwa nọ fe kevbe na hiunsi ẹre rre. Sokpan, ọ ghi sẹ ẹghẹ, Avbe Osẹe Jehova na suẹn gha ya e Baibol maa re emwi. E Maria wa gbọyẹmwẹ ye emwi nọ ghaa ruẹ, ọ wa vbe gbọyẹmwẹ ye odẹ ne imamwaemwi ẹmwata ya fi arrọọ ọghẹe werriẹ. E Maria keghi do bẹghe ẹre wẹẹ, irẹn i khian sẹtin mu emwi orhiọn ye okaro vbe arrọọ ọghe irẹn, vbene irẹn na khu emwi ewe khian vbe obọ ọkpa. (Mat 6: 24) Rhunmwuda ọni, e Maria keghi sẹ e golf na gbe rae, nọ mieke na rhie aro tua emwi nọ hiunsi sẹ. Arọndẹ ọghe ẹghẹ hia ẹre Maria ghi khin nia. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ọyẹnmwẹ nọ ghi sẹ mwẹ nia i gia gie kevbe wẹẹ, eban arrọọ mwẹ ghi mwẹ evbọ demu." *w18.11* 5 ¶9-10

Monday, September 14

Ọna i re owinna ne ovbi Meri? —Mak 6:3.

Vbe Jesu ghi rre ukpo 30, ọ keghi sẹ iwinna owinna rae, rhunmwuda ọ rẹnrẹn wẹẹ, iwinna ne Jehova waa irẹn re, ẹre ọ ru ekpataki sẹ. Jesu tobọre tae wẹẹ, iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ẹre ọ mobọ zẹe ne Osanobua na gie irẹn gha die agbọn. (Mat 20:28; Luk 3: 23; 4:43) Iwinna ikporhu na, ẹre Jesu mu ye okaro vbe arrọọ ọghẹe, ọ vbe gha hoo ne emwa ọvbehe ru vberriọ. (Mat 9:35-38) Nibun vbuwe ima i re kabita ra owinna, sokpan emwa ni kporhu iyẹn nọ maan ẹre ima hia khin. Iwinna ikporhu na ru ekpataki sẹrriọ wẹẹ, Osanobua tobọre vbe mwẹ obọ vbọ. E Baibol keghi kha wẹẹ, te ima gu Osanobua winna. (1 Kọr 3:9; 2 Kọr 6:4) Ma rẹnrẹn wẹẹ, 'ẹmwata ẹre ẹmwẹ Osanobua khin.' (Psm 119:159, 160) Ọni ẹre ọ si ẹre nọ na khẹke ne ima gha "maa emwa re ẹse ighẹ ẹmwata Osanobua," vbe ima ghaa kporhu. (2 Tim 2:15) Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ima hia vbe odẹ ke odẹ ne ima gha mwẹ alaghodaro vbe odẹ ne ima ya ye Baibol maa emwa emwi, rhunmwuda,

e Baibol ọre emadogua nọ hiunsi sẹ ne ima ya maa emwa emwi vbekpae Jehova, Jesu kevbe Arriọba Osanobua. *w18.10* 11 ¶1-2

Tuesday, September 15

Ọ kere ne ima . . . ye iran ni ma wo vbe egbe obọ. Wa ye ẹmwẹ ne Nọyaẹnmwa Jesu tobọ ẹre ta rre.* —*Iwinna 20:35.

Avbe ọdọ ghaa ya egbe taa igiemwi esi ọghe Jesu, ọvbokhan iran ghi vbe gha rhie "ọghọ" nọ khẹke ne iran. (Ẹfis 5:22-25, 33) Okhuo ghaa rhie ọghọ ne ọdọ re, ẹre ọ khian na gha mwẹ amuroro daa re. Evbibiẹ emọ ghaa mwẹ amuroro daa egbe, te iran rhie igiemwi esi ye otọ ne ivbi iran. Evbibiẹ emọ ẹre ọ wa khẹke ne ọ maa emọ re vbene a ya mwẹ amuroro daa emwa ọvbehe hẹ. Vbe igiemwi, ọ khẹke ne iran gi ivbi iran rẹn wẹẹ, ọ ma khẹke na gha lẹẹ yo lẹẹ rre vbe Ọgua Arriọba. Ọ vbe khẹke ne evbibiẹ emọ gi ivbi iran rẹn wẹẹ, etẹn gha si egbe koko gha sọyẹnmwẹ egbe, eniwanrẹn ẹre ọ khẹke nọ ka zẹ evbare. Etẹn hia vbuwe iko gha vbe sẹtin ru iyobọ ne evbibiẹ emọ. Vbe igiemwi, ọvbokhan gha kie urho ne ima, te ọ khẹke ne ima tian rẹn yọ. Ma gha ru vberriọ, ọvbokhan nii ghi gha ghọghọ, ọ ghi vbe la evba rẹn wẹẹ, 'ne a gha rhie ne emwa ọvbehe ẹre oghọghọ ye sẹ ne a gha ghee emwa ọvbehe obọ.' *w18.09* 29 ¶5-6

Wednesday, September 16

Ọsuọmwa ọkpa ne uwa mwẹ ọrọre Mẹzaia.* —*Mat 23:10.

Adia nọ ke obọ e Kristi ne Ọba mwa rre keghi ru iyobọ ne ima nia, erriọ khian vbe ya gha ru iyobọ ne ima vbe ẹghẹ nọ dee vbe odaro. Nọnaghiyerriọ, gi ima rhie aro tua afiangbe ne ima miẹn vbe afiwerriẹ ni rhiegbe ma vbe otu e Jehova. Vbe iruẹmwi ẹgbẹe ọghe uwa, wa sẹtin ziro yan ere ne uwa he miẹn rhunmwuda afiwerriẹ ne otu ru ye iko na do vbuwe uzọla kevbe emwamwa ọgbọn ne ima ghi lele vbe ikporhu iyẹn nọ maan. Ma ghaa yerre wẹẹ ẹghẹ hia ẹre adia ni ke obọ e Jehova rre ya biẹ ọmọ esi, ekhọe hia ẹre ima khian ya gha lele adia nọ rhirhi ke obọ re rre. Vbe igiemwi, te ima ghi gbọyẹmwẹ ye efoni ne etẹn nibun ghi loo nia rhunmwuda, ọ fian rẹn kanmwa, igho ne otu te ya print ebe ladian. Ma ghaa mwẹ ọna vbe orhiọn, ọ ghi ya ima gha loo efoni kevbe tablẹt sayọ vbe ugamwẹ ọghomwa. Odẹ vbenian, te ima zowẹ lele adia ọghe Kristi nọ dekaẹn ẹwaẹn ne a ya loo izọhẹ ne etẹn ru. Ma ghaa ya ekhọe hia lele adia ọghe Kristi, te ima ya amuẹtinyan kevbe akugbe ne etẹn mwẹ wegbe sayọ. *w18.10* 25-26 ¶17-19

Thursday, September 17

Ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ ne uwa, ẹre ọ si ẹre ne ima na hia vbe odẹ ke odẹ ne uwa họn iyẹn nọ maan, erriọ ima vbe ya loo arrọọ ọghe ima rhunmwuda, aro nọ ghaan ẹre ima ya ghee uwa.* —*1 Tẹs 2:8, NW.

Ma ghaa mwẹ ẹnina vbe na ghee Jehova, e Jehova sẹtin loo ima ya họn erhunmwu ọghe emwa ni gualọ iyobọ. (2 Kọr 1:3-6) Vbọrhirhighayehẹ, ghẹ mianmian wẹẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin. Ẹghẹ hia ẹre emwa ni ma gba ya ru abakuru. Ma ghaa ye ọna rre vbe ẹghẹ hia, ẹre ima khian na sẹtin gu etẹn ima gha rrọọ vbuwe ọfunmwegbe. (Asan 7:21, 22) Emwi ne Jehova gualọ vbe obọ ima keghi re emwi ne ima gha sẹtin ru. Ma ghaa ya egbe taa re, ọ gha ru iyobọ ne ima ya gha rhie aro gberra abakuru ọghe etẹn ima. (Ẹfis 4:2, 32) Ako ne iran na musọe ẹre ọ khẹke ne ima gha rhie aro tua. Ọna gha ya ima gha tian iran ye ẹrhiọn ne iran loo vbe ugamwẹ e Jehova. Ma ghaa tian etẹn ima vbenian, iran ghi gha sọyẹnmwẹ vbe ugamwẹ Jehova. Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha ya emwi ne etẹn ima ru gie ọghe emwa ọvbehe, rhunmwuda, ọna sẹtin gbe iran orhiọn muotọ.—Gal 6:4. *w18.09* 16 ¶16-17

Friday, September 18

Evbare mwẹ ọre ne I họn ẹmwẹ ọmwẹa ne ọ gie mwẹ uhunmwu, ne I vbe winna okhuo ne ọ fian mẹ fo.—Jọn 4:34.

Nọ ne Jesu, te ahoo ọghe Osanobua na ru ye vbe na ghee evbare. Vbene evbare esi ya rhie ẹrhiọn ya ima iwu vbe odẹ ọghe ikpakpa, errịọ ahoo ọghe Osanobua na ru vbe ya amuẹtinyan ọghe ima wegbe sayọ. Ọmwa nọ lele adia ọghe Jehova ẹre ọ gele re ọmwa nọ mwẹ ẹwaẹn. (Psm 107:43) Ẹrhiọn ne a loo ro na mieke na gha mwẹ ẹwaẹn vbenian i re na mu rhia. E Baibol khare wẹẹ: 'A i miẹn emwi ne a ya gie ẹre. . . . Ọyẹnmwẹ keghi sẹ iran ni wan, ẹwaẹn gha rhie arrọọ ne iran.' (Itan 3:13-18) Jesu vbe kha wẹẹ: "Wa rẹn ẹmwata ne ọ rrọọ nẹ nian. U miẹn vbe agbọn uwa gha rhiẹnrhiẹn hẹ deghẹ uwa rhie obọ lelẹe ya gha yin." (Jọn 13:17) Erhuanegbe Jesu gele lele imamwaemwi kevbe igiemwi ọghe Jesu vbe arrọọ ọghe iran, ọni ẹre ọ si ẹre ne iran na gha mwẹ agbẹkunsotọ. *w18.09* 4 ¶4-5

Saturday, September 19

Osanobua na ma emwa nagbọn, ọ na ma iran ne iran gha ye vbe irẹn.—Gẹn 1:27.

Osanobua keghi tama evbibiẹ ima nokaro ne iran biẹlẹ vuọn uhunmwu otagbọn hia. (Gẹn 1:28) Agharhemiẹn wẹẹ iran ọkpa ẹre ọ ghaa rre ogba ọghe Idẹn vbe ẹghẹ nii, ọ te khẹke ne iran gha mu ẹmwẹ emọ ne iran ma he biẹlẹ roro. Ọ te khẹke ne Adam kevbe Ivi gha muẹn roro vbene agbọn khian ya maan emọ ne iran ma he biẹlẹ zẹ vbene Jehova vbe hoo ne evbayi hia gha mwẹ agbẹkunsotọ. Zẹ vbene ẹghẹ ya khian, te Adam kevbe ivbi ẹre hia gha te ku obọ gbe ne iran ya agbọn na hia khian e Paradais. Sokpan iwinna nọkhua na, gha te rhie ẹghẹ. Emwa ni gbae gha te sẹtin ya uhunmwu otagbọn na khian e Paradais deghẹ iran ku obọ gbe ba Osanobua ya mu ahoo ọghẹe sẹ. (Hib 4:11) Muẹn roro vbene iwinna nii gha te gha ye hẹ! Ọ gha te gha re iwinna ọyẹnmwẹ kevbe ọghe agbẹkunsotọ. Te Osanobua gha te fiangbe emwa nagbọn rhunmwuda ekhọe esi ọghe iran kevbe ne iran na mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro. *w18.08* 18 ¶2; 19-20 ¶8-9

Sunday, September 20

Ọ keghi đo ba mwẹ ohoghe ma ruẹn.—2 Sam 19:27.

De emwi ne u khian ru deghẹ ọmwa na ya ohoghe mu ruẹ eni rhia? Emwi vbenian sunu dae Jesu kevbe Jọn ne Baptist. (Mat 11:18, 19) Vbe Jesu a ghi ru? Jesu ma mu ẹghẹ rhia ya gha gu iran ni ba re ohoghe muan ẹmwẹ. Ọ na wẹẹ ne emwa rhie aro tua iwinna irẹn kevbe imamwaemwi ọghe irẹn. Ọni ẹre ọ si ẹre ne ọ na kha wẹẹ, uyinmwẹ ne ọmwa yin, ẹre a ya rẹn deghẹ umẹwaẹn nọ. (Mat 11:19) Vbe ima miẹn ruẹ vbe igiemwi ọghe Jesu? Ugbẹnso, emwa eso sẹtin ya ohoghe mu ima eni rhia. Emwi vbenian gha sunu daa ima, ma sẹtin wa gha hoo ne ima rria ikhi ne egbe ima. Sokpan Jesu ma rria ikhi ne egbe ẹre. Uyinmwẹ ima ẹre ọ khian rhiẹre ma wẹẹ, ohoghe ẹre a ba ima re. Errịọ uyinmwẹ Jesu vbe ya rhiẹre ma wẹẹ, ohoghe ẹre eghian ba re. *w18.08* 6 ¶11-13

Monday, September 21

Wa gha mu ohan e Nọyaẹnmwa Osanobua uwa, wa vbe gha ga irẹn ọkpa kẹkan. Wa gha re emwa nọ gba ẹko ẹre.—Diut 10:20.

Ọ mwẹ emwi ọkpa nọ rhilo okha ọghe Keni, e Solomọn kevbe Ivbi

Izrẹl ni sọtẹ vbe uhunmwu Oke Sainai ginna egbe, te ẹkpotọ kie ne iran hia, ne iran ya "ro iro fi uyinmwẹ fiwerriẹ." (Iwinna 3:19) Ọna rhiema wẹẹ, e Jehova i wa ya uhukpa yangbe ima vbe ima gha ru khọ. Vbe igiemwi, e Jehova yabọ Erọn vbe ọ ru orukhọ. Vbe ẹdẹnẹre, e Jehova keghi loo obẹlẹ ughughan ya dia ima ye uviẹn. Ọ loo e Baibol, ebe ne otu gbẹnnẹ ladian kevbe ibude ne ima miẹn vbe obọ etẹn ne ima gba ga. Ma ghaa lele adia ọghe Jehova, ọ gha mwẹ itohan daa ima. Ọ mwẹ emwi kpataki nọ zẹe ne Jehova na mwẹ itohan nọ ma te khẹke daa ima. (2 Kọr 6:1) Itohan nọ mwẹ daa ima ẹre ọ kie ẹkpotọ yọ ne ima ya "zobọ vbe avbe uyinmwẹ ne ẹi re ọghe Osanobua, kevbe orriarria emwi agbọn na hia." (Taitọs 2:11-14) Te ima khian gha werriẹ aro daa edanmwẹ ọghe ẹkoata a te miẹn wẹẹ agbọn Esu na sẹ ufomwẹ. Nọnaghiyerriọ, gi ẹre gha re atamuolọyan ọghe ima wẹẹ, obọ ọghe Jehova ẹre ima khian gha ye! *w18.07* 21 ¶20-21

Tuesday, September 22

Nọyaẹnmwa rẹn iran ni re ọghẹe.
—2 Tim 2:19.

De emwi nọ khẹke ne ima ru ne ima mieke na gha mwẹ akueyi ọghe Jehova, ne ima gha te ya gha gualọ uyi ne a miẹn vbe agbọn Esu? Emwi eva ẹre ọ khẹke ne ima gha yerre. Okaro, *e Jehova* ***i mianmian*** *emwa ni ya ẹkoata gae.* (Hib 6:10; 11:6) Aro nọ ghaan ẹre Jehova ya ghee eguọmwadia ọghẹe hia. Nọ ne Jehova, orukhọ nọ, deghẹ irẹn na mianmian emwa ni ya ẹkoata ga irẹn. Aro e Jehova wa sẹ otọ vbe egbe emwa ata. Ọ vbe rẹn "vbene ọ ya yuo emwa esi hin uwu edanmwẹ iran rre hẹ." (Psm 1:6; 2 Pit 2:9) Emwi nogieva nọ khẹke ne ima gha yerre ọre wẹẹ, *e Jehova sẹtin san ima ẹse vbe odẹ ne ima ma te yaro yi.* Zevbe ne Jesu khare, ai khian san iran ẹse ighẹ emwa ni ru emwi esi rhunmwuda iran hoo ne emwa gha tian iran. Vbọzẹe? Rhunmwuda, etian nii ọre ere ọghe iran. (Mat 6:1-5) Vbọrhirhighayehẹ, Jesu khare wẹẹ, Erha irẹn bẹghe ẹse ne emwa "ru vbe ẹkhokho," ọ gha khọnrẹn wẹẹ ọmwa rhọkpa ma tian iran yọ. E Jehova i mianmian emwi esi vberriọ, ọ gha vbe san iran ẹse vbe ẹghẹ nọ khẹke. *w18.07* 9 ¶8, 10

Wednesday, September 23

Emwi ne Osanobua kha nẹ wẹẹ ọ huanrẹn, ghẹ ghi kae ba nọ ma huan.—Iwinna 10:15.

E Pita ghi rhiọrre vbe ovbe nii, egbe na wọọ re. Ọ ma rẹn emwi ne Osanobua hoo ne irẹn ru. Ẹghẹ nii ẹre avbe ukọ ọghe Kọniliọs wa ya bu e Pita rre zẹẹ. Osanobua keghi ya orhiọn nọhuanrẹn rhie adia ne Pita nọ lele avbe ukọ ọghe Kọniliọs gha rrie owa e Kọniliọs. Akpawẹ ẹvbo ne Kọniliọs ke rre ẹre Pita rhie aro tua, ẹi ghẹ fi owẹ la owa e Kọniliọs rhunmwuda, Ivbi e Ju i la owa ọmwa ne ẹi re Ovbi e Ju vbe ẹghẹ nii. Vbọ ghi ya e Pita gha khian agharhemiẹn wẹẹ Ivbi e Ju kevbe emwa ne ẹi re Ivbi e Ju i lẹruegbe? Umian ne Pita miẹn kevbe adia ọghe orhiọn nọhuanrẹn ẹre ọ fi ẹre ekhọe werriẹ. Ẹmwẹ ne Kọniliọs tama e Pita keghi wa mu ẹre orhiọn, evba nii ẹre orhiọn nọhuanrẹn na gua ẹre kpa ya kha wẹẹ: "Mẹ miẹn wẹẹ vbe ẹmwata, aro ọkpa ẹre Osanobua ya ghee emwa hia. Ọmwakọmwa nọ mu ohan rẹn, ọ na vbe gha yin ẹse, te irẹn gha rhan obọ miẹn rẹn." (Iwinna 10:34, 35) Irẹnmwi na wa kakabọ gbe Pita otiti. *w18.08* 9 ¶3-4

Thursday, September 24

Wa gie emwi dan gha sọnnọ uwa.
—Emọs 5:15.

A sẹtin miẹn wẹẹ ima i mwẹ obọ vbe uyinmwẹ dan ni sọnnọ e Jehova. Sokpan de emwi nọ khẹke ne ima ru vbe nọ dekaẹn emwi eso ne Baibol ma wa mu awua yi? Vbe ima khian ya rẹn emwi nọ khẹke ne ima ru nọ gha ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova? Ma ghaa rre ihe vbenian, ẹre ekhọe ọguọmwaziro ọghomwa nọ dia ima zẹ vbene ọ gua ilele ọghe Baibol ro, khian na ru iyobọ ne ima. Rhunmwuda ne Jehova na hoẹmwẹ ima, ilele hia ni rre Baibol keghi re nọ dia ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima. E Jehova keghi kha wẹẹ: 'Mẹ ọre Nọyaẹnmwa ne Osanobua uwa, ọmwa ne ọ maa uwa emwi ne agbọn mieke na maan uwa, ne ọ vbe su uwa lele odẹ ne uwa gha la.' (Aiz 48:17, 18) Ma gha gele gha ru erria yan ilele ni rre Baibol, ekhọe ọguọmwaziro ọghe ima ghi do gha winna ẹse. Ẹghẹ nii, ọ ghi gha dia ima ya ru azẹ nọ khẹke. Ilele keghi re ẹmwata ne uhunmwu ẹmwẹ nọ dia iziro kevbe uyinmwẹ ọghe ima. Ne ima mieke na gele rẹn ilele nọ ginna uhi Osanobua, ọ khẹke ne ima ka rẹn aro ne ọ ya ghee emwi kevbe evbọzẹe ne ọ na yi uhi nii. *w18.06* 17 ¶5; 18 ¶8-10

Friday, September 25

Ma gha zẹ igho uhunmwu gie Nọgbaisi e Rom, a ghẹ ru nọ, ra ẹi re a ghẹ ru?—Mat 22:17.

Te ekpayẹ e Hẹrọd ni nọ e Jesu ọta na, te gha hoo ne Jesu gbodan ye igho uhunmwu ne Ivbi e Ju hae ne Rom. Akpawẹ Jesu gele ru vberriọ, iran ghi yae khian ọmwa nọ sọtẹ daa arriọba e Rom. Deghẹ te Jesu vbe kha wẹẹ te ọ khẹke ne Ivbi e Ju gha hae igho uhunmwu, ughaghe te erhuanegbe ẹre gha te bizugbe ẹre. Jesu kegha begbe, rhunmwuda ọni, ọ ma de ye ifi ne iran khuẹn khẹ ọre. E Jesu rẹnrẹn wẹẹ, emwa ni koko igho uhunmwu wa fi ibeleku, sokpan ọ ma rhie aro tua ọni. Ọ keghi rhie aro tua Arriọba Osanobua rhunmwuda Arriọba na, ẹre ọ khian sọfurre ye ọlọghọmwa ne emwa nagbọn werriẹ aro daa. Ọna ọre igiemwi esi ne Jesu rhie ye ima hia otọ. Ọ ma khẹke ne ima deba otu azẹ rhọkpa ọ gha khọnrẹn wẹẹ, emwa ni rre otu azẹ nii hia ne iran gha ru emwi esi. Otu azẹ ghaa gbe emwa ekueku, ọ ma kaẹn ima. Arriọba Osanobua ẹre ọ khẹke ne ima ya egbe ba. (Mat 6:33) Osẹe Jehova nibun ni ka gha mwẹ obọ vbe ẹmwẹ oseghe ẹvbo na sinmwi keghi wio obọ hin vbọ rre. *w18.06* 5-6 ¶9-11

Saturday, September 26

Eso vbe avbe iran ni rre ẹrinmwi, keghi miẹn wẹẹ avbe ikhuo na wa mose ẹsẹse.—Gẹn 6:2.

Ẹi re uyinmwẹ alama oghẹ ọkpa ẹre Esu ya mu avbe odibo nii rẹrẹ. Ọ gha kẹ, ọ vbe yan ma iran wẹẹ, iran ghi do gha mwẹ asẹ na ya kha yan emwa nagbọn. Ughaghe te Esu te hoo nọ mu idobo ye ubiẹmwẹ ọghe ọmọ ne a guan kaẹn vbe ebe Gẹnẹsis. (Gẹn 3:15) Vbọrhirhighayehẹ, e Jehova ma kue ye emwamwa dan ọghe Esu. Ọ keghi ya Okpamẹ nọ rhọọ re vbe ẹghẹ Noa ya khuan emwamwa ọghe Esu kevbe ekpayẹ ọre ruan. Ọ ma khẹke ne ima gha roro ẹre wẹẹ, ima i sẹtin de ye edanmwẹ ọghe alama oghẹ kevbe edanmwẹ ọghe itengbemu. Avbe odibo ni deba Esu sọtẹ, ka ya ukpo nibun ne ai sẹtin ka, ga Osanobua vbe ẹrinmwi, iran ke do sọtẹ. Ọrheyerriọ, iran keghi gi iziro dan gbọzinian vbe ekhọe iran. Emwi vbenian sẹtin vbe sunu daa ima, ọ gha khọn rẹn wẹẹ ima kpẹre nẹ vbe ugamwẹ e Jehova. (1 Kọr 10:12) Ọna ẹre ọ zẹe ne ọ na khẹke ne ima gha zanzan ekhọe ima ghee vbe ẹghẹ hia, ne ima mieke na sẹtin gha gbaengbe ne uyinmwẹ alama oghẹ kevbe itengbemu rhunmwuda, iziro dan vbenian sẹtin gbọzinian vbe ekhọe ima.—Gal 5:26; Kọl 3:5. *w18.05* 25 ¶11-12

Sunday, September 27

U miẹn vbene I khiẹ hẹ, u miẹn vbene ekhọe mwẹ vuọn ne orriara ne ẹi fo hẹ!—Rom 9:2.

Orhiọn keghi gbe ye Pọl iwu rhunmwuda, Ivbi e Ju nibun ma miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi. Ọrheyerriọ, e Pọl ma gi egbe Ivbi e Ju wọọ re. Ebe ne Pọl gbẹn gie etẹn ni rre Rom ẹre ọ ya ima rẹn ọna. Ọ keghi kha wẹẹ: "Ekhọe itohan ẹre I ya mu ẹmwẹ iran ye erhunmwu ne iran mieke na miẹn fan. I gha wa sẹ osẹe ne iran wẹẹ ẹmwẹ Osanobua wa rre iran ekhọe ẹsẹse. Sokpan, ọ ma lele uviẹn ọghe imamwaemwi ẹmwata." (Rom 10:1, 2, *NW*) *"Ekhọe itohan"* ẹre ọ gu e Pọl kpa ya gha kporhu ma Ivbi e Ju. Te ọ wa gha hoo ne Ivbi e Ju eso miẹn fan. (Rom 11:13, 14) Te Pọl wa vbe gha mu ẹmwẹ iran ye erhunmwu. Ọ kegha rinmwian Osanobua ne ọ ya obọ kaẹn Ivbi e Ju ekhọe, ne iran mieke na miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi. Ne Pọl na bẹghe ẹre wẹẹ, iran mwẹ ekhọe ne a ya ga Osanobua, ẹre ọ zẹe ne ọ na kha wẹẹ: *"Ẹmwẹ Osanobua wa rre iran ekhọe ẹsẹse."* E Pọl vbe rẹn wẹẹ, ne Ivbi e Ju eso na mwẹ ekhọe ne a ya ga Osanobua, a gha maa iran odẹ ọghe ẹmwata, iran sẹtin do khian erhuanegbe Kristi. *w18.05* 13 ¶4; 15 ¶13-14

Monday, September 28

Wa gha ta ẹmwẹ nọ yi ọmwa obọ, egbe nọ rhie ẹtin ye ọmwa iwu. —Ẹfis 4:29.

Te ọ khẹke ne aro ima gha sotọ vbe egbe etẹn, ne ima mieke na rẹn iyobọ nọ khẹke ne ima gha ru ne iran. E Pọl keghi rhie adia ne etẹn ni zẹ urhuẹvbo e Hibru. Ọ keghi kha wẹẹ: "Wa gie obọ uwa ne lughọlughọ si tua, wa vbe gie igbọn nọ rhie gbe egbe deziẹn. Wa gha la odẹ nọ diae khian, ne owẹ arọ nii ghẹ wa khian ne ẹi ghi mwẹ vbọ gia ya ru sokpan, ne ọ khian ne a mu ẹre egbe rran." (Hib 12:12, 13) Ọna rhiema wẹẹ, ma hia fẹẹrẹ ẹre ọ khẹke nọ gha rhie igiọdu ne egbe ya sẹ egbe ehọnrre. Vbe Pọl rhie ibude ne etẹn ni rre iko nọ rre Filipai, ọ keghi kha wẹẹ: 'Ẹdẹ agbọn uwa vbuwe Kristi rhie iwegbe ne uwa ra? Uwa deba etẹn do iko ra? Wa mwẹ itohan kevbe ẹnina daa egbe ra? I ya tua uwa khekherriọ ne uwa ya ẹko mwẹ rhiẹnrhiẹn fo, vbekpae ne uwa gha na gha mwẹ ekhọe ọkpa, wa gba gha hoẹmwẹ egbe, ne uwa vbe gha re ọkpa vbe orhiọn kevbe ekhọe. Wa ghẹ ya ekhọe a gua ye ẹgẹn ọmwa ọkpa ru emwi rhọkpa, ra ekhọe abawẹ, sokpan wa gba gha daa ne egbe, vbene uwa i na roro ighẹ uwa maan sẹ ọmwa ọvbehe. Wa gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro, ẹi re ọghe enegbe uwa ọkpa.'—Fil 2:1-4. *w18.04* 22 ¶10; 23 ¶12

Tuesday, September 29

Wa gha ru emwi ọmwa nọ yan egbe ẹre . . . zẹvbe eviẹn Osanobua. —1 Pit 2:16.

Te Jehova ye Jesu fan ima hin ẹtin uwu kevbe orukhọ rre, ne ima miẹke na sẹtin ya arrọọ ọghe ima gha ga Osanobua. Odẹ nọ ghi maan sẹ ne ima khian ya gha loo afanvbimu ọghe ima, ọre ne ima rhie aro tua emwi orhiọn. (Gal 5:16) Gia guan kaẹn e Noa vbe ẹgbẹe ọre. Vbe ẹghẹ iran, uyinmwẹ ọkhọ kevbe alama oghẹ ẹre ọ wa gua emwa obọ ro. Ọrheyerriọ, iran ma gi ọyasin ọghe uyinmwẹ ọrhiae ne emwa ni lẹga iran ghaa yin sin iran. Vbọ ru iyobọ ne iran? Te iran rhiegba ye iwinna ne Jehova waa iran re. Iran kaa okọ, iran na viọ evbare ne iran gha re kevbe ọghe aranmwẹ la uwu okọ, iran na vbe gha kporhu ma emwa ni lẹga iran. "E Noa keghi ru emwi hia ne Osanobua tama rẹn." (Gẹn 6:22) Vbọ ghi kẹrikian? E Noa vbe ẹgbẹe ọre keghi miẹn fan vbe ẹghẹ ne Jehova ya fuẹn agbọn dan nii.—Hib 11:7. *w18.04* 10 ¶8; 11 ¶11-12

Wednesday, September 30

A viọ ena hia mẹ nẹ, mẹ sẹtin vbe viọ iran ne ọmwa nọ yẹẹ mwẹ, mẹ gha viọ ẹfe kevbe ẹtin na hia nuẹn. —*Luk 4:6.*

Esu kevbe ugbogiorinmwi vbe loo ugamwẹ okeke kevbe otu ọghe okpe ẹki okpe ere ya "mu otagbọn *hia* rẹrẹ." (Arhie 12:9) Ugamwẹ okeke ẹre Setan loo ya ta ohoghe vbekpae Jehova. Ọ vbe hia vbe odẹ ke odẹ ne emwa ghẹ rẹn eni Osanobua ra ne iran mianmiaẹn. (Jer 23:26, 27) Ena ẹre ọ si ẹre ne emwa nibun ni gele ga Esu kevbe ekpayẹ ọre na roro ẹre wẹẹ, Osanobua ẹre iran ga. (1 Kọr 10:20; 2 Kọr 11:13-15) Esu vbe loo okpe ẹki okpe ere ya mu emwa rẹrẹ. Vbe igiemwi, te emwa nibun wa yayi vbe ẹdẹnẹrẹ wẹẹ, ọmwa ghaa mwẹ igho kevbe emwi ewe ẹre ọ khian na gele gha sọyẹnmwẹ. (Itan 18:11) Emwa ni ya ohoghe na yi keghi ya ẹdagbọn iran khu ẹfe khian. (Mat 6:24) Emwa vberriọ i gele sẹtin hoẹmwẹ Osanobua.—Mat 13:22; 1 Jọn 2:15, 16. *w18.05* 23-24 ¶6-7

Thursday, October 1

Gu enọ viẹ gha viẹ. —*Rom 12:15.*

Ima ma rẹn emwi nọ rre ivbi agbọn ekhọe, sokpan Jesu vbe Erhae rẹnrẹn. Vbọrhirhighayehẹ, ma ghaa gbarokotọ, ma gha sẹtin rẹn emwi ne emwa ọvbehe la gberra kevbe iyobọ nọ khẹke ne ima ru ne iran. (2 Kọr 11:29) Ma i ya egbe taa emwa ni rre uwu agbọn rhunmwuda, ọghe enegbe iran ọkpa ẹre iran rẹnrẹn. Ma keghi hia ne ima gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro. (Fil 2:4) Ọ wa khẹke ne ediọn vbe iko gha mwẹ amuroro daa etẹn. Iran rẹnrẹn wẹẹ, ọ gha sẹ ẹghẹ, iran gha na iyẹn iwinna iran ma Osanobua. (Hib 13:17) Ne ediọn mieke na sẹtin gha ru iyobọ ne etẹn, ọ khẹke ne iran rẹn vbene emwi ye iran hẹ. De vbene ediọn khian ya sẹtin ru ọna hẹ? Ọdiọn nọ mwẹ amuroro ẹre ọ mwẹ ẹghẹ ne etẹn vbe iko. Ọ gha nọ iran ọta, ọ ghi gbe ehọ kotọ danmwehọ. Ọ wa khẹke ne ediọn vbe iko gha ya izinegbe danmwehọ katekate deghẹ ọ mwẹ emwi ne ọtẹn hoo nọ ta, sokpan, ọ ma rẹn vbene ọ khian ya tae hẹ. (Itan 20:5) Ediọn ghaa loo ẹghẹ iran vbenian, asikẹgbe ne iran gu etẹn mwẹ ghi maan sayọ, ahoẹmwọmwa nọ rre uwu ẹkpo iran ghi vbe wegbe sayọ.—Iwinna 20:37. *w19.03* 17 ¶14-17

Friday, October 2

Ẹmwẹ ne a ta la owa, te ọ yevbe iwinna ona [*ọghe*] *igoru ne a ma yan esiliva.*—*Itan 25:11.*

Ọ mwẹ emwi nọ zẹe nọ na khẹke ne ima gha gbọyẹmwẹ ye emwi. Te ọ ye vbe evbare esi. Ọ keghi re emwi ọyẹnmwẹ vbe avbe ọse ni gba ẹko egbe ghaa koko rri evbare. Ẹko keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ vbe emwa gha kpọnmwẹ ima ye ẹse ne ima ru ne iran. Ma gha vbe gbọyẹmwẹ ye ẹse ne emwa ọvbehe ru ne ima, ọyẹnmwẹ ghi vbe gha sẹ iran. Ọmwa ne ima kpọnmwẹ ye emwi esi nọ ru ne ima keghi sọyẹnmwẹ rhunmwuda, ọ rẹnrẹn wẹẹ ẹrhiọn ne irẹn loo ro ma de ihoi rua. Ọna ẹre ọ ya avbe ọse sikẹ egbe sayọ. Ọ wa sẹ emwa ọyẹnmwẹ vbe a gha gbọyẹmwẹ ye emwi esi ne iran ru, zẹvbe nọ rre ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Ya aro ekhọe ruẹ zomwa rẹn vbene iwinna ona ọghe igoru na ma yan esiliva khian gha mose hẹ. Emwi ighobioye khian vbe gha nọ. A gha ya emwi vbenian ru ẹse nuẹn, u i sẹtin ghọghọ. Erriọ ọyẹnmwẹ vbe ya sẹ emwa, vbe ima gha gbọyẹmwẹ ye emwi esi ne iran ru. Ma ghẹ mianmian wẹẹ, iwinna ona ọghe igoru i fafa ẹdẹ. Erriọ ẹmwẹ ne ima ta ya gbọyẹmwẹ ye emwi ne emwa ọvbehe ru vbe ye, iran i mianmiaẹn ẹdẹ. *w19.02* 15 ¶5-6

Saturday, October 3

Te okpia na ghi ye vbe ọkpa vbe uwu ima rhunmwuda, te ọ ghi rẹn emwi nọ maan kevbe ne ẹi maan.—Gẹn 3:22.

Vbe Adam kevbe Ivi rri ọmọ erhan nọ mudia ye ẹwaẹn ne a ya rẹn emwi nọ maan kevbe ne ẹi maan, ọ keghi dewarorua wẹẹ, iran ma mu ẹtin yan e Jehova, iran ma vbe mu egbe ne iran ya lele ilele ọghẹe. Iran keghi he ẹmwẹ ye Osanobua obọ rhunmwuda, iran hoo ne iran gha kha yan egbe iran. U miẹn emwi ne iran mu fua! Iran na khian oghian e Jehova, ẹkpotọ nọ te kie ne iran ya gha rrọọ vbe etẹbitẹ na vbe wii iran. Uwu kevbe orukhọ ọre ukhu ne ima hia re vbe obọ iran. (Rom 5:12) De vbene uyinmwẹ ọghe Adam kevbe Ivi ya lughaẹn ne ọghe ọghẹrriẹnoguan ne Ovbi Etiopia ne Filip kporhu ma? Ovbi Etiopia nii keghi gbọyẹmwẹ ye emwi ne Jehova kevbe Jesu ru nẹẹn sẹrriọ wẹẹ, ọ na dinmwiamẹ vbobọvbobọ nii. (Iwinna 8:34-38) Ma gha vbe ye egbe ima fiohan ne Osanobua, ima na dinmwiamẹ, te ima rhiẹre ma wẹẹ, ma gbọyẹmwẹ ye emwi ne Jehova kevbe Jesu ru ne ima, vbe na ghee Ovbi Etiopia nii. Te ima vbe rhiẹre ma wẹẹ, ma mu ẹtin yan e Jehova kevbe wẹẹ, ma rẹnrẹn wẹẹ irẹn ọkpa ẹre ọ mwẹ asẹ na ya tae ighẹ emwi maan ra ẹi maan. *w19.03* 2 ¶1-2

Sunday, October 4

Te I khian da imudiase ọghomwẹ yi!—Job 27:5, NW.

A gha kha wẹẹ ọguọmwadia e Jehova mwẹ imudiase, ọni ọre wẹẹ, ọ ya ekhọe hia hoẹmwẹ e Jehova sẹrriọ wẹẹ, ahoo ọghe Jehova ẹre ọ mu ye okaro vbe arrọọ ọghẹe. Gia guan kaẹn odẹ eso ne Baibol ya loo imudiase. Emwi ọkpa ne imudiase demu vbe Baibol ọre emwi nọ gbae, emwi ne ẹi mwẹ okan ra emwi ne egbe gba na. Vbe igiemwi, vbe ẹghẹ ne Ivbi Izrẹl ya gha ru izọese ọghe aranmwẹ gie Jehova, aranmwẹ ne ẹi mwẹ okan ẹre iran ghaa loo rhunmwuda, errịọ Uhi khare. (Lẹv 22:21, 22) Osanobua ma kue ne eguọmwadia re gha loo aranmwẹ ne egbe ma gba na, nọ rhu aro, nọ yin ehọ ra nọ khuọnmwi. Aranmwẹ ne ẹi zẹdẹ mwẹ okan ẹre Jehova wa gha gualọ vbe obọ iran. (Mal 1:6-9) De ọmwa nọ gha hoo nọ ya igho ẹre dẹ alimo nọ kẹkẹe ra ebe nọ yanghaẹn? Emwi nọ maan ẹre ima hia hoo ne ima gha ya igho ima dẹ. Inu ghi nọ ne Jehova nọ yi ima! Te ọ ghi vẹ ne ima rẹn nia, evbọzẹe ne Jehova na hoo ne ima ya ekhọe hia gha hoẹmwẹ irẹn. *w19.02* 3 ¶3

Monday, October 5

A miẹn vbene I hoẹmwẹ uhi ruẹ hẹ, te I wa muẹn roro ne ebi ro.—Psm 119:97.

Odẹ ọkpa ne ima ya gbogba ga ekhọe ima, ọre ne ima na begbe ne iziro dan ghẹ laọ, sokpan, ọ khẹke ne ima gi iziro nọ maan gha laọ. Ọmwa nọ bodẹ vbe onurho ẹvbo ẹre ọ rhie urho khui ne eghian ghẹ mieke na la ẹvbo. Sokpan, ọ mwẹ ẹghẹ ne ọbodẹ vbe ya kie urho ne emwa ni viọ evbare kevbe emwi ọvbehe die ẹvbo. Deghẹ iran i zẹdẹ kie urho ẹvbo, ohanmwẹ ẹre emwa ni rre ẹvbo nii khian gha ye. Errịọ vbe khẹke ne ima ya gha kie ẹkokoudu ọghe ima rua, ọni ọre wẹẹ, ma ghi gha kie ẹkpotọ yọ ne iziro e Jehova gha dia ima ekhọe. Iziro ekhọe ọghe Jehova ẹre ọ rre Baibol, nọnaghiyerriọ, ẹghẹ ke ẹghẹ ne ima ya tiẹre, ọ khẹke ne ima gi ẹre gha dia iziro kevbe uyinmwẹ ima. Vbe ima khian ya sẹtin gele gha miẹn ere hẹ vbe Baibol na tie? Erhunmwu gha ru iyobọ ne ima ya miẹn emwi ewe ni rre Ẹmwẹ Osanobua. (Psm 119:18) Ọ vbe khẹke ne ima gha ru erria yan emwi ne ima tie. Ma ghaa na erhunmwu ma ke tie Ẹmwẹ Osanobua, ima na vbe gha ru erria yan ako ne ima tiere, ọ ghi gbọzinian vbe ekhọe ima, ẹghẹ nii, ma ghi do gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre.—Itan 4:20-22. *w19.01* 18 ¶14-15

Tuesday, October 6

Wa gie ima gha rhie urhomwẹ ne Osanobua vbe ẹghẹ hia.—Hib 13:15.

E Jehova rẹn vbene ẹtin edọmwadẹ ima sẹ hẹ, rhunmwuda ọni, aro nọ ghaan ẹre ọ ya ghee emwi ke emwi ne ima sẹtin ru vbe ugamwẹ ọghẹe. Vbe ẹghẹ nẹdẹ, e Jehova keghi kue yọ, ne Ivbi Izrẹl gha ru izọese vbene ẹtin iran sẹ. Oteghe ohuan ra ẹwe ẹre eso ya gha ru izọese. Ovbi Izrẹl ne obọ ma sẹ ọre ghi loo "idu eva ra elikhukhu eva." Ovbi Izrẹl gha ghi vbe ru ovbiogue sẹrriọ wẹẹ, ọ ma sẹtin dẹ elikhukhu, ọ sẹtin loo "uwan irhuarhua" (flour) ra irhuarhua nọ ma bun gbe sokpan, ọ ghi gha re na ma ya ofigbọn oliv gua. (Lẹv 5:7, 11) Agharhemiẹn wẹẹ irhuarhua i ghaan, te Jehova ye gha gbọyẹmwẹ yọ, sokpan nọ gha re na ma gua. Osanobua ma he fiwerriẹ. E Jehova keghi miẹn ọnrẹn yi vbe ima gha ya ekhọe hia zẹ ewanniẹn vbe iko, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, ẹmwẹ i maan ima unu vbe na ghee Apọlọs ra ma i gua mu ẹmwẹ ye owa vbe na ghee Pọl. (Iwinna 18:24; 26:28) Emwi ne Jehova gualọ, ọre ne ima gha zẹ ewanniẹn vbene ima rẹn sẹ. Te Jehova gbọyẹmwẹ ye ikọbọ eva ne okhuọ nọ dẹgbẹe nii rhie ye ẹkpẹti okozẹ, rhunmwuda, emwi hia nọ mwẹ ẹre ọ ya ru izọhẹ nii.—Luk 21:1-4. *w19.01* 8-9 ¶3-5

Wednesday, October 7

Emwa hia gha mu ohu uwa rhunmwuda mwẹ.—Mat 10:22.

Zẹvbe erhuanegbe Kristi, ọ khẹke ne ima gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, emwa gha khuiwu ima. Jesu tae yotọ wẹẹ, vbe ẹghẹ okiekie ẹdẹ, erhuanegbe ẹre gha werriẹ aro daa ukpokpo nọ wegbe. (Mat 24:9; Jọn 15:20) Ẹmwẹ akhasẹ ọghe Aizaia keghi ya ima rẹn wẹẹ, ẹi re te eghian khian gha khuiwu ima kẹkan, odẹ ughughan ẹre iran khian ya gha zẹ ima kpokpo. Odẹ eso ne eghian ya gele kpokpo ima ọre ẹkẹ vbe iwẹnwẹn, ọtakhọ kevbe ukpokpo ọwara. (Mat 5:11) Ma gha ye gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa ughughan rhunmwuda, ọ ma he sẹ ẹghẹ ne Jehova khian ya sọfurre yọ. (Ẹfis 6:12; Arhie 12:17) Ọrheyerriọ, ọ ma khẹke ne ohan gha mu ima. E Jehova khare wẹẹ, "emwi igbinna" ọkpa nọ gha sẹtin kuan ima egbe *"i rrọọ."* (Aiz 54:17) Zẹ vbene ogba ọghe ekẹn ya gbogba ga ima vbe ogbigbi ẹhoho ghaa la, erriọ e Jehova vbe ya miẹn ima fan vbe obọ "emwa dan." (Aiz 25:4, 5) Ukpokpo ra isievẹn ne ima werriẹ aro daa nia vbe obọ emwa dan keghi re ọghe ovbi ẹghẹ kherhe. (Aiz 65:17) Ẹi mwẹ vbene eghian gha kpokpo ima sẹ hẹ, ọkpa i khian gbe ifuẹn ne iran, 'iran ni gu ima gbinna gha wulo, a gha ho iran bẹkun.' —Aiz 41:11, 12. *w19.01* 6-7 ¶13-16

Thursday, October 8

Ehe ke ehe ne orhiọn Nọyaẹnmwa rhirhi gha ye, a yan egbe ọmwa rre evba.—2 Kọr 3:17.

E Jehova tobọre sọyẹnmwẹ afanvbimu, ọni ẹre ọ si ẹre nọ na yi ima, vbe odẹ ne ima khian vbe ya gha sọyẹnmwẹ afanvbimu. Ọrheyerriọ, e Jehova hoo ne ima gha loo afanvbimu ne ima mwẹ vbe odẹ nọ khẹke, ne ima ghẹ mieke na de fi ẹti. A sẹtin miẹn wẹẹ, emwa eso ghee efoto ne ikpia vbe ikhuo na bannuan ra iran mwẹ obọ vbe uyinmwẹ alama oghẹ, iku isasegbe nọ mu arrọọ ọghe ọmwa ya ikpadede ra iran loo ikpẹ ukhunmwu ni wegbe kevbe wẹẹ, iran da ayọn gbe egbe. Vbe okaro, iran sẹtin gha sọyẹnmwẹ ọnrẹn sokpan, emwi nọ ghi kẹrikian ọre wẹẹ, uyinmwẹ dan nii ghi do gu iran obọ ro, iran sẹtin mu emianmwẹ ughughan, vbe okiekie ẹre, iran ghi ya uhunmwu khiẹ ọre. (Gal 6:7, 8) Iran sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, iran mwẹ afanvbimu ne gele gele, sokpan, te iran mu egbe iran rẹrẹ. (Taitọs 3:3) Inu emwa ẹre u rẹnrẹn nọ mu emianmwẹ *rhunmwuda* ighẹ iran lele ilele ọghe Jehova? Vbene ẹmwata, umanmwẹ ọghe egbe ima nọ deghẹ ima lele ilele ọghe Jehova.

(Psm 19:7-11) U ghaa ya uhi kevbe ilele nọgbae ọghe Osanobua ru emwi, te u loo afanvbimu ruẹ vbe odẹ nọ khẹke, te u vbe rhiẹre ma wẹẹ, Osanobua kevbe evbibiẹ ruẹ gha sẹtin mu ẹtin yan ruẹ.—Rom 8:21. *w18.12* 22-23 ¶16-17

Friday, October 9

Ọna ọre ọ zẹe ne okpia gha na sẹ erhae kevbe iyẹe rae, ọ ghi rhikhan mu amwẹ ọnrẹn, iran ghi gha re ọkpa.—Gẹn 2:24.

Orukhọ ọghe Adam keghi ya afiwerriẹ eso rhiegbe ma vbe orọnmwẹ. Ọkpa vbe usun afiwerriẹ na keghi re uwu. Vbe ebe ne ukọ e Pọl gbẹn gie Ivbiotu e Kristi vbe Rom, ọ keghi gi iran rẹn wẹẹ, Ivbiotu e Kristi i ghi rre ototọ Uhi e Mosis, nọnaghiyerriọ, uwu ẹre ọ mu emwamwa orọnmwẹ sẹ ufomwẹ. Ọ gha sunu vbenian, nọ ghi rre agbọn vbọ, sẹtin dọlegbe ru orọnmwẹ. (Rom 7:1-3) Uhi ne Jehova yi ne Ivbi Izrẹl keghi ya iran rẹn emwi nibun vbekpae orọnmwẹ. Uhi nii ma wẹẹ ne okpia ghẹ rhie gberra okhuo ọkpa. Vbọrhirhighayehẹ, emwa ka gha rhie gberra okhuo ọkpa vbene Jehova te yi Uhi nii. Sokpan, Jehova keghi gi Ivbi Izrẹl rẹn wẹẹ, ọ ma khẹke ne okpia gha ya obọ atosi mu ọvbokhan rẹn kevbe ivbi ẹre. Vbe igiemwi, Ovbi Izrẹl gha rhie ọviẹn rọnmwẹ, ọ na ghi do rhie okhuo ọvbehe ba re, te ọ khian ye gha kpemehe evbare kevbe ukpọn ne ọvbokhan rẹn nokaro, ọ vbe gha gbaroghe ẹre zẹvbe okhuo nọ rre owa ọdọ. (Ẹks 21:9, 10) Ima i ghi rre ototọ Uhi e Mosis nia, sokpan, ọ ya ima rẹn wẹẹ, aro nọ ghaan ẹre Jehova ya ghee orọnmwẹ. Ọ khẹke ne ima ya egbe tae Osanobua. *w18.12* 10 ¶3; 11 ¶5-6

Saturday, October 10

I khian ru emwi eso ne uwẹ i ra yayi vbe u gha họẹn.—Hab 1:5.

E Habakọk ghi tama e Jehova emwi hia nọ kpokpo irẹn vbe orhiọn nẹ, ọ keghi zin egbe ne Jehova zẹ emwi ru, sokpan ọ ma rẹn vbene Jehova khian ya sọfurre ye ọlọghọmwa ọghe irẹn hẹ. E Jehova keghi re Osa nọ mwẹ itohan, ọ vbe rẹn emwi ne Habakọk la gberra, rhunmwuda ọni, ọ ma gu e Habakọk gui. Ọ keghi tama e Habakọk emwi nọ khian sunu daa Ivbi e Ju ni sọtẹ daa irẹn. Ọ gha kẹ, Habakọk ọre ọmwa okaro ne Jehova tama wẹẹ, irẹn gha rherhe fuẹn Ivbi e Ju rua. E Jehova keghi tama e Habakọk wẹẹ irẹn gha zẹ emwi ru kevbe wẹẹ, ẹi khian kpẹẹ gbe. Ẹmwẹ ne Jehova loo ro, rhiẹre ma wẹẹ, ẹghẹ Habakọk kevbe Ivbi e Ju ni ghaa rrọọ vbe ẹghẹ nii, ẹre Jehova khian ya zẹ emwi ru. Ọna rhiema wẹẹ, te emwi khian rhia sayọ vbe otọ e Juda. Ọna keghi kpa e Habakọk odin rhunmwuda, ọna i re emwi ne irẹn te yaro yi. *w18.11* 15 ¶7-8

Sunday, October 11

[*Osanobua*] *hoo ne emwa hia fe, ne iran vbe do rẹn ẹmwata nii. —1 Tim 2:4.*

De aro ne uwẹ ya ghee emwa ni ma he miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi? Agharhemiẹn wẹẹ, Ivbi e Ju ni mwẹ irẹnmwi eso nẹ vbekpae Jehova ẹre ukọ e Pọl mobọ gha kporhu ma, ọ vbe gha kporhu ma emwa ni ga ẹbọ. Vbe okhian nokaro ne Pọl mu gha rrie ihe ọvbehe zẹvbe arọndẹ na gie yo isi, Ivbi e Likaonia na gha roro ẹre wẹẹ, e Pọl vbe Banabas i re emwa kẹkan. Iran na gha tie iran Ziọs kevbe Hẹmẹs nọ re eni ẹbọ ne iran ga. Te ọna ghi ye Pọl vbe Banabas suẹn gha tọn egbe mu ra? Te iran ghi gha ghee emwi nọ sunu na zẹvbe odẹ ne Osanobua ya kpe iran oya ye ukpokpo ne iran werriẹ aro daa vbe ẹvbo eva ne iran ka yo ra? Iran vbe gha ghee ẹre zẹvbe ẹkpotọ nọ kie re ne a ya kporhu ra? Hiehie! Iran ma zẹdẹ ghọghọ yọ. Iran ghi yanghan ukpọn ye egbe iran urhu nẹ, iran na rhulẹ la uwu ẹbu nii, gha go wẹẹ: "Vbọzẹe ne uwa na ru emwi na yi? Emwa kẹkan vbene uwa ye ẹre ima vbe khin."—Iwinna 14:8-15. *w18.09* 5 ¶8-9

Monday, October 12

Wa rẹnrẹn ighẹ Arriọba Osanobua i ra sẹ emwa dan obọ. . . . Errio eso vbuwe uwa te ye, sokpan, a khuẹ uwa hin orukhọ rre nẹ, . . . a dọlọ uwa kugbe ba Osanobua.
—1 Kọr 6:9, 11.

Ma gha ghi do rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, te ọ khẹke ne iziro ekhọe ọghe ima kevbe uyinmwẹ ima fiwerriẹ. Ukọ e Pita keghi kha wẹẹ: ‘Wa gha họn ẹmwẹ ne Osanobua, wa ghẹ ghi yin uyinmwẹ ne uwa ka gha yin vbe ẹghẹ ne uwa ma na rẹn ena ye, sokpan, wa gha re nọhuanrẹn vbe emwi ne uwa ru hia.’ (1 Pit 1:14, 15) Uyinmwẹ esakan ẹre ọ wa gu emwa nibun obọ ro vbe Kọrinti nẹdẹ. Rhunmwuda ọni, etẹn ni ghaa rrọọ vbe ẹghẹ nii, keghi ru afiwerriẹ ne gẹdẹgbẹẹ vbe arrọọ ọghe iran, ne iran mieke na sẹtin gha rre odẹ ọghe ẹmwata. Errio etẹn nibun vbe ẹdẹnẹrẹ vbe ya sẹ uyinmwẹ dan rae, ne iran mieke na sẹtin gha rre odẹ ọghe ẹmwata. Ọna ẹre Pita ghaa guan kaẹn vbe ọ khare wẹẹ: “Uwa loo ẹghẹ ne ọ taẹn sẹ nẹ, ne uwa ya gha ru vbene avbe enimayayi ru. Ẹdẹ agbọn uwa kegha re ne a loo ye uyinmwẹ iruẹn, ufifimwẹ, ayọn ne a da gbe egbe, ohọhọ, ẹbu idayọn, kevbe iruẹbọ ne ọ hu ọmwa ẹko.”—1 Pit 4:3. *w18.11* 6 ¶13

Tuesday, October 13

Emwa ni mwẹ ekhọe ata na ya miẹn ọnrẹn yi ighẹ odẹ nọ su rrie arrọọ ọghe etẹbitẹ keghi do yayi.
—Iwinna 13:48, NW.

Vbe ima khian ghi ya rẹn emwa ni mwẹ ekhọe ata, ni hoo ne iran gha rrọọ vbe etẹbitẹ? Zẹvbe nọ ghaa ye vbe orre nokaro, ma gha sẹtin miẹn emwa vberriọ deghẹ ima ye ikporhu. Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ima rhie owẹ lele emwi ne Jesu khare. Ọ khare wẹẹ: “Ẹvbo ne uwa a rhirhi lao, . . . wa gualọ ọmwa ne ọ gha miẹn uwa yi.” (Mat 10:11) Ọ khẹke ne ima rẹn wẹẹ emwa eso i khian miẹn odẹ ọghe ẹmwata yi, vbe na ghee emwa ni tọn egbe mu, ni ta ohoghe kevbe emwa ne ẹi ka Osanobua yọ. Sokpan emwa ni mu egbe rriotọ, ni mwẹ ekhọe ata kevbe ni hoo ne iran rẹn vbekpae Osanobua ẹre ima gualọ. Ma sẹtin ya ọna gie odẹ ne Jesu ya gha gualọ erhan nọ maan, nọ gha gi ẹre ya ru ẹkhu, urọnghọn kevbe emwi nibun ne avbe owinna ya erhan ru. Ọ gha ghi miẹn erhan vberriọ, ọ ghi ya ifuẹro loo emadogua ya ru emwi ke emwi nọ hoo nọ ru. Errio vbe khẹke ne ima gha ya ifuẹro loo emadogua ọghomwa ya ru iyobọ ne emwa ni mwẹ ekhọe ata.—Mat 28: 19, 20. *w18.10* 12 ¶3-4

Wednesday, October 14

E Filip kegha rrie adesẹ orere ẹvbo Sameria, ọ ya kporhu ẹmwẹ Mẹzaia ma emwa ni rre evba.—Iwinna 8:5.

E Filip nọ kporhu keghi rhie igiemwi esi yotọ vbe nọ dekaẹn ikporhu iyẹn nọ maan ne a kpee, agharhemiẹn wẹẹ, afiwerriẹ eso rhiegbe ma vbe arrọọ ọghẹe. Ẹghẹ ne Filip ya gha sọyẹnmwẹ iwinna ne avbe ukọ waa re vbe Jerusalẹm, ẹre eghian ya suẹn gha zẹ Ivbiotu e Kristi kpokpo, sẹrriọ wẹẹ, iran na gbe Stivin rua. (Iwinna 6: 1-6) Rhunmwuda ukpokpo na, Ivbiotu e Kristi keghi zagha gba ehe hia. Sokpan e Filip ma wa kie abọ rre. Vbe ọ ghi ru? Ọ na ya kporhu vbe Sameria. Emwa nibun ma he họn ikporhu iyẹn nọ maan vbe ẹvbo na. (Mat 10:5; Iwinna 8:1) E Filip keghi kue yọ ne orhiọn nọhuanrẹn ọghe Osanobua gha dia irẹn, rhunmwuda ọni, Osanobua keghi gie ẹre ya kporhu vbe ehe ne ikporhu iyẹn nọ maan ma he sẹ. E Filip ma yaro gbe Ivbi e Sameria re, zẹ vbene Ivbi e Ju ghaa ru ẹre vbe ẹghẹ nii, rhunmwuda ọni, iran nibun keghi “wa kakabọ gha danmwehọ ẹmwẹ ne Filip tae.” (Iwinna 8:6-8) Te Filip wa rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Vbọ ghi kẹrikian? E Jehova keghi fiangbe irẹn vbe ẹgbẹe ọre.—Iwinna 21:8, 9. *w18.10* 30 ¶14-16

Thursday, October 15

Wa gie ima gha zẹ ye ẹmwẹ egbe, ne ima gha ye egbe obọ, ne a gha mwẹ ahoẹmwọmwa, kevbe ne a gha ru emwi esi.—Hib 10:24.

Asẹ ọkpa vbe Jesu rre odin e Decapolis, emwa keghi "rhie okpia ne ayin ehọ ne ẹi vbe sẹtin guan ẹse bu ẹre rre." (Mak 7:31-35) Jesu ma mu ẹre egbe rran vbe idagbo, ọ "keghi rhie ẹre hin uwu ẹbu rre," ya mu ẹre egbe rran vbe ẹkhokho. Vbọ ye Jesu ru vberriọ? Ọ gha kẹ, Jesu bẹghe ẹre wẹẹ, ne okpia nii na re ayin ehọ, ekhue sẹtin gha muẹn vbuwe ẹbu, rhunmwuda ọni, Jesu na ya mu ẹre egbe rran vbe ehe ne ọmwa rhọkpa i ye. Agharhemiẹn wẹẹ ima i mwẹ ẹtin ne a ya mu emwa egbe rran vbe ẹdẹnẹrẹ, ma gha sẹtin gha mwẹ amuroro daa etẹn, ma ghi vbe gha ru iyobọ ne iran. Jesu rẹnrẹn vbene emwi ghaa ye hẹ ne ayin ehọ nii, ọni ẹre ọ zẹe ne ọ na mwẹ amuroro daa re. Erriọ vbe khẹke ne ima gha mwẹ amuroro daa etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ kevbe etẹn ne egbe ma rran. Akpa nọ ghi ru ekpataki sẹ nọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi gha mwẹ ọre ahoẹmwọmwa, ẹi wa re ifuẹro ne a ya ru emwi. (Jọn 13:34, 35) Ahoẹmwọmwa na, ẹre ọ gu ima kpa ya ru iyobọ ne etẹn ni khian eniwanrẹn nẹ kevbe ne egbe ma gba na, ne iran mieke na sẹtin gha yo iko kevbe ikporhu. Ọ khẹke ne ima gha ru iyobọ ne iran, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, iran i ghi sẹtin ru emwi ne iran ka ru vbe ugamwẹ e Jehova.—Mat 13:23. *w18.09* 29-30 ¶7-8

Friday, October 16

Ọ kere ne dọmwadẹ ọghẹe vbuwe ima gha ru emwi nọ yẹẹ ọtiọnrẹn, ne ọ miẹn ehe na khian nọ digiẹ vbuwe iyayi.—Rom 15:2.

Aro nọ ghaan ẹre Jehova ya ghee eguọmwadia re, erriọ Jesu nọ ya arrọọ ọghẹe de ima werriegbe vbe ye. (Gal 2:20) Ahoẹmwọmwa nọ wegbe ẹre ima hia vbe mwẹ daa egbe vbe otu e Jehova, ọna ẹre ọ si ẹre ne ima na ya obọ esi mu etẹn ima. E Baibol keghi kha wẹẹ: "Wa gie ima gha rhie ekhọe ye ẹmwẹ emwi nọ gha rhie ọfunmwegbe rre kevbe nọ gha rhie ẹtin ye egbe iwu." (Rom 14:19) Ma wa yaro ye agbọn ọgbọn nọ dee, vbe ẹghẹ nii, iro i khian ghi gha han ọmwa rhọkpa. Ai ghi khuọnmwi, ai ghi miẹn okuo, uwu, ukpokpo, ọlọghọmwa ọghe ẹgbẹe kevbe emwi ke emwi nọ si egbewọmwẹ. Vbe iyeke ukpo arriaisẹn ọkpa ne Jesu khian ya kha, emwa nagbọn hia ghi khian emwa ni gbae. Emwa ni la edanmwẹ nokiekie gberra ghi gele do gha re ivbi Osanobua, iran ghi do gha mwẹ afanvbimu ọghe "ivbi Osanobua." (Rom 8:21) Nọnaghiyerriọ, wa gi ima hia gha rhie ahoẹmwọmwa nọ de ọmwa igiẹ ma, ne ima hia mieke na sẹtin la agbọn ọgbọn nọ dee. *w18.09* 14 ¶10; 16 ¶18

Saturday, October 17

A miẹn vbene I hoẹmwẹ uhi ruẹ hẹ, te I wa muẹn roro ne ebi ro.—Psm 119:97.

Na gbarokotọ tie Baibol na mieke na rẹn otọ re, gberra na rhie aro lae kẹkan kevbe na vinnọ ama ye ewanniẹn ọghe inọta. A ghaa tie Baibol, ọ khẹke na ru erria yan emwi ne ako ne ima tie maa ima re vbekpae Jehova kevbe aro nọ ya ghee emwi. Ma ghi vbe hia ne ima rẹn *evbọzẹe* ne Osanobua na rhie adia ne ima, ne ima gha ru emwi eso kevbe *evbọzẹe* nọ na wẹẹ ne ima gha gban egbe ne emwi eso. Vbe iyẹke ọni, ma ghi ziro yan afiwerriẹ eso ne ima gha ru vbe iziro kevbe uyinmwẹ ima. Sokpan ẹi re ẹghẹ hia ma khian ya sẹtin gha ru erria yan asefẹn na hia. Vbọrhirhighayehẹ, ọ khẹke ne ima loo ẹghẹ eso ya ru erria vbe ẹghẹ ke ẹghẹ ne ima ya tie Ẹmwẹ Osanobua. (1 Tim 4:15) Ma ghaa ru erria yan Ẹmwẹ Osanobua vbe ẹghẹ hia, ọ ghi gele do vẹ ne ima rẹn wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre ọ gele maan sẹ kevbe wẹẹ, emwi hia nọ ru keghi re nọ gbae. Irẹnmwi na, ghi fi ima 'ekhọe werriẹ.' (Rom 12:2) Vbene ẹghẹ ya khian, ma ghi do gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre. *w18.11* 24 ¶5-6

Sunday, October 18

Emwa ni gu Osanobua winna ẹre ima khin.—1 Kọr 3:9, NW.

Vbe orre nokaro, e Pọl keghi kha wẹẹ, irẹn kevbe Ivbiotu e Kristi nikẹre keghi re otu ni gu Osanobua winna. Vbọ yae kha vberriọ? Rhunmwuda iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba ne iran rhiegba yi. (1 Kọr 3:6) Vbe ẹdẹnẹrẹ, a gha vbe sẹtin ka ima ba emwa ni gu Osanobua winna, deghẹ ima na gha loo ẹghẹ, emwi ewe kevbe ẹrhiọn ọghe ima ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan ne Osanobua waa ima re. Ọna keghi re ukpamuyọmọ nọ hiunsi! Ma gha gele gha loo ẹghẹ kevbe ẹrhiọn ọghomwa ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian gha sẹ ima. Etẹn ne ẹkpotọ kie na ya ru iyobọ ne emwa ọvbehe keghi se ọyẹnmwẹ vbenian. Vbene ẹmwata, ọmwa ne a gu tie Baibol ghaa mwẹ alaghodaro vbe odẹ ọghe orhiọn, ọ na fi werriẹ do gha re ọkpa vbuwe ima, ọ keghi ya ima mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko. Ọyẹnmwẹ vbenian ẹre ọ ghaa sẹ Jesu vbe erhuanegbe ẹre 70 ghi rre do na iyẹn ma rẹn wẹẹ, ikporhu ne iran yo wa biẹ ọmọ esi.—Luk 10:17-21. *w18.08* 20 ¶11-12

Monday, October 19

Ukọnmwẹ nọ, ne u wa gha ye ẹwaẹn obọ ruẹ ọkpa ru emwi.—Itan 28:26.

Iziro ọghe ima sẹtin do gha re emwi nọ ghi dia ima, ọna sẹtin ya ima gha mu ẹtin yan egbe ima. Ma sẹtin do gha roro ẹre wẹẹ, ima gha sẹtin rẹn otọ emwi hia, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ima ma wa rẹn ẹmwata hia nọ rre nene ẹmwẹ. Emwi ọvbehe nọ vbe yae lọghọ ne ima sẹtin rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ ọre deghẹ iyẹn ne ima họẹn, dekaẹn ọtẹn ne ima gba muan ẹmwẹ. Imuanẹmwẹ vbenian sẹtin ya ima gha ghee ọtẹn na zẹvbe ọghian ima. Ma gha họn iyẹn dan vbekpae ọtẹn vberriọ, uhukpa ẹre ima ya yaeyi. Vbe ọna maa ima re? Ma ghaa khọ ẹko etẹn ima, ọ sẹtin ya ima gha ya aro dan ghee iran, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ima ma wa gele rẹn iran sẹ owa. (1 Tim 6:4, 5) Igbọvo ẹre ọ si emwi vbenian. Nọnaghiyerriọ, ọ ma khẹke ne ima gi igbọvo gbọzinian vbe ekhọe ima. Ọ khẹke ne ima gha yerre wẹẹ, e Jehova hoo ne ima ya ekhọe hia gha hoẹmwẹ etẹn ima, erriọ vbe khẹke ne ima ya gha yabọ iran.—Kọl 3:12-14. *w18.08* 6 ¶15; 7 ¶18

Tuesday, October 20

Ẹrinmwi nọ yo sẹ ehia, e Nọyaẹnmwa ẹre ọ yan rẹn. Irẹn ọ vbe yan agbọn kevbe emwi hia ni rre uwu ẹre.—Diut 10:14.

E Jehova ẹre ọ yan ima rhunmwuda irẹn ẹre ọ yi ima. (Psm 100:3; Arhie 4:11) Vbuwe emwa hia nọ he yin agbọn na ke na ya bu agbọn tua agbọn gha dee, e Jehova mwẹ emwa ne irẹn hannọ zẹ ya ru ọghẹe. Vbe igiemwi, ebe Psalm 135 keghi tie Ivbi Izrẹl ni ghaa ye ẹkoata ga Osanobua vbe ẹghẹ nẹdẹ, emwa ne Osanobua ve ghaan, ne irẹn zẹ "ne iran gha re ọghe irẹn." (Psm 135:4) Ebe Hozia vbe tae ye otọ wẹẹ, emwa ni ke agbọn ẹvbo ọvbehe rre gha vbe do khian eguọmwadia e Jehova. (Hoz 2:23) Ukpo 36 C.E. ẹre ẹmwẹ akhasẹ nii ghi mwẹ amusẹ vbe Jehova hannọ emwa ne ẹi re Ivbi e Ju zẹ, zẹvbe emwa ni gha deba e Kristi kha vbe ẹrinmwi. (Iwinna 10:45; Rom 9:23-26) Iran na, ne a ya orhiọn nọhuanrẹn hannọ zẹ, ni mwẹ ayayẹro ọghe arrọọ vbe ẹrinmwi, ọre "agbọn ẹvbo nọhuanrẹn" ni re emwa kpataki ọghe Osanobua. (1 Pit 2:9, 10) Eguọmwadia e Jehova ni mwẹ ayayẹro ọghe arrọọ ọghe etẹbitẹ vbe uhunmwu otagbọn ghi vbo? E Jehova vbe tie iran 'emwa irẹn' ne irẹn hannọ zẹ.—Aiz 65:22. *w18.07* 22 ¶1-2

Wednesday, October 21

Wa gi egbe ekhọe nọ ghaa gu e Jesu vbe gha gu uwa . . . Irẹn keghi ya ekhọe obọ ẹre kue ehia ye otọ, ọ na rhie egbe ye ihe ọguọmwadia.
—Fil 2:5, 7.

Ọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi gha ya egbe tae Jesu rhunmwuda, irẹn ẹre ọ rhie igiemwi nọ gbae yotọ vbe nọ dekaẹn odẹ nọ khẹke ne emwa nagbọn ya gha zẹ emwi obọ. (Mat 20:28) Inọta ne ima gha ghi nọ egbe ima re nia ọre wẹẹ: 'I gha sẹtin hia sayọ vbe odẹ ne I ya ya egbe tae Jesu ra?' (1 Pit 2:21) Ọ keghi ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova vbe ima ghaa lele igiemwi nọ gbae ọghe irẹn vbe Jesu Kristi, vbe nọ dekaẹn ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa emwa ọvbehe kevbe obọ esi ne ima ya mu iran. Vbe erre ọghe Ovbi e Sameria nọ mwẹ ekhọe esi, Jesu keghi gi erhuanegbe ẹre rẹn wẹẹ, te ọ khẹke ne iran gha ru iyobọ ne emwa ọvbehe, ọ gha khọnrẹn wẹẹ otọ ẹvbo ọvbehe ẹre iran ke rre. (Luk 10:29-37) Inọta ne Ovbi e Ju ọkpa nọ rẹn, ẹre ọ ye Jesu zẹ erre na. Ọ keghi nọ wẹẹ: "Gha ogieva mwẹ?" Ewanniẹn ne Jesu ghi zẹ rhiẹre ma wẹẹ, te ọ khẹke ne ima ya egbe tae Ovbi e Sameria nii, ne ima mieke na miẹn afiangbe ọghe Osanobua. *w18.08* 19 ¶5-6

Thursday, October 22

Odibosa keghi bu ẹre gha dee, ọ tama rẹn wẹẹ, "Ọfunmwegbe nọ nuẹn. Nọyaẹnmwa yaba ruẹ, ọ vbe fiangbe ruẹ ẹsẹse."—Luk 1:28.

De vbene Jehova ya fiangbe Meri hẹ rhunmwuda ekhọe esi nọ ya koko e Jesu? Emwi eso ne Meri ru kevbe ẹmwẹ nọ tae keghi re ne a gbẹn ye Baibol. Ughaghe, e Meri ma sẹtin lele Jesu gha kporhu vbe ukpo eha vbe ukhiọnmwẹ ne Jesu ya kporhu. Vbọzẹe? Ọ gha kẹ, okhuo nọ dẹgbẹe ẹre Meri ghaa khin vbe ẹghẹ na, rhunmwuda ọni, ọ ma kpa hin e Nazarẹt rre. Ọna rhiẹre ma wẹẹ, aro ẹre ma sẹ emwi nibun ne Jesu ru. Ọrheyerriọ, aro e Meri sọe vbe Jesu wu. (Jọn 19:26) E Meri vbe gha rre uwu ẹbu erhuanegbe Jesu vbe Jerusalẹm, vbene ọ te sẹ ẹdẹ Pẹntikọst nọ re ẹdẹ ne Jehova rhurhẹ orhiọn nọhuanrẹn yan erhuanegbe Jesu. (Iwinna 1:13, 14) Ughaghe, e Meri ghaa rre usun emwa na hannọ zẹ vbe ẹdẹrriọ. Ọ ghaa yerriọ, ọni rhiema wẹẹ, te Meri khian gu Jesu gha rre ẹrinmwi vbe etẹbitẹ. Vbene ẹmwata, e Jehova wa gele fiangbe Meri! *w18.07* 9 ¶11; 10 ¶14

Friday, October 23

Gha ru [*emwi hia*] *ne uyi Osanobua.*
—1 Kọr 10:31.

Vbe Jesu rre agbọn, ọ keghi maa erhuanegbe ẹre ilele nibun, ni gha ya iran rẹn emwi nọ kẹrikian vbe iran gha yin uyinmwẹ eso. Vbe igiemwi, ọ keghi gi iran rẹn wẹẹ, ohu sẹtin si igbinnoguo kevbe wẹẹ, ọmwa ne aro ọre viẹn ye okhuo ra okpia sẹtin fi owẹ ye oha. (Mat 5:21, 22, 27, 28) Nọnaghiyerriọ, ne ekhọe ọguọmwaziro ọghomwa mieke na gha winna ẹse, te ọ khẹke ne ima gha ya ilele ni rre Baibol dia re. Ẹghẹ nii, ma ghi sẹtin gha rhie uyi gie Osanobua. Ugbẹnso, etẹn eva sẹtin gha mwẹ iziro nọ lughaẹn vbe emwi eso, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ilele ni rre Baibol ẹre ọ dia ekhọe ọguọmwaziro ọghe iran. Vbe igiemwi, ọ sẹtin gha re ẹmwẹ ayọn nọ wegbe na da. E Baibol ma wẹẹ ne ima ghẹ zẹdẹ da ayọn. Ọ wẹẹ na gha dae ye oreghe. Sokpan, e Baibol gbikhan ye ayọn na da gbe egbe. (Itan 20:1; 1 Tim 3:8) Nọnaghiyerriọ, ọ mwẹ emwi ọvbehe nọ khẹke ne Ovbiotu e Kristi nọ da ayọn ye oreghe gha yerre ra? Ẹn! Ọ khẹke nọ yerre wẹẹ, ọ mwẹ etẹn eso ne ekhọe ọguọmwaziro ọghe iran ma kue yọ, ne iran gha da ayọn nọ wegbe. Rhunmwuda ọni, ọ khẹke ne ọtẹn nọ da ayọn ye oreghe gha begbe ne ẹi ghẹ ya rhua iran owẹ. *w18.06* 18 ¶10-11

Saturday, October 24

Wa gha begbe vbe obọ eyist avbe Farisi kevbe eyist ọghe Hẹrọd. —Mak 8:15.

Jesu keghi kakabọ ya obọ sekhae ne erhuanegbe ẹre ne iran biegbe ne eyist ra imamwaemwi ọghe ekpayẹ Hẹrọd, avbe Farisi kevbe avbe Sadusi. (Mat 16: 6, 12) Te ibude na wa rre ye ẹghẹ. Jesu ghi ta ẹmwẹ na ma erhuanegbe ẹre nẹ, ọ ma he kpẹẹ vba, Ivbi e Galili na te gha hoo ne iran ma Jesu ọba. Igbinnoguo ẹre ọ mobọ kẹrikian vbe emwa ugamwẹ ghaa mwẹ obọ vbe otu azẹ. Jesu keghi gi erhuanegbe ẹre rẹn wẹẹ, te ọ khẹke ne iran gha rre idiaghe. Ọna rre usun emwi nọ ya avbe Farisi gha si uma ne iran gbe Jesu rua. Te iran ghaa ghee Jesu zẹvbe ọmwa nọ gu iran suan. Iran kegha roro ẹre wẹẹ, Jesu gha ya imamwaemwi ọghẹe silo emwa iran ba egbe, ẹghẹ nii, arriọba e Rom sẹtin do miẹn iran ukpo nọ yo ne iran te ye. Ọna ẹre ọ si ẹre ne iran na kha wẹẹ: "Ma gha gi ẹre gha ru avbe emwi na khian vberriọ, emwa hia gha do yae yi, ẹghẹ nii, arriọba e Rom ghi ya ohu guọghọ ima Ọgua Osa, ọ ghi khọn ẹvbo ima muotọ." (Jọn 11:48) Rhunmwuda ọni, e Kaiafas ne Ogie Ohẹn ẹre ọ ghaa re ọkaolotu emwa ni si uma ya gbe Jesu rua.—Jọn 11:49-53; 18:14. *w18.06* 6 ¶12-13

Sunday, October 25

Wa gi ahoẹmwọmwa [*ne uwa mwẹ*] *gha re ne ọ sẹ otọ ẹko.—Rom 12:9.*

Odẹ ọvbehe ne Esu ya mu emwa rẹrẹ ọre orhiọn dan na gu mu obọ. Ugamwẹ okeke kevbe ugha ne a na miẹn emwi irọkhegbe ẹre ọ ya do ẹki na. Ughe ne a na gu orhiọn dan mu obọ ẹre ọ ghi gba evba miẹn ghee vbe ẹkpẹti ughe kevbe vidio game nibun. Te ughe vbenian wa yẹẹ emwa nibun rhunmwuda iran ma rẹn ẹbe nọ lelẹe khian. Vbe ima khian ru ne ima ghẹ de ye ifi na? Otu e Jehova i khian hae ye ugan ighẹ ughe nọ khẹke ne ima gha ghee kevbe nọ ma khẹke. Te dọmwadẹ ima gha dia ekhọe iziro ọghẹe nọ mieke na gha winna vbe odẹ nọ gua ilele ọghe Baibol ro. (Hib 5:14) Vbọrhirhighayehẹ, ma gha sẹtin gha ru azẹ nọ maan deghẹ ima lele adia ọghe ukọ e Pọl, nọ rre ako ọghe Evbagbẹn Nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian. Ma sẹtin nọ egbe ima wẹẹ: 'Ughe ne I ghee rhiẹre ma wẹẹ ọmwa agabagebe ẹre I khin ra? Emwa ne I gu tie Baibol gha miẹn ughe ne I ghee, iran gha kha wẹẹ I rhie owẹ lele emwi ne I maa iran re ra?' Ma tobọ ima ghaa rhie emwi ne ima maa emwa re ye uyinmwẹ, ifi ọghe Esu i sẹtin mu ima. —1 Jọn 3:18. *w18.05* 25 ¶13

Monday, October 26

Ekhọe itohan ẹre I ya mu ẹmwẹ iran ye erhunmwu ne iran mieke na miẹn fan.—Rom 10:1, NW.

De odẹ eso ne ima gha ya sẹtin ya egbe tae Pọl? Okaro, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ ekhọe ne a ya gualọ emwa ni mwẹ ekhọe ata ne a ya miẹn ọnrẹn yi ighẹ odẹ nọ su rrie arrọọ ọghe etẹbitẹ. Nogieva, ma ghi vbe gha na erhunmwu gie Jehova nọ ya obọ kaẹn ekhọe ọghe emwa ne ima kporhu ma. (Iwinna 13:48; 16:14) Te ọ ghi rrie odẹ ukpo 30 ne ọtẹn na tie ẹre Silvana ke ru iwinna arọndẹ. Ọ keghi kha wẹẹ: "Vbene I te suẹn gha kporhu, I ghi ka na erhunmwu gie Jehova nọ ya mwẹ gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, ẹrhiọn ne I loo ye ikporhu iyẹn nọ maan gha biẹ ọmọ esi." Ọ vbe khẹke ne ima gha na erhunmwu ne Jehova gha ya odibo ọghẹe dia ima gie emwa ni mwẹ ekhọe ata. (Mat 10:11-13; Arhie 14:6) E Robert, nọ gberra ukpo 30 nọ ke ru iwinna arọndẹ keghi kha wẹẹ: "Ọ keghi re emwi nọ gbe ọmwa otiti ne ima na gu avbe odibo winna rhunmwuda iran rẹn emwi ne emwa ne ima kporhu ma la gberra." Nogieha, gi aro ruẹ gha sotọ, ne u mieke na rẹn deghẹ iran mwẹ ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ. Ọtẹn Nokpia Carl nọ re ọdiọn vbe iko keghi kha wẹẹ: "I keghi gbarokotọ ne I mieke na rẹn deghẹ ọmwa ne I kporhu ma gele mwẹ ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ. Emwi ne I ya rẹn ọre, deghẹ ọ muẹnmuẹn ogiẹ, ugbaro ọre maan vbe uhunmwu ra ọ na nọ ọta

kpataki." Vbene ẹmwata, ma gha sẹtin gha ya izinegbe mọ ọmọ erhan zẹ vbene ukọ e Pọl ru ẹre. *w18.05* 15 ¶13; 16 ¶15

Tuesday, October 27

Wa gie ima gha zẹ ye ẹmwẹ egbe . . . , wa gia rhie igiọdu ne egbe,* [*katekate*] *vbene a na wa miẹn nian wẹẹ, Ẹdẹ Nọyaẹnmwa sẹ otọ fo nẹ. —Hib 10:24, 25.

Ọ keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ vbe ima gha họn wẹẹ, emwa ne ima gu tie Baibol, ni ghi do khian Osẹe Jehova wa ye ga Osanobua vbuwe amuẹtinyan. Erriọ wa vbe gha ye ne ukọ e Jọn. Ọ keghi kha wẹẹ: "Emwi ọkpa i rrọọ nọ ghi ya ẹko mwẹ rhiẹnrhiẹn gberra ọni, vbe I họn wẹẹ, ivbi mwẹ wa rrọọ vbuwe ẹmwata nii." (3 Jọn 4) Arọndẹ nibun keghi mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko vbe ọmwa ne iran gu tie Baibol gha ghi do gbọzinian vbe odẹ ọghe ẹmwata, ugbẹnso, eso ghi vbe do gha re arọndẹ. Odẹ ọkpa ne a ya rhie igiọdu ne arọndẹ ne orhiọn gbe yọ re iwu, ọre ne a yee ẹre rre, vbene ọ he ya ru iyobọ ne emwa ọvbehe hẹ vbe odẹ ọghe orhiọn. Ọgbaroghe ọghe otako nibun vbe amwẹ iran keghi tae vbene ọ rhie ẹrhiọn ye iran iwu hẹ, vbe etẹn eso gha gbẹn ebe gie iran, ya gbọyẹmwẹ ye iwinna ne iran ru vbe otu e Jehova. Erriọ vbe ya rhie igiọdu ne avbe arọndẹ, ediọn, arọndẹ na gie yo isi kevbe etẹn ni ga vbe Abotu vbe etẹn gha gbọyẹmwẹ ye iwinna ne iran ru. *w18.04* 23 ¶14-15

Wednesday, October 28

[*Ọ ma khẹke ne ọba*] *viọ ikhuo nibun, ọna gha yae fi iyeke gbe Nọyaẹnmwa. —Diut 17:17.*

Ikhuo 700 ẹre Solomọn viọ rọnmwẹ. Ọ na vbe zẹ ikhuo 300 ọse. (1 Ọba 11:3) Nibun vbuwe ikhuo nọ rhie re kegha re ikhuo ni ga ẹbọ, iran i vbe re Ivbi Izrẹl. Ọna rhiema wẹẹ, te Solomọn gele rraa uhi Osanobua. (Diut 7:3, 4) E Solomọn ma ya uhukpa fi iyeke gbe Jehova, kherhe kherhe ghaa nọ. Zẹ vbene ẹghẹ ya gha khian, e Solomọn na do gha fuẹn vbuwe igẹbọ. Ọ na gbe aka ne ẹbọ ne a tie ẹre Ashtoreth kevbe Chemosh. Ọ na deba ikhuo nọ viọ re gha ga ẹbọ. E Solomọn ma ghi miẹn ehe ọvbehe gbe aka yi, a na ghi miẹn wẹẹ, ọkpẹn oke nọ wa werriẹ aro dae Jerusalẹm, ne irẹn bọ Ọgua Osa yi, ẹre ọ vbe gbe aka ẹbọ yi! (1 Ọba 11:5-8; 2 Ọba 23:13) Ughaghe iziro nọ ma gba ne Solomọn ghaa mwẹ ọre wẹẹ, e Jehova gha rhie aro gberra emwi dan ne irẹn ru rhunmwuda izọese nọ vbe gha ru vbe Ọgua Osa. Sokpan, e Jehova i rhie aro gberra orukhọ. *w18.07* 18-19 ¶7-9

Thursday, October 29

Dada iyayi ya ru asa mu mwẹ vbe ẹghẹ hia, ọni ẹre u gha ya sẹtin rrọọ ẹre ighẹ avbe ifẹnmwẹ erhẹn ne ọka ẹrhia nii filo. —Ẹfis 6:16.

Ọkpa vbe usun "ifẹnmwẹ erhẹn" ne Esu filo gi ima ọre ohoghe nọ ta vbekpae Jehova. Esu keghi hoo ne ọ kọe ye ima orhiọn wẹẹ, e Jehova ma zẹdẹ hoẹmwẹ ima. Ọtẹn nokhuo ne a tie ẹre Ida, nọ rre ukpo 19 kegha mwẹ egbe iziro vbenian. Ọ keghi kha wẹẹ: "Te I ka wa gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, e Jehova ma zẹdẹ hoẹmwẹ mwẹ kevbe wẹẹ, ọ ma vbe hoo ne I gha re ọsiọre." De emwi nọ ghi fi iziro ọghẹe werriẹ? Ọ keghi kha wẹẹ: "Iko na yo ẹre ọ ghi ya amuẹtinyan mwẹ deziẹn. I wa gha yo iko sokpan, te I wa ya gha tota kua kẹkan. I i niẹn obọ amaiwẹ te I khian zẹ ewanniẹn. Ẹi re erriọ ghi ye nia. Te I ghi mu egbe iko ye otọ, I vbe hia ne I zẹ ewanniẹn igbava ra igbaha." Ma wa miẹn emwi kpataki ruẹ vbe emwi ẹwaẹn ọghe ọtẹn nokhuo Ida. Asa ne ivbiyokuo mu yo okuo i fi werriẹ, vbene ọ ye, ẹre ọ ye. Sokpan asa ọghe iyayi ọghe Ivbiotu e Kristi i yerriọ. Ọ sẹtin kanmwa sayọ, ọ sẹtin vbe khian nọ kpọlọ. Iyayi ọghomwa sẹtin worua, ọ sẹtin vbe khian nọ wegbe. Vbọrhirhighayehẹ, obọ ima ẹre ọ ye. (Mat 14:31; 2 Tẹs 1:3) Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne iyayi ọghomwa wegbe sayọ. *w18.05* 29-30 ¶12-14

Friday, October 30

De emwi ne I gha ru ne I miẹn ehe na miẹn imiẹnfan?—Iwinna 16:30.

Yẹrẹro wẹẹ, *vbe iyeke* igbohiotọ nii, ẹre eseghan nii na fiwerriẹ. (Iwinna 16:25-34) Errio emwa nibun vbe ye vbe ẹdẹnẹrẹ, emwi nọ wegbe gha sunu daa iran, iran ghi suẹn gha danmwehọ. A sẹtin miẹn wẹẹ, te a rhie iran obọ sotọ vbe iwinna, ọ sẹtin vbe gha re emianmwẹ nọ wegbe ra uwu ọghe ọmwa ne iran hoẹmwẹ ọnrẹn. Emwi vbenian keghi ya iro han ọmwa. Ọ ghi ya emwa eso gha nọ ọta ne iran ma he ka nọ ẹdẹ. Iran sẹtin nọ wẹẹ, 'Vbe arrọọ a demu? De emwi ne I gha ru ne I mieke na miẹn fan?' Ma gha miẹn emwa vbenian vbe ikporhu, iran sẹtin danmwehọ iyẹn nọ maan vbe ẹghẹ okaro vbe arrọọ ọghe iran. Nọnaghiyerriọ, ma gha ya ekhọe hia rhiegba ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, ẹre ima khian na sẹtin rhie ifuẹko ne iran vbe ẹghẹ ne iran ya gualọe zẹẹ.—Aiz 61:1. *w18.05* 19-20 ¶10-12

Saturday, October 31

Orhiọn Nọyaẹnmwa hin yan mwẹ. Ọ zẹ mwẹ nẹ, ne I ya kporhu iyẹn nọ maan.—Luk 4:18.

Vbe ẹdẹnẹrẹ, emwa nibun ma rẹn wẹẹ, imu ọghe ugamwẹ ohoghe, emwi ewe na khu khian kevbe ọghe arriọba emwa nagbọn ẹre iran ye rhunmwuda, te Esu wa bibi iran odẹ. (2 Kọr 4:4) Iwinna ne kpataki nọ bi ye ima egbe nia, ọre ne ima ru iyobọ ne emwa ọvbehe, ne iran do ga Osanobua ne ọ fan ọmwa hin imu rre, zẹ vbene Jesu vbe ru ẹre. (Mat 28:19, 20) Iwinna na i khuẹrhẹ rhunmwuda, isievẹn nibun ni lelẹe khian. Vbe otọ ẹvbo eso, emwa i ghi mwẹ ẹkorhiẹnrhiẹnmwẹ daa iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, te eso ghi kue zẹ aro mu ima. Inọta ne dọmwadẹ ima gha ghi nọ egbe ẹre ọre: 'I gha sẹtin ya afanvbimu ne I mwẹ ru sayọ vbe iwinna Arriọba ra?' Ọ keghi re emwi nọ wa sẹ ọmwa ọyẹnmwẹ, ne etẹn nibun na ya arrọọ ọghe iran khian ne khuẹrhẹ, ne iran mieke na sẹtin rhiegbe ye iwinna arọndẹ rhunmwuda iran rẹnrẹn wẹẹ, ufomwẹ agbọn Esu kakabọ sikẹ otọ nẹ. (1 Kọr 9:19, 23) Eso ga zẹvbe arọndẹ vbe iko ne iran ye, vbene eso na kpa gha rrie ehe ne a na gualọ iyobọ etẹn. Vbene ẹmwata, etẹn nibun wa gele loo afanvbimu ne iran mwẹ vbe odẹ nọ ghi maan sẹ!—Psm 110:3. *w18.04* 11-12 ¶13-14

Sunday, November 1

Ọmwa ne ọ rhirhi rri evbare na, ra gha rrọọ ẹdẹdẹmwẹdẹ.—Jọn 6:58.

Vbene ẹmwata, afiangbe nibun ẹre ima miẹn vbe ugamwẹ e Jehova! Ọkpa vbe usun afiangbe na ọre wẹẹ, emwi hia ni wii Adam, ya sẹ egbe arrọọ ọghe etẹbitẹ, gha werriegbe sẹ ima obọ. Adam kevbe Ivi ma ga e Jehova rhunmwuda, ahoẹmwọmwa ne iran ghaa mwẹ daa re ma sẹ otọ ẹko. Ọrheyerriọ, Jehova na gi iran biẹlẹ emọ, ọ na vbe gi iran ya ẹwaẹn obọ iran koko ivbi iran. Adam kevbe Ivi kegha hoo ne iran gha re emwa ni yan egbe iran, sokpan emwi nọ ghi sunu vbọ ma he kpẹ vba, ẹre ọ rhiẹre ma wẹẹ, ẹwaẹn i rre uyinmwẹ ne iran yinrin. E Keni na de Ebẹl izigha. Vbene ẹghẹ ya gha khian, igbinnoguo kevbe uyinmwẹ arovbẹmwẹ na do gba ehe hia vbe uhunmwu otagbọn. (Gẹn 4:8; 6:11-13) Vbọrhirhighayehẹ, e Jehova keghi ru emwamwa nọ ya miẹn iran fan ighẹ ivbi Adam kevbe Ivi ni hoo ne iran ga irẹn. (Jọn 6:38-40, 57) U gha gele rẹn vbene Jehova mwẹ ahoẹmwọmwa kevbe izinegbe hẹ, ahoẹmwọmwa ne u mwẹ daa re ghi gha wegbe sayọ. Ọna gha ru iyobọ nuẹn ya ya egbe fiohan nẹẹn, ọ ghi vbe gua ruẹ kpa ya hẹ yotọ, uviẹn ne Adam vbe Ivi lele. *w19.03* 2 ¶3; 4 ¶9

Monday, November 2

Wa gha mwẹ itohan ghee egbe.—1 Pit 3:8.

Ma hia gha sẹtin gha mwẹ akpa na. De odẹ nọ khin? Ma ghi hia ne ima

rẹn ọlọghọmwa ne emwa vbuwe ẹgbẹe ima kevbe ne etẹn vbe iko la gberra. Gha si avbe ehọnrre ni rre iko ne u ye kẹ egbe, u vbe gha mwẹ ẹnina daa etẹn ni khuọnmwi, ni khian ọmaẹn nẹ kevbe ni khiẹ ye uwu ọghe emwa ne iran hoẹmwẹ ọnrẹn. Nọ iran vbene emwi ye iran hẹ. U ghi gbe ehọ kotọ danmwehọ vbe iran ghaa talọ emwi ne iran la gberra ma ruẹ. Gi iran rẹn wẹẹ, u gele rẹn ọlọghọmwa ne iran la gberra. Ru iyobọ ne iran vbene ẹtin ruẹ sẹ. Ma ghaa ru vbenian, ọ ghi rhiema wẹẹ, ma mwẹ ahoẹmwọmwa nọ sẹ otọ ẹko daa egbe. (1 Jọn 3:18) Obẹlẹ ughughan ẹre ọ khẹke ne ima gha loo ya ru iyobọ ne emwa ni rre ọlọghọmwa. Vbọzẹe? Rhunmwuda, emwa hia i re ọkpa. Emwa eso ghaa rre ọlọghọmwa, iran ghi wa gha ta vbene emwi ye iran hẹ, eso ghi wa hunwan. Nọnaghiyerriọ, ma gha khian ru iyobọ, ọ ma khẹke ne ima gha nọ ọta vbekpae emwi nọ ma gele kaẹn ima. (1 Tẹs 4:11) Uhiẹn deghẹ iran na fannọ otọ ẹko iran ma ima, ma sẹtin do bẹghe ẹre wẹẹ, iziro ọghe iran lughaẹn ne ọghe ima. Ọ ghaa yerriọ, ọ khẹke ne ima yerre wẹẹ, erriọ ye vbe ekhọe iran. Rhunmwuda ọni, ọ khẹke ne ima ka danmwehọ iran. Vbene ima te guan, ma ghi ka roro ẹre nẹ.—Mat 7:1; Jems 1:19. *w19.03* 17 ¶18; 19 ¶19

Tuesday, November 3

Ohan keghi mu mwẹ.—Neh 2:2.

Udu ruẹ kpan fi ẹko ra, vbe u gha khian kporhu ma emwa? Gi ima ka guan kaẹn e Nehimaia. Ẹguae Ọba ẹre ọ na gha ga. Ẹko ma zẹdẹ gha rhiẹnrhiẹn e Nehimaia vbe ọ họn wẹẹ, ekẹn na gbe gae Jerusalẹm kevbe onurho ekẹn nii "rẹnkhuan." (Neh 1:1-4) U miẹn ohan nọ gha mu e Nehimaia vbe ọba nọ rẹn evbọzẹe ne aro ọre i na maan vbe uhunmwu! Ọwarọkpa nii, e Nehimaia keghi na erhunmwu, ọ ke zẹ ewanniẹn. Ọba nii keghi ru iyobọ ne emwa ọghe Osanobua vbe odẹ ne iran ma te yaro yi. (Neh 2:1-8) Nogieva ne ima khian guan kaẹn ọre Jona. Vbe Jehova tama e Jona nọ ya kporhu vbe Ninevi, ohan keghi mu e Jona sẹrriọ wẹẹ, ọ na mu uhunmwu daa ehe ọvbehe. (Jona 1:1-3) Sokpan, vbe ẹtin e Jehova, e Jona ye sẹtin ya kporhu vbe Ninevi. Ikporhu nọ kpere vbe ẹvbo nii keghi ya Ivbi e Ninevi fi uyinmwẹ werriẹ. (Jona 3:5-10) Okha ọghe Nehimaia maa ima re wẹẹ, ọ khẹke ne ima ka gha na erhunmwu ma ke zẹ ewanniẹn. Okha ọghe Jona ya ima rẹn wẹẹ, ẹi mwẹ vbene ohan gha mu ima sẹ hẹ, e Jehova gha sẹtin ya ima gha mwẹ udinmwẹ vbe ugamwẹ ọghẹe. *w19.01* 11 ¶12

Wednesday, November 4

Ọmwakọmwa nọ sẹ owa rae, ra **[*ẹgbẹe*]** *rhunmwuda mwẹ, kevbe rhunmwuda iyẹn nọ maan, . . . ọ gha miẹn ukhukhu iyisẹn vbe agbọn na kevbe ẹfe ne ẹi mwẹ ọfo vbe agbọn nọ dee.—Mak 10:29, 30.*

Ma gha ghi do rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, asikẹgbe ne ima gu emwa vbuwe ẹgbẹe kevbe avbe ọse mwẹ, sẹtin fiwerriẹ. Vbọzẹe? Jesu keghi ya ima rẹn evbọzẹe vbe erhunmwu ne ọ na ne erhuanegbe ẹre. Ọ na kha wẹẹ: "Ya ẹmwata ya iran khian ọghuẹ, ẹmwata ọre ẹmwẹ ruẹn khin." (Jọn 17:17) Emwi ne ifiẹmwẹ na "ya ẹmwata ya iran khian ọghuẹ" demu, ọre wẹẹ, 'ghẹ gi iran gha re ọkpa vbuwe agbọn.' Ma gha ghi rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, ma i ghi re ọkpa vbe agbọn na rhunmwuda, ilele ni rre Baibol ẹre ima ghi ya ru emwi. Agharhemiẹn wẹẹ ima i hoo ne emwi rhọkpa mu idobo ye asikẹgbe ne ima gu emwa vbuwe ẹgbẹe kevbe avbe ọse mwẹ, avbe ọse kevbe emwa eso vbuwe ẹgbẹe sẹtin gha khuiwu ima, iran sẹtin vbe gha gbodan ye odẹ ọghe ẹmwata. Ọ na i zẹdẹ kpa ima odin rhunmwuda, Jesu khare wẹẹ: "Ẹgbẹe ọmwa ẹre ọ khian gha re oghian nọ khọ ẹko ọmwa sẹ." (Mat 10:36) Jesu vbe rhie ilẹkẹtin ne ima wẹẹ, ai ya afiangbe ne ima khian miẹn vbe odaro gie emwikemwi ne ima sẹrae rhunmwuda ugamwẹ e Jehova. *w18.11* 6 ¶11

Thursday, November 5

Etẹn hia vbuwe iko vbe kpọnmwẹ uwa.—Rom 16:4, NW.

Aro nọ ghaan ẹre ukọ e Pọl ya gha ghee etẹn. Ẹghẹ hia ẹre ọ ya gha mu ẹmwẹ iran ye erhunmwu, errio vbe ya gha gbọyẹmwẹ ye emwi esi ne iran ru vbe ebe ughughan nọ gbẹnnẹ gie iran. Vbe ebe Rom 16:1-15, e Pọl keghi sunu ye eni etẹn 27. E Pọl ma mianmian vbene Prisila kevbe Akuila ya "rhie uhunmwu mwẹ atatabọ" ba ẹmwẹ irẹn. Ọ na vbe gie Fibi zẹvbe ọmwa nọ ru iyobọ ne "emwa nibun" ya sẹ egbe irẹn tobọ irẹn. E Pọl wa gele tian etẹn na ye iwinna esi ne iran ru. (Rom 16:1-15) E Pọl rẹnrẹn wẹẹ emwa ni ma gba ẹre etẹn ni rre Rom khin, ọrheyerriọ, ọ na tian iran ye akpa esi ne iran mwẹ. U miẹn vbene ebe nii gha rhie igiọdu ne etẹn na hẹ vbe ẹghẹ na ya tie ẹre ma iran vbe iko! Ẹi mwẹ ọna ma ya asikẹgbe ne iran gu e Pọl mwẹ wegbe sayọ. Uwẹ vbe tian etẹn vbe ẹghẹ hia ye iwinna esi ne iran ru vbe iko kevbe ẹmwẹ nọ maan nọ ke iran unu ladian ra? *w19.02* 16 ¶8-9

Friday, November 6

Te I khian da imudiase ọghomwẹ yi! —Job 27:5, NW.

Ma sẹtin gha roro ẹre wẹẹ ima gha khian emwa ni gba nẹ, ma ke sẹtin da imudiase ọghe ima yi. Iziro vbenian ma gba rhunmwuda e Jehova i rhie aro tua abakuru ọghe ima. E Baibol keghi kha wẹẹ: "Wẹ gha wẹẹ ne u ka orukhọ mwa ye ima owẹ, de ọmwa ọkpa ne ai ra bu abe gbe?" (Psm 130:3) Ọ keghi ya orukhọ bọ ima rhunmwuda, ọ rẹnrẹn wẹẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin. (Psm 86:5) Osanobua i vbe yaro ye emwi ne ima i sẹtin ru, rhunmwuda, ọ rẹn vbene ẹtin ima sẹ. (Psm 103:12-14) Eguọmwadia e Jehova ni gele hoẹmwẹ ọnrẹn gha sẹtin da imudiase ọghe iran yi. Ma gha ya ekhọe hia hoẹmwẹ e Jehova, ima na vbe gha ya ẹkoata gae, ma ghi do gha re emwa ne ẹi mwẹ okan vbe odaro ọre. Ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ dae Jehova ghaa re nọ wegbe, ma gha sẹtin da imudiase ọghe ima yi uhiẹn vbe ima gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa nọ wegbe. (1 Krọ 28:9; Mat 22:37) Ma hoo ne ima lele ilele nọ gbae ọghe Jehova ne ẹko mieke na gha rhiẹnrhiẹn ọnrẹn. Ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ ne Jehova ẹre ọ ya ima mu ahoo ọghẹe ye okaro vbe arrọọ ọghe ima. Odẹ vbenian ẹre ima ya rhiẹre ma wẹẹ ima mudia ẹse. *w19.02* 3 ¶4-5

Saturday, November 7

Yegbe vbekpa iro ne u zẹ. —Itan 4:23.

Ẹghẹ ke ẹghẹ ne ima ya miẹn afiangbe vbe emwi esi ne ima ru, amuẹtinyan ọghe ima ghi wegbe sayọ. (Jems 1:2, 3) Ọyẹnmwẹ ghi vbe gha sẹ ima rhunmwuda, ma ru emwi nọ gha ya e Jehova tie ima ivbi ẹre, ọna ghi ya ima gha mwẹ ahoo na ya ru sayọ. (Itan 27:11) Edanmwẹ ne ima rhirhi werriẹ aro daa ghi gha re ẹkpotọ nọ kiere ne ima ya rhiẹre ma wẹẹ, ekhọe hia ẹre ima ya ga e Jehova. (Psm 119:113) Ọna ẹre ọ khian ghi rhiẹre ma wẹẹ, ima hoẹmwẹ e Jehova kevbe wẹẹ, ma ta mu olọ yan rẹn nẹ wẹẹ, uhi ọghẹe ima khian gha lele. (1 Ọba 8:61) Zẹvbe emwa ni ma gba, ẹi mwẹ ima ma zẹdia ru abakuru. Ma gha rhua owẹ ugbẹnso, ọ khẹke ne ima ye Ọba ighẹ Hẹzekaia rre. Ọ ru abakuru eso, sokpan, ọ keghi fi werriẹ, ọ na werriegbe suẹn gha ya "ekhọe hia" ga e Jehova. (Aiz 38:3-6; 2 Krọ 29: 1, 2; 32:25, 26) Gi ima hia vbe odẹ ke odẹ ne Esu ghẹ mieke na sẹtin mu ima ekhọe rhia. Gi ima gha na erhunmwu ne Jehova "rhie ẹwaẹn" ne ima, ne ima mieke na gha họn ẹmwẹ nẹẹn, ne ima vbe sẹtin gha ya ẹkoata gae. —1 Ọba 3:9; Psm 139:23, 24. *w19.01* 18-19 ¶17-18

Sunday, November 8

Wa gi ima gha rhie urhomwẹ ne Osanobua vbe ẹghẹ hia, zẹ vbe ese ne a zọ la obọ e Jesu, ọni nọ wẹẹ, wa gi ima gha ya urhu mwa rhie ekpọnmwẹ ne eni ẹnrẹn.—Hib 13:15.

Ma tobọ ima miẹn ere vbe ewanniẹn ne ima zẹ vbe iko. (Aiz 48:17) De odẹ nọ khin? Okaro, ma ghaa hoo ne ima zẹ ewanniẹn, ọ ghi ya ima mu egbe iko yotọ. Ma gha mu egbe ẹse, ọ ghi ya ima gha mwẹ irẹnmwi nọ dinmwi ọghe Ẹmwẹ Osanobua. Irẹnmwi ọghe ima ghaa dinmwi sayọ, ọ vbe gha rhiegbe ma vbe uyinmwẹ ima. Nogieva, ma ghaa mwẹ ọghae vbe emwamwa iko, ẹre ima khian na gele sọyẹnmwẹ ọnrẹn. Nogieha, ma i rherhe mianmian ewanniẹn ne ima zẹ rhunmwuda, te ima loo ẹrhiọn ya mu egbe ẹre yotọ. Ma ghaa zẹ ewanniẹn vbe iko, te ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. Gi ima hia gha mwẹ ọnrẹn vbe ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova danmwehọ ewanniẹn ne ima zẹ, ọ vbe gbọyẹmwẹ ye ẹrhiọn ne ima loo ya zẹ ewanniẹn. (Mal 3:16) E Jehova keghi fiangbe ima vbe ima ghaa hia vbe odẹ ke odẹ ne ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn ọnrẹn. (Mal 3:10) Ọ vẹ ne ima rẹn nia wẹẹ, te ọ khẹke ne ima gha zẹ ewanniẹn vbe iko. *w19.01* 8 ¶3; 9-10 ¶7-9

Monday, November 9

Ghẹ gha maan ẹko emwi dan. De obọ mu emwi esi.—Rom 12:9.

E Jehova keghi ya ẹwaẹn gu ima loo. Ọ ma yi uhi nọ bun gbe ne ima. Ọ keghi ya izinegbe dia ima, ne ima gha lele uhi ọghe ahoẹmwọmwa. Ọ hoo ne ima gha lele ilele ni rre Baibol. Ọ vbe hoo ne ima gha khuiwu emwi dan. Vbe Jesu kporhu vbe Uhunmwu Oke, ọ keghi gi ima rẹn emwi nọ ya emwa ru emwi dan. (Mat 5:27, 28) Vbe agbọn ọgbọn nọ dee, zẹvbe Ọba ọghe Arriọba Osanobua, te Jesu khian ye gha maa ima emwi. Ẹghẹ nii, emwi esi ẹre ima khian ghi gha ru kevbe wẹẹ, ma ghi do gha khuiwu emwi dan vbe na ghee Jesu. (Hib 1:9) Jesu gha vbe ya ima khian emwa ni gbae. Ya ekhọe ruẹ zomwa rẹn vbene ọ khian gha ye hẹ, vbe a gha miẹn wẹẹ, emwi rhọkpa i ghi ya emwa ru orukhọ, ima i khian ghi vbe gha rri oya rhunmwuda amagba ọghomwa. (Rom 8:21) Vbe agbọn ọgbọn nọ dee, afanvbimu nọ mwẹ okhiẹ oha ẹre ima khian ye gha mwẹ. Nọnaghiyerriọ, ọ gha gia na kha wẹẹ, ahoẹmwọmwa ghaa gu ima kpa ya ru emwi ke emwi, ẹre ima khian na gele gha mwẹ afanvbimu.—1 Jọn 4:7, 8. *w18.12* 23 ¶19-20

Tuesday, November 10

Okpia nii ghi gbẹn ebe aheyotọ rhie ne ọvbokhan rẹn, vbe iyeke ọni, ọ ghi wẹẹ nọ la hin irẹn owa rre. —Diut 24:1, NW.

Uhi e Mosis khare wẹẹ, okpia sẹtin wẹẹ ne ọvbokhan rẹn lahin owa irẹn rre, iran ghi sọ ebe orọnmwẹ, deghẹ okhuo nii "ru emwi ohọhọ." Ọrheyerriọ, Uhi nii ma wa sunu yọ taara emwi ne "emwi ohọhọ" na demu, sokpan, uyinmwẹ ifavbaro ra orukhọ nọ wegbe ẹre khian gha nọ, ẹi wa re emwi nọ ma sẹ emwi. (Diut 23:14) Sokpan, vbe ẹghẹ Jesu, emwi nọ ma sẹ emwi ẹre ọ ghaa ye Ivbi e Ju sọ ebe orọnmwẹ. (Mat 19:3) Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha yerriọ. Malakai ne akhasẹ vbe guan kaẹn aro ne Jehova ya ghee ebe orọnmwẹ na sọ. Vbe ẹghẹ Malakai, ẹkẹ vbe ero ẹre ikpia nibun ya gha khulo ikhuo ne iran ya egbe igbama rhie, ne iran mieke na rhie ovbialeke ọvbehe ne ẹi ga e Jehova. Osanobua gi ima rẹn aro ne irẹn ya ghee uyinmwẹ vbenian vbe ọ khare wẹẹ: "Na gha khu okhuo wa sọnnọ mwẹ." (Mal 2:14-16) Te ọna wa gua ẹmwẹ ne Jehova tae ro, vbe ọ mu orọnmwẹ nokaro gbọọ. Ọ keghi kha wẹẹ: "Okpia . . . ghi rhikhan mu amwẹ ọnrẹn, iran ghi gha re ọkpa." (Gẹn 2:24) Ẹmwẹ ne Jesu tae ya ima rẹn wẹẹ, aro ne Erhae ya ghee orọnmwẹ, ẹre irẹn vbe ya ghee ẹre. Ọ keghi kha wẹẹ: "Emwi ne Osanobua ya khian ọkpa nẹ, ọ ma kei ne ọmwa rhọkpa wannọẹn." —Mat 19:6. *w18.12* 11 ¶7-8

Wednesday, November 11

Emwiorhọ bun ẹsẹse sokpan emwa ni rhọ emwiokọ ma sẹ hiehie. *—Mat 9:37.*

Ma gha sẹtin ga e Jehova vbe otọ ẹvbo ima sokpan etẹn eso ne ẹkpotọ kie na, keghi kpa ya gha ru iyobọ ye iwinna Arriọba vbe otọ ẹvbo ọvbehe. Etẹn vbenian keghi mwẹ egbe ekhọe ọghe akhasẹ ighẹ Aizaia. Vbe Jehova khare wẹẹ: "De ọmwa ne I gha gie?" Aizaia keghi kha wẹẹ: "I gha yo. Gie mwẹ." (Aiz 6:8) U gha sẹtin ya egbe tae Aizaia ra? Jesu keghi kha vbekpae iwinna ikporhu iyẹn nọ maan wẹẹ: "Wa na erhunmwu ne Nọyaẹnmwa gie emwa nibun gha dee ne iran do rhọ emwiorhọ la owa." (Mat 9:38) U gha sẹtin ya ga zẹvbe arọndẹ vbe ako ne a na gualọ iyobọ etẹn ra? Deghẹ uwẹ ma sẹtin, u sẹtin ru iyobọ ne ọmwa ọvbehe ne ẹkpotọ kie na. Etẹn nibun keghi rhiegbe ye iwinna arọndẹ vbe ako ne a na gualọ iyobọ etẹn rhunmwuda iran keghi do bẹghe ẹre wẹẹ, ọna ọre odẹ ọkpa kpataki ne iran khian ya sẹtin rhiẹre ma wẹẹ, iran hoẹmwẹ e Jehova. Asefẹn ọvbehe ye rrọọ ne u gha ya sẹtin ru sayọ vbe iwinna e Jehova. U gha sẹtin rhiegbe ladian, u gha miẹn afiangbe nibun. *w18.08* 27 ¶14-15

Thursday, November 12

Fannọ obọ igho na hoẹmwẹ ọnrẹn hin ẹdẹ agbọn ruẹn rre. Vbe gie emwi ne u mwẹ gha suẹ ọkẹn. *—Hib 13:5.*

Ebe enẹ ni rre Baibol, ni ta okha ọghe Jesu keghi ya ima rẹn, aro ne Jehova ya ghee emwi ewe. Osanobua ẹre ọ tobọre zẹ Meri vbe Josẹf ne iran koko e Jesu, agharhemiẹn wẹẹ iran ma gha re emwa ni fe. (Lẹv 12:8; Luk 2:24) Vbe Meri biẹ, "ọ keghi waa [e Jesu] ye aza emwirri rhunmwuda, owa ekhẹn ma ghi gu iran." (Luk 2:7) Te Jehova gha te sẹtin ruẹ, na biẹ Jesu vbe ehe ne mose mose, sokpan ẹi re ọni ọ ru ekpataki vbe aro e Jehova. Emwi nọ hiunsi vbe aro e Jehova, ọre na koko ovbi irẹn vbe ẹgbẹe nọ deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. Okha na ya ima rẹn aro ne Jehova ya ghee emwi ewe. Evbibiẹ emọ eso keghi hoo ne ivbi iran gha mwẹ emwi ewe nọ ghi maan sẹ, ọ gha khọnrẹn nọ si emọ nii ghee iyeke vbe odẹ ọghe orhiọn. Ma bẹghe ẹre nia wẹẹ, emwi orhiọn ẹre ọ hiunsi sẹ vbe aro e Jehova. Vbe nọ dekaẹn na ta na, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre uwẹ ya ghee ẹre ra? Ọ rhiegbe ma vbe emwi ne u ru ra? *w18.11* 24 ¶7-8

Friday, November 13

Oghọghọ nọ ne emwa, ne Jehova re Osa ọghe iran! *—Psm 144:15, NW.*

Ne Jehova na re Ẹzi ọghe oghọghọ, irẹn keghi hoo ne ima vbe gha re emwa ni sọyẹnmwẹ, erriọ wa vbe ya kpemehe emwi nibun nọ ya ima sọyẹnmwẹ. (Diut 12:7; Asan 3:12, 13) Vbọ ghi zẹ ne a na miẹn wẹẹ, ọ lọghọ na gha sọyẹnmwẹ vbe ẹdẹnẹrẹ? Ọlọghọmwa ughughan ne ima werriẹ aro daa ẹre ọ si akhiẹ ye ima egbe. Eso vbọ keghi re uwu ọghe ọmwa ne ima hoẹmwẹ ọnrẹn ra deghẹ a kan ọmwa ne ima hoẹmwẹ ọnrẹn fua vbe iko. Ọlọghọmwa sẹtin ya etẹn eso sọ ebe orọnmwẹ, a sẹtin vbe rhie ima obọ sẹ otọ vbe ehe ne ima na winna. Ma sẹtin vbe gha werriẹ aro daa ọlọghọmwa vbuwe ẹgbẹe, emwa sẹtin gha zan ima vbe isiwinna ra owebe, arriọba sẹtin vbe fi ima fi eghan rhunmwuda iyayi ọghomwa. Iro sẹtin han ima, ma sẹtin vbe gha fuẹn vbuwe emianmwẹ nọ wegbe ne ẹi fo. Vbọrhirhighayehẹ, Jesu Kristi "Nọkhaemwisẹ" mu egbe ne ọ ya rhie ifuẹko ne ima. (1 Tim 6:15; Mat 11:28-30) Vbe Ikporhu Ne Jesu Kpere Vbe Uhunmwu Oke, ọ keghi ya unu kaẹn akpa nibun ni gha ya ima gha sọyẹnmwẹ

agharhemiẹn wẹẹ, ima werriẹ aro daa edanmwẹ ughughan vbe agbọn Esu. *w18.09* 17 ¶1-3

Saturday, November 14

Wa ghaa khiẹ emwa uwa ni wulo, wa ghẹ ya emwi solo egbe uwa ra ne uwa khiokhio eto nọ rre uwa uharo kua.—Diut 14:1.

Nọ ne emwa eso, iran gha ghi rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, ẹi mobọ lọghọ, ne iran sẹ ilele kevbe idugie ọghe erre avbavbotọ rae. (Itan 23:23) Sokpan, ọ wa kakabọ lọghọ emwa eso rhunmwuda, iran rẹnrẹn wẹẹ, avbe ọse kevbe emwa vbuwe ẹgbẹe gha suẹn gha ya aro dan ghee iran. Ọ keghi wa lọghọ, vbe ọ gha dekaẹn ilele ọghe irorinmwi kevbe uyi nọ ma khẹke ne emwa rhie ne orinmwi. Igiemwi esi ọghe Ivbiotu e Kristi vbe Ẹfisọs vbe orre nokaro, gha ru iyobọ ne ima ya mudia gbain vbe ihe vbenian. De emwi ne Ivbi Ẹfisọs eso ni te gha zẹ obọ edunna ghi ru vbe iran ghi khian Ivbiotu e Kristi nẹ? E Baibol keghi kha wẹẹ: "[Iran] keghi viọ ebe iran ladian, iran keghi sirra emwa hia giẹn ehia. Iran ghi tie igho ye avbe ebe nii, ehia keghi gha re ["igho esiliva arriaisẹn ekigbesiyeha, *NW*]." (Iwinna 19:19, 20) Vbene ẹmwata, emwi ighobioye ẹre iran giẹn ẹnrẹn, sokpan, iran wa vbe miẹn afiangbe ne ẹi gia gie vbe obọ e Jehova. *w18.11* 7 ¶15-16

Sunday, November 15

Iran ghi rhuẹ iran fo nẹ, agbọn ẹvbo nii hia kegha rre agọ rhinrin ẹwẹn ọnrẹn te do rrie.—Jọs 5:8.

Ivbi Izrẹl ghi fian Ẹzẹ Jọdan rra nẹ, Jọsua keghi miẹn okpia ọkpa nọ da umozo yi vbe na ghee ọmwa nọ mu egbe igbinna. Okpia nii keghi tama rẹn wẹẹ irẹn ọre "ọkaokuo ivbiyokuo e Nọyaẹnmwa," kevbe wẹẹ, te irẹn do gbogba ga eguọmwadia Osanobua. (Jọs 5:13-15) Odibo nii keghi tama e Jọsua emwi nọ gha ru zẹẹ, ne ọ mieke na khọn e Jẹriko mu otọ. Vbe ẹghẹ okaro, ọ na yevbe na miẹn wẹẹ, adia nọ rhie ne iran i mwẹ esa nọ ye. Vbe igiemwi, odibo nii na wẹẹ ne ikpia hia vbe Izrẹl rhuẹ. Ọni rhiema wẹẹ, te ikpia hia vbe Izrẹl khian gha rre owa vbe ẹghẹ eso rhunmwuda ikpia ni rhuẹre i sẹtin gha rrie odaro okuo. (Gẹn 34:24, 25; Jọs 5:2) Ughaghe ivbiyokuo ọghe Izrẹl ghaa roro ẹre wẹẹ, 'Eghian gha mu okuo rre nia, vbe ima khian ya sẹtin gbogba ga emọ vbe amwẹ hẹ?' Vbuwe ẹghẹ na, ẹre iyẹn ya sẹ iran obọ wẹẹ, Ivbi e Jẹriko 'wa kakabọ khui urho e Jẹriko, iran na vbe gha khẹ ọre ne Ivbi Izrẹl ghẹ laọ.' (Jọs 6:1) Ẹi mwẹ emwi nọ sunu na ma ya Ivbi Izrẹl gha mwẹ ilẹkẹtin yan adia ni kẹ obọ Osanobua rre. *w18.10* 23 ¶5-7

Monday, November 16

Vbọzẹe ne uwa na ru emwi na yi? Emwa kẹkan vbene uwa ye ẹre ima vbe khin.—Iwinna 14:15.

Vbe ima khian ya sẹtin ya egbe tae Pọl hẹ? Okaro, ọ khẹke ne ima gha begbe vbe emwa ghaa tian ima, rhunmwuda ma sẹtin do gha roro ẹre wẹẹ, ẹtin obọ ima ẹre ima ya fian emwi gbua vbe ugamwẹ Jehova. Ọ khẹke ne dọmwadẹ ima nọ egbe ẹre ọta vbenian: 'De aro ne I ya ghee emwa ni rre ako ne I na kporhu? Ọ mwẹ emwa eso ne imẹ ya aro gbe re ra?' Vbe uhunmwu otagbọn hia, te Avbe Osẹe Jehova gualọ emwa ni gha danmwehọ ikporhu iyẹn nọ maan. Eso vbuwe ima vbe loo ẹrhiọn ya ruẹ urhuẹvbo ọghe ivbi ẹvbo eso ne emwa ọvbehe ya aro gbe re. Ma i ghee emwa ọvbehe sila sila hiehie. Ma keghi hia vbe odẹ ke odẹ ne iyẹn nọ maan ọghe ẹmwata sẹ ekhọe ọghe emwa ne ima kporhu ma. *w18.09* 5 ¶9, 11

Tuesday, November 17

Judas ne ovbi e Galili keghi vbe ladian . . . , ọ keghi vbe silo emwa ni bun ba egbe.—Iwinna 5:37.

Ivbiyokuo e Rom keghi gbe Judas rua. Ivbi e Ju ni sọtẹ daa arriọba e Rom kevbe Ivbi e Ju nibun wa yaro ye urremwẹ ọghe Mẹzaia rhunmwuda iran ghaa mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, ọ gha fan iran hin imu ọghe arriọba e Rom rre, ọ ghi vbe ya arriọba ọghe Ivbi Izrẹl khian nọ hiunsi. (Luk 2:38; 3:15) Te iran nibun wa yayi wẹẹ, Mẹzaia gha mu arriọba gbọọ vbe otọ Izrẹl, vbe ẹghẹ nii, Ivbi e Ju ni zagha lele otọ ẹvbo ughughan, ghi werriegbe gha die owa. Uhiẹn, ọ mwẹ ẹghẹ ne Jọn ne Baptist ya nọ e Jesu wẹẹ: 'Uwẹ ọre ọmwa nọ dee ra?' (Mat 11:2, 3) Ughaghe te Jọn ghaa roro ẹre wẹẹ, ọ mwẹ e Mẹzaia ọvbehe nọ khian do fan Ivbi e Ju hin imu ọghe Rom rre. Jesu ghi rhiọ kpaegbe nẹ, erhuanegbe ẹre eva keghi miẹn ọnrẹn vbe iran rrie Emaọs. Iran te wa vbe yaro yọ wẹẹ, e Mẹzaia gha fan Ivbi e Ju hin imu rre. (Luk 24:21) Vbọ ma he kpẹẹ vba, erhuanegbe Jesu na vbe nọ rẹn wẹẹ: "Nọyaẹnmwa, ẹi re te u ra mu nene Arriọba werriegbe ne Ivbi Izrẹl na ra?"—Iwinna 1:6. *w18.06* 4 ¶3-4

Wednesday, November 18

Ai miẹn ẹmwẹ ne akpa i yayi.—Itan 14:15.

Ọ khẹke ne ima gha begbe vbe ima gha họn iyẹn vbekpae eguọmwadia e Jehova. Rhunmwuda, oghian ima ẹre Esu khin, irẹn ẹre ọ ba etẹn ima ifiẹzọ. (Arhie 12:10) Ọna ẹre ọ si ẹre ne Jesu na gi ima rẹn wẹẹ, emwa gha zẹ ima kpokpo, iran gha vbe ba ima ohoghe. (Mat 5:11) Ma ghaa ye ibude na rre vbe ẹghẹ hia, ẹi khian kpa ima odin vbe ima gha họn iyẹn dan vbekpae eguọmwadia e Jehova. Deghẹ ọmwa nọ mobọ ya kọmputa kevbe efoni gie uhunmwu gie emwa ọvbehe ẹre u khin, u gha miẹn iyẹn nọ da ladian, ghẹ wa gha hoo ne u gha re ọmwa okaro nọ khian ya iyẹn nii wewe. Vbene u te gie uhunmwu vberriọ gie emwa ọvbehe, ka nọ egbuẹ ọta vbenian: 'Iyẹn ẹmwata na khin ra, ra ọghe ohoghe nọ? Mẹ gele rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ na ra?' Deghẹ u ma gele rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ nii, ra u ma rẹn ehe ne ẹmwẹ nii rrie, ghẹ gie uhunmwu nii gie ọmwa rhọkpa. U gha gie uhunmwu vberriọ, a sẹtin miẹn wẹẹ, iyẹn ohoghe ẹre u ya wewe. *w18.08* 3 ¶3; 4 ¶6-7

Thursday, November 19

Rhie ne emwa ọvbehe, Osanobua gha vbe rhie omwa nọ vuọn nuẹn.—Luk 6:38.

Jesu hoo ne ima gha sọyẹnmwẹ, ọni ẹre ọ si ẹre ne ọ na wẹẹ ne ima gha zẹ emwi obọ. Vbene ẹmwata, ẹi re emwa hia ẹre ọ gbọyẹmwẹ ye ẹse ne a ru ne iran, sokpan eso gha gbọyẹmwẹ yọ. Ọni sẹtin gua iran kpa ya gha ru ẹse ne emwa ọvbehe. Nọnaghiyerriọ, gha zẹ emwi obọ, ọ gha khọnrẹn wẹẹ emwa ma gbọyẹmwẹ yọ rhunmwuda ẹse ne u ru sẹtin biẹ ọmọ esi vbe odaro. Emwa ni gele zẹ emwi obọ keghi ya ekhọe hia ru ẹse, ẹi re rhunmwuda ere ne iran gha miẹn vbọ. Ọna ẹre ọ zẹe ne Jesu na kha wẹẹ: "U gha le evbare, ya tie avbe ivbiogue, avbe arọ, avbe uke kevbe arhuaro, a gha fiangbuẹ, rhunmwuda iran i sẹtin ha ruẹ use." (Luk 14:13, 14) Ako ọvbehe vbe Baibol vbe kha wẹẹ: "Gha zẹ emwi obọ . . . Te a ra fiangbuẹ yọ." Ako ọvbehe ye vbe kha wẹẹ: "Afiangbe nọ ne ọmwa ne ọ mu ọghe ovbiogue roro." (Itan 22:9; Psm 41:1) Ma gha gele gha zẹ emwi obọ, te ọyẹnmwẹ khian gha sẹ ima. *w18.08* 21-22 ¶15-16

Friday, November 20

Ya ẹtin ruẹn hia mu ẹtin yan e Nọyaẹnmwa. Ghẹ mu ẹtin yan emwi ne uwẹ roro ighẹ uwẹ rẹnrẹn. Gha ye Nọyaẹnmwa rre vbe emwi ne u ru hia, ọ gha vbe gha ma ruẹn odẹ ne ọ kere.—Itan 3:5, 6.

Te ọ ghi wa dewarorua nia wẹẹ, ẹi khuẹrhẹ na sẹtin rẹn ẹmwata nọ rre ẹmwẹ rhunmwuda iyẹn ughughan ẹre ọ ghi gba ehe hia, ayahọmwaehọ nọ ma gba fo vbe rre evba kevbe amagba ọghomwa. Vbọ khian sẹtin ru iyobọ ne ima? Ilele ni rre Baibol gha sẹtin ru iyobọ ne ima. Ọkpa vbe usun ilele ni rre Baibol khare wẹẹ: "Gha danmwehọ ẹmwẹ nẹ, u ke gha rhie ewanniẹn yọ, adeghẹ ẹi re vberriọ, te u ru emwi ọzuọ ne ọ vbe yagha ọmwa." (Itan 18:13) Ilele ọvbehe nọ rre Baibol vbe gi ima rẹn wẹẹ, ẹi re ẹmwẹ hia ne ima hoẹn ẹre ọ khẹke ne ima gha yayi. (Itan 14:15) Kevbe wẹẹ, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ọ kpẹre ne ima ke rre otu e Jehova, ọ ma khẹke ne ima hẹnhẹn egbe yan irẹnmwi ọghe ima. Ilele ni rre Baibol gha gbogba ga ima, deghẹ ima ka mu ukpa mu uwerhẹn ghee ẹmwẹ nẹ, ma ke ru azẹ. *w18.08* 7 ¶19

Saturday, November 21

Te ọ kere ne ima gha gbe uhunmwu ke otọ ne Erha mwa vbe odẹ ọghe orhiọn.—Hib 12:9, NW.

Vbe ima dinmwiamẹ, ma keghi gi emwa rẹn vbe idagbo wẹẹ, e Jehova ẹre ọ yan ima kevbe wẹẹ, ahoo ọghẹe ẹre ima khian ya arrọọ ọghe ima ru. Erriọ e Jesu vbe ru ẹre vbe ọ dinmwiamẹ, ọ keghi ya ẹmwẹ akhasẹ nọ rre ebe Psalm mwẹ amusẹ, nọ khare wẹẹ: "U miẹn vbe ahoo ruẹ ne a ru yẹẹ mwẹ hẹ Osanobua mwẹ." (Psm 40:7, 8) De emwi ne Jehova ru vbe Jesu dinmwiamẹ? E Baibol keghi kha wẹẹ: "Ugbẹnvbe Jesu ghi dinmwiamẹ nẹ, vbene ọ wa ladian vbe uwu amẹ, ẹrinmwi keghi kie ye otọ, irẹn keghi miẹn orhiọn Osanobua vbe ọ tuorre, ọ yevbe idu, ọ keghi rhuẹ yan rẹn. Urhu ọkpa keghi ke ẹrinmwi rre wẹẹ, 'Ọna ọre ovbimwẹ ni hoẹmwẹ ọnrẹn, ọmwa ne ekhọe mwẹ rhiẹnrhiẹn ghee ẹsẹsẹmwẹse.'" (Mat 3:16, 17) Agharhemiẹn wẹẹ ọghe Jehova ẹre Jesu ka khin, ẹko wa kakabọ rhiẹnrhiẹn e Jehova vbe ọ bẹghe ẹre wẹẹ, Jesu hoo ne ọ ya arrọọ ọghẹe ga irẹn. Erriọ e Jehova vbe ghọghọ vbe ima gha ya arrọọ ọghe ima fiohan nẹẹn. Ma gha miẹn afiangbe vbe obọ re.—Psm 149:4. *w18.07* 23 ¶4-5

Sunday, November 22

Uwu okuta na, ẹre ima gha ke sa amẹ ladian ne uwa ra?—Nọm 20:10.

Ẹmwẹ ne Mosis loo ro vbe ako ọghe evbagbẹn nọhuanrẹn ne ebe ẹdẹ ọghe ẹrẹna ke ladian keghi rhiema wẹẹ, irẹn vbe Erọn ẹre ọ guan kaẹn. Vbọrhirhighayehẹ, e Mosis ma rhie ọghọ ne Jehova rhunmwuda, ẹmwẹ ne ọ tae ma rhiema wẹẹ e Jehova ẹre ọ ru emwi ọyunnuan nii. Ẹmwẹ nọ rre ebe Psalm 106:32, 33 ẹre ọ suigiẹ ye ọna. Ọ keghi kha wẹẹ: "Vbe ovbi ẹzẹ e Mẹriba, emwa nii keghi vbe ya ohu mu e Nọyaẹnmwa, e Mosis keghi la ẹmwẹ rhunmwuda iran. Iran keghi ya ohu muẹn sẹrriọ wẹẹ, ọ na wa gha *talọ vbe ne ẹi na zẹdẹ ka roro ẹre*." (Nọm 27:14) E Mosis ma gele rhie uyi nọ khẹke ne Jehova, ọna ẹre ọ zẹe ne Jehova na tama e Mosis kevbe Erọn wẹẹ: 'Wa eva sọtẹ daa mwẹ vbe Mẹriba.' (Nọm 20:24) Vbene ẹmwata, te Mosis gele sọtẹ! Rhunmwuda isọtẹ ọghe Ivbi Izrẹl, e Jehova ka yan rẹn nẹ wẹẹ iran i khian la Otọ Na Ru Eyan Rẹn. (Nọm 14:26-30, 34) Nọnaghiyerriọ, e Jehova ma gbe ewanmwẹ ghee obọ ọkpa vbe ọ vbe tama e Mosis wẹẹ, ẹi khian la Otọ Na Ru Eyan Rẹn rhunmwuda uyinmwẹ nọ yinrin. E Mosis ma gele la Otọ Na Ru Eyan Rẹn. *w18.07* 14 ¶9, 12; 15 ¶13

Monday, November 23

Emwi ne ọ kere na gha ru ọrọre na ghẹ rri emiowo ra na da ayọn, ra na ru emwi ke emwi ne ọ gha mu ọtuẹn gbe otọ.—Rom 14:21.

Ma sẹtin gha mwẹ asẹ ne a ya ru emwi eso, sokpan te ọ khẹke ne ima muegbe ne ima ya sẹ emwi eso rae deghẹ ọ gha rhua emwa ọvbehe owẹ. Vbene etẹn eso te do rẹn odẹ ọghe ẹmwata, iran ka gha da ayọn gbe egbe. Nia, iran i ghi zẹdẹ da ayọn nọ wegbe. Ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima ru emwi nọ gha ya etẹn vbenian werriegbe suẹn ayọn na da gbe egbe. Emwi vberriọ sẹtin zẹ ẹbe. (1 Kọr 6:9, 10) Nọnaghiyerriọ, deghẹ ọtẹn nọ do tuẹ ima na wẹẹ irẹn i da ayọn nọ wegbe, ọ ma zẹdẹ khẹke ne ima gha kpikpi ẹre nọ da. Vbe Timoti rre odẹ ukpo 20, ọ keghi kue ne a rhuẹ ọre. Ẹi re obalọ ne kherhe ẹre arhuẹ nii si yọ re egbe. Vbọ ye Timoti kue yọ ne a rhuẹ ọre? Ne ẹi ghẹ mieke na rhua Ivbi e Ju owẹ, vbe ẹghẹ ne ọ khian ya gha kporhu ma iran. Ekhọe vbenian ẹre ukọ e Pọl vbe gha mwẹ. (Iwinna 16:3; 1 Kọr 9:19-23) Vbene a ghee Timoti, u muegbe ne u ya gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro ra? *w18.06* 18 ¶12-13

Tuesday, November 24

I gha fi urhuẹvbo emwa nii werriẹ, iran ghi do gha zẹ urhuẹvbo nọhuanrẹn.—Zẹf 3:9, NW.

E Jehova ẹre ọ si emwa ni mwẹ ekhọe ata la ugamwẹ ẹmwata. (Jọn 6: 44) Ẹmwata nọ rrọọ ọre wẹẹ, u gha miẹn ọmwa ne ẹi re Osẹe Jehova vbe ẹghẹ okaro, emwi kherhe ẹre u rẹnrẹn vbekpa ẹre. U sẹtin rẹn eni ẹnrẹn kevbe vbene ukhuegbe ẹre ye hẹ. Sokpan, u gha miẹn ọmwa nọ gele re Osẹe Jehova vbe ẹghẹ okaro, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, ẹvbo ọvbehe ẹre ọ ke rre, ọ ghi ye vbe na miẹn wẹẹ, ọ kpẹre ne uwa ghi rẹn egbe. Vbe igiemwi, u gha miẹn Osẹe Jehova, ọ gha khọnrẹn wẹẹ, ẹvbo ughughan ẹre uwa ke rre, urhuẹvbo ọkpa nọ re "urhuẹvbo nọhuanrẹn" ẹre uwa zẹ, ọni ọre iyayi ọkpa ne uwa mwẹ. Yevbesọni, ilele ni rre Baibol ẹre uwa ya ru emwi. Ayayẹro ọkpa ẹre uwa vbe mwẹ. Ena hia ẹre ọ khian ya uwa gha re ọse ne kankankan, ni gbae ẹko egbe. Avbe ọse vbenian i wannọ egbe ẹdẹ. *w18.12* 21 ¶9-10

Wednesday, November 25

Vbe ẹi re te uwa rhuẹre . . . , wa i sẹtin miẹn imiẹnfan.—Iwinna 15:1.

Jesu keghi ru iyobọ ne ẹbu nọ su ya sọfurre ye imuanẹmwẹ nii. Iran keghi ta mu olọ yan rẹn wẹẹ, deghẹ Ivbiotu e Kristi ne ẹi re Ivbi e Ju ma na rhuẹ, ọ ma de emwi nọ rhiae. (Iwinna 15:19, 20) Ukpo nibun ghi ye gberra nẹ, te Ivbi e Ju nibun ye gha rhuẹ ivbi iran. Ma sẹtin gha roro ẹre wẹẹ, 'Vbọzẹe ne Jesu na gi ẹmwẹ na kpẹẹ vbe otọ agharhemiẹn wẹẹ, uwu e Jesu ẹre ọ wabọ Uhi e Mosis rua?' (Kọl 2: 13, 14) Afiwerriẹ eso gha rhiegbe ma, ọ rhie ẹghẹ etẹn eso ke miẹn ọnrẹn yi. Erriọ vbe gha ye ne Ivbi e Ju vbe orre nokaro. (Jọn 16:12) Te Ivbi e Ju wa yayi wẹẹ, ne a na rhuẹ keghi re osẹ nọ rhiẹre ma wẹẹ, iran sikẹ Osanobua. Ọna ẹre ọ si ẹre ne ọ na gha lọghọ eso vbuwe iran, ne iran fi iziro ọghe iran werriẹ vbekpa arhuẹ. (Gẹn 17:9-12) Ohan ọghe oya ne iran gha re vbe obọ Ivbi e Ju ne ẹi re Ivbiotu e Kristi, ẹre ọ si ẹre ne etẹn eso na ye gha kha wẹẹ, te ọ khẹke ne Ivbiotu e Kristi gha rhuẹ. (Gal 6:12) Ọ ghi sẹ ẹghẹ, e Kristi keghi loo e Pọl ya rhie adia nọ khẹke ne etẹn. —Rom 2:28, 29; Gal 3:23-25. *w18.10* 24-25 ¶10-12

Thursday, November 26

Kaiafas . . . ka khama avbe Ju wẹẹ orhunmwu ọkpa ya uhunmwu khiẹ ẹmwẹ ẹvbo hoho ẹre ọ fu egbe sẹ.—Jọn 18:14.

E Kaiafas keghi gie ivbiyokuo ne iran ya mu e Jesu vbe ogiasọn. Sokpan,

Jesu rẹn uma ne Kaiafas si, rhunmwuda ọni, vbe irẹn vbe erhuanegbe ẹre ghi rri evbare nẹ vbe asọn nokiekie nọ gbe vbe agbọn, Jesu na tama iran ne iran ya dẹ umozo. Umozo eva gha sẹ Jesu ya maa erhuanegbe ẹre emwi kpataki ne ọ hoo nọ maa iran re. (Luk 22:36-38) Vbe asọn nii, e Pita keghi ya umozo fian ehọ ọghe okpia ọkpa vbe usun emwa ni rre do mu Jesu. Vbe ọ ye Pita do ẹki na? Te ohu wa mu e Pita rhunmwuda, Jesu ma rẹn ọkpa rẹn eva. (Jọn 18:10) Vbọrhirhighayehẹ, Jesu keghi tama e Pita wẹẹ: 'Rhie umozo ruẹ ye ako ẹre, rhunmwuda iran ni viọ umozo hia gha la obọ umozo rrie.' (Mat 26:52, 53) Te Jesu ya ọna maa erhuanegbe re wẹẹ, ọ ma khẹke ne iran gha yin vbe na ghee emwa ni rre uwu agbọn. Ọna keghi guaero erhunmwu ne Jesu ka na vbe asọn nii. (Jọn 17:16) E Jehova ọkpa ẹre ọ mwẹ asẹ ne a ya wabọ uyinmwẹ ekueku rua. Ọfunmwegbe kevbe akugbe ẹre ima ya zọmọ vbe otu e Jehova. Ọna keghi ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova.—Zẹf 3:17. *w18.06* 6 ¶13; 7 ¶14, 16

Friday, November 27

Ohu okhuo nii na kakabọ mu ugbogiorinmwi nii, ọ keghi ladian ya gha gu avbe uniẹn ọnrẹn ni dekẹ gbinna. —Arhie 12:17.

Ẹi re ifi ọghe erẹrẹ ọkpa Esu loo, ọ vbe ya ohan mu emwa ne iran mieke na fi iyeke gbe Jehova. Vbe igiemwi, ọ sẹtin loo arriọba ya mu awua ye iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Ọ sẹtin ya emwa ne ima gba winna, ra ne ima gba yo owebe gha zaan ima rhunmwuda, ima lele adia ni rre Baibol. (1 Pit 4:4) Ọ sẹtin vbe loo emwa ni sikẹ ima vbuwe ẹgbẹe ya gbe orhiọn ye ima iwu ne egbe iko ne a yo mieke na wọọ ima. (Mat 10:36) Emwi vbenian gha sunu daa ima, vbe ima khian ru? Okaro, ọ ma khẹke ne ukpokpo ọghe ọwara vbenian kpa ima odin rhunmwuda te Esu gu ima khọn. (Arhie 2:10) Ọ khẹke ne ima gha yerre evbọzẹe ne Esu na kpokpo ima. Ọ wẹẹ, emwi gha dunna ne ima ẹre ima na ga e Jehova. Ọ ye vbe kha wẹẹ ima ghaa rre ibavbaro, ma ghi fi iyeke gbe Osanobua. (Job 1:9-11; 2:4, 5) Vbọrhirhighayehẹ, e Jehova ẹre ọ khẹke ne ima ya egbe kọ. Ọ gha ru iyobọ nọ khẹke ne ima. Ma ghẹ mianmian wẹẹ, e Jehova i ra sẹ ima rae ẹdẹ.—Hib 13:5. *w18.05* 26 ¶14

Saturday, November 28

U ma rẹn deghẹ ehia ẹre ọ ra maan ra dẹghe ọna ọ ra maan vbọ sẹ nọkpa.—Asan 11:6.

Deghẹ emwa ne ima kporhu ma i gbọyẹmwẹ ye iwinna ne ima ru, ma ghẹ gi orhiọn gbe ye ima iwu rhunmwuda, iyẹn nọ maan ne ima kpe gha sẹtin ru iyobọ ne emwa vbe ọ gha sẹ ẹghẹ. Ẹmwata nọ wẹẹ emwa nibun i kue danmwehọ ima, sokpan aro iran sotọ vbe egbe ima. Iran bẹghe vbene ima muegbe ẹse hẹ kevbe uyinmwẹ esi ne ima mwẹ. Ọ gha sẹ ẹghẹ, uyinmwẹ esi ne ima mwẹ sẹtin fi ekhọe emwa ni te ya aro dan ghee ima werriẹ. Sergio kevbe Olinda ni re arọndẹ, keghi kha wẹẹ: "Rhunmwuda ne egbe ma na sasa ima, ọ mwẹ ẹghẹ eso ne ima ma ya sẹtin yo ehe ne ima na kporhu. Ma ghi werriegbe suẹn, ilavbodẹ eso na gha nọ ima emwi nọ sunu. Iran na wẹẹ ẹmwẹ ima wa da iran vbe asẹ ne ima ma ya sẹtin rre do kporhu." Deghẹ ima ma gi egbe ikporhu iyẹn nọ maan wọọ ima, ma ghi gele gha mwẹ ọghae vbe iwinna ne kpataki ọghe ne a "kporhu iyẹn nọ maan ọghe Arriọba la otọ agbọn hia." (Mat 24:14) Sẹ ehia, ma ghi gha mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko rhunmwuda ima rẹnrẹn wẹẹ ima ya ẹko rhiẹnrhiẹn e Jehova. Vbene ẹmwata, e Jehova hoẹmwẹ emwa ni ya izinegbe mọ ọmọ erhan!—Luk 8:15. *w18.05* 16 ¶16-18

Sunday, November 29

Wa gi ima kpọnmwẹ Osanobua . . . Irẹn ẹre ọ ye ima obọ vbuwe ọlọghọmwa mwa hia.
—2 Kọr 1:3, 4.

Ke obọ ne Adam vbe Ivi ya sọtẹ dae Jehova, ne iran na do khian emwa ni ma gba, ẹre Osanobua ya suẹn gha rhie igiọdu ne emwa nagbọn. E Jehova keghi ta ẹmwẹ akhasẹ nọ ghi ya ivbi Adam gha mwẹ ayayẹro wẹẹ, emwi gha dunna vbe odaro. Ẹmwẹ akhasẹ na rre ebe Gẹnẹsis 3:15. Ẹmwẹ akhasẹ na keghi kha wẹẹ, ọ gha sẹ ẹghẹ, "ẹyẹn nẹdẹ nii," nọ re Esu kevbe emwamwa rẹn hia gha gbẹro. (Arhie 12:9; 1 Jọn 3:8) Vbe ẹghẹ Noa, e Noa vbe ẹgbẹe ọre ọkpa ẹre ọ ghaa ga e Jehova. Te emwa ni lẹgae Noa wa gha yin uyinmwẹ ọkhọ kevbe uyinmwẹ alama oghẹ. Ena sẹ nọ gha te gbe orhiọn ye Noa iwu. (Gẹn 6:4, 5, 9, 11; Jud 6) E Jehova keghi tama e Noa wẹẹ, irẹn gha fuẹn emwa dan nii rua. Ọ na vbe tama rẹn emwi nọ gha ru, ne irẹn vbe ẹgbẹe ọre mieke na miẹn fan. (Gẹn 6:13-18) Vbene ẹmwata, e Jehova wa gele rhie igiọdu ne Noa. *w18.04* 15 ¶1-2

Monday, November 30

Wa gha rhie ẹtin ye egbe iwu, wa gha ye egbe obọ zẹ vbene uwa wa ru ẹre na.
—1 Tẹs 5:11.

Deghẹ ọmwa ne ekhue mu ẹre ima khin ra ọmwa ne ẹmwẹ i kẹ ọre ne a ta, ọni rhiema wẹẹ ima i sẹtin rhie igiọdu ne emwa ọvbehe ra? Hiehie! Ẹi wa re emwi nọ lọghọ ne a rhie igiọdu ne emwa ọvbehe. U ghaa tuẹ ọmwa, u sẹtin muẹnmuẹn ogiẹ daa re. Deghẹ ọmwa nii ma muẹnmuẹn ogiẹ daa ruẹ, u ghi la evba rẹn wẹẹ, emwi ma de yọ. U gha rhie ehọ ne ọmwa vberriọ ta yi, ọni sẹtin fu ẹre ẹko rre. (Jems 1:19) Ma hia gha sẹtin rhie igiọdu ne etẹn ima nikpia kevbe nikhuo. Ọba e Solomọn keghi kha wẹẹ: "U miẹn vbe ọ rhiẹnrhiẹn hẹ, adeghẹ a miẹn ẹmwẹ nọ guaero ya gie vbene emwi ye hẹ zẹẹ. Aro ni mumu ogiẹ ghi gha ya ẹko ọmwa rhiẹnrhiẹn, iyẹn esi ghi gha ye ọmwa rran sayọ." (Itan 15:23, 30) Ukọ e Pọl vbe gi ima rẹn wẹẹ, ihuan Arriọba ne a so kugbe gha sẹtin rhie orhiọn ye ima iwu. (Kọl 3:16; Iwinna 16:25) Zẹ vbene ima ya sikẹ ẹdẹ ugborrirri ọghe Jehova, te ọ khẹke ne ima rhiegba ye igiọdu ne a rhie ne egbe.—Hib 10:25. *w18.04* 23 ¶16; 24 ¶18-19

Tuesday, December 1

Ohan iran keghi to ẹre ẹsẹse.
—Mak 6:34.

Ọkpa vbe usun akpa ne Jesu mwẹ nọ ghi yẹẹ ima sẹ, ọre nọ na sẹtin rẹn emwi ne emwa ni ma gba la gberra. Vbe Jesu rre agbọn na, te ọ ghaa "gu enọ ghọghọ ghọghọ," ọ na "vbe gu enọ viẹ gha viẹ." (Rom 12:15) Vbe igiemwi, vbe Jesu gie erhuanegbe ẹre 70 ne iran ya kporhu, iran keghi rre do ya oghọghọ na iyẹn ma rẹn wẹẹ, iwinna ikporhu iyẹn nọ maan wa biẹ ọmọ esi. Jesu keghi "vuọn ne oghọghọ vbekpae orhiọn nọhuanrẹn." (Luk 10:17-21) Sokpan, vbe Jesu bẹghe akhiẹ ne uwu e Lazarọs si ye emwa ni hoẹmwẹ ọnrẹn egbe, "ẹko hia keghi giẹngiẹn ọnrẹn ruan, ọ keghi dae ẹsẹse." (Jọn 11:33) Agharhemiẹn wẹẹ, ọmwa nọ gbae ẹre Jesu ghaa khin, te ọ ye gha mwẹ itohan kevbe ẹnina daa emwa ni ma gba. Vbọzẹe? Okaro, Jesu hoẹmwẹ emwa nagbọn. (Itan 8: 31) Ahoẹmwọmwa ne Jesu mwẹ daa emwa nagbọn ẹre ọ yae do gha mwẹ irẹnmwi nọ dinmwi vbekpae iziro ekhọe ọghe iran. Ukọ e Jọn keghi kha wẹẹ: "Irẹn rẹn emwi nọ rre dọmwadẹ ọghẹe ekhọe ẹsẹse."—Jọn 2:25. *w19.03* 20 ¶1-2

Wednesday, December 2

U gha miẹn ẹre emwi hia nọ mwẹ, u gha miẹn wẹẹ, ọ gha sirra gha tie ihẹn nuẹn.—Job 1:11.

Esu keghi ya e Job khian ovbiogue, ọ na gbele eguọmwadia re rua, ọ na vbe mu ẹre eni rhia. Vbe iyeke ọni, ọ na werriẹ aro daa ẹgbẹe Job. Esu na gbele emọ igbe ne Job mwẹ rua. Ọ ma fo ye evba, Esu na hihiẹ emianmwẹ dan kuọ re. Ọ na tue erhọn nighekpe kue Job egbe hia, ke atata owẹ ya sẹ uhunmwu. Iro keghi han ọvbokhan e Job sẹrriọ wẹẹ, ọ na tama e Job nọ tie ẹbọ ne Osanobua nọ wu. E Job tobọre na wẹẹ irẹn wa wu ẹre ọ maan sẹ, vbọrhirhighayehẹ, ọ na ye da imudiase ọghẹe yi. Esu ghi bẹghe ẹre wẹẹ ọkpa ma gbe ifuẹn ne irẹn, ọ na loo obẹlẹ ọvbehe. Ọ na loo ọsie Job eha. Iran ghi mu otuẹ gie Job, iran ma rhie ifuẹko nẹẹn. Ẹmwẹ dan nọ ya ẹtin fu ọmwa ẹre iran ghaa tama rẹn. Iran wẹẹ Osanobua ẹre ọ si ọlọghọmwa ne Job ye kevbe wẹẹ, ọ ma kaẹn Osanobua deghẹ Job mudia ẹse. Iran na vbe wẹẹ, emwi ne Job kọe ẹre ọ rhọ!—Job 1:13-22; 2:7-11; 15:4, 5; 22:3-6; 25:4-6. *w19.02* 4 ¶7-8

Thursday, December 3

A rhie ọghọ ne Nọyaẹnmwa ẹre ọ ye ọmwa wan.—Psm 111:10.

Ma gha re emwa ni gele ya ẹkoata ga e Jehova, ohan i gi ima ru emwi nọ gha sọnnọẹn. Ohan vbenian ẹre ọ gbe ye uviẹn. Akpawẹ ohan vbenian ghaa mu Adam kevbe Ivi, iran i ghẹ sọtẹ dae Jehova. Iran ghi sọtẹ nẹ, aro na ghi do gbannọ iran, iran na ghi do rẹn wẹẹ, iran ru orukhọ. Errịọ orukhọ kevbe uwu ghi ya sẹ egbe emọ ne iran biẹlẹe. Adam kevbe Ivi ghi rẹn nẹ wẹẹ emwa orukhọ ẹre iran ghi khin, ekhue na gha mu iran rhunmwuda te iran bannuan, iran na ghi sele ebe ya gue egbe. (Gẹn 3:7, 21) Ọ khẹke ne ima gha mu ohan e Jehova, sokpan, ọ ma khẹke ne ohan uwu mu ima sẹrriọ wẹẹ, ma ghi ya ru emwi nọ sọnnọ e Jehova. E Jehova ru emwamwa nẹ, nọ gha ya ima gha mwẹ arrọọ ọghe etẹbitẹ. Rhunmwuda ọni, ma gha ru orukhọ, ima na gele roro iro fi uyinmwẹ werriẹ, e Jehova gha yabọ ima deghẹ ima mu ẹtin yan izọese adẹwerriegbe ọghe Jesu Kristi. Odẹ ọkpa ne kpataki ne ima ya rhie amuẹtinyan na ma, ọre ne ima ya arrọọ ọghe ima fiohan ne Osanobua, ma ghi vbe dinmwiamẹ.—1 Pit 3:21. *w19.03* 5-6 ¶12-13

Friday, December 4

E Nọyaẹnmwa tae nẹ wẹẹ te iran hia ra wulo ye otọ ẹgbo, errịọ ọ gele gha ye, sokpan a ma wẹẹ Kelẹb ne ovbi Jefunẹ kevbe Jọsua ne ovbi Nọn. —Nọm 26:65.

Emwi bun nọ te khẹke ne Ivbi Izrẹl kpọnmwẹ Osanobua yi. Vbe igiemwi, e Jehova ghi hihiẹ Orueghe Igbe kue Ivbi Igipt nẹ, ọ na ghi fan Ivbi Izrẹl hin ọviẹn rre vbe Igipt. Osanobua ẹre ọ vbe fuẹn ivbiyokuo Igipt hia vbe Okun Nọ Baa, ọ na miẹn Ivbi Izrẹl fan vbe obọ iran. Ivbi Izrẹl ma sẹtin ghọghọ vbe ẹdẹrriọ, iran na gha so ihuan akhọnmiotọ ya rhie urhomwẹ gie Jehova. Sokpan, ọ mwẹ ẹghẹ ne Ivbi Izrẹl ya mianmian emwi hia ne Jehova ru ne iran ra? Vbe ọ ma he kpẹẹ vba, Ivbi Izrẹl keghi mianmian ẹse hia ne Jehova ru ne iran vbe ọlọghọmwa kherhe ghi rhiegbe ma. Iran keghi rhiẹre ma wẹẹ, emwa ẹse oghodan ẹre iran khin. (Psm 106:7) De odẹ nọ khin? "Ehia keghi gha gui ẹzọ e Mosis kevbe Erọn vbe uwu ato." Vbene ẹmwata, e Jehova ẹre Ivbi Izrẹl ghaa vian gbe. (Ẹks 16:2, 8) Ẹko ma zẹdẹ rhiẹnrhiẹn e Jehova ye uyinmwẹ ẹse oghodan ne iran yinrin. Ọ ghi sẹ ẹghẹ, e Jehova na tae yotọ wẹẹ, vbọ gberra e Jọsua vbe Kelẹb, Ivbi Izrẹl nikẹre ni sọtẹ daa re i khian miẹn uhunmwu rhie ladian vbuwe ato.—Nọm 14:22-24. *w19.02* 17 ¶12-13

Saturday, December 5

Ọmwa nọ fu kevbe nọ mu egbe rriotọ ẹre imẹ khin.—Mat 11:29.

Emwamwa ne Jesu ru na ya gha ye irẹn rre keghi re nọ rre oreghe, ẹi re ugie nọkhua ọghe uwa do ghee. Ọ na tama erhuanegbe ẹre ne iran gha ye irẹn rre ukpo ukpo vbe odẹ vbenian. (Jọn 13:15; 1 Kọr 11:23-25) Evbare ne Jesu ya mu Ugie Ayere ọghẹe gbọọ rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa imuegberriotọ ẹre nọ. Ọ keghi sẹ ima ọyẹnmwẹ ne Jesu ne Ọba mwa, na re ọmwa nọ mu egbe rriotọ. (Fil 2:5-8) Vbe ima khian ya sẹtin ya egbe tae Jesu vbe odẹ nọ ya mu egbe rriotọ? Ma ghi gha mu ọghe emwa ọvbehe ye okaro. (Fil 2:3, 4) Ya ekhọe zẹ omwa rẹn emwi nọ sunu vbe asọn nokiekie ne Jesu gbe vbe agbọn. Jesu rẹnrẹn wẹẹ, ughaẹdẹ eso ẹre ọ ghi kẹ ne irẹn wu uwu obalọ, ọrheyerriọ, ẹmwẹ avbe ukọ ọre ẹre ọ ghaa mu roro. Ọ rẹnrẹn wẹẹ iran gha kakabọ khiẹ vbe irẹn gha wu nẹ. Rhunmwuda ọni, adia kevbe igiọdu ẹre ọ rhie ne iran vbe asọn nokiekie nii. (Jọn 14:25-31) Ẹmwẹ emwa ọvbehe ẹre Jesu mu ye okaro, ẹi re ọghe enegbe ẹre. U miẹn igiemwi esi ne Jesu rhie yotọ ne ima! *w19.01* 21 ¶5-6

Sunday, December 6

Miẹn erhunmwu ekpọnmwẹ mwẹ Nọyaẹnmwa.—Psm 119:108.

Udu ruẹ kpan fi ẹko vbọ gha sẹ ẹghẹ na ya zẹ ewanniẹn vbe iko ra? Deghẹ emwi vbenian sunu daa ruẹ, ẹi re uwẹ ọkpa. Ẹmwata nọ rrọọ ọre wẹẹ, orhiọn ima nibun i sotọ vbe ima gha khian zẹ ewanniẹn. Ohan vbenian ghaa mu ruẹ, ọ rhiema wẹẹ, ọmwa nọ mu egbe rriotọ ẹre u khin kevbe wẹẹ, u ghee emwa ọvbehe wẹẹ, iran rẹn emwi sẹ ruẹ. E Jehova hoẹmwẹ emwa ni mu egbe rriotọ. (Psm 138:6; Fil 2:3) Sokpan, e Jehova hoo ne u gha rho irẹn kevbe ne u gha rhie igiọdu ne etẹn vbe iko. (1 Tẹs 5: 11) E Jehova hoẹmwẹ ruẹ, ọ gha ya ruẹ gha mwẹ udinmwẹ. Gi ima ziro yan ilele eso ni rre Baibol. E Baibol khare wẹẹ, ma hia keghi "ba ẹmwẹ ku ta." (Jems 3:2) E Jehova rẹnrẹn ighẹ emwa ni ma gba ẹre ima khin, nọnaghiyerriọ, ẹi yaro ye emwi ne ima i sẹtin ru. Aro vbenian ẹre etẹn ne ima gba ga vbe ya ghee ima. (Psm 103:12-14) Avbe etẹn ima na hoẹmwẹ ima. (Mak 10:29, 30; Jọn 13:35) Ugbẹnso, deghẹ ewanniẹn ne ima zẹ ma de yọ, etẹn ima rẹnrẹn wẹẹ, ẹi erriọ ima te ya mwamwaẹn. *w19.01* 8 ¶3; 10-11 ¶10-11

Monday, December 7

Ye Ayi nọ yi ruẹ rre vbe ne u he na re ọvbokhan.—Asan 12:1.

Ọna i zẹdẹ khuẹrhẹ vbe ẹdẹnẹrẹ. Vbọrhirhighayehẹ, ẹi re emwi ne u i khian sẹtin ru. E Jehova hoo ne u gha sọyẹnmwẹ kevbe ne arrọọ ruẹ gha mwẹ evbọ demu. Vbe ẹtin Osanobua, u gha sẹtin musọe vbe ẹghẹ igbama ya sẹ egbe ọmaẹn. Ne ima mieke na sẹtin rẹn otọ re sayọ, ma gha ziro yan emwi ne ima gha miẹn ruẹ vbe okha ọghe Ivbi Izrẹl, vbe iran khọn miẹn Otọ Na Ru Eyan Rẹn. Vbe Ivbi Izrẹl ghi sikẹ Otọ Na Ru Eyan Rẹn, Osanobua ma tama iran, ne iran kakabọ mu egbe okuo yotọ. (Diut 28:1, 2) Sokpan, ọ keghi tama Ivbi Izrẹl ne iran gha lele adia ọghe irẹn, ọ na vbe wẹẹ, ne iran mu ẹtin yan irẹn. (Jọs 1:7-9) Emwa sẹtin gha roro wẹẹ, adia na i mwẹ esa nọ ye. Sokpan, adia nọ ghi maan sẹ ẹre ọ na wa gha khin rhunmwuda, e Jehova keghi ru iyobọ ne Ivbi Izrẹl ya khọnmiotọ yan Ivbi e Kenan. (Jọs 24:11-13) Ẹmwata nọ rrọọ ọre wẹẹ, ọmwa nọ mu ẹtin yan Osanobua ẹre ọ khian sẹtin gha họn ẹmwẹ nẹẹn. Ma gha gele mu ẹtin yan rẹn, *ẹghẹ hia* ẹre ima khian ya gha mwẹ adogbannọ. Ẹmwata ẹre ọ na wa khin, erriọ wa ye ke ẹghẹ gha dee do fi ẹdẹnẹrẹ. *w18.12* 25 ¶3-4

Tuesday, December 8

Nọyaẹnmwa, de ọmwa ne ima ra bu? Wẹ ẹre ọ mwẹ ẹmwẹ nọ rhie arrọọ etẹbitẹ ne ọmwa.—Jọn 6:68.

Etẹn eso keghi kpa rhunmwuda afiwerriẹ nọ rhiegbe ma vbe irẹnmwi ọghe ako eso vbe Baibol, vbene eso na yegbe ba emwa okeke ra emwa ni gbodan ye odẹ ọghe ẹmwata. Erriọ emwa eso ya "fi iyeke gbe" Jehova kevbe otu ọghẹe. (Hib 3:12-14) Ọ te khẹke ne emwa vbenian gha mwẹ amuẹtinyan nọ wegbe vbe na ghee ukọ e Pita. Kherhe kherhe ẹre etẹn eso ya kpa hin otu e Jehova rre, iran tobọ iran i vbe rẹn vbene ọ ya sunu hẹ. A sẹtin ya ọmwa nọ kpa hin otu e Jehova rre vbenian gie okọ ẹzẹ nọ rre ọkpẹn eghute, ne ẹzẹ fẹko mu kpa. Zẹ vbene Baibol khare, te emwa vbenian "de odẹ." (Hib 2:1) Ọmwa gha "de odẹ" vbe odẹ ọghe orhiọn, ẹi rherhe rẹn wẹẹ irẹn fẹko la hin uviẹn rre nẹ. Vbọzẹe? Rhunmwuda, ẹi ghi gu Osanobua mwẹ asikẹgbe nọ maan. Sokpan, emwa vbenian i wa gheghe kpa hin otu e Jehova rre. *w18.11* 9 ¶5-6

Wednesday, December 9

Emwa ruẹn gha ya ekhọe obọ iran rhiegbe ladian.—Psm 110:3, NW.

Adeghẹ u hoo na maa ruẹ emwi sayọ, ne u mieke na guẹ sayọ vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan, u sẹtin rhie obọ ye ebe na ya yo owebe na tiẹre School for Kingdom Evangelizers. Owebe na keghi ru iyobọ ne etẹn nikpia kevbe nikhuo ni ru iwinna arọndẹ, ne iran ya ru sayọ vbe iwinna ikporhu iyẹn nọ maan. Etẹn ni yo owebe na rẹnrẹn wẹẹ, iran gha ladian, ehe ke ehe ne otu gie iran gha rrie ẹre iran khian na winna. Deghẹ ẹkpotọ kie nuẹn, u sẹtin ru emwamwa ne u yo owebe ne a kha na. (1 Kọr 9:23) Rhunmwuda ne ima na re eguọmwadia e Jehova, ma keghi zẹ emwi obọ, ma ya obọ esi mu emwa ọvbehe, erriọ ima vbe ya hoẹmwẹ iran. Avbe akpa na keghi ya ima mwẹ ọfunmwegbe kevbe ọyẹnmwẹ. (Gal 5:22, 23) Ma ghaa ya egbe tae Jehova vbe odẹ ne ọ ya zẹ emwi obọ vbe ihe ke ihe ne ima na vba egbe ima vbe arrọọ ọghomwa, ma na vbe gha rre usun emwa ni gu ẹre winna, ọyẹnmwẹ ẹre ọ khian sẹ ima.—Itan 3:9, 10. *w18.08* 27 ¶16-18

Thursday, December 10

Emwi ne Osanobua ya khian ọkpa nẹ, ọ ma kei ne ọmwa rhọkpa wannọẹn.—Mat 19:6.

Emwa eso sẹtin gha nọ wẹẹ, 'Ọ mwẹ emwi nọ gha sẹtin ya Ovbiotu e Kristi sọ ebe orọnmwẹ, nọ vbe dọlegbe ya rọnmwẹ ọmwa ọvbehe ra?' Jesu keghi kha wẹẹ: "Okpia gha khu amwẹ ọnrẹn fua, ọ na vbe rhie okhuo ọvbehe, ọ ru oghẹ nẹ vbe obọ amwẹ ọnrẹn. Erriọ vbe nọ, okhuo nọ kpaa sẹ ọdọ ẹre rae, ọ na vbe ya rọnmwẹ okpia ọvbehe, ọ ru oghẹ." (Mak 10:11, 12; Luk 16:18) Aro nọ ghaan ẹre Jesu gele ya gha ghee orọnmwẹ, ọ vbe hoo ne ima gha ya egbe taa irẹn. Okpia gha ya ẹkẹ vbe ero khu ọvbokhan rẹn nọ ma rẹn ọkpa rẹn eva fua, te okpia nii fi owẹ ye oha. Okhuo gha vbe kpa sẹ ọdọ re nọ ma rẹn ọkpa rẹn eva rae, ya rọnmwẹ okpia ọvbehe, te okhuo nii fi owẹ ye oha. Ẹmwata wa na khin, rhunmwuda, ọdọ ra amwẹ gha sọ ebe orọnmwẹ rhunmwuda emwi nọ ma sẹ emwi, "ọkpa" ẹre iran eva ye khin vbe aro Osanobua. Yevbesọni, Jesu khare wẹẹ, okpia gha gheghe khu amwẹ ọnrẹn nọ ma rẹn ọkpa rẹn eva fua, te ọ mu okhuo nii ye edanmwẹ oghẹ, ọ sẹtin ya fi owẹ ye oha. De odẹ nọ khin? Vbe ẹghẹ nẹdẹ, okpia gha khu amwẹ ọnrẹn fua, okhuo nii sẹtin ya rọnmwẹ okpia ọvbehe, ne okpia nii mieke na gha ru iyobọ igho nẹẹn. Ọ gha sunu vbenian, te okhuo nii fi owẹ ye oha. *w18.12* 11 ¶8-9

Friday, December 11

I gha hin owa ọkhẹ mwẹ.—Hab 2:1.

E Habakọk ghi fannọ otọ ẹko ẹre ma e Jehova nẹ, orhiọn rẹn na ghi sotọ. Ọ na vbe ya ekhọe yan rẹn wẹẹ irẹn gha mwẹ izinegbe a te miẹn wẹẹ e Jehova do zẹ emwi ru. Eyan na i re ne Habakọk wa gheghe ru. Ẹmwẹ nọ werriegbe ta ẹre ọ suigiẹ yọ wẹẹ, ọ gele mu eyan na sẹ. Ọ wẹẹ irẹn "gha hẹko zinegbe khẹ ẹghẹ nọ dee." (Hab 3:16) Vbe ima miẹn ruẹ vbe eyan ne Habakọk ru? Okaro, ọ gha khọnrẹn wẹẹ ima rre uwu ọlọghọmwa nọ wegbe, te ọ khẹke ne ima ye gha na erhunmwu gie Jehova. Nogieva, ọ khẹke ne ima gha danmwehọ emwi ne Jehova ya Ẹmwẹ ọnrẹn kevbe otu ọghẹe tama ima. Nogieha, ọ khẹke ne ima gha ya izinegbe diakhẹ e Jehova, ma ghi vbe gha mwẹ ọnrẹn vbe ilẹkẹtin wẹẹ, ọ gha sọfurre ye ọlọghọmwa ne ima werriẹ aro daa vbe ẹghẹ nọ khẹke. Ma ghaa fannọ otọ ẹko ima ma Osanobua vbe erhunmwu, ekhọe ima ghi vbe sotọ, ọ na ghi ya ima gha mwẹ ayayẹro. Ayayẹro ghi ya ima gha mwẹ ẹbo izinegbe, ọ ghi vbe ya ima gha sọyẹnmwẹ vbuwe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye. Ayayẹro ẹre ọ ya ima mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, e Jehova gha zẹ emwi ru.—Rom 12:12. *w18.11* 15-16 ¶11-12

Saturday, December 12

I vbe hoo ne ikhuo gha ru emwi ye oreghe, kevbe ne iran gha waan vbekpa ukpọn ne iran rhuan, kevbe ne iran gha mu egbe ẹse.—1 Tim 2:9.

De aro ne Osanobua ya ghee emwa ni rhua emwa ọvbehe owẹ? Jesu keghi kha wẹẹ: "Ọ wa wegbe sẹ na de olọ ye ọmwa urhu, na fi ẹre fi uwu olokun, sẹ na ya ọkpa vbe uwu iran ne giẹrẹ ni ya mwẹ yi, ba odẹ mwẹ ku." (Mak 9:42) Ọna i re ẹmwẹ na ya gbakiyẹyẹ hiehie! Ma rẹnrẹn wẹẹ, aro ne Jehova ya ghee emwi ẹre Jesu vbe ya ghee emwi. Vbe ọna rhiema? Ọni nọ wẹẹ, ẹko i zẹdẹ rhiẹnrhiẹn e Jehova yọ vbe ọmwa rhọkpa gha rhua erhuanegbe Jesu owẹ. (Jọn 14:9) Aro ne Jehova kevbe Jesu ya ghee na ta dee na, ẹre uwẹ ya ghee ẹre ra? Ọ rhiegbe ma vbe uyinmwẹ ruẹ ra? A sẹtin miẹn wẹẹ, ọ mwẹ aro ukpọn nọ yẹẹ ruẹ. Deghẹ ukpọn nii gha rhua ọmwa owẹ vbe iko, u gha ye yọe ra? Ahoẹmwọmwa ne ima mwẹ daa etẹn ne ima gba ga gha ye ima sẹ ukpọn nii rae ne ima yọ ọvbehe ra? *w18.11* 25 ¶9-10

Sunday, December 13

Esu keghi wanniẹn wẹẹ, "E Job gha ga ra adeghẹ ẹi mwẹ ere nọ re vbọ? . . . U gha miẹn ẹre emwi hia nọ mwẹ, u gha miẹn wẹẹ, ọ gha sirra gha tie ihẹn nuẹn."—Job 1:9, 11.

Vbọzẹe ne imudiase na re akpa nọ khẹke ne dọmwadẹ ima gha mwẹ? Rhunmwuda, te Esu si e Jehova evẹn, errịọ vbe ya si ima evẹn. Esu keghi mu eni Osanobua rhia. De odẹ nọ khin? Ọ wẹẹ ọmwa dan, nọ ya obọ atosi mu emwa nọ kha yan ẹre Osanobua khin. Ọ keghi re emwi da ọmwa ne Adam kevbe Ivi na deba Esu sọtẹ dae Jehova. (Gẹn 3:1-6) Obọ esi ne Jehova ya mu iran vbe ogba ọghe Idẹn te sẹ, nọ gha ya iran gha mwẹ ahoẹmwọmwa nọ wegbe daa re. Sokpan vbe Esu ghi do danmwẹ iran, owẹ ne iran zẹe keghi rhiẹre ma wẹẹ, ahoẹmwọmwa ne iran mwẹ daa Osanobua ma sẹ otọ ẹko. Uyinmwẹ ne iran yinrin na, ẹre ọ ghi si inọta ne kpataki ọvbehe rre, ọni ọre wẹẹ: Emwa nagbọn gha gele sẹtin ya ẹkoata ga e Jehova rhunmwuda ahoẹmwọmwa ne iran mwẹ daa re ra? Iran gha gele sẹtin da imudiase ọghe iran yi ra? Ọna ọre isievẹn nọ rhiegbe ma vbe egbe Job. (Job 1:8-11) Ọmwa nọ ma gba ẹre Job ghaa khin. Ọ vbe gha ba emwi ku ru, vbọrhirhighayehẹ, e Jehova wa hoẹmwẹ e Job rhunmwuda, ọ mwẹ imudiase. *w19.02* 3-4 ¶6-7

Monday, December 14

Ọ keghi ya khiẹn emwi hia nọ mwẹ, ọ keghi ya dọe.—Mat 13:46.

Jesu keghi ze erre ọkpa ọghe ọduẹki nọ ghaa gualọ okuta ẹrọnmwọ, ya rhiẹre ma vbene ẹmwata nọ rre Ẹmwẹ

Osanobua hiunsi sẹ hẹ. Ọduẹki na ghi miẹn okuta ẹrọnmwọ nọ ma he miẹn egbọre ẹdẹ, ẹko keghi rhiẹnrhiẹn ọnrẹn sẹrriọ wẹẹ, ọ na khiẹnnẹ emwi hia nọ mwẹ ya dọe. (Mat 13:45, 46) Vbe na ghee okpia nii, ọ khẹke ne ima vbe gha ya aro nọ ghaan ghee ẹmwata nọ dekaẹn Arriọba Osanobua ni rre Evbagbẹn Nọhuanrẹn. Te ima gha sẹ emwi nibun rae ne ima mieke na gha rre odẹ ọghe ẹmwata. Deghẹ ima gele ya aro nọ ghaan ghee ẹmwata, ma i khian kpa hin odẹ ọghe ẹmwata rre. (Itan 23:23) Ọ keghi re emwi da ọmwa wẹẹ, emwa eso ni te gha rre odẹ ọghe ẹmwata, na vbe dọlegbe la uwu agbọn. Ma ghẹ gie emwi vbenian sunu daa ima! Ne ima mieke na mudia gbain vbe odẹ ọghe orhiọn, te ima gha lele adia nọ rre Baibol, nọ wẹẹ ne ima gha "rrọọ vbe uwu ẹmwata." (3 Jọn 2-4) Ọna rhiema wẹẹ, ma ghi gha mu emwi orhiọn ye okaro vbe arrọọ ọghe ima, ma ghi vbe gha lele ilele ni rre Baibol. *w18.11* 9 ¶3

Tuesday, December 15

Iyayi ẹre ọ mu ekẹn Jẹriko gbe otọ, iyeke vbe Ivbi Izrẹl ya ikpẹdẹ ihinrọn khian lẹga ẹre nẹ.—Hib 11:30.

Odibosa keghi tama e Jọsua ne iran ghẹ gu Ivbi e Jẹriko khọn. Ọ na wẹẹ ne iran gbe igiawẹ lẹgae Jẹriko uhukpa vbe ẹdẹ vbe ikpẹdẹ ehan, sokpan, ọ ghaa rre ẹdẹ nogie ihinrọn, iran ghi gbe igiawẹ lẹga re igba ihinrọn. Ọ gha kẹ, eso vbuwe ivbiyokuo Izrẹl ghaa roro ẹre wẹẹ: 'Ẹi re te a ya ena mu ẹghẹ rhia!' Sokpan, e Jehova nọ gele re Ọkaolotu ọghe Ivbi Izrẹl wa rẹn emwi ne ọ ru. Adia na, ne Jehova rhie ne iran keghi ya amuẹtinyan ọghe iran wegbe sayọ, yevbesọni, iran ma ghi werriẹ aro daa ivbiyokuo e Jẹriko ni wẹro vbe okuo na khọn. (Jọs 6:2-5) Vbe ima miẹn ruẹ vbe okha na? Ẹi re afiwerriẹ hia ni rhiegbe ma vbe otu e Jehova ma wa rẹn otọ re. Vbe igiemwi, ughaghe eso vbuwe ima ma ka gbọyẹmwẹ ye efoni kevbe tablẹt na loo vbe iko, ikporhu kevbe ne a ya tie Baibol ne egbe ọmwa. Te ima nibun ghi do bẹghe iyobọ ne efoni ye vbe ugamwẹ ọghomwa. Ma gha bẹghe vbene afiwerriẹ ni rhiegbe ma vbe otu e Jehova ya biẹ ọmọ esi hẹ, ọ ghi ya akugbe kevbe amuẹtinyan ne ima mwẹ wegbe sayọ. *w18.10* 23 ¶8-9

Wednesday, December 16

Nọyaẹnmwa, ẹi re te u ra mu nene Arriọba werriegbe ne Ivbi Izrẹl na?—Iwinna 1:6.

Te Ivbi e Ju nibun ya sẹ egbe erhuanegbe Jesu gele wa yaro yọ wẹẹ, e Mẹzaia gha do sọfurre ye ọlọghọmwa hia ne iran werriẹ aro daa. Ọ gha kẹ, ọna ẹre ọ zẹe ne Ivbi e Galili na te gha hoo ne iran ma e Jesu ọba. Te iran wa gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ Jesu ẹre ọ sekpe nọ gha kha yan iran. Ughaghe evbọzẹe ne iran na gha mwẹ iyayi vbenian ọre wẹẹ, Jesu kegha re ọmwa ne ẹmwẹ maan re unu, ọ mwẹ ẹtin ne a ya mu emwa egbe rran kevbe ne a ya kpemehe evbare ne emwa nibun vbe odẹ ọghe ọyunnuan. Asẹ ọkpa vbe Jesu rhie evbare ne emwa ni rrie odẹ 5,000, ọ keghi kpa emwa hia ni rre evba odin. E Jesu keghi rẹn emwi nọ rre iran ekhọe. E Baibol keghi kha wẹẹ: "Jesu rẹnrẹn wẹẹ iran ra do ya ẹtin vbe iwo vbe egbe mu irẹn ma irẹn ọba, ọ na vbe dọlegbe gha rrie uhunmwu oke, irẹn ọkpa kẹkan." (Jọn 6:10-15) Ẹdẹ ghi gbe, izọghae ne iran te gha mwẹ ne iran ya ma e Jesu ọba keghi rrie otọ. Jesu na ghi loo ẹkpotọ nii ya gi iran rẹn emwi ne irẹn rrie agbọn do ru. Ọ keghi gi iran rẹn wẹẹ, te irẹn rrie agbọn do ru iyobọ ne emwa vbe odẹ ọghe orhiọn, ẹi re vbe odẹ ọghe ikpakpa. Ọ na ghi rhie ibude na ne iran: "Wa ghẹ miẹn ẹsọn ye evbare ne ọ sẹtin rhia, sokpan emwi ne ọ kere ne uwa miẹn ẹsọn yi ọre evbare ne ọ sẹtin gha rrọọ ya sẹ agbọn etẹbitẹ."—Jọn 6:25-27. *w18.06* 4 ¶4-5

Thursday, December 17

Irẹn i ra bun ovbi erhan nọ bi gọọ ra nọ dọ ukpa ne ọ gbe muẹinmuẹin yọ.
—Aiz 42:3.

Jesu rẹn vbene emwi ghaa ye iran hẹ ighẹ emwa ne iro han rẹn kevbe emwa ne agbọn lọghọ, ọni ẹre ọ si ẹre ne ọ na gha mwẹ amuroro daa iran, ọ na vbe gha mwẹ izinegbe vbe egbe iran. (Mak 10:14) Agharhemiẹn wẹẹ, ima i mwẹ azamemwi kevbe ẹwaẹn ne a ya maa emwa emwi vbe na ghee Jesu, ma gha sẹtin gha mwẹ amuroro daa emwa ne ima kporhu ma. Ọni nọ wẹẹ, ma ghi gha kọn ẹmwẹ ta, ma ghi vbe rẹn ẹghẹ nọ khẹke ne ima gha ya kporhu ma iran kevbe vbene ima gha kpẹẹ sẹ hẹ. Vbe ẹdẹnẹrẹ, te ẹbo emwa nibun wa "khọn yo khọn rre," iran rre uwu ọlọghọmwa rhunmwuda uyinmwẹ omuru ra ogberhu ọghe emwa ni do okpe ẹki, emwa ni rre otu azẹ kevbe ekaolotu ọghe ugamwẹ okeke. (Mat 9: 36) Ọna ẹre ọ zẹe ne emwa nibun na rre uwu orriara rhunmwuda, iran i mwẹ ayayẹro. Nọnaghiyerriọ, ọ khẹke ne ima gha mwẹ ẹnina daa iran, ma ghi gha kọn ẹmwẹ ta, ma ghi vbe gha ya urhu ne khuẹrhẹ tae. Vbene ẹmwata, ẹi wa re odẹ nọ dagbẹn ne ima ya ye Baibol maa emwa emwi ẹre ọ ya iran gbọyẹmwẹ ye ikporhu iyẹn nọ maan, ọ keghi re ne iran na rẹn wẹẹ, ma gele mwẹ ẹmwẹ iran vbe orhiọn. *w18.09* 31 ¶13-14

Friday, December 18

Ọ maan ne iran ni rẹnrẹn ighẹ ivbiogue iran khin vbe odẹ ọghe orhiọn.
—Mat 5:3.

Vbe ima ya rhiẹre ma hẹ wẹẹ, ivbiogue ẹre ima khin vbe odẹ ọghe orhiọn? Ọmwa ne ohanmwẹ gbe vbe odẹ ọghe orhiọn keghi hia vbe odẹ ke odẹ nọ gha rri evbare orhiọn, erriọ vbe ya mu ugamwẹ ọghe Osanobua ye okaro vbe arrọọ ọghẹe. Ena ẹre ọ ya ọmwa mwẹ ọyẹnmwẹ nọ sẹ otọ ẹko. Amuẹtinyan ne ima mwẹ nọ dekaẹn eyan ọghe Osanobua ghi vbe gha wegbe sayọ. (Taitọs 2:13) Ma gha gele hoo ne ima gha sọyẹnmwẹ, te ọ khẹke ne ima gu e Jehova gha mwẹ asikẹgbe ne khuankhuankhuan. Ukọ e Pọl keghi kha wẹẹ: "Wa gha ghọghọ vbuwe Nọyaẹnmwa [Jehova], I vbe dọlọ tae, wa gha ghọghọ." (Fil 4:4) Ne ima mieke na sẹtin sikẹ Osanobua vberriọ, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ ẹwaẹn nọ ke obọ ọre rre. (Itan 3:13, 18) Deghẹ ima hoo ne ima gha mwẹ oghọghọ nọ sẹ otọ ẹko, te ọ khẹke ne ima gha rhie emwi ne ima tie vbe Baibol ye uyinmwẹ. Ọna ẹre ọ si ẹre ne Jesu na kha wẹẹ: "Wa rẹn ẹmwata ne ọ rrọọ nẹ nian. U miẹn vbe agbọn uwa gha rhiẹnrhiẹn hẹ deghẹ uwa rhie obọ lelẹe ya gha yin." (Jọn 13:17; Jems 1: 25) Ọna wa gele ru ekpataki deghẹ ima hoo ne ima gha re emwa ni deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn kevbe emwa ni gele sọyẹnmwẹ. *w18.09* 18 ¶4-6

Saturday, December 19

Ẹghẹ hia ẹre [*Ẹpafras*] *wa ya kakabọ na erhunmwu ne uwa.—Kọl 4:12.*

Ẹpafras rẹn etẹn ni rre Kọlose sẹ owa, erriọ wa vbe ya hoẹmwẹ iran. Ẹpafras kevbe Pọl ẹre ọ gba gha rre eghan, ọrheyerriọ, ọ na ye mu ọghe etẹn ye okaro. (Fai 23) Ọ na gha sunu ye eni iran vbe erhunmwu. Osanobua wa họn erhunmwu vbenian, katekate deghẹ ima sunu ye eni etẹn. (2 Kọr 1:11; Jems 5:16) Vbene u te suẹn gha na erhunmwu, ziro yan emwa ne u gha hoo ne u sunu ye eni iran vbe erhunmwu. Iran sẹtin gha re etẹn vbe iko ne iwinna nọkhua bi ye iran izabọ, iran ni khian ru azẹ ne kpataki ra iran ni werriẹ aro daa edanmwẹ nọ wegbe. Etẹn ọvbehe ni vbe khẹke ne ima gha na erhunmwu na, ọre etẹn ni khiẹ rhunmwuda emwa iran ni wulo, iran ni miẹn uhunmwu vbe odekun ẹrhia ra okuo kevbe etẹn ne obọ ma sẹ iran re. Etẹn wa bun nọ khẹke ne ima gha na erhunmwu na. *w18.09* 5-6 ¶12-13

Sunday, December 20

Na gha rhie ne emwa ọvbehe ẹre [*oghọghọ*] *ye sẹ na gha ghee emwa ọvbehe obọ.*—*Iwinna 20:35.*

Vbe Pọl ya unu kaẹn ẹmwẹ na, ọ keghi ya ima rẹn wẹẹ, ẹi re emwi ewe ọkpa ẹre a ya ru ẹse ne emwa ọvbehe. Igiọdu kevbe adia ne a rhie ne emwa ọvbehe keghi re odẹ ọvbehe ne a ya ru ẹse ne iran. (Iwinna 20:31-35) Ẹmwẹ ne ukọ e Pọl tae kevbe emwi ne ọ ru rhiẹre ma wẹẹ, ọmwa nọ zẹ emwi obọ ẹre ghaa nọ. Ọ khẹke ne ima ya egbe taa re vbe odẹ ne ima ya loo ẹtin, emwi ewe kevbe ẹghẹ ọghomwa ya ru iyobọ ne emwa ọvbehe. Emwa ni rri egie ebe gualọ otọ re miẹn wẹẹ, te ẹse ne a ru ya ọmwa ghọghọ. Ebe ọkpa keghi gi ima rẹn wẹẹ, te ọyẹnmwẹ wa sẹ emwa vbe iran gha ru ẹse ne emwa ọvbehe nẹ. Emwa ni rri egie ebe ye vbe kha wẹẹ, a ghaa ru iyobọ ne emwa ọvbehe, ọ keghi ya arrọọ ọghomwa mwẹ evbọ demu. Ọna ẹre ọ zẹe ne avbe umẹwaẹn na bu emwa ude ne iran gha rhiegbe ladian vbe iwinna ne a ya ru iyobọ ne emwa ọvbehe rhunmwuda, iyobọ vbenian keghi ya ọmwa mwẹ agbẹkunsotọ. Ẹmwẹ ne avbe umẹwaẹn tae na i kpa ima odin rhunmwuda, e Jehova ka gi ima rẹn nẹ wẹẹ, a ghaa zẹ emwi obọ ẹre a na gele sọyẹnmwẹ.—2 Tim 3: 16, 17. *w18.08* 22 ¶17-18

Monday, December 21

Wa ghẹ gha lele erriọ I họn bu ohiẹn, wa gha lele odẹ ẹmwata bu ohiẹn. —*Jọn 7:24.*

Ẹmwẹ akhasẹ ne Aizaia tae vbekpae Jesu wa ya ima mwẹ ayayẹro ne ẹi beghe kevbe ilẹkẹtin nọ wegbe. Aizaia keghi tae yotọ wẹẹ Jesu i khian "ghee ikpanro ra erriọ I họẹn ya bu ohiẹn, ọ gha bu ohiẹn ẹmwata ne ivbiogue." (Aiz 11:3, 4) Vbọzẹe ne ẹmwẹ akhasẹ na, na rhie igiọdu ne ima? Rhunmwuda agbọn ne a na buohiẹn eku kevbe ne emwa ne a ya aro gbe emwa ọvbehe re ẹre ima ye. Ọni ẹre ọ si ẹre ne ima na ya aro ye ẹghẹ ne Jesu ne ọbuohiẹn ata, khian ya do buohiẹn emwa nagbọn. Ẹdẹgbegbe ẹre ima ya na iyẹn emwa ọvbehe. Ma ghaa na iyẹn iran, ẹre ima na ta ẹmwẹ nọ maan kevbe ne ẹi maan vbekpa iran. Emwi ne ima rhirhi ta vbekpa iran keghi hẹnhẹn egbe yan emwi ne ima bẹghe. Rhunmwuda ima ma gba, iziro ne ima mwẹ vbekpae emwa ọvbehe i khian vbe gba. Ọna ẹre ọ zẹe ne Jesu na kha wẹẹ: "Wa ghẹ gha lele erriọ I họn bu ohiẹn, wa gha lele odẹ ẹmwata bu ohiẹn." Vbene ẹmwata, Jesu hoo ne ima gha ya egbe taa irẹn, ọ ma hoo ne ima gha ghee ikpanro buohiẹn emwa. *w18.08* 8 ¶1-2

Tuesday, December 22

Wa gha họn vbe urhu ẹre a gha tama uwa vbe odiyeke wẹẹ, "Wa ghee odẹ, wa lelẹe."—*Aiz 30:21.*

E Jehova wa ye gu ima guan vbe ẹdẹnẹrẹ. Sokpan, ẹi ghi ke ẹrinmwi guan rre. E Baibol ẹre Jehova ghi ya rhie adia ne ima. Yevbesọni, e Jehova keghi ya orhiọn nọhuanrẹn dia "ọguọmwadia ne ekhọe esi" ya kpemehe evbare orhiọn ne ima vbe ẹghẹ nọ khẹke. (Luk 12:42) U miẹn evbare orhiọn ne wọrhọ wọrhọ ne ima miẹn vbe ebe ne otu gbẹnnẹ ladian, emwi ne ima miẹn tie vbe wẹbsait ọghomwa, e vidio kevbe e rrẹkọdi na ya ehọ viọ! Gi ima hia kọe ye orhiọn, ẹmwẹ ne Jehova tae vbe Jesu ye rre agbọn. Gi ẹmwẹ Osanobua nọ rre Baibol gha rhie ilẹkẹtin ne ima wẹẹ, e Jehova mwẹ ẹtin nọ khian ya sọfurre ye ọlọghọmwa hia ne Esu kevbe ekpayẹ ọre he si ye ima egbe. Gi ẹre vbe gha re atamuolọyan ọghe ima wẹẹ, te ima khian gha họn ẹmwẹ ne Jehova. Ma ghaa ru vberriọ, ma gha sẹtin zinegbe ọlọghọmwa ne ima rhirhi gha ye nia kevbe ne ima gha werriẹ aro daa vbe odaro. E Baibol khare wẹẹ: "Te uwa gha mwẹ izinegbe, erriọ ọre uwa gha na sẹtin winna iwinna Osanobua, ne emwi nọ ve gha na sẹ uwa obọ."—Hib 10:36. *w19.03* 13 ¶17-18

Wednesday, December 23

Nọyaẹnmwa keghi tama e Jọsua . . . wẹẹ: "E Mosis ne ọguọmwadia mwẹ wu nẹ. Mu egbe nian, wẹ kevbe Izrẹl hia, wa fian e Jọdan rra."—Jọs 1:1, 2.

Rhunmwuda ne Mosis na su Ivbi Izrẹl la ẹghẹ nọ taẹn kevbe ne Ivbi Izrẹl na wa kakabọ guobọ re, ughaghe Jọsua ghaa muẹn roro wẹẹ, Ivbi Izrẹl i khian ku obọ gbe ba irẹn. (Diut 34:8, 10-12) Vbe orhunmwu ọkpa nọ ruẹ e Baibol dinmwi vbe owebe guan kaẹn ebe Jọsua 1:1, 2, ọ keghi kha wẹẹ: "Ke ẹghẹ gha dee, ẹghẹ ne ọmwa ọvbehe ya rhihe ọmwa nọ ka rre ukpo ọdakha keghi wa lọghọ rhunmwuda, ẹghẹ nii, ẹre emwi ọhanabe ya mobọ sunu vbe ẹvbo." Ohan nọ ka gha mu e Jọsua ma rhiema wẹẹ ọmwa avbiẹrẹ nọ. Ohan nii ma vbe yae si ghee iyeke. Vbe nọ ma na si obọ ẹgogo ghee iyeke, ọ keghi lele adia ọghe Osanobua. (Jọs 1:9-11) Osanobua keghi fiangbe ẹre ye amuẹtinyan nọ rhiema. E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, e Jehova keghi ya odibo ọghẹe gbogba ga e Jọsua kevbe Ivbi Izrẹl. Ughaghe odibo nii, ọre Ọmọdiọn ọghe Osanobua, nọ re nene "Ẹmwẹ." (Ẹks 23:20-23; Jọn 1:1) E Jehova keghi ru iyobọ ne Ivbi Izrẹl ya ru afiwerriẹ nọ khẹke vbe Jọsua ghi khian ọkaolotu ọghe iran nẹ. *w18.10* 22-23 ¶1-4

Thursday, December 24

A keghi sirra irẹn gbẹnnẹ ebe iran ye otọ ighẹ iran ni muohan e Nọyaẹnmwa.—Mal 3:16.

E Jehova tobọre i vbe mianmian emwa ni ya ẹkoata gae, ọ gha gbẹnnẹ eni iran ye ebe ayere ọghẹe. Deghẹ ima ma hoo ne Jehova khiẹn eni ima hin ebe ayere ọghẹe rre, ọ mwẹ iwinna eso nọ bi ye ima izabọ. Akhasẹ ighẹ Malakai keghi kha wẹẹ, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ imuohan ọghe Jehova, ma ghi vbe gha "ya ọghọ nẹẹn." Ma gha rhie ugamwẹ ne ọmwa ọvbehe ra emwi ọvbehe vbọ gberra e Jehova, ọ ghi khiẹn eni ima hin ebe arrọọ ọghẹe rre. (Ẹks 32:33; Psm 69:28) Agharhemiẹn wẹẹ ne a ya egbe fiohan kevbe ne a dinmwiamẹ wa ru ekpataki, ọ ma wa fo ye evba. Uhukpa kẹkan ẹre a ya arrọọ ọghomwa fiohan ne Jehova, uhukpa ẹre a vbe dinmwiamẹ. Sokpan ugamwẹ ne ima rhie ne Jehova keghi re emwi ne ima khian gha ru khian ya fi etẹbitẹ.—1 Pit 4:1, 2. *w18.07* 23-24 ¶7-9

Friday, December 25

Rhunmwuda ọnii, wa gia nana sikẹ odaro, na ya guan yan avbe emwi ni dinmwi, na sẹ avbe ikpogho ẹmwẹ ikporhu iyayi e Kristi rae.—Hib 6:1.

Ọna i re iwinna ẹdẹ ọkpa sokpan, ma i khian gi egbe wọọ ima. Ne ima do gha re emwa ni wẹro vbe odẹ ọghe orhiọn, te ọ khẹke ne ima gha mwẹ irẹnmwi sayọ kevbe azamemwi. Ona ẹre ọ zẹe, ne otu na yae ha ima ehọ vbe ẹghẹ hia ne ima gha tie Baibol ẹdẹgbegbe. (Psm 1:1-3) Uwẹ tie Baibol vbe ẹdẹgbegbe ra? U ghaa ru vberriọ, u ghi do gha mwẹ irẹnmwi nọ dinmwi vbekpae uhi kevbe ilele ni rre Ẹmwẹ Osanobua. Uhi ọghe ahoẹmwọmwa ẹre ọ ghi ru ekpataki sẹ uhi hia ne a yi ne Ivbiotu e Kristi. Jesu keghi tama erhuanegbe ẹre wẹẹ: "Adeghẹ uwa hoẹmwẹ egbe, ẹre emwa hia gha na rẹn wẹẹ erhuanegbe mwẹ ẹre uwa khin." (Jọn 13:35) E Jems ne ọtien Jesu keghi tie ahoẹmwọmwa, uhi nọ ghi hiunsi sẹ uhi hia. (Jems 2:8) Ukọ e Pọl na vbe kha wẹẹ: "Deghẹ a mwẹ ahoẹmwọmwa nẹ, ọni ọre wẹẹ, a mu Uhi hia sẹ nẹ." (Rom 13:10) E Baibol ye vbe kha wẹẹ, "ahoẹmwọmwa ẹre Osanobua khin."—1 Jọn 4:8. *w18.06* 19 ¶14-15

Saturday, December 26

Iran keghi ya ohu muẹn sẹrriọ wẹẹ, ọ na wa gha talọ vbe ne ẹi na zẹdẹ ka roro ẹre.—Psm 106:33.

Agharhemiẹn wẹẹ, e Jehova ẹre Ivbi Izrẹl sọtẹ daa, ohu keghi kakabọ mu e Mosis sẹrriọ wẹẹ, ọ na ta ẹmwẹ eso

nọ ma te khẹke ne ọ ta. E Mosis keghi gi uyinmwẹ emwa ọvbehe yae sọtẹ dae Jehova. Ẹghẹ okaro ne Ivbi Izrẹl ya gha vian rhunmwuda amẹ, e Mosis wa lele adia ne Osanobua rhie nẹẹn. (Ẹks 7:6) Ọ gha kẹ, te egbe Ivbi Izrẹl ghi wọọ e Mosis rhunmwuda, te Ivbi Izrẹl wa gha sọtẹ dae Jehova vbe ẹghẹ hia. Ọ khọ wẹẹ, emwi ne Ivbi Izrẹl ru wa kakabọ da e Mosis sẹrriọ wẹẹ, ọ ma ghi rhie uyi nọ khẹke ne Jehova. Deghẹ emwi vberriọ sẹtin sunu dae Mosis nọ ya ẹkoata gha ga e Jehova, ọ sẹtin vbe sunu daa ima. Kherhe ẹre ọ ghi kẹ ne Mosis la Otọ Na Ru Eyan Rẹn vbe ọ sọtẹ dae Jehova. Kherhe ẹre ọ ghi vbe kẹ ne ima la agbọn ọgbọn. (2 Pit 3:13) Ma rhọkpa i hoo ne agbọn nii la ima ban. Nọnaghiyerriọ, te ọ khẹke ne ima ya egbe kọ e Jehova, ma ghi vbe gha họn ẹmwẹ nẹẹn vbe ẹghẹ hia.—1 Jọn 2:17. *w18.07* 15 ¶14-16

Sunday, December 27

Uwa khọnmiotọ yan ọmwa dan nii nẹ.—1 Jọn 2:14, NW.

E Setan i sẹtin kpikpi ọmwa nọ ru emwi nọ ma hoo nọ ru. (Jems 1:14) Emwa nibun ma rẹn wẹẹ obọ ọghe Esu ẹre iran ye sokpan, iran gha ghi do rẹn odẹ ọghe ẹmwata nẹ, iran ghi tobọ iran ru azẹ deghẹ Osanobua ẹre iran gha ga ra Esu. (Iwinna 3:17; 17:30) Ma gha ru atamuolọyan wẹẹ Osanobua ẹre ima khian ga, Esu i miẹn emwi ru. (Job 2:3; 27:5) Ọ vbe mwẹ emwi ọvbehe ne Esu kevbe avbe ugbogiorinmwi i sẹtin ru. Ako rhọkpa i rre Baibol nọ khare wẹẹ Esu kevbe ekpayẹ ọre rẹn emwi nọ rre ọmwa ekhọe. Iran i sẹtin rẹn emwi nọ rre ekhọe emwa nagbọn. E Jehova ọkpa kevbe Jesu ẹre ọ rẹn emwi nọ rre emwa nagbọn ekhọe. (1 Sam 16:7; Mak 2:8) Uyinmwẹ ima kevbe ẹmwẹ ne ima ta gha gu ahoo ọghe Jehova ro, e Jehova gha gbogba ga ima. Ma ghi vbe gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, ai miẹn ọlọghọmwa ne Esu si ye ima egbe ne Jehova i sẹtin sọfurre yi. (Psm 34:7) Ọ gele khẹke ne ima rẹn oghian ima sokpan ọ ma khẹke ne ima gha mu ohan rẹn. Vbe ẹtin e Jehova, agharhemiẹn wẹẹ emwa ni ma gba ma khin, ma gha sẹtin khọnmiotọ yan Esu. Ma gha ‘mu aro igbinna daa Esu, ọ gha lẹẹ hin ehe ne ima ye rre.’—Jems 4:7; 1 Pit 5:9. *w18.05* 26 ¶15-17

Monday, December 28

Rinmwian e Nọyaẹnmwa ne ọ yobọ ye emwamwa ruẹn, u gha ru ẹre, te ọ wa dunna nuẹn. —Itan 16:3.

Gia kha wẹẹ u mu okhian rrie ehe nọ rree rhunmwuda ugie kpataki. Urriẹdẹ ohoho ẹre u khian ya ye okotọ sẹ evba rhunmwuda, ehe ne u rrie rree. U ghi sẹ eke ne u khian na la imọto vbe ehe ne okotọ na kun sie, egbe na ka wọọ ruẹ, rhunmwuda ọkhọngborrie emwa kevbe imọto ni rre evba. Nọ ya maan ọre wẹẹ, u rẹn eke ne u rrie, u vbe rẹn imọto nọ khẹke ne u la sẹ evba! U gha la imọto ne u rhirhi miẹn, u ghi bibi odẹ, u i sẹ eke ne u rrie ẹdẹ. Te ehọnrre ye vbe ekhẹn ne a guan kaẹn ban. Te iran vbe mu okhian rrie ehe nọ rree sokpan ẹi re imọto kẹkan ẹre iran khian loo rhunmwuda, okhian arrọọ nọ. Egbe sẹtin wọọ iran rhunmwuda azẹ nibun nọ khẹke ne iran ru vbe arrọọ ọghe iran kevbe ẹkpotọ nibun nọ kie ne iran. Igbama, uwa gha rẹn emwi ne uwa khian ya arrọọ ọghe uwa ru, azẹ vberriọ i lọghọ uwa na ru. Vbua khian ya loo arrọọ ruẹ hẹ? U ghi gha mu ugamwẹ e Jehova ye okaro vbe u gha khian ru azẹ nọ dekaẹn owebe ne a yo, iwinna ne u gha ru, orọnmwẹ, emọ ne a biẹle kevbe emwi ọvbehe. Ọ ma fo ye evba. U ghi vbe gha hia ne u muẹn sẹ ighẹ okhuo ne u fian ne egbuẹ vbe odẹ ọghe orhiọn. E Jehava gha fiangbe igbama ni rhiegba ye ugamwẹ ọghẹe, ọ ghi ya emwamwa ọghe iran hia dinnodẹ. *w18.04* 25 ¶1-3

Tuesday, December 29

Eu, ovbi mwẹ! U kpanmwẹ udu nẹ, vbe a ghi na miẹn hẹ ighẹ uwẹ ẹre ọ do si obalọ vbenian yọ mwẹ egbe.—Giọg 11:35.

Jẹfta ru eyan nẹ, te ọ gha ghi muẹn sẹ, ọ na ghi gie ovbi ẹre nokhuo nọ ma he rẹn okpia gha rrie owa ugamwẹ ọghe Osanobua vbe Siailo. (Giọg 11: 30-35) Ọ ghaa lọghọ ne Jẹfta mu eyan na sẹ. Muẹn roro vbene ọ ghaa ye hẹ ne ovbi ẹre nokhuo. Ọ ma zẹdẹ gha khuẹrhẹ nẹẹn. Ọrheyerriọ, ọ na ku obọ gbe ba eyan ne erhae ru. (Giọg 11:36, 37) Rhunmwuda ọni, ọ ma ghi rọnmwẹ ọdọ amaiwẹ te ọ khian biẹ. Erriọ uniẹn Jẹfta ya sẹ ufomwẹ. Vbene ẹmwata, te ọmọ okhuo na wa gele gha gualọ igiọdu kevbe ifuẹko! E Baibol keghi kha wẹẹ: “Erriọ ẹre ọ ya suẹn vbe Izrẹl ne a na miẹn wẹẹ, ikpẹdẹ enẹ vbe ukpo, ẹre avbe uvbi vbe Izrẹl ya gha mu otuẹ gie ovbi e Jẹfta nọ ke Giliad rre, iran ghi vbe rhie igiọdu nẹẹn.” (Giọg 11:39, 40, *NW*) Vbe ẹdẹnẹrẹ, ọ wa vbe khẹke ne ima gha rhie igiọdu ne etẹn ni ma ru orọnmwẹ rhunmwuda, iran hoo ne iran ru sayọ vbe ugamwẹ Jehova.—1 Kọr 7:32-35. *w18.04* 17 ¶10-11

Wednesday, December 30

Avbe odibo Osa . . . keghi kpa sẹ ehe ne a rhie ne iran gha ye rre.—Jud 6.

Odibo nibun keghi deba e Setan sọtẹ daa Osanobua. E Baibol gi ima rẹn wẹẹ, ọ te sẹ ẹghẹ okpamẹ nọ rhọọ re vbe ẹghẹ e Noa, e Setan keghi rẹrẹ eso vbuwe avbe odibo na, fi uyinmwẹ alama oghẹ. Iran na gha die agbọn do gha gu ikhuo ru emwi ọdọ vbe amwẹ. E Baibol keghi loo ẹmwẹ nọ mu ukhọmwẹ emwi ya gie emwi nọ sunu. Ọ keghi kha wẹẹ: “Ugbogiorinmwi . . . ọkpa . . . keghi . . . kpolo obọ ọkpa vbe a gha wa avbe orhọnmwẹ ni rre iso ye eha, . . . ku otọ agbọn.” (Gẹn 6:1-4; Arhie 12:3, 4) Ke obọ ne avbe odibo na ya deba Esu gha sọtẹ, iran keghi ya egbe iran khian eghian eguọmwadia Osanobua kevbe Osanobua tobọre. Ẹi re te avbe odibo na wa zẹ emwa Osanobua kpokpo kẹkan. Esu keghi mu arriọba obọ re gbọọ, zẹvbe ne Osanobua vbe ya mu ọghẹe gbọọ vbe ẹrinmwi. Ọ ma fo ye evba. Ọ na mwamwa ekpayẹ ọre ye dọmwadẹ arriọba vbe uhunmwu otagbọn, ne iran gha kha yan emwa nagbọn, vbene irẹn na re ọkaolotu ọghe iran hia. (Ẹfis 6:12) Erriọ Esu ya kha yan arriọba emwa nagbọn. *w18.05* 23 ¶5-6

Thursday, December 31

I rhie urhomwẹ ne Nọyaẹnmwa rhunmwuda, irẹn ẹre ọ dia mwẹ, ẹdẹ gha mu nẹ, ekhọe mwẹ ghi gha ya obọ sekhae mẹ.—Psm 16:7.

Ugbẹnso, odẹ ne Jehova ya rhiẹre ma wẹẹ, irẹn hoẹmwẹ ima, ọre nọ na gbe ima hin ọkhọ rre. Erriọ erha nọ hoẹmwẹ ivbi ẹre wa vbe ru ẹre zẹẹ. E Devid wa gbọyẹmwẹ ye odẹ ne Jehova ya dia re. E Devid keghi ru erria yan vbene Osanobua ru emwi hẹ, ọni ẹre ọ yae do gha ghee emwi vbene Jehova ghee ẹre. U gha ru vberriọ, ahoẹmwọmwa ne u mwẹ dae Jehova ghi do wegbe sayọ, u vbe gha họn ẹmwẹ nẹẹn, u ghi vbe do gha re ọmwa nọ deziẹn vbe odẹ ọghe orhiọn. Ọtẹn nokhuo na tie ẹre Christin keghi kha wẹẹ, “Ẹghẹ ke ẹghẹ ne I ya ru ezanzan, I na vbe ru erria yan emwi ne I tie re, ọ ghi ye vbe na miẹn wẹẹ rhunmwuda mwẹ, ẹre Jehova na wẹẹ na gbẹnnẹ ọnrẹn yotọ!” Vbene ẹmwata, u ghaa mu emwi orhiọn ye okaro vbe arrọọ ruẹ, u ghi do gha mwẹ azamemwi kevbe irẹnmwi nọ dinmwi. Avbe akpa na ẹre ọ khian ghi ya ruẹ gha ghee agbọn na vbene Jehova ghee ẹre. U ghi vbe gha mwẹ ọnrẹn vbe orhiọn wẹẹ, ovbi ẹghẹ kherhe ẹre ọ ghi kẹ ne agbọn Esu sẹ ufomwẹ. Vbọzẹe ne Jehova na rhie irẹnmwi kevbe azamemwi nuẹn? Ọ hoo ne u rẹn emwi ni ru ekpataki sẹ vbe arrọọ, ne u gha ru azẹ nọ maan kevbe ne u gha mwẹ ilẹkẹtin wẹẹ, emwi gha dunna vbe odaro.—Aiz 26:3. *w18.12* 26 ¶9-10

es20-ED
190710